

Wason
Serie No. 320.

Regi f 1,20.

PL5179

S99

1921

ASIA

LELAKONÉ

GULLIVER

Anggitané toewan

DEAN SWIFT

UITGAVE VAN DE
COMMISSIE VOOR DE
VOLKSLECTUUR

WEDALAN
BALÉ-POESTAKA

R. DUCRO. UITY.

Wagon
PL 5179
599
1721

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

Cornell University Library
PL 5179.S99 1921

Leisakóné Gulliver /

3 1924 023 398 625

ech

LELAKONÉ GULLIVER

Anggitané toewan

DEAN SWIFT

Kadjawakaké saka ing

temboeng Walanda

déning

M. Ng. DWIDJASÉWAJA

Wedalan BALÉ POESTAKA
ing Weltevreden.

Kaetjap ing pangetjapanipoen

G. KOLFF & Co., Batawi

1921.

P. DUCRO. UITV.

1000
597
1000

610.777

Isiné lajang iki.

I.

Lakoené toewan Gulliver menjang ing tanah Kabadjangan.

Bagéan:	Katja.
I. Toewan Gulliver kesasar ing panggonané wong badjang.	1.
II. Toewan Gulliver sapotjapan karo Sang Praboe ing Kabadjangan, sarta toetoeging lelakoné	13.
III. Lelaboehané toewan Gulliver ana ing Kabadjangan.	25.

II.

Lakoené toewan Gulliver menjang ing tanah Kaboetan.

I. Tekané toewan Gulliver ing Kaboetan	41.
II. Toewan Gulliver menjang kradjaning nagara.	53.
III. Toetoegé lelakoné toewan Gulliver, sarta bisané bali moelih menjang nagarané.	66.

III.

Lelakoné toewan Gulliver menjang poelo kang nglajang ana ing awang-awang.

I. Toewan Gulliver lajangan manèh, bandjoer katjekel ing badjag	79.
II. Toewan Gulliver njaritakaké kaanané ing poelo awang-awang lan wongé kang ngenggoni	92.
III. Toewan Gulliver loenga saka ing poelo awang-awang, bandjoer menjang nagarané Sang Praboe ing Lapoeta.	97.
IV. Toewan Gulliver lajar menjang poelo Lugnag, bandjoer moelih menjang tanah Inggris metoe ing tanah Djepang.	106.

IV

IV.

Lelakoné toewan Gulliver ana ing tanah Kaboetan kang kapindo.

Bagéan:	Katja.
I. Toewan Gulliver loenga menjang Ostende, bandjoer dadi kapitané praoe „de Gouden Draak”	116
II. Toewan Gulliver menjang ing kradjané tanah Kaboetan manèh, sowan Sang Praboe lan Sang Pramèsware sarta ngloewari mitrané, Glumdalclitch, saka ing koendjara. Wasana bandjoer minggat saka ing kono.	119.
III. Toewan Gulliver mentas menjang daratan, praoené koe-doe diotaki.	127.
IV. Toewan Gulliver jasa padoenoengan kang manggon, sarta mbandjoeraké olèhé nitipriksa kaananing poelo	131.
V. Toewan Morrice njaritakaké lelakoné marang toewan Gulliver.	134.
VI. Toewan Gulliver sakantjané pada menjang Sporunda.	140.
VII. Toewan Gulliver ndèrèk Sang Praboe menjang tengahé tanah Sporunda lan menjang poelo Monatamia	144.

V.

Lelakoné toewan Gulliver kang wekasan.

I. Kanggo ngliipoer atiné, toewan Gulliver bandjoer lajara manèh	153.
II. Toewan Gulliver ana ing panggonané djaran asipat manoengsa.	159.
III. Toewan Gulliver bali menjang tanah woetah getihé.	164.

T A M A T.

I.

Lakoené toewan Gulliver menjang ing tanah Kabadjangan.

BAGÉAN I.

Toewan Gulliver kesasar ing panggonané wong badjang.

Katjarita ing nalika tanggal kaping 4 sasi Mei taoen 1699 ing plaboehané koeŋa Bristol ana praoe lajar aran *Antilope* lagi ngoenggahaké djangkaré, arep mangkat lajar menjang samodra Gedé. Déné kang mandégani toewan kapitan William Pritchard. Ing darat (ing kade) akèh banget wongé, jakoe para sanak-sadoeloer lan para mitra-mitrané awaking praoe maoe, paŋa ngoermati sarta njangoni slamet marang kang arep paŋa mangkat. Djalaran ing nalika samana wong lelakoe kaja mangkono ikoe gawat banget, kang wani moeng wong kang kawilang kendel. Praoe kapal kang paŋa pating sliri ana ing sagara kalawan rikat, sarta kang saŋŋik pakéwoehé kaja anané ing djaman saiki-iki, ðèk samana doeroeng ana.

Antilope ikoe praoe kang betjik, tijangé teloe, oekoerané ora ngoetjiwani, moelané bareng mangkat saka ing plaboehan ing Bristol katon bregas sarta rèki, lakoené lantjar kaja manoe k maboer kasoeroeng ing angin. Mangkono oega hawané ija betjik, ngantarani, jèn lakoené bakal slamet.

Lakoening praoe kabeneran olèh angin betjik, bareng metoe saka ing plaboehan djinoeroeng pandongané kang paŋa kèri, moenggoe ha wong, katon ladak banget. Awaking praoe marang kapitané, pitaja banget. Kang mangkono ikoe ora ngéram-éramaké, sabab toewan kapitan sawangané moela pantjèn mitajani; katon, jèn wong kang woes damang marang kawadjibané.

Ora lawas lakoené *Antilope* tekan ing pasisiré-kidoel tanah Afrika, bandjoer ngoebengi tandjoeng kang aran Kaap de Goede Hoop, wasana ngener marang pongolé kidoel tanah

Lelakoné Gulliver.

1

Hindoe. Ing sakawit anginé midid saka ing daratan, dadi prajoga banget ingatasé lakoené *Antilope*. Toewan kapitan lan para awaking praoe pađa gedé atiné, djalaran jèn anginé tansah adjeg mangkono, wis masŕi bakal kasembadan kang dadi pangarep-arepé. Ananging ora antara soewé anginé moendak kentjengé, sarta bandjoer akèh tanda-tandané, jèn hawané bakal salin salaga. Ing sisih kidoel-wétan katon ana aloen gedé-gedé bebanjakan; kang mangkono ikoe ngantarani, jèn arep ana prahara.

Ing wajah soré srengéngé soeroep kaling-kalingan ing peđoet, katon njremomong abang; sagarané katon goemebjar biroe nom. Ananging bareng srengéngé mingslep, bandjoer baé bangbang-soré katoetoepean ing menđoeng peteng, saja soewé saja amba: melar mangoelon, mangalor sarta mangidoel, toewin ndedel manđoewoer. Pađanging lintang-lintang sirna, ora antara soewé ing langit kang katon moeng menđoeng peteng akandel, wasana ana prahara kang ngédabédabi teka.

Tekané prahara saka ing lor-koelon kentjeng banget, swarané ngeres-eresi ati; wiwitané nganggo manđeg-manđeg, leté soewé. Ananging ora antara soewé prahara maoe bandjoer tanpa peđot, rosané wis ora kena ditjaritakaké; moemboeling aloen đoewoeré nganti saomah-omah, sarta praoe *Antilope* kaboentjang ngalor-ngidoel kaja krambil ana ing satengahing sagara. Sađéla-sađéla ana kilat, bledégé ngampar; oedané kaja diesokaké saka ing langit.

Nalika wis tjeťa jèn bakal ana prahara, toewan kapitan wis rampoeng olèhé tata-tata roemeksa kaslametaning praoe. Lajaré wis diroetjati kabèh sarta saroepaning bolong-bolongan wis pađa ditoetoepe rapet; rasa-rasa élok banget jèn praoené nganti bisa klebon banjoe satètès baé. Sawisé rampoeng nggoné tata-tata kaja mangkono ikoe, toewan kapitan moeng kari pitaja marang sing Kawasa kalawan tatag ingati. Sanadjan lajaré wis mèh entèk diroetjati kabèh — moeng kari saŕiŕik ing tijang ngarep, preloe kanggo ngerèh lakoening praoe — éwadéné *Antilope* lakoené kaja disawataké déning prahara, èntèngé woes prasasat lar. Rikating lakoené *Antilope* nalika kaboentjang ing prahara wis ora kena ditjarita-

kaké, iberé manoeik sikatan ora mantra-mantra jèn maḍanana. Wis masṭi baé ora ana wong sing doewé pikiran arep toeroe.

Lakoening praoe sangsaja rikat katoet ing aloen mangétan, saḍéla-saḍéla kaja arep kèrem koeroegan ing ombak saka ing boeri, kang ḍoewoeré ngoengkoeli wit krambil; toedjoené ombak kang mangkono ikoe ora ngoewatiri toemrapé marang praoe lan marang wongé.

Sanadjan samono gedéning moeta-watiré, éwadéné toewan kapitan enggoné ndawoehaké préntahé sarèh ora goegoep. Ananging bareng anginé salin sarta praharané moendak rosané, toewan kapitan wiwit rada tjilik atiné, bandjoer ngadjak remboegan kantja-kantjané awaking praoe, apa kang prajoga ditindakaké.

Antilope toemoeli dioentjal-oentjalaké ing aloen ngalor-ngidoel, rikaté wis prasasat balang disawataké, sapa sing doeroeng weroeh jèn dandananing praoe ikoe santosa banget, wis masṭi ngira, jèn kabèh bandjoer paḍa remoek dadi sawalang-walang. Watara ngarepaké tengah-wengi tijanging praoe kang gedé ḍéwé toegel, bandjoer ketjemploeng ing sagara; ora soewé awaking praoe kang djaga ana ing *uitkijk* nggembor: „Ngarep karang!”

Tenagané toewan kapitan sakantjané, olèhé ngarah slameting praoe, wis ora nganggo ngowel marang oemoéré, éwadéné ora migoenani, goemabroeg swarané *Antilope* ketanggor ing karang, kandeg ora bisa bablas, toemoeli katoetoetan ing aloen: saroe-pané kang ana ing ḍèk paḍa katoet, nemoe koeboeré ana ing satengahing sagara. Praoené roesak kèri anggana, ora soewé sinigar ing aloen kang njempjok manèh, dadi loro. Wasana praoe kang ladak sarta taoetaté nandingi prahara kang gedegede maoe, ambles ing sagara saka saṭiṭik, nganti ora katon babar-pisan saisiné kabèh.

Katjarita moeng ana sidji kang bisa mentjoengoel manèh, jaikoe toewan Gulliver, ḍokteré praoe *Antilope* maoe. Soewé banget enggoné tansah reboet oenggoel karo aloen, tékad-tékadan nglangi manoet lakoening ombak. Saḍéla-saḍéla toewan Gulliver ngoelat-oelataké ing kiwa-tengen, bokmanawa ana kantjané kang katon, ananging tanpa gawé.

Saja soewé kakoewatané krasa sangsaja soeda; bareng roe-masa wis ora olèh pitoeloeng, sikilé krasa djadjag dāsaring banjoé, nggepok atos-atos kaja watoe, bandjoer ngroebjoek tekan ing pentasan (gisik).

Sanadjan sajahé wis satengah mati, éwadéné isih dikoewatkoewataké ambandjoer moenggah menjang dāran nganti sawatara dohé; ananging sarèhné ora ana wit-witan oetawa omah katon, saking bangeting sajahé bandjoer ambroek ing pasoeketan, sanalika toemoeli toeroe.

Bareng tangi toewan Gulliver ora weroeh sapira soewéné olèhé toeroe; bareng ngelèkaké mripaté, wis wajah awan, srengéngéné toemlorong ing rainé. Nijaté arep énggal ngadeg, arep moelat ngiwa-nengen soepaja weroeha, ing nalika ikoe ana ingendi; mangkono oega arep weroeh, apa praoené oetawa kantjané isih ana kang katon; nanging adja sing menjat ngobahaké tangané oetawa sikilé baé ora bisa. Malah moeng arep méngo baé ija ora bisa. Saka pangirané, kang mangkono ikoe ora lija sababé moeng saka ing kagèté lan bangeting sajahé, nganti awaké ora bisa ngglawat; moelané bandjoer lèrèn ora obah-obah, nanging ora soewé toemoeli njoba ngobahaké awaké manèh. Ing nalika ikoe banget goemoené ing ati, weroeh, jèn sarandoening awaké kabèh: ing bae, ing sikil, malah ing dridji, tangan lan ing ramboeté, pada ditalèni koekoeh; mangkono oega awaké wiwit saka ing poendak tekan ing kemiriné ija ditalèni malang akentjeng nganggo oelar-oelar lemboet, nanging woled banget.

Bareng toewan Gulliver lagi ngangen-angen. kaprijé doega-doega bisané, déné ana lalakon kang mangkono ikoe, sarta njoba arep menjat manèh, bandjoer kroengoe swara lirih ana ing satjelaké ing kono; mangkono oega krasa, jèn ana kang obah ana ing sikilé, toemoeli madjoe ngambah ing dādané alon-alonan. Toewan Gulliver bandjoer ngingetaké awaké mangisor, nanging kalawan rekasa banget; ing kono banget goemoené ing ati weroeh woedjoed tjilik asipat manoengsa, doewoeré ora ngoengkoeli dridjiné panoenggoel, sikep kapradjoeritan, njangking gandéwa sapanahé, ing gigir nggéndong éndong, lagi mlakoe kalawan ngati-ati menjang rainé toewan Gulliver. Mangkono oega ing boeriné kasamboengan

I. Ing nalika ikoe banget goemoené ing ati weroeh jèn sarandoening
awaké kabèh pada ditalèni koekoeh.

ing pradjoerit tjilik-tjilik kaja mangkono ikoe, watara ana wong patang poeloeh.

Wiwitané toewan Gulliver ngira jèn ngimpi; nanging pradjoerit tjilik-tjilik maoe pađa aboengah-boengah moebeng ana ing awaké kambi ngiling-ngilingi; mripaté tjilik-tjilik atadjem, semoené banget ing goemoené, déné nemoni manoengsa. Nalika nglairaké boengah lan goemoené, swarané keproengoe kaja pangeriking djangkrik.

Toewan Gulliver moering-moering takon marang kang tjedak dèwé, apa sababé déné dèwèkné dieroet-eroet mangkono, sarta enggoné ikoe ana ing endi. Bareng wong badjang maoe pađa kroengoe swarané toewan Gulliver, banget ing kagèté, bandjoer pađa loemajoe asasaran, plajoené sipat koeping alondjong mimis, nganti ana kang tiba koewalik-walik saka ing awaké toewan Gulliver.

Ananging bareng soemoeroep, jèn toewan Gulliver ora bisa oetjoel saka ing roet-roetané, énggal pađa bali; malah ana sidji sing wani ngadeg ana ing dāḍané nganti bisa njawang rainé toewan Gulliver. Asemoe goemoen wong badjang maoe ngoemboelaké tangané loro, sarta saḍéla-saḍéla moeni tjēta, mangkéné: „Hekinah Degoel”. Oeni mangkono ikoe sabensaben ditirokaké ing kantjané kang akèh. Ing boeri toewan Gulliver kroengoe, jèn temboeng mangkono ikoe tegesé: „boeta”.

Toewan Gulliver nalika samana ora mengerti marang tegesé oenèn-oenèn ikoe, sarta banget 'ndjontongé ing ati, déné awaké diambahi sakarep-karep. Sanalika tangané tengen boedi sarosané, nganti oetjoel saka ing roet-roetané; mangkono oega sirahé ija boedi, nganti bisa miring ing pilingané, nanging tombok ramboeté ana kang djebol sawatara.

Bareng wong badjang maoe pađa weroeh, jèn toewan Gulliver boedi, sanalika pađa moendoer ing sawatara; ana sidji kang awèh aba mangkéné: „Tolgo Phona!” Ora soewé ana panah, kèhé ana satoes kapara loewih, gedéné watara sadom-dom, pađa tiba ngenani tangané toewan Gulliver kang kiwa. Ana oega pradjoerit tjilik-tjilik kang pađa nglepasaké panah mandowoer, ana kang pađa tiba ing awaké toewan Gulliver, nanging moeng pađa kandeg ing sandangané, ora bisa teroes.

Ana oega kang pađa manahi rainé. moelané toewan Gulliver bandjoer noetoepe rainé nganggo tangané tengen, koewatir, jèn kena mripaté

Toewan Gulliever bandjoer njoba boedi manèh, soepaja awaké oetjoela babar-pisan saka ing roet-roetané; ananging saben obah, bandjoer dioedani panah. Moelané giliging pane-moené nedija ora obah-obah, moeng njawang ngiwa-nengen, soepaja adja nganti dimoenasika. Wong badjang maoe sang-saja soewé sangsaja akèh; bareng weroeh, jèn boetané meneng baé, olèhé pađa manah diendegi.

Ora ana wong kang bisa njaritakaké goemoené toewan Gulliver marang saroepané kang dineleng. Geulé-geđené oewit-oewitan ing kono doewoeré moeng pađa karo wit térong; ing sangarepé ana ara-ara, kebak déning pradjoerit pađa sikep gaganman. Pradjoerit ikoe ana kang djaranan; djarané geđené pađa karo djaran dolananing botjah. Tjèdak kambi koepingé kiwa ana kang lagi pađa gawé panggoeng, watara doewoeré satengah kaki. Bareng panggoeng maoe rampoeng, ana wong badjang sidji kang moenggah, panganggoné mrijajèni, diiringaké ing wong teloe. Prijaji badjang toemoeli tjalaťoe akèh-akèh marang toewan Gulliver, nanging toewan Gulliver ora mengerti apa-apa.

Prijaji badjang toemoeli awèh paréntah marang kang pađa ana ing sangisoring panggoeng. Ora soewé ana wong badjang watara sèket pađa marani toewan Gulliver, natasi saroepaning tali kang ngeroet sirah, nganti toewan Gulliver bisa ndjènggèl, tjèta panjawangé marang prijaji badjang kang ana ing panggoeng.

Prijaji badjang maoe, sasoewéné tjalaťoe, nganggo njekel kertas sakebèt, dedegé lentjir, geđené ngoengkoeli saťitik karo kang pađa ngiringaké. Pangiringé maoe kang sidji njekeli kantjané, kang loro pađa ngadeg ataklim ana ing boeriné.

Toewan Gulliver ora mengerti babar-pisan marang tjalaťoené prijaji badjang maoe, nanging mirid saka tenagané, oega rada bisa ngira-ira, apa kang dadi karepé. Prijaji badjang maoe sadéla-sadéla ngetjoengi marang sawidjining prenah nganggo tjekelané kertes. Bareng toewan Gulliver njawang ing prenah maoe, weroeh, ing kadohan ana koéta, geđené omah-omahé ora ngoengkoeli omah-omahan dolananing botjah.

Bareng prijaji badjang wis rampoeng olèhé tjalaŕoe, toewan Gulliver ngoemboelaké tangané tengen kaja déné patrapé bangsa Europa jèn soempah, bandjoer èpèk-èpèké ditoempangkaké ing ɖaɖané. Patrap kang mangkono ikoe minangka tanda panoengkoel, sabab saka panemoené toewan Gulliver, maŕti bakal loewih betjik dadiné tenimbang karo bangga. Sawisé mangkono bandjoer ngatjoengaké dridjiné marang tjangkemé, karepé awèh weroeh, jèn ngelak sarta loewé banget.

Prijaji badjang semoené mengerti marang karepé toewan Gulliver, djalaran bandjoer manŕoek, toemoeli moeɖoen saka ing panggoeng sarta awèh préntah masangi anda warna-warna ing awaké toewan Gulliver. Toemoeli ana wong watara satoes paɖa moenggah ing anda, ngoenggahaké panganan lan ombèn-ombèn, olèhé ngloempoekaké olah-olahan sarta simpenan ing satjedaké kono. Pirang-pirang tong isi ombèn-ombèn; kang paɖa kawilang gedé-gedé, paɖa diglindingaké mrono, kanggo ngilangaké ngelaké toewan Gulliver. Tong-tong ikoe paɖa ditjanɖaki sarta diombèni sidji-sidji déning toewan Gulliver nganti entèk kabèh.

Saking éramé wong-wong badjang maoe paɖa soerak-soerak weroeh ngelaking boeta mangkono ikoe, bandjoer paɖa djogédan ngoebengi toewan Gulliver, malah ana kang djogédan ana ing ɖaɖa kambi ora lèrèn-lèrèn oeniné : „Hekinah Degoel !” Oega ana kang paɖa keplok-keplok oetawa paɖa babak — djoengkir marga saka ing boengahé.

Wong-wong badjang maoe noeli paɖa doewé pandjaloek marang toewan Gulliver, soepaja tong-tong kang wis paɖa koŕong ikoe dibalang-balangna ing sarosané. Pandjaloeké wong badjang ikoe dilegani, saroepané tong koŕong maoe paɖa dibalang-balangaké ing sarosané, nanging oega ngati-ati, soepaja adja nganti ngenani wong badjang. Bareng tong-tongé paɖa moenboel ana ing awang-awang, ngener marang sagara, wong badjang paɖa soerak aramé, marga saka ing boengahé weroeh kakoewatan samono gedéné.

Wong badjang maoe kang banget diérami déning toewan Gulliver, ja-ikoe kakendelané, katon saka ing solah-tingkahé, jèn njedak arep weroeh sing terang, saŕtiŕik baé ora katon ana wediné.

Sanalika wong badjang maoe bandjoer maktjep meneng kabèh, ora ana sabawané walang salisik.

Toemoeli katon ana prijaji badjang manèh teka noenggang djaran, panganggoné nganggo dibloedir koening; bareng woes tjedak banget karo toewan Gulliver, bandjoer moedoen saka ing djaran, sarta moenggah ing anda, kang soeméndé ing dengkoelé tengen toewan Gulliver. Ing boeri toewan Gulliver kroengoe, jèn prijaji badjang kang lagi teka ikoe prijaji gandèk, abdiné Sang Praboe ing Kabadjangan. Prijaji gandèk, diiringaké wong badjang ing sawatara, bandjoer toemratjag moenggah ing awaké toewan Gulliver nganti tjedak banget karo rainé; toemoeli noedoehaké lajang nganggo tjapé ing nagara kono, diafoengaké ing sangareping mripaté toewan Gulliver kambi tjalafoe akèh-akèh, nanging toewan Gulliver ora mengerti saketjap-ketjapa.

Prijaji gandèk semoené woes ndoega jèn toewan Gulliver ora mengerti babar-pisan marang kandané lan ora bisa matja toelisan kang diafoengaké. Djalaran bareng rampoeng olèhé tjalafoe, ora nganggo ngentèni wangsoelané toewan Gulliver, bandjoer noedoehaké tjaping nagara kang ana ing lajang maoe, sarta bandjoer ngatjoengi menaraning nagara kang ora pati adoh saka ing kono; sawisé mangkono tangané loro toemoeli digawé toempang-toempangan kaja tangané wong diblenggoe.

Kang mangkono ikoe olèhé nampani toewan Gulliver: dèwèké dianggep wong bojongan, arep digawa menjang nagara, kradjané Sang Praboe ing Kabadjangan, sarana diblenggoe.

Ananging toewan Gulliver ing batin ora pisan-pisan tarima nampani panganggep mangkono ikoe. Dèwèkné ija gelem digawa menjang kradjaning nagara, nanging isiha dadi wong merdika, ora soesah diblenggoe. Moelané toewan Gulliver ing sabisa-bisané bandjoer mengertèkaké marang prijaji gandèk, jèn dèwèké gelem mèloe menjang kradjaning nagara, jèn ora nganggo diblenggoe, sarta doewé pandjaloek, soepaja saroe-paning roet-roetané dioetjoelana disik.

Ananging prijaji gandèk ora pisan-pisan gelem ngleksanani pandjaloeké toewan dokter Gulliver.

Toewan Gulliver rada moering-moering, déné pandjaloeké kang kinira pantes ikoe, ora ditoeroeti bandjoer njoba manèh

ngentèkaké karosané, arep moetoeng blenggoené. Ananging sanalika krasa dioedani panah ing rai lan tangané, kang woes pađa kebak tatoe tjilik-tjilik, rasané panas. Mangkono oega panah maoe ana kang pađa méntjok toemantjeb ing rai, ing iroeng lan ing tangané.

Kedjaba saka ing ikoe wong badjang moengsoehé maoe sangsaja soewé oega sangsaja moendak kèhé, moelané sawisé pinikir-pikir, panemoené : ora prajoga, jèn dibandjoer-bandjoerna olèhé arep gawé moering-moeringé wong badjang. Djalaran saka ing ikoe toewan Gulliver bandjoer awèh weroeh marang prijaji gandèk, jèn bakal manoet mitoeroet marang saparéntahé sing kawasa ing nagara kono, sarta apradjandji ora bakal boedi manèh sarta ora bakal moenasika marang saroepaning wong ing kono.

Prijaji gandèk boengah banget nampani atoreré toewan dokter, bandjoer ngantoe ki sarta loenga arep ngatoeri oeninga marang Sang Praboe ing salakoené dioetoès ikoe.

Doeroeng soewé mangkaté prijaji gandèk, toewan Gulliver krasa, jèn rai lan tangané pađa diosèr-osèri zalf, kang wangi gandané sarta adem rasané. Panah kang isih toemantjeb, pađa didoedoeti alon-alonan, sarta toewan Gulliver bandjoer diwènèhi panganan lan ombèn-ombèn kang njegeri.

Sawisé mangan panganan lan ngombé ombèn-ombèn kang diwènèhaké maoe, toewan Gulliver krasa ngantoe ki, banget ing aripé. Ing boeri toewan Gulliver kroengoe, jèn ombèn-ombèné maoe dimori srana kanggo noerokaké wong, djalaran saka ing ikoe ora antara soewé toewan Gulliver bandjoer toeroe kepati. Moelané disranani soepaja toeroe, karepé wong badjang soepaja adja nganti boedi manèh, sabab satemené kasagoehané toewan Gulliver maoe ora patia diendel.

Pamboeriné toewan Gulliver oega ora weroeh, sapira soewéné olèhé toeroe kang sarana disarati mangkono ikoe. Ananging masi soewé banget, djalaran bareng tangi, awaké wis ora ana ing soeketan panggonané lawas, nanging nggloegoer dieroet ana ing grobag, kang lagi loemakoe digawé ngemot dèwèkné.

Sang Praboe ing Kabadjangan ikoe prijagoeng kang wi-tjaksana ; bareng midanget, jèn kawoelané njekel toewan

Gulliver, karsané, gelem ora gelema, toewan Gulliver diḍa-woehi nggawa menjang kradjaning nagara, soepaja karosané kang ngédab-édabi ikoe kenaa dipoerih gawéné toemrap marang Pandjenengané pijambak lan marang nagarané.

Soepaja boetané adja nganti bangga, Sang Praboe woes aparing ḍawoeh, boetané ditoerokna (digawéa toeroe) sarana sarat, kang dimoraké ing anggoer. Bareng siboeta wis toeroe kepati, bandjoer paḍa dipikir, kaprijé bakal panggawané saka ing panggonané kono menjang nagara. Sawisé ketemoe pikiré, bandjoer ndjoepoek grobag gedé sidji, ja-ikoe grobag piranti kanggo ngoesoengi balok kang gedé-gedé menjang pabrik panggonané wong praoe. Grobag ikoe dawané rong mèter, ambané samèter, sarta ana roḍané gedé-gedé lan sentosa-sentosa, kèhé rolikoer.

Grobag ikoe digawa menjang panggonané toeroe toewan Gulliver, bandjoer dipasang moedjoer ana ing sakiwané. Ing kono wis ana insinjoer lan toekang gawé praoe, kabèh kèhé limang atoes, kang paḍa arep ndjoendjoeng boetané, arep ditoempangaké ing grobag. Pandjoendjoengé nganggo kérékan pirang-pirang sarta ḍaḍoeng kang koekoeh-koekoeh, bandjoer disèlèhaké alon ing grobag kang ana ing sakiwané maoe. Bareng wis soemèlèh ana ing grobag, bandjoer dieroet koekoeh manèh kaja nalika ana ing soeketan; bareng rampoeng, toemoeli ditarik ing djaran rakitan sèwoe limang atoes menjang kradjané nagara ing Kabadjangan.

Gambar 1.

Nalika ngililir awaké krassa woes toemoempang ing grobag.

Sakiwa tengening grobag éwon wong badjang kang pađa ngoeroeng-oeroeng, mbarengi lakoening grobag; jèn grobagé mandeg, ora bisa mlakoe, bandjoer pađa disoeroeng oetawa dirođa nganti bisa mlakoe manèh. Sadalan-dalan wongé pađa ramé aboengah-boengah, sabab ing salawasé oerip wong ing Kabadjangan kono doeroeng taoe nemoni lelakon kang kaja mangkono ikoe. Sanalika wong ing satalatah Kabadjangan woes pađa kroengoe kabèh, dadi netepi oedjaring paribasan: Sadawananéa loeroeng, isih dawa goeroeng.

Katjarita ana ing dalan ana sawidjining luitenant pradjoerit seseliran isih nom, rada koemetak; ikoe moenggah ing awaké toewan Gulliver, mlakoe-mlakoe ing goeloe lan rainé, bandjoer njogok bolonganing iroeng sarana pedangé.

Sarèhné krasa keri banget toewan Gulliver tangi, soemoeroep jèn ing nalika ikoe lagi pinoedjoe wengi apeteng dèdèt, sarta oega weroeh jèn dèwèkné dimot ing grobag kang lagi mlakoe. Ing sakiwa-tengening grobag didjagani ing pradjoerit seseliran, limang atoes ing sasisihé. Pradjoerit ikoe kang saparo pađa njekeli obor, kang saparo asikep gandéwa sapanahé; kabèh wis roemanti nglepasaké panahé, samangsa toewan Gulliver bangga oetawa boedi.

Mangkono ikoe lakoening bojongan maoe ing wajah bengi petengan.

Ésoeké wajah tengangé lakoening bojongan ikoe salamet tekan ing sakètènging koetja. Katjarita Sang Praboe ing Kabadjangan karsa mapag tekahé toewan Gulliver, kadèrèkaké ing prijaji sadjroning kadaton kabèh, lanang-wadon. Bareng Sang Praboe pirsas, jèn boetané nglegarang ana ing grobag sarana dieroet kentjeng, dawoeh kepéngin minggah ing awaké toewan Gulliver. Ananging saroepaning poetri lan pangéran kang ndèrèk, ora pađa mrajogakaké, pađa koewatir bokmanawa Sang Praboe manggih roebéda. Sang Praboe oega ndahar marang atoe pangowelé kang para santana toewin abdi maoe.

Kebeneran banget, déné ing satjedaké sakètèng ikoe ana tjandiné kawak sidji gedé banget, ing sanagara Kabadjangan gedé déwé; tjandi ikoe soewoeng, wis lawas ora kanggo, djalaran entas kanggo nindakaké radja pati: wong matèni sadoe-

loeré lanang. Tjandi ikoe gedéné satemené doeroeng ana sakoepel ing patamanan kang tjilik, nanging toemrapé wong badjang gedéné woes nggoemoenaké banget. Awit saka karsané Sang Praboe toewan Gulliver diɖawoehi ngenggonaké ing tjandi maoe.

Tjandi maoe lawangané ana ing sisih lor, ing kono ɖoewoeré watara samèter, ambané $\frac{3}{4}$ mèter, djrambah lan témboké marmer kabèh. Enggoné maleboe toewan Gulliver dadi koedoe ndingkloek. nanging ana ing satengah-tengahing tjandi bisa ngadeg kepénak. Awit saka ing pangati-atiné saroepaning djangélané paɖa diwènèhi pantjak-soedji wesi, sarta sikilé toewan Gulliver kang kiwa diranté, diolèhaké ing témboking tjandi. Ananging ranté maoe dawa banget, nganti toewan Gulliver ana ing sadjroning tjandi bisa sakarep-karep, malah nganti bisa metoe tekan ing sangareping tjandi. Déné kang kapatah ngetrapaké ranté, ja-ikoe abdidalem pandé ing kaɖaton.

Bareng pamasangé ranté wis rampoeng, saroepaning tali roet-roetané toewan Gulliver paɖa ditatasi kabèh. Wiwit nalika samana toewan Gulliver bisa ngadeg ing sakarepé, bisa ngoelèt lan bisa mlakoe-mlakoe. Kang mangkono ikoe banget ndadèkaké leganing atiné, sabab awaké wis banget kakoené.

Ananging sakèhé wong badjang banget kagèt lan goemoené, bareng njawang boetané menjat sarta bandjoer mlakoe-mlakoe awira-wiri. Mangkono oega Sang Praboe ija banget ing kedjoté ningali gedéné toewan Gulliver.

Toewan Gulliver toemoeli njawang ngalor ngidoel, ngrasakaké asrining dedelengan kang katon saka ing kono. Kang katon ing sakiwa-tengené ing kono watara sapatamananing botjah kang gedé, awoedjoed sawah oetawa alas-alas, kang wit-witané sing gedé-gedé doewoeré ora loewih saka rong mèter. Kang katon ingarepé ja-ikoe koeta kradjané ing Kabadjangan, omahé tjèkli-tjèkli, menarané asri-asri, nanging djangoné panoedoeh angin kaleboe gedé-gedé.

Ing satengah-tengahé koeta ikoe ana omah gedé-gedé sapanta, kinoebeng ing pager bata, ikoe kirané toewan Gulliver, kaɖatoné Sang Praboe ing Kabadjangan.

BAGÉAN II.

*Toewan Gulliver sapotjapan karo Sang Praboe ing
Kabadjangan sarta toetoeging lelakoné.*

Nalika toewan Gulliver ngadeg kambi njawang sakoebengé ing kono, Sang Praboe nitih titijan koeda moebeng njawang marang dèwèkné; dandananing titijané pélag, asri sinawang. Nanging bareng toewan Gulliver obah, titijané Sang Praboe kagèt, bandjoer ngadeg, nganti Sang Praboe arep dawah. Ing nalika ikoe Sang Praboe katon, jèn wasis banget nitih koeda; sanadjan titijané nggiwar-nggiwar, éwadéné Sang Praboe kelèt ana ing kambilé, nganti ana abdiné oepsir sawatara kang bisa njandak titijané, bandjoer noeloengi Sang Praboe toemedak saka ing titijan.

Sang Praboe toemoeli dawoeh marang abdiné madaran lan djoeroe gedong inoeman, ndikakaké maringi mangan lan ombèn-ombèn marang toewan Gulliver. Abdiné prijaji gandèk wis ngatoeri oeninga, jèn tadahé toewan Gulliver ikoe ngéram-éramaké banget kèhé.

Ora soewé bandjoer ana iwak teka rongpoeloeh grobag, sarta anggoer sapoeloeh tong; Sang Praboe éram banget ing galih, déné panganan samono kèhé sadéla baé wis bébas kabèh.

Sang Pramèswari agem-agemané goemebjar déning kebak inten barléjan, ikoe pinarak ing koersi rada kapara adoh, bebarengan karo para pangéran lan para poetri ing kadaton; déné Sang Praboe djoemeneng rada tjedak, kabèh pada njawang solahé toewan Gulliver, olèhé mangan iwak lan ngombé anggoer. Sang Praboe saiki kagoengan panggalih, jèn toewan Gulliver wis ora matiri; moelané bareng rampoeng olèhé mangan, bandjoer didawoehi linggih ing soeketan, soepaja tjeṭaa nggoné mirsani.

Toewan Gulliver ndèrèk sadawoehé Sang Praboe, bandjoer linggih; dèwèkné déwé ija kepéngin njawang Sang Praboe sing tjeṭa. Sang Praboe olèhé djoemeneng kira-kira moeng saméter dohé saka panggonané linggih toewan Gulliver. Dedegé

Sang Praboe watara loewih sanjari tinimbang para prijaji kang pada ndèrèkaké; polatané tadjem, tingalé blalak-blalak bening sarta dedeg-pengadegé praboe, solah-bawané angratoni. Moenggoeh nèm-sepoehé watara lagi mampang, agem-agemané pasadja, nanging bakalé sarwa aloes.

Pandjenengané ngagem songkok kapradjoeritan mas, tinarètès ing sosotya sarta rinengga ing boeloe-boeloe aman-tjawarna. Astané tengen ngasta sabet ligan, kang pamoré moeroeb, garané toewin blongsongé mas tinarètès ing inten.

Toewan Gulliver dipangandikani déning Sang Praboe, nanging ora mengerti apa-apa; swantené Sang Praboe rada èsek, nanging apa sapangandikané tjeŕa. Toewan Gulliver dipangandikani Sang Praboe mangkono ikoe, roemasa olèh pakoermatan gedé, moelané ing sabisa-bisa arep males gawé legané panggalihé Sang Praboe. Bandjoer njoba ngatoeri wangsoelan nganggo temboeng Walanda, temboeng Djerman, temboeng Inggris, temboeng Joenani (Griek), temboeng Latijn, temboeng Dìdong (Fransch), temboeng Sepanjol, temboeng Itali, malah oega njoba nganggo temboeng Arab; ananging saroepaning basa maoe tanpa gawé kabèh, djalaran ora ana sing dimengertosi déning Sang Praboe. Djalaran saka ing ikoe olèhé pada sapotjapan moeng mandeg samono.

Sang Praboe sapanèrèké olèhé pada ana ing panggonané bojongan danawa watara ana rong djam, toemoeli kondoer ngadaton. Nalika kondoer woes aparing dawoeh, pradioerit sing ngreksa marang toewan Gulliver koedoe diwoewoehi satjoekoepé, adja nganti dimoenasika marang wong kang pada nonton. Ananging lagi baé Sang Praboe mengker, wong akèh bandjoer pada madjoe reboet doetjoeng, arep pada mbéda boeta sing ngéram-éramaké gedéné ikoe. Malah ana kang oegal-oegalan banget: toewan Gulliver lagi ngénak-énak linggih ana ing soeketan sangareping omahé kambi njawang wong badjang kang pada ngroeboeng, bandjoer dioedani panah. Bareng oepsir kang djaga dilapoeri, énggal awèh paréntah njekel wong kang oegal-oegalan maoe nenem, bandjoer dibanda sarta dipasrahaké marang toewan Gulliver. Wong badjang nenem maoe ditjekel ing tangané tengen, sing lima diesak nganti ora katon babar-pisan, déné sidjiné digegila

kaja arep dioental-oental malang. Wong badjang banget gila lan wediné, moelané gembor-gembor ndjaloek toeloeng sarosané; mangkono oega oepsir sing djaga ija banget koewatiré marang kaslametaning kantjané wong badjang. Apamanèh bareng toewan Gulliver ngetokaké pèmèsé gedé saka ing saké, semoené wong badjang kaja arep disembelèh.

Ananging kabèh pada ketjelik, sabab pèmès maoe ora dienggo mjembelèh, malah dienggo natasi tali bandané wong badjang, toemoeli dietjoelaké.

Wah, olèhé mlajoe wong badjang maoe: londjong mimis!

Mangkono oega wong badjang lima kang ana ing saké ija bandjoer diwetokaké saka ing sidji-sidji, ditatasi bandané bandjoer dietjoelaké, ora ana kang boesik woeloené kalong.

Katjarita bareng soré toewan Gulliver arep mapan toeroe, nanging ora ana patoeron kang tjoekoe dienggoni, dadi kepeksa toeroe ngglétak ana ing djogan alèmek soeket aking. Olèhé toeroe kaja mangkono ikoe nganti patbelas dina lawasé. Kemoel sing tjoekoe dienggo ing toewan Gulliver oega ora ana, moelané Sang Praboe dawoeh ngirimi baboet kadaton sawatara, soepaja dienggoa kemoel. Sang Praboe oega dawoeh gawé patoeron, sing tjoekoe kanggo toeroe toewan Gulliver. Saroepaning oendagi lan toekang kajoe ing nagara kono pada kena ing aradan toemandang ing gawé kabèh. Olèhé pada gawé patoeron gedéné watara tikel nem atoes tinimbang karo patoeroné wong ing Kabadjangan. Mangkono oega digawèkaké kasoer, bantal, sepré, kemoel, klasa lan sapanoenggalané; kasoer-bantalé arep diisèni kapoek oetawa woeloe manoe, ora bisa, sabab ora bisa olèh kapoek oetawa woeloe manoe kang njoekoepi kèhé. Moelané kasoeré bandjoer diisèni soeket garing sarta bantalé diisèni woeloe wedoes. Panggawéné patoeron kang samono gedéné ikoe ingatasé wong badjang moela pantjèn pagawéjan gedé banget, ora bisa toemoeli dadi. Olèhé ngetokaké andjing-andjingané patoeron kang njoekoepi toewan Gulliver ikoe banget rekasané. Bareng rampoeng, patoeran maoe didjadjal ditoeroni, nganti ping pindo ambroek-ambroek baé. Ananging kaping teloené koewat, dadi rampoeng temenan. Sang Praboe oega bandjoer

tedak mirsani pijambak arep ngjektosaké, apa wis betjik temenan. Ing nalika ikoe toewan Gulliver njaosaké sembah-panoewoené marang Sang Praboe.

Katjarita wong ing satalatahé nagara ing Kabadjangan woes pađa kroengoe kabèh, jèn ing nagara ana bojongan danawa gagah prakosa. Moelané saben dina wong kang pađa teka nonton saka ing ngendi-endi, lanang-wadon, soegih-miskin, enom-toewa, ndilir ora ana peđoté.

Sang Praboe kerep nimbali para minister loemeboe ing kađaton didjak rembagan: bojongané boeta ikoe prajogané dikapakaké, sabab kabèh pađa koewatir, bokmanawa toewan Gulliver bandjoer bisa međot ranténé, toemoeli ngamoek matèni saroe paning wong ing Kabadjangan. Oetawa kaja panemoené minister tetanèn: lawas-lawas pangané ing nagara kono masłi bakal entèk digawé ngingoni toewan Gulliver, wekasan nagarané kambah ing patjeklik.

Sarèhné Sang Praboe sangsaja lawas sangsaja moenđak sihé marang toewan Gulliver, dadi akèh wong kang pađa moerina. Malah ana kang doewé atoe pamrajoga soepaja toewan Gulliver disirnakna saka ing donja, sarana dileboni wisa oetawa ora diwènèhi pangan, soepaja matija kaliren. Ananging sarèhné katresnané Sang Praboe saja moenđak kandel, dadi ora pisan-pisan karsa ndahar atoe pamrajoga mangkono maoe. Pamrajoga kang sapisan ora lija tegesé moeng matèni wong, wis masłi Sang Praboe ora bakal nglilani. Déné pamrajoga kang kaping pinđo, koewatosé panggalihé Sang Praboe: jèn loewéné wis banget masłi bandjoer boedi sarosané; jèn bisa međot saka ing ranténé toemoeli ndjoepoe ki sameo barang kang kena dipangan ing sakarep-karepé. Moelané Sang Praboe malah paring đawoeh, soepaja pangreksané omahé toewan Gulliver diati-ata, adja nganti toewan Gulliver nemoni apa-apa. Mangkono oega Sang Praboe aparing ènet, jèn toewan Gulliver mati, djsimé samangsa bosok masłi bakal marakaké lelara; Sang Praboe kagoengan panginten, jèn bakal ana lelara pest. Moelané ora ana manèh oetamané, kadjaba moeng toewan Gulliver koedoe diopèni sing betjik-betjik.

Para minister akèh kang njondongi pamanggihé Sang Praboe maoe. Moelané bandjoer ndawoehaké paréntah: saroe-

paning désa sakoebenging nagara kang dohé patang-atoes mèter, pađa diwadjabaké oeroen pangané toewan Gulliver gentèngentèn, sapi nenem, weđoes patang-poeloeh, peđèt loro, saoebarampéné kabèh, kambi ombèn-ombèn satjoekoepé.

Ing sakiwa-tengené omahé toewan Gulliver didegi taroeb tjilik-tjilik kanggo ngolah pangané. Kang pađa olah-olah ana ing kono saben dina koki teloeng-atoes; boemboe-boemboené dikirimi saka ing pawon keđaton. Saben koki sidji sadinapé kadjibah ngolah olah-olahan rong warna.

Sarèhné panganggoné toewan Gulliver oega wis roesak banget, moelané Sang Praboe đawoeh nimbali gredji sing peng-pengan karobelah, diđawoehi nggawèkaké panganggo toewan Gulliver, manoet panganggoné wong ing nagara kono. Pangoekoeré panganggo maoe anèh banget: ana gredji sidji ngadəg ing goeloené toewan Gulliver, sidji manèh ana ing dengkoelé, karoné pađa manteng tambang; sarta isih ana gredji sidji manèh kang ngoekoer dawaning tambang kang pinanṭeng ikoe. Kaja mangkono ikoe wis bisa nemtokaké dawaning djasé, gedéning badané toewan Gulliver sarta dawaning sikilé. Ana manèh sing dioekoer, ja-ikoe gedéning djempolé. Andjaba saka ing ikoe wis ora ana sing dioekoer manèh, kabèh-kabèh wis kena diétoeng saka ing oekoeran loro maoe.

Manoet ngèlmoené wong ing Kabadjangan: wong kang madjana ikoe, koebenging oegel-oegelé tikel pinṭoning djempolé tengen, koebenging goeloené tikel pinṭoning oegel-oegelé, sarta koebenging tjetiké tikel pinṭoning goeloené.

Moela nggoemoenaké banget, déné panganggoné toewan Gulliver kang mangkono pangoekoeré ikoe, bareng dadi, anggoné loewih kapénak tinimbang panganggoné lawas, olèhé gawé ana ing nagarané dèwé.

Kadjaba saka ing ikoe Sang Praboe oega paring đawoeh marang poedjangga kang wis misoewoer nenem, ndikakaké moelang basané wong kono marang toewan Gulliver. Sabab Sang Praboe kapéngin banget saged imbal-pangandika karo toewan Gulliver, soepaja sageda miṭanget kahananing nagarané kalawan terang, bab tata-tjara lan pranataning nagara. Loewih manèh Sang Praboe kapéngin pirsá, apa ing donja iki isih akèh panoenggalané wong kang samono-mono gedéné.

Lelakoné Gulliver.

2

Sarèhné toewan Gulliver saben dina taberi banget olèhé sinaoe, dadi lagi watara teloeng minggoe wis bisa sapotjapan karo Sang Praboe ora nganggo sasmita kaja maoené. Kang dadi djedjering goenem ora kakoerangan, djalaran toewan Gulliver dèwé ija kapéngin weroeh moenggoeh ing kahanané bangsa lan nagara ing Kabadjangan; moelané olèhé pada tetemon saben-saben nganti djam-djaman.

Katjarita ing sawidjining dina Sang Praboe pinoedjoe dangan panggalihé, ngandika marang toewan Gulliver, dililani doewé panoewoen apa-apa marang Pandjenengané. Sanalika toewan Gulliver njoewoen diloewarana olèhé diranté, bisaha loenga sapa-ran-paran, sarta dililana bali moelih marang omahé dèwé.

Sang Praboe banget ing kedjoté. Dawoeh wangsoelané, ora nginten pisan-pisan, jèn toewan Gulliver wani doewé pandjaloek sing ora semanak mangkono. Mangkono manèh Sang Praboe ora wenang nglilani panoewoen kang mangkono, jèn doeroeng dimoepakati disik déning para ministeré. Apanèh kaananing nagara ing nalika samana lagi koerang betjik tepoengé karo nagara lija-lijané. Malah — sanadjan Sang Praboe pijambak ora moepakat — para minister wis sarembog arep niti-priksa panganggoné toewan Gulliver, bokmanawa ana gegamané, kang moeta-watiri banget déning gedéné.

Gulliver mangerti, jèn nalika ikoe doeroeng wajahé bisa loewar, moelané arep disabaraké disik, ngentèni waktos sing betjik. Malah dèwèké pratéla, jèn arep diglédah panganggoné marga saka préntahé para minister, ija soemarah.

Moelané bandjoer ana prijaji saka ing kadaton loro teka, arep ngglédah panganggoné toewan Gulliver; toewan Gulliver oega malah ngréwangi ing pangglédahé. Prijaji badjang loro pada dilebokaké ing sak, soepaja weroeh dèwé kaanané ing kono ana apa, sarta saroeapané kang abot-abot banget pada diwetokaké déning toewan Gulliver dèwé.

Prijaji maoe tanpa dawoeh koedoe gawé lapoeran kang terang, moelané olèhé gawé lajang lapoeran bab barang kang anèh-anèh, isining saké toewan Gulliver ija slesih banget.

Isiné lajang lapoeran:

1 baboet kasar ageng, tjekap kagem ing bangsal kentjana. (Ikoe sap-tangané toewan Gulliver).

1 peŕi slaka ageng, mawi toetoeŕ oegi slaka; awratipoen sanget, boten koewawi kadjoendjoeng ing tijang kekalih. Inggang mbikakaken peŕi poenika danawanipoen pijambak; inglebetipoen wonten isinipoen abrit, gandanipoen sengak moeroegaken waing. (Ikoe waŕah tembako).

Ing sak roempi inggang tengen wonten redinipoen kertas peŕak ageng sanget, rinengga ing gambar-gambar sarta mawi kaeroet ing ɗaɗoeng ageng. (Ikoe boekoe tjaŕetané toewan Gulliver).

Ing sak roempi inggang kiwa wonten pirantosipoen inggang anèh, mawi katjantjang ing ranté ageng. Pirantos poenika inggang sasisih katoetoeŕan ing slaka, inggang sasisihipoen malih mawi djasad inggang bening sanget; sangandapipoen djasad inggang bening poenika wonten gambaripoen anèh-anèh. Pirantos poenika tansah moengel pijambak, swantenipoen kados-déné paloe kaɗawahaken ing paron: ŕak-ŕik, ŕak-ŕik, boten wonten peɗotipoen. Inggang waoe kawoela boten sami saged mastani, poenika pirantos poenapa kéwan; nanging poen danawa soeka soemereŕ, jèn poenika pirantos, dédé kéwan. Éwadéné temtoe pirantos inggang moeta-watosi sanget, sabab panjepengipoen inggang gaɗah ngatos-atos sanget. (Ikoe èrlodjiné toewan Gulliver).

Ing sak tjlane inggang kiwa wonten djalaniŕoen, agengiŕoen ngéram-éramaken. Inglebetipoen isi barang mas boender-boender, pangaosipoen temtoe kaŕah sanget. (Ikoe kanŕong radjoet isi ɗoewit mas njapoeloeh roepijah).

Ing baniŕoen (saboek) danawa wonten peɗangipoen, pandjangipoen langkoeng saking gangsal dedegipoen tijang; makaten malih ing ban ngrikoe wonten kanŕonganipoen, inggang kasingget dados kalih pérangan. Ing singgetan inggang satoenggal isi silinder (cylinder) timah ageng-ageng sanget, sarta singgetan satoenggalipoen isi djasad pringkilan, poenika saking pratélanipoen danawa: saged ndjebloeg. dados panggarapiŕoen kedah ngatos-atos, poenapa malih boten kénging tjelak-tjelak akalijan latoe. (Ikoe golok kambi ban isi mimis lan obat).

Andjawi saking poenika poen danawa gaɗah pilar pandjang kekalih, inggang kasambet dados satoenggal sarana balok;

poenika saking tjarijosipoen danawa satoenggalipoen pirantos ingkang mbebajani sanget. (Ikoe kestoelé toewan Gulliver).

Sang Praboe paring dawoeh, barang loro kang kaseboet ingisor déwé, ikoe soepaja énggal kapoendoeta saka ing tanga- né toewan Gulliver, sarta kasimpena ing gedong radjabranané Sang Praboe. Ananging toewan Gulliver diparingi peñok nganggo tjap kraton, kang mratélakaké: barang maoe bakal kaparingaké bali, ja-ikoe samangsa dèwèkné wis kena loenga saka ing Kabadjangan.

Pantjéné Sang Praboe ija kapéngin moendoet pirantiné danawa kang moeni tak-tik maoe, nanging sarèhné nganggo diranté, dadi Sang Praboe ing galih akèh soemelangé, moelané piranti maoe isih dilastarèkaké ana ing tangané toewan Gulliver. Ananging Sang Praboe kapéngin banget oeninga, apa baé goenané barang kang anèh-anèh maoe, moelané toewan Gulliver bandjoer didawoehi nggenahaké marang Pandjenengané. Sang Praboe banget ngoengoené ing galih, loewih manèh marang dandananing èrlodjiné, déné bisa moeni lan obah déwé.

Panggawané ban kang isi mimis kambi kestoel marang gedong radjabrana, sawisé digawèkaké enggon déwé, djalaran ngèlingi moetawatiré maoe; koentjiné diasta ing Sang Praboe pijambak.

Toewan Gulliver sangsaja manoe marang kaananing awaké, mangkono oega wong ing kono ija sangsaja soemanak; sing wedi marang dèwèkné wis ora ana, malah olèhé paða srawoengan wis kaja karo kantjané déwé. Mangkono oega djarandjaran militèr sarta rakitan ing kadaton, wis ora ana sing kagèt weroeh toewan Gulliver, nganti tjedak banget karo sikilé.

Katjarita ing nalika samana ing satjedaké nagara kerep ana gladi perang. Saben dina toewan Gulliver weroeh pradioerit liwat: pradioerit darat (infanterie), pradioerit djaranan (cavalerie) sarta pradioerit mrijeman (artilerie); mangkono oega Sang Praboe, ija kerep langkoeng arep ndjenengi gladi perang maoe. Sawidjining dina Sang Praboe kondoe saka ing ndjenengi gladi, mijos ing kono manèh, ndawoehaké timbalan marang toewan Gulliver, ndikakaké ngadeg ana ing dalan, sikilé dipetarangna, soepaja baris ing Kabadjangan nggoné arep loemeboe ing nagarané bisaha liwat ing gapoera kang doewé njawa ikoe. Toewan Gulliver moendjoek sandika.

Kang mangkono ikoe sadéla baé wong ing sadjroning nagara ing Kabadjangan wis pađa kroengoe kabèh. Moelané bandjoer ndilir wong kang teka pađa arep nonton, lanang-wadon, toewa-nom, ora ana peđoté.

Gambar 2.

Ora antara soewé barisé liwat ing sangisoring sikilé toewan Gulliver.

Sang Praboe toemoeli ndawoehaké timbalan marang djéndral kang mandégani baris, soepaja barisé katataa kaja parade, bandjoer diabanana liwat metoe ing sangisoring sikilé toewan Gulliver. Sang Praboe nitih koeda ana ing satjedaking ga-

poera oerip, arep ngabani lakoening pradjoerit. Ora antara soewé barisé liwat ing sangisoring sikilé toewan Gulliver, ja-ikoe pradjoerit darat teloeng èwoe, pradjoerit djaranan teloeng èwoe sarta pradjoerit mrije man sèwoe; lakoening baris kabèh pada ndjèdjèg. Kang dadi panoetoeping lakoe, ja-ikoe pradjoerit laoetan kambi penamboer lan panjalomprèt.

Lakoening baris maoe dadi tontonan kang gedé banget toemrapé marang wong ing Kabadjangan. Mangkono manèh Sang Praboe panggalihé oega soeka banget, déné lakoening baris loemeboe ing nagara ora ngoetjiwani. Sarèhné toewan Gulliver wis katon manoet-mitoeroeté, sarta nggoné ngadeg nalika dienggo liwat ing baris anteng banget, Sang Praboe bandjoer aparing kamoerahan: dawoeh ngoetjoeli ranté kang kanggo nantjang toewan Gulliver, nganti bisa mrana-mrana ing sakarepé. Kang mangkono ikoe Sang Praboe oega nganggo moendoet remboegé para minister disik. Ananging toewan Gulliver nganggo diparingi pepatjak: ora kena metoe saka ing kikising nagara, jèn ora olèh palilahé Sang Praboe; jèn wis olèh palilah, soewéné nggoné loenga oega bakal ditemtokaké. Jèn ora olèh palilah, oega ora kena maleboe ing kradjaning nagara; jèn mlakoe, koedoe tansah ngambah ing ratan gedé; ora kena tetoeron ana ing pangonan oetawa pasawahan, apa manèh ora kena pisan-pisan ngroesakaké alas-alasé ing nagara kono. Mangkono oega jèn mlakoe, koedoe tansah moelat, adja nganti midak wong oetawa ngroesakaké omah. Jèn Sang Praboe nggalih perloe, toewan Gulliver kena dioetoès, dohé nganti lakon nem dina.

Andjaba saka ing ikoe, jèn nagara ing Kabadjangan nemoe pakéwoeh perang karo satroené, ja-koe nagara kang doemoenoeng ing poelo Oekiran, ora adoh saka ing Kabadjangan, toewan Gulliver koedoe sagoeh ngréwangi, dadi mitrané wong ing Kabadjangan. Mangkono oega koedoe soempah, sabisa-bisa koedoe ngroesak marang kapal-kapalé perang moengsohé. Apa manèh dèwèké diwadjabaké gawé gambaré (kaart) talatah ing Kabadjangan kabèh, koedoe rampoeng sadjroné rong sasi.

Toewan Gulliver sagoeh nampani pepatjak ikoe maoe kabèh, kadjaba sidji, ja-ikoe nggoné koedoe olèh palilah disik, jèn arep metoe saka ing kikising nagara. Moelané bandjoer doewé

panoewoen marang Sang Praboe: pepatjak sing sidji ikoe diso-waka. Ananging panoewoené tanpa gawé, djalaran karsané Sang Praboe kentjeng ora kena diowahi. Djalaran saka ing ikoe toewan Gulliver bandjoer disoempah sarta nanda-tangani pradjandjian kaya karsané Sang Praboe maoe. Sang Praboe banget soekané ing galih.

Lajangé pradjandjian bandjoer disimpeni ana ing gedong radya-poestaka. Nalika toewan Gulliver nanda-tangani lajang pradjandjian, Sang Praboe ndjenengi pijambak. Djalaran saka ing ikoe toewan Gulliver nglahiraké sembah-panoewoené sarana djèngkèng. Ananging bandjoer didawoehi ngadeg déning Sang Praboe, sarta Sang Praboe nglahiraké pangadjeng-adjengé: moega-moega toewan Gulliver dadia abdinings nagara kang mantep sarta setya toehoe, sarta bisaha males betjik marang sih-kawelasané Sang Praboe.

Boengahé toewan Gulliver, déné saiki wis mardika, bisa loenga saparan-paran. Tjiptané wis masti bakal ana mangsa-kalané bisa loenga saka ing Kabadjangan. Ing batin doewé pangarep-arep, samangsa dèwèkné dolan-dolan oeroet pasisir, tarkadang ana praoe liwat, sing kena ditoempangi.

Ora antara lawas toewan Gulliver olèh palilah, kalilan maleboe ndeleng kradjaning nagara, aran koeta Madenda. Banget ing boengahé, djalaran olèhé njawang menarané nagara ikoe wis lawas, dadi kapénginé weroeh banget. Ing sadoe-roeng-doeroengé Sang Praboe wis ngoendangaké timbalan, sasoewéné danawa loemeboe ing koeta, wong-wongé pada anaha ingomah baé, soepaja adja ana kang ketiwasan. Mangkono oega toewan Gulliver ija didawoehi manèh, soepaja nggoné mlakoe ngati-atia, pandjangkahé adja seroe-seroe, adja nganti agawé tjilakané wong oetawa ngroesakaké omah.

Saking ngati-atiné, nalika toewan Gulliver loemeboe ing koeta, djasé ora dienggo, moeng nganggo kemédjan baé, sabab koewatir jèn djasé bakal njrèmpèd wong kang pada ana ing pajon. Djalaran pajoning omah pada kebak wong nonton. Nalika toewan Gulliver mlangkah ing pager-bata, akèh kang pada tabtaban atiné. Bareng sikilé toewan Gulliver ngambah ing ratan, omah-omah pada obah kaya ana lindoe kang gedé banget.

Lakoené toewan Gulliver gener marang kadatoné Sang

Praboe, djalaran kepénginé weroeh banget, kaja apa pasang-rakité. Kaḍatoné Sang Praboe doemoenoeng ana ing satengah-tengahing koeṭa, ana ing tempoekané ratan gedé loro, kang oeroet ing alang lan oedjoering koeṭa. Kinoebeng ing pager-bata, ḍoewoeré rong kaki; wangoening tjapoeri pasagi bener; sabèn let sapoeloeh kaki ana menarané sidji. Ing pager-bata maoe akèh bolongané kanggo mbedil saka ing djero, sarta ing sadjroning pager bata akèh mrijemé, kanggo ndjagani kaḍaton.

Dalem ing kaḍaton doemoenoeng ana ing satengah-tengahé aloen-aloen, kang kajoman ing oewit-oewitan toewa-toewa. Rerenggan lan singering jejasan, djaréné toewan Gulliver, moela pantjèn nggoemoenaké banget. Kabèh paḍa goemebjar déning mas, slaka lan sesotya. Langséning kori lan djanḍéla kabèh paḍa sarwa soetra kang kandel lan aloes-aloes; djrambahé paḍa ginelaran baboet kang pèni-pèni, sarta médja koersiné kabèh paḍa kajoe séder oetawa kajoe èbben kang pepilihan, garapé apik-apik. Kedjaba saka ing ikoe ing kaḍaton ora koe-rang pasrèn kang èdi-èdi

Sang Praboe djoemeneng ana ing menaraning kaḍaton kang ḍoewoer ḍéwé; saka ing kono saged mbagèkaké tekané toewan Gulliver, bandjoer ndangoe, kaprijé panemoené toewan Gulliver marang koeṭa kradjané Sang Praboe. Oendjoeké toewan Gulliver: banget nggoné lam-lamen marang saroepané kang sinawang, moelané bandjoer ngatoeri sembah-panoewoen marang Sang Praboe, déné woes karsa maringi palilah mleboe ing kradjaning nagara. Sawisé toetoeg nggoné ndedeleng, toewan Gulliver bandjoer bali moelih kalawan marem ing ati.

BAGÉAN III.

Lelaboahané toewan Gulliver ana ing Kabadjangan.

Katjarita noedjoe sawidjining dina toewan Gulliver lagi toeron ing soeketan sangareping omahé, bandjoer katekan ing oetoesané Sang Praboe, lakoéné katon goepoeh. Oetoesan maoe ndawoehaké timbalané Sang Praboe, jèn toewan Gulliver ngandikan toemoeli loemeboe ing kaðaton, Sang Praboe karsa moendoet remboegé, djalaran semoené ing Kabadjangan arep katekan moengsoeh saka ing Oekiran. Moelané Sang Praboe kagoengan panggalih mangkono, djalaran wong ing Oekiran wis mepak kapal-kapalé perang, semoené arep ngloeroeg marang Kabadjangan.

Moenggoeh saka panemoené wong ing Kabadjangan, ing sadjagat ora ana nagara kang nimbangi gedé lan koewasané nagarané déwé. Sorsorané kang mèh nimbangi, ja-ikoe nagara ing Oekiran, saka ing Kabadjangan moeng keletan sagara kang ambané watara moeng limang atoes méter; prenahé saka ing koéta Mañenda ana ing lor-wétan. Sang Praboe woes miðanget kabar saka ing mata-pitané, jèn wong ing Oekiran moela pantjèn arep ngloeroegi ing Kabadjangan, moelané wong sanagara oega paða ora kapénak atiné.

Sang Praboe oega wis aparing dawoeh mepak wadya-bala ðaratan lan laoetan, sarta wadya-balané ðaratan karsa ditingihi pijambak. Ananging sarèhné wong ing Oekiran wis misoe-woer dadi lelananging laoetan, sanadjan wadya-balané ðaratan déwé wis mitajani, éwadéné wong ing Kabadjangan paða tjilik atiné. Saoeroeting pasisir paða koewatir jèn dioenggahi ing moengsoeh, moelané saroeapané tinging menara jèn bengi ora paða disoemed. Ing sabisa-bisa wong ing Kabadjangan paða golèk réka, kaprijé bisané ngalang-alangi moenggahé moengsoeh ing ðaratan, djalaran kapal-perangé moengsoeh paða ora ngoetjiwani sarta lakoéné rikat-rikat.

Djalaran saka ing ikoe Sang Praboe karsa moendoet pitoe-loengé toewan Gulliver, kaja déné kang woes kaseboet ing lajang pradjandjiañ. Toewan Gulliver diðawoehi ndjagani pa-

sisir; samangsa ana praoe moengsoeh katon teka, énggal awèha weroeh marang wong ing Kabadjangan, soepaja bandjoer bisa sedija kang mapagaké. Sarèhné doewoer banget, masti énggal weroeh, jèn ana moengsoeh teka.

Sang Praboe oega maringi pirsá marang toewan Gulliver, jèn kapalé perang pijambak didawoehi meneng baé disik ana ing sawidjining plaboehan kang santosa. Sabab jèn metoe koewatir jèn diroesak déning moengsoeh, djalaran moengsoehé santosa banget.

Toewan Gulliver moendjoek sandika, bakal nglakoni sadawoehé Sang Praboe, ananging bandjoer ngatoeraké panemoené déwé. Moenggoeh panemoené, praoené kapal perang moengsoeh arep pađa direboet, soepaja ing Kabadjangan toemoeli ilang koewatiré bakal diloeroegi ing moengsoeh. Sang Praboe banget soekané ing galih midanget kasagoehané toewan Gulliver, nanging ketara jèn koewatos, bokmanawa toewan Gulliver ora koewat. Ananging toewan Gulliver ora ndoewèni koewatir mangkono, moeng doewé panoewoen: prakara ikoe kaagema wadi. Sang Praboe mrajogakaké sarta sagah ngagem wadi.

Katjarita toewan Gulliver wis olèh katrangan ing bab amba lan djeroné sagara ing saantarané Kabadjangan lan Oekiran, ja-ikoe saka ing sawidjining kapitan laet ing Kabadjangan kang woes misoewoer kawroehé. Mangkono oega moenggoeh ing doenoengé plaboehan, kang kira-kira bakal kanggo ngang-kataké kapal-kapalé perang, sarta bab kakoewatané laet wong ing Oekiran. Sarèhné wong ing Kabadjangan pantjèn wis terang banget marang kakoewataning moengsoehé, dadi sadéla baé toewan Gulliver wis bisa njakoep saroepané katrangan-katrangan, kang pantes dikawroehi.

Sawisé mangkono, toewan Gulliver bandjoer menjang pasisir lor, ja-ikoe ing panggonan kang arep-arepan bener karo poelo Oekiran. Ana ing kono bandjoer toeron ana ing saboerining pepoenfoek, perloe njawang marang Oekiran. Nalika barang-barangé dipriksa déning oetoesané Sang Praboe, ana sidji sing dioempetaké, ja-ikoe kèker (verrekijker) piranti kanggo ndeleng barang kang adoh. Ikoe kang dienggo njawang kapal-kapalé perang moengsoeh; bareng wis terang panjawangé, bandjoer bali menjang Madenda, perloe ndjoepoek

ḍaḍoeng lan blébékan wesi pirang-pirang. Ḍaḍoeng ing Kabadjangan ikoe gedé-geḍéné moeng sakenoer lajangan, moelané bandjoer diploentoe manèh rangkep teloe oetawa papat. Blébékané wesi paḍa diplengkoengaké didadèkaké ganṭol, bandjoer paḍa ditrapi ḍaḍoeng, saben ganṭol sidji ḍaḍoeng sidji.

Olèhé gawé ḍaḍoeng kang dipasangi ganṭol mangkono ikoe olèh sèket, bareng soré bandjoer digawa menjang pasisir lor, ing panggonané njawang kapal perangé moengsoeh, kaseboet ing ḍoewoer. Toewan Gulliver satekané ing kono, bandjoer tjoetjoel djas, sepatoe lan kaos, nganggo klambi waloelang lan tesmak kang gedé, perloené soepaja panahing moengsoeh adja nganti toemama marang awaké. Sawisé mangkono bandjoer njabrang ing sagara, wiwitané ngroebjoek, nanging ora soewé djeroning banjoe dadi sagoeloe, moelané bandjoer nglangi. Ora nganti sapanginang soewéné toewan Gulliver wis tekan ing sabrangan, tjedak kambi kapal-kapalé perang moengsoeh. Ing nalika ikoe ing kapal perang lagi baé moeni tengarané wong mapan toeroe. Moelané wong ing kapal ora bakal énggal paḍa weroeh tekané toewan Gulliver, jèn adjaha kapal-kapalé bandjoer paḍa gondjing déning ombak gedé kang djalaran saka ing panglanginé toewan Gulliver.

Kagèté para pradjoerit ing kapal-kapal perang wis ora kena winirasa, bareng paḍa weroeh ana danawa teka saka ing satengahing sagara marani kapal-kapalé. Akèh kang paḍa salang-toendjang njegoer ing sagara, nglangi menjang ḍaratan; ana oega kang paḍa bloeloengan mlajoe asasaran ana ing ḍèk kaja wong baring, ana kang nḍelik loemeboe ing kamar-kamaring kapal. Oepsir-oepsiré wis ora bisa nata marang pradjoerité sabab ora ana kang mradoeli marang abané.

Bareng toewan Gulliver tekan ing panggonané kapal-kapal perang, ḍaḍoeng kang paḍa dikaloengaké ing goeloené dioetjoeli, saroepané kapal paḍa ditrapi gawané ganṭol sidji-sidji, poetjoeking ḍaḍoengé toemoeli ditalèkaké dadi sidji, nganti kapal-kapal maoe kena disèrèd bebarengan. Ananging bareng disèrèd isih angèl; moelané bandjoer disloeloepi, ranténing djangkar paḍa ditatasi kabèh.

Ora antara soewé para pradjoerit ing kapal-kapal perang maoe kagèté paḍa sarèh, toemoeli paḍa ngoedani panah marang

toewan Gulliver. Toedjoené toewan Gulliver nganggo klambi waloelang lan tesmak, dadi awak lan mripaté pađa kalis ing panah; éwadéné sarèhné panahé akèh banget, dadi tangan, goeloe lan rainé pađa kena ing panah. Ananging toewan Gulliver ora pisan-pisan gigrig atiné, poetjoeking dardoeng kang wis ditalèkaké dadi sidji maoe, bandjoer ditjekl kengjeng, kapal perang 50 idji toemoeli disèrèt manengah.

Gambar 3.
Kapal perang 50 idji toemoeli disèrèt manengah.

Bareng wong ing Oekiran weroeh, jèn kapalé perang pađa digawa loenga déning danawa, banget ing pangoengoen lan tjiliké atiné, wong sanagara pađa prihatin. Moeng toewan Gulliver kang ngénak-énak nglangi bali menjang Kabadjangan nggawa djarahané.

Sang Praboe ing Kabadjangan kambi abdi-abdiné para prijaji ing kadaton, para djéndral lan para admiraal pađa ngentèni baliné toewan Gulliver ana ing gisik. Ing batin pađa koewatir, bokmanawa ora olèh gawé, sabab tékad kang dilakoni ing toewan Gulliver ikoe satemené moela pantjèn gawat banget. Koewatiré sangsaja banget, nalika toewan Gulliver katon teka. Ing nalika ikoe panoedjoe pađang remboelan, toewan Gulliver katon nglangi dietoetaké ing kapal perangé moengsoeh; panjanané kang pađa ngentèni: toewan Guilliver diboeroe ing kapal perangé moengsoeh.

Ananging bareng wis tjedak, toewan Gulliver ngoemboelaké tangané kang njekeli poetjoeking dađoeng kang kanggo nantjangi praoe kapal perang maoe, kambi moeni: „Moegi-moegi loehoera Sri Maha Radja ing Kabadjangan! Pedjah gesanging mengsahipoen sampoen kaasta ing astanipoen.” Ing nalika ikoe soekaning panggalihé Sang Praboe sabalané, wis ora kena winirasa. Kabèh bandjoer pađa soerak: „Horé, horé! Oenggoel, oenggoel!” sarta pađa boengah-boengah, mlajoe ngalor-ngidoel, ngétan-ngoelon, ana kang pađa nggoejoe, ana kang pađa nangis, kabèh djalaran saka ing boengahé. Wong sing soegih lan sing miskin, sing gedé lang sing tjilik, pađa rangkoel-rangkoelan kambi ora lèrèn-lèrèn olèhé pađa ngalem marang kadigdajané toewan Gulliver, déné bisa ndjarah praoe-praoené kapal perang moengsoeh, saangkatan baé kena kabèh. Ora antara soewé bandjoer moeni moesik, kapal-kapal perang ing Kabadjangan pađa katon teka, pradjoerité pađa baris parade, saroepaning omah pađa masang bandéra, sadjroning nagara pađang goemebjar, djalaran saroepaning lampoe lan lentéra pađa disoemedi kabèh, dadi pađang kaya rina.

Bareng toewan Gulliver mentas, bandjoer sowan ing ngarsané Sang Praboe; Sang Praboe banget ing pangalembanané. Toewan Gulliver diwastani sing ngloewaraké tanah Kabadjangan saka ing pakéwoeh gedé, moelané banget paneđané Sang Praboe marang lelaboehané toewan Gulliver. Toewan Gulliver sanalika kinawoela-wisoeda sinengkakaké ingaloehoer dadi Wadana-admiraal, ja-ikoe sénapatiné pradjoerit laoetan, sarta didadèkaké pepatib, olèh seseboetan Adipati.

Mangkono oega ing kaḍaton bandjoer ana pista gedé, toewan Gulliver diladèni ḍeḍaharan kang pèni-pèni sarta inoè-man kang aloes-aloes. Pista ing kaḍaton ikoe nganti wajah ésoek lagi boebaran. Kadjaba saka ing ikoe nganti pirang-pirang dina wong ing Kabadjangan nggoné paḍa ramé-ramé. Kang mangkono ikoe moela pantjèn pantes banget, djalara ora lawas olèh katrangan jèn kapal perang kang didjarah déning toewan Gulliver ikoe mèh ana teloeng-prapaté kapal perangé moengsoeh kabèh.

Watara let teloeng minggoe saka ing pandjarahé kapal-kapal perang maoe, ing Kabadjangan katekan oetoesan saka ing Oekiran, njoewoen bedami, ing salawas-lawasé adja nganti peperangan manèh.

Toewan Gulliver diangkat déning Sang Praboe dadi panggedéning koemisi kang bakal ngremboeg olèhé arep beḍami karo oetoesan saka ing Oekiran. Kang mangkono ikoe sawidjining pangadji-adji kang gedé banget, nganti ndadèkaké panasing atiné para minister ing Kabadjangan.

Toewan Gulliver olèhé gawé pradjandjian ora abot, nanging adil, dadi ngantarani, jèn lawas olèhé bakal tentrem ora ana perang. Oetoesan ing Oekiran banget boengahé, pradjandjian maoe ditampani ora nganggo ndjaloek owahé saṭiṭik-ṭiṭika, sabab kang maoe panjanané, meṣti bakal olèh pradjandjian kang abot banget.

Ananging Sang Praboe sarta raad-nagara ora paḍa mrajogakaké marang pradjandjian maoe, semoené ora paḍa kèlingan, jèn oenggoelé ing Kabadjangan ikoe marga saka ing kadig-dajané toewan Gulliver. Pamanggihé Sang Praboe, pradjandjian maoe kengowelen marang moengsoeh; karsané Sang Praboe tjotjog karo panemoené raad-nagara, pradjandjiané koedoe diboti nganti moengsoehé ilang kakoewatané. Ananging toewan Gulliver kentjeng panemoené, pradjandjian maoe adja nganti diowahi. Bareng panemoené toewan Gulliver ing semoe ora bakal digoegoe, bandjoer prasetya: jèn ing Kabadjangan nganti kalakon perang manèh karo ing Oekiran, toewan Gulliver ora arep mitoeloengi manèh, samono ikoe, jèn Sang Praboe ora karsa netepaké kaja panoewoené toewan Gulliver maoe. Toewan Gulliver doewé pangira, jèn pradjandjiané

diaboti, mesji ratoe ing Oekiran ora bakal gelem nampani, ora woeroeng bandjoer perang manèh.

Sanadjan kang mangkono ikoe ora dadi karsané Sang Praboe, éwadéné ditoeroeti, nanging wiwit nalika samana sihé Sang Praboe marang toewan Gulliver sirna.

Woesana pradjandjiané beđami sida ditetepaké kaja pandja-loeké toewan Gulliver, para oetoesan ing Oekiran noeli arep pađa bali, perloe njoewoenaké asma lajangé pradjandjian marang ratoené. Ananging sadoeroengé mangkat para oetoesan maoe pađa nemoni toewan Gulliver disik, perloe awèh panarima djalara saka ing gedéning pitoeloengé marang wong ing Oekiran. Mangkono oega para oetoesan nglairaké pangadjengadjenging ratoené, ja-ikoe kepéngin disowani ing toewan Gulliver. Toewan Gulliver oega sagoeh sowan, dèwèkné pantjèn kepéngin soemoeroep kahanané ing Oekiran. Para oetoesan bandjoer pada pamitan mangkat moelih marang nagarané.

Bareng toewan Gulliver sowan ingarsané Sang Praboe ing Kabadjangan, matoer njoewoen palilah arep loenga menjang Oekiran, kepéngin weroeh kahanané ing kana. Sang Praboe oega maringi palilah, nanging katara saka ing pasemon, jèn ora dadi kaparenging panggalihé, sarta kenané mangkat oega doeroeng diđawoehaké. Bareng toewan Gulliver njoewoen pirsu, kapan kaparengé mangkat, Sang Praboe kèndel baé, ora karsa paring wangsoelan.

Katjarita sawidjining soré lagi baé toewan Gulliver toeroe, toemoeli kagèt déning pambengoking wong akèh, ja-ikoe pađa alok-alok : „Omah kobong, omah kobong!” Panjanané toewan Gulliver, omahé dèwé kang kobong, moelané énggal tangi bandjoer metoe. Ananging bareng tekan ing djaba weroeh, jèn kang kobongan ikoe ing kađaton; ing sanđoewoering nagara koekoesé koemeloèn sarta geniné ngalad-alad manđoewoer kaja soenđoel-soendoela ing langit. Goemroedoeg wong kang arep pađa tandang, parané kabèh pađa menjang kađaton.

Toewan Gulliver bandjoer mlajoe menjang gisik, sepatoené kang sidji dikebaki banjoe, bandjoer bali menjang kađaton, banjoe kang ana ing sepatoe disok ing geni moeroeb, kang lagi ngroesak ing kađaton. Genine sanalika sirep, toewan Gul-

liver bandjoer bali moelih kalawan marem ing ati, ora sowé toeroe manèh.

Ananging toewan Gulliver lagi apes! Minister financiën, ja-ikoe minister kang njekel banda-béjaning nagara, wis lawas olèhé sengit marang toewan Gulliver, djalaran tadahé pangan akèh banget. Minister ikoe boengah banget ing ati weroeh Sang Praboe, olèhé ngandika marang toewan Gulliver nalika njoewoen palilah arep menjang ing Oekiran, wis ora patia

Gambar 4.

Banjoe kang ana ing sepatoe disok ing geni moeroeb, geniné sanalika sirep.

soemanak kaja dèk bijèn. Kang mangkono ikoe arep digawé lantaran kanggo matèni toewan Gulliver, moelané bandjoer ngoendjoeki oeninga ingarsané Sang Praboe, jèn kapitoenaning nagara kang marga déning gedéning bandjir, loewih gedé tinimbang karo jèn kaðatoné Sang Praboe kebandjoera kobong nganti enték-entékan. Mangkono oega diterangaké manèh, jèn toewan Gulliver lastari pamanggoné ana ing Kabadjangan, ðoewit nagara masi sangsaja tipis, djalaran taðahé toewan Gulliver akèh banget.

Sang Praboe toemoeli nimbali para warganing raad-wadi, nanging toewan Gulliver sanadjan miloe dadi warga, éwadéné ora miloe ditimbali. Bareng para warganing raad wis ngloempok, Sang Praboe ðawoeh marang minister financiën, ndikakaké mratélakaké manèh goegaté marang toewan Gulliver, ja-ikoe olèhé gawé kapitoenaning nagara.

Kadjaba saka ing ikoe admiraal pradjoerit laoetan ing Kabadjangan oega moewoehi goegat. Sarèhné toewan Gulliver dadi Wadana-admiraal, dadi sawisé bisa ndjarah kapalé perang moengsoeh kang akèh, toewan Gulliver pantjèné kawadajiban ngroesak kapal perang kang isih kari. Ananging toewan Gulliver ngliwakkaké kawadjabané kang samono gedéné ikoe dadi tetep tjidra marang nagara.

Mangkono oega ana warganing raad-wadi kang ndakwa marang toewan Gulliver: ngiloni moengsoeh, djalaran nalika remboegan bab beðami, toewan Gulliver tansah ngréwangi oetoesan ing Oekiran, sanadjan ana ngarepané wong akèh oetawa ðedéwékan. Kang mangkono ikoe tegesé ora lija ija tjidra ing nagara.

Woesana pamité toewan Gulliver arep menjang Oekiran ikoe ija didakwa arep ngodjok-odjoki ratoe ing Oekiran, soepaja nantanga perang manèh karo Kabadjangan, arep dibantoe.

Moelané toewan Gulliver doewé tindak kang samono, kirané raad ora ana manèh moeng soemedia ngloengsoer Sang Praboe saka ing kapraboné, soepaja awaké déwé bisaa madeg dadi ratoe, ngerèhaké nagara ing Kabadjangan kabèh.

Saroepaning dakwa lan panemoe maoe kabèh dimiðangetaké déning Sang Praboe; sanadjan Pandjenengané satemené ora

Lelakoné Gulliver.

3.

nggega, malah paring ènget, jèn oenggoelé ing Kabadjangan moeng marga saka ing kekendelané toewan Gulliver, éwadéné rasaning remboeg meksa mratélakaké, jèn toewan Gulliver ikoe wong ala. Moeng ana minister sidji, ja-ikoe minister darah, kang wani mratélakaké, jèn para minister ing Kabadjangan ikoe pada ora weroeh ing panarima. Lelañoehané betjik toewan Gulliver marang nagara diterangaké kabèh sarta doewé pandjaloek, toewan Gulliver ditekakna ing ngarepaning raad, soepaja ndjawaba saroepaning dakwa maoe.

Ananging panemoené minister darah ikoe ora dimoepakati déning raad.

Ing semoe para minister maoe wis pada saéka-praja arep matèni toewan Gulliver, moelané pantjasaning pangadilan loehoer: toewan Gulliver ditetepaké kaloe poetan tjidra marang nagara sarta kapatrapan paoekoeman: disirnakaké pandelengé sarana dipitjakaké mripaté karo pisan. Olèhé arep nindakaké paoekoeman ikoe ditemtokaké mangkéné: ing nalika toewan Gulliver toeroe, mripaté karo pisan koedoe diobong déning dokter mripat kang tinoedoe, sarana poetjoeking toembak kang mengangah dadi wesi bang.

Sang Praboe oega mangajoe-bagja marang pantjasan kang mangkono ikoe, ora ana karsané ngowahi satitik-titika.

Moeng minister darah kang roemasa wadajib awèh weroeh marang mitrané ing bab bebaja kang bakal nekani. Panemoené ikoe dilaksanani sadoeroengé lajang poatoesané diasmani déning Sang Praboe.

Toewan Gulliver bandjoer nemtokaké apa kang arep dilakoni.

Atiné lara banget, déné Sang Praboe lan para ministeré pada ora weroeh ing panarima. Moelané sanalika koeŕa kra-djaning nagara ing Kabadjangan arep digempoer, digawé rata karo lemah; ananging bareng dipikir dawa, roemasa kliroe, sabab kang loepoet lan kang ora loepoet bakal pada nandang kasangsaran kabèh. Moelané kekentjenganing panemoené, nalar ikoe moeng arep dirampoengaké sarana loenga saka ing Kabadjangan baé.

Tekané kongkonané kadjinemané minister darah maoe ing omahé toewan Gulliver wis wengi; bareng kadjineman wis loenga, toewan Gulliver bandjoer tata-tata, saroepaning doe-

wèké dikloempoekaké. Sarampoengé olèhé tata-tata, bandjoer dandan, ngantjingi lawang lan djendéla, toemoeli mapan toeroe isih dandan. Ing wajah bangoen raina tangi, klasa-bantalé ditalèni; bandjoer digawa karo bandané kabèh, lakoéné ngener marang pasisir. Satekané ing plaboehan, milih kapal perang sing gedé sidji, ja-ikoe kapal perang djarahan saka ing Oekiran; gegawané kabèh dimotaké ing kono, djangkaré dioenggahaké, toemoeli kapalé ditjantjang nganggo daðoeng. Sawisé mangkono, bandjoer nggebjoer ing sagara, nglangi menjang plaboehan ing Oekiran kambi nggèrèd kapal sing momot barangé. Wong kang djaga ing plaboehan Kabadjangan banget ing kagèté, nanging sadoeroengé bisa ngoenèkaké tengara, toewan Gulliver wis ora katon, kaling-kalingan déning pedoet.

Lakoéné toewan Gulliver slamet tekan ing plaboehan Oekiran; wong ing kono pada banget ing boengahé katekan toewan Gulliver. Djalaran wong ing satanah Oekiran wis pada weroeh, jèn nalika beðami akèh banget pitoeloengé toewan Gulliver marang Pandjenengané Sang Praboe ing Oekiran. Awit saka pandjaloeké toewan Gulliver ana wong sing ngatoeri pirsá marang Sang Praboe, jèn toewan Gulliver teka ing kono kepéngin sowan ingarsané. Antara let sadjam toewan Gulliver nampani dawoeh, jèn Sang Praboe sapanðèrèké woes sedija ana ing ara-ara saloring nagara, ngentosi pisanané toewan Gulliver.

Toewan Gulliver énggal sowan. Bareng tjedak, Sang Praboe toemèdak saka titihané koeda, sarta Sang Pramèsuari toemèdak saka ing titihané rata, kaðèrèkaké ing para poetri. Toewan Gulliver bandjoer djèngkèng, ngaras astané Sang Pramèsuari, toemoeli moendjoek marang Sang Nata, jèn wis lawas olèhé kepéngin weroeh nagara ing Oekiran. Oega matoer barès, jèn loengané saka ing Kabadjangan ikoe dapoer minggat, sabab laboehé betjik marang nagara arep olèh wewales ala. Moelané saiki njoewoen pangaoeban marang Pandjenengané Sang Nata.

Sang Praboe sagah ngajomi marang toewan Gulliver, sarta maringi pambagé slamet ing satekané ing Oekiran. Sang Praboe bandjoer ndawoehaké paréntah, soepaja bakal pondokané toewan Gulliver ditataa; toewan Gulliver dililani

ngambah ing ngendi-endi sakarepé, anggeré adja nganti ngroe-sakaké tandoeran lan adja nganti agawé pitoenaning kawoe-lané Sang Praboe. Pawon ing kaḍaton tampa ḍawoeh njeḍijani pangané toewan Gulliver.

Moenggoeh saka panemoené toewan Gulliver wong ing tanah Oekiran ikoe woedjoedé loewih gedé lan pawakané loewih santosa tinimbang wong ing Kabadjangan. Saben dina toewan Gulliver tansah ndjadjah ing satalatahé poelo Oekiran, nanging kang disenengi ḍéwé dolan ana ing gisik, sabab ndoewèni pangarep-arep, bokmanawa bisa weroeh praoe liwat. Ananging pangarep-arepé ikoe tanpa wasana.

Katjarita ing sawidjining dina wajah bengi ing Oekiran ana prahara gedé. Ésoké toewan Gulliver dolan-dolan menjang gisiking sagara ing pasisir wétan, kagèt weroeh sekotji gawéjan Europa mengkoereb kampoel-kampoel katoet ing ombak ora adoh saka ing gisik. Kira-kira ikoe sekotjiné praoe gedé kang benginé mentas katempoeh ing prahara, sekotjiné pisah, bandjoer katoet ing ombak. Sanalika toewan Gulliver nggebjoer ing sagara, nglangèni sekotji; bareng ketjandak, bandjoer digawa nglangi minggir sarta dientasaké ing ḍaratan pisan.

Toewan Gulliver bandjoer djèngkèng sjoekoer ing Pangéran; djalaran ing nalika ikoe doewé pangarep-arep kang mantep, jèn bakal bisa bali menjang nagarané manèh, ketemoe kambi bodjo lan sadoeloer-sadoeloéré. Banget maremé ing ati toewan Gulliver bandjoer bali menjang nagara, njoewoen sowan ingarsané Sang Praboe; bareng wis sowan toemoeli ngatoeraké lelakoné sarta kanijatané kabèh. Toewan Gulliver njoewoen oendagi toekang gawé praoe teloeng-atoes, soepaja mitoeloeng-ana olèhé arep ndandani sekotji temon maoe nganti kena dienggo lajaran. Sabab sekotji ikoe nijaté arep dienggo tékad-tékadan metoe saka ing poelo Oekiran menjang tengah-tengah-ing sagara, bokmanawa bisa weroeh oetawa kepapag praoe gedé kang pinoedjoe lajaran ana ing kono.

Sang Praboe ḍangan banget ing galih karsa mitoeloengi marang toewan Gulliver, moelané bandjoer aparing ḍawoeh, toewan Gulliver diparingana oendagi teloeng-atoes soepaja mitoeloengana olèhé arep ndandani sekotji. Satemené moela

pantjèn kebeneran, sabab minister financiën ing kono oega wis tjaos oendjoek marang Sang Praboe, jèn danawa Gulliver kelawasen olèhé ana ing Oekiran, wis mesti doewiting nagara bakal kakéhan entèké, toer ora woeroeng reganing redjeki oega bakal moendak larang. Sang Praboe karsa tindak pijambak inirsani sekotji temon maoe menjang gisik; kabèh sapanèrèké pađa goemoen banget weroeh gedéning sekotji, déné toewan Gulliver ana ing kono bisa linggih, bisa ngadeg, sekotjiné ora nggoling.

Toewan Gulliver saktjané oendagi teloeng-atoes olèhé toemandang-gawé rina-wengi, nganti rampoeng babar pisan. Bareng sekotji wis betjik kena dienggo, toewan Gulliver bandjoer wiwit kekloempoek sangoe, dimotaké ing sekotji.

Katjarita ana oetoesané ratoe ing Kabadjangan teka ing Oekiran, perloe nimbali toewan Gulliver énggala bali, sabab pamité wis entèk. Jèn toewan Gulliver mopo, bakal katetepaké tjidra ing nagara, kapotjot olèhé dadi Wadana-admiraal sarta pepatih ing Kabadjangan, sarta mitoeroet anggering nagara bakal kapatrapan paoekoeman pati.

Mangkono oega oetoesan maoe ija ngemban dawoeh kang katoer marang Pandjenengané Sang Praboe ing Oekiran, jakoe Sang Praboe ing Kabadjangan kagoengan pangadjengadjeng: jèn toewan Gulliver mopo, soepaja Sang Praboe ing Oekiran karsaa dawoeh mbalenggoe tangan lan sikilé, bandjoer katoempangna ing gètèk kang gedé, digawa menjang Kabadjangan, soepaja nglakonana paoekoeman kang woes dadi beneré. Jèn Sang Praboe ing Oekiran ora karsa nglaksanani pangadjengadjengé ratoe ing Kabadjangan, ora woeroeng pamitrané nagara loro ikoe bakal rengat, wekasan noewoehaké perang manèh.

Sang Nata ing Oekiran nganti teloeng dina olèhé rembagan ana ing raad karo para minister-ministeré, ing bab pangadjengadjengé ratoe ing Kabadjangan maoe. Sawisé tinemoe remboegé, bandjoer paring wangsoelan marang oetoesan ing Kabadjangan, mangkéné: prakara bakal baliné toewan Gulliver marang Kabadjangan Sang Praboe pasrah marang oetoesan, sabab Sang Praboe roemaos ora katjonggah mbalenggoe toewan Gulliver kalawan roda-paksa; kang mangkono ikoe wong ing

Kabadjangan déwé ija wis weroeh. Andjaba saka ing ikoe toewan Gulliver wis gawé praoe gedé, arep dienggo loenga adoh; ikoe Sang Praboe ing Oekiran ija ora ketjonggah ngalang-alangi.

Mangkono ikoe wangsoelané Sang Praboe marang oetoesan ing Kabadjangan; oetoesan toemoeli dililani moendoer.

Toewan Gulliver kongkonan ngatoeraké sembah-panoewoené marang Sang Praboe, déné poetoesianing raad ngowel marang awaké sarta ngatoeri oeninga soepaja dèwèké adja nganti gawé kasoesianing nagara ing Oekiran, arep toemoeli mangkat loenga, moeng ngentèni palilahé Sang Praboe.

Sang Praboe toemoeli maringi palilah. Sang Praboe sagar-wa-poetra sarta sapanèrèk pađa rawoeh ing plaboehan arep maringi slamet sarta mirsani mangkaté toewan Gulliver. Toewan Gulliver bandjoer njoewoen pamit sarana djèngkèng ana ingarsané Sang Praboe. Sang Praboe maringi pasangon aroepa doewit emas sèket kantong, isi ngrong-atoes idji, sarta maringi tanđa katresnan aroepa gambar salirané Sang Praboe, gedéné pađa karo salirané. Andjaba saka ing ikoe toewan Gulliver disangoni dagingé sapi satoes lan weđoes teloeng-atoes, banjoe ngombé satoes tong lan anggoer sèket tong; kéwan oerip: sapi nenem, banjèng loro, weđoes wadon nenem lan weđoes lanang nenem; kambi soeket lan beras kinira satjoekoepé.

Sawisé pamit-pamitan kambi wong akèh, toewan Gulliver ing wajah djam nem ésoek mantjal saka ing plaboehan ing Oekiran parané ngalor; wong kang ana ing đarat pađa soerak-soerak aramé. Kabeneran anginé saka ing kidoel-wétan, dadi lakoening praoe lantjar banget, ora soewé gisiké ing Oekiran wis ora katon.

Sadina moepoet lakoéné toewan Gulliver ora lèrèn-lèrèn; bareng sorè lajaré pađa diroetjati, toewan Gulliver bandjoer ngglétak; saking sajahé ora soewé toeroe. Ing wajah mletèk srengéngé lagi tangi, lajaré bandjoer énggal-énggal dipasang manèh, lakoéné isih lastari ngalor bener baé. Ananging ing ngendi-endi ora ana praoe kang katon.

Watara djam teloe awan toewan Gulliver ndeleng nganggo kèkeré, weroeh ing kadohan ana praoe gedé lajar ngidoel-ngoelon. Akèh banget akalé soepaja sekotjiné déwé katona

*II. Sawisé pamit-pamitan kambè wong akèh, noeli
mantjal saka plaboehan ing Oekiran.*

marang wong ing praoe lajar, nanging nganti soewé ora migoenani; wasana soewé-soewé semoené bisa katon. Tan-
dané: ing praoe lajar toemoeli ngoemboelaké gendéra
sarta ngoenèkaké mrijem, nanging saking dohé toewan Gul-
liver isih koerang waspada marang gendérané. Ora antara
soewé lakoening praoe dieneraké marang sekotjiné toewan
Gulliver.

Bareng praoené wis tjeḍak, katon ana gendérané Inggris,
ja-ikoe gendéra tanah woetah-getihé, saking boengahé toewan
Gulliver krasa ngondok-onḍok arep nangis. Bareng sekotjiné
wis tjeḍak karo praoe bandjoer ditalèni, toewan Gulliver
moenggah kambi nggawa gegawané kabèh.

Wondéné praoe lajar ikoe sawidjining praoe dagang Inggris,
lagi teka saka ing nagara Tjina, arep bali menjang tanah Inggris,
metoe ing samodra Gedé kang sisih lor. Kang mandégani
praoe ikoe kapitan Riddel, sawidjining kapitan praoe kang wis
misoewoer oenḍagi; ikoe banget ing goemoené, déné ana ing
sagara kang sepi mangkono kok kepapag wong kang toenggal
nagarané, lagi noenggang sekotji ora karoewan parané.

Bareng toewan Gulliver wis kepénak, bandjoer wiwit njari-
takaké lelakoné; kapitan Riddel wiwitané doewé pangira, jèn
toewan Gulliver saking bingoengé dadi ndoewèni lara èngetan,
moelané bandjoer ngomjang mangkono. Ananging toewan Gul-
liver bandjoer ngetokaké sapi, banṭèng lan weḍoesé saka ing
petèné, paḍa disèlèh-sèlèhaké ing médjané toewan kapitan,
pating keṭimik mlakoe ngalor-ngidoel; ing kono toewan
kapitan lagi ngandel marang tjaritané toewan Gulliver.

Mangkono oega toewan Gulliver ija noedoehaké ḍoewité
mas peparingé ratoe ing Oekiran, karo gambaré Sang Praboe.
Ing nalika ikoe ora ana wong kang ora ngandèl.

Lakoening praoe begdja tansah olèh angin betjik, ngliwati
poelo Maḍagaskar, bandjoer mandég ana ing Kaap de Goede
Hoop perloe amèk banjoe ngombé; sawisé rampoeng, toemoeli
mbandjoeraké lakoe moelih marang tanah Inggris.

Nalika tanggal kaping 2 April 1702 toewan Gulliver teka
ing Bristol, ketemoe kambi bodjoné kang wis ora ngarep-arep,
djalaran kinira wis tinggal-donja. Dadi enggoné loenga toe-
wan Gulliver lawasé mèh teloeng taoen bener.

Radja-kajané olèhé nggawa saka ing Oekiran digawèkaké pangonan tjilik ana ing patamanané; bandjoer digawé tontonan sarana bajaran, nganti toewan Gulliver olèh doewit akèh. Pantjèné toewan Gulliver wis bisa oerip kepénak ana ing tanah Inggris, nanging sarèhné dhasaré dèmen lelana, dadi ora betah manggon ana ing darat. Djalaran saka ing ikoe ora lawas dèwèké maleboe dadi dokter praoe manèh, arep miloe toewan kapitan Nicolaas lajaran ngoebengi boemi.

II.

Lakoené toewan Gulliver menjang ing tanah Kaboetan.

BAGÉAN I.

Tekané toewan Gulliver ing Kaboetan.

Katjarita dèk samana ing tanah Inggris lagi mangsa herfst, ja-ikoe saantarané mangsa panas lan mangsa adem. Tetoe-woehan godongé pađa ngrembaka; ing pasawahan, ing arara lan ing alas-alas akèh kembangé kang asri-asri. Kang mangkono ikoe kaja-kaja dadi pratanđa pamité taoen kang lagi loemakoe, pamit marang saroepaning wong ing tanah Inggris kabèh, sarta pamit marang saroepaning wong, kang pađa noenggang praoe kang aran *Avonturier*, kapitané toewan Nicolaas, lagi mangkat arep ngoebengi boemi.

Toewan Gulliver oega ana ing praoe kono dadi doktering praoe. Olèhé kepéntjoet marang lelakon kang élok-élok sarta kepénginé weroeh wong lan nagara mantja, agawé ora djenaké ana ing omah. Sanadjan omahé kepénak asri, éwadéné atiné ana ing omah ora bisa djendjem, kepéngin loenga adon, nggolèki pakéwoeh lan kangélan.

Lakoené praoe *Avonturier* kaleboe akèh kasoésahané, nanging ora nganti nemoni pakéwoeh kang gedé; wasana ngliwati pongolé tanah Afrika kang sisih kidoel, bandjoer soepitan Madagaskar. Ing kono ikoe anginé saben-saben witané betjik, nanging ora soewé adaté kerep bandjoer salin dadi prahara kang mbebajani toemrapé praoe-praoe, kang pađa liwat ing kono.

Mangkono oega lelakoné praoe *Avonturier*.

Ing sadina moepoet ora ana angin, soréné ija doeroeng ana angin; lintang-lintang ing langit pađa pating klentjar, pating krelip; ora ana wong sidji-sidjia sing koewatir bakal ana pakéwoeh.

Djoeroe-moeḍiné ana kang djaga mlakoe-mlakoe ana ing ḍèk sisih tengen. Kabèh wong ing praoe paḍa ajem, ngroe-ngokaké ombak njempjok. Ora ana kang katon prihatin oetawa kroengoe ngesah. Kang djaga mlakoe-mlakoe ikoe djangkahé saja soewé saja kerep, pikirané lagi nglampra, moelih menjang nagarané.

Sanalika djoeroe-moedi kang djaga ikoe kagèt, tjiptané: „Arep ana apa iki, déné lintangé paḍa ilang kabèh, langité ireng apeteng? Mesti arep ana pakéwoeh.” Tjipta mangkono ikoe moela pantjèn bener, hawané lagi arep salin dadi ala, ora soewé mesti bakal ana prahara kang nggegirisi

Djoeroe-moedi maoe énggal menjang kamaré toewan kapitan, goegah-goegah sarana noṭok lawang. Toewan Nicolaas bareng kroengoe lapoeré wong kang djaga, énggal dandan, nganggo topiné kang amba, toemoeli menjang ḍèk, njekel komandó, jakoe ngepalani wong kang paḍa njamboet-gawé. nDeleng pasemoné toewan kapitan wis teléla, jèn kaanané ing waktoe ikoe moetawatiri banget.

Ora soewé toewan kapitan keproengoe abané: „Kabèh paḍa toemandang ing gawé! saroepaning bolongan (djenḍéla sapa-noenggalané) ditoetoepi kabèh!” Lagi baé kang dipréntahi paḍa toemandang, anginé gedé wis goemroeboeg nganti njoe-wèkaké lajar ing tijang kang ndoewoer, tiba ing ḍèk kambi ḍaḍoengé; toedjoené ora ana wong kang ketiban oetawa kesampé. Para mantroes kang wis trampil-trampil énggal paḍa mènèk arep ngoetjoeli lajar, nanging rekasa banget olèhé toemandang, djalaran lajaré wis paḍa kisénan angin, dadi pating-blendoe kientjeng banget, angèl tarik-tarikané. Lakoening praoe prasasat kaya disawataké

Abané toewan kapitan: „Taliné lajar dioetjoeli!”

Sawisé taliné lajar kang ngisor paḍa oetjoel, lajar-lajaré bandjoer paḍa njabeti tijang, nanging oega énggal ditjandaki déning para mantroes kang rosa-rosa, toemoeli diroetjati.

Praoe *Avonturier* prasasat kaya baṭok krambil digawé dolanan déning aloen ana ing satengahing sagara.

Bareng lajaré wis diroetjati kabèh, — moeng kari saṭiṭik ing tijang kang ngarep — lakoening praoe rada soeda rikaté. Sadéla-sadéla praoené kaya arep kependem ing saantarané aloen

loro, toemoeli kaja arep moenggah ing aloen kang ana ing ngarepé. Tijang-tijang pada pating gropak, tambang-tambangé pada njabet-njabet, blabag-blabagé pada menteloeng, kaja arep pada toegel-toegela. Sanalika ana banjoe njempjok moenggah ing dèk kang boeri, ngenani kang djaga nganti tiba ; nanging kang nggentèni wis tjoemepak, dadi ora kapiran. Wiwit nalika ikoe sadéla-sadéla ana banjoe kang njempjok moenggah.

Nalika samana praoe *Avonturier* tansah kaja dioentjalaké déning ombak ngalor-ngidoel, ngétan-ngoelon, swarané pating krengkèt, pating grendjot, kaja arep remoek-remoeka. Toewan kapitan arep weroeh, menjang ngendi enering lakoené praoené, ora bisa weroeh ; djalara, kedjaba lakoené ora adjeg, pandomé oega ora bisa anteng, djaroemé moebang-moebeng ora karoe-karoewan, dadi ora bisa noedoehaké kéblat.

Mangkono oega anginé ija pidjer ngolah-ngalih baé. Tarkadang njoeroeng praoe saka ing sisih tengen, nganti praoené kaja dibalangkaké mangiwa. Ananging lagi baé lakoené rada adjeg bandjoer ana angin gedé saka ing kiwa, nganti praoené kaja arep nggoling manengen. Tarkadang si praoe kaja disawataké madjoé.

Sarèhné petengé banget, saakal-akalé toewan kapitan olèhé arep njoemoeroepi kahanan ing sakiwa-tengening praoe, ora migoenani ; mobat-mabiting praoe ikoe kang ngangèl-angèli,

Kang isih nggedèkaké atiné wong ing praoe, déné pada weroeh, jèn praoené nalika samana lagi ana ing tengah-tengah-ing sagara, sarta ora koewatir ketanggor ing karang. Kapitajan kang samono ikoe wis tjoekoep kanggo mbetahaké kroḍaning prahara.

Nanging sarèhné ora weroeh doenoengé praoené ana ing endi, sarta parané menjang endi, dadi pangati-atiné toewan kapitan sangsaja banget ; dèwèké roemasa nanggoeng njawané wong sapraoe, sarta roemasa nanggoeng kaslametaning praoené samomotané kabèh.

Jèn praoe lagi dioentjal-oentjalaké déning prahara, sadéla kaja disawataké ing sandoewoering aloen kang sagoenoenggoenoeng doewoéré, bandjoer kaja ditjemploengaké ing djoe-rang kang djero, toemoeli digawé dolanan kaja bal, dibalangkaké ngiwa-nengen, wis masi baé lakoening praoe ora kena ditiṭèni

menjang endi parané. Apa manèh jèn groeboeging angin, swaraning aloen bebaroengan karo krengkèting praoe, ikoe wis prasasat lagi doemoenoeng ana ing samadyaning baris kang lagi tempoe. Nanging wong kang wis koelina lelakoe ana ing sagara, jèn panoedjoe lagi ana ing sadjroning pakéwoeh mangkono, pangroengoené sangsaja tengèn.

Mangkono oega kapitan Nicolaas ing nalika ikoe, sarèhné pandelengé saking petengé ora migoenani, dadi sing dienggo pangroengoené; olèhé nitèni owahing lakoené si praoe, dipirit saka saliné swaraning ombak kang njempjok.

Katjarita toewan kapitan njoba njandak kemoedining praoe, arep soemoeroep apa praoené isih kena dierèh; ing kono toewan kapitan sanalika krasa, jèn ana kang ngalang-alangi pangerèhing praoe, bandjoer ditilingaké ana apa. Saka pangrasané toewan kapitan, kroðaning sagara sangsaja moendak bangeté, panempoehing aloen sangsaja kerep, apa manèh aloen kang nempoeh ing sisih kiwa, kaja-kaja arep nggolingaké praoené manengen. Sarèhné toewan kapitan ndoewèni koewatir, bok-manawa praoené bandjoer katoet ing kali sagara (strooming) kang santer iliné ngener menjang sawidjining daratan, moelané bandjoer préntah marang djoeroe-moedi nomer sidji, dikon njekel kemoediné, dikon ngerèh madjoe bener baé; sawisé awèh préntah mangkono, toemoeli menjang dèk ngarep. Mantros kang djaga ana ing pamandangan (uitkijk) ing tijang, dipréntahi sing ngati-ati, sing waspada pandelengé; dèwèkné dèwé bandjoer njawang mangarep, nanging ora weroeh apa-apa kang njamari. Moelané bandjoer bali menjang panggonané kemoedi; kaanané ing kono oega isih kaja nalika ditinggal, ora ana owahé sañtik-ñtika.

Saiki pepoentoning panemoené toewan kapitan, moeng arep ngichtijari, praoené adja nganti tekan ing kali sagara kang moetawatiri banget maoe. Bandjoer menjang kreteging praoe, awèh aba, soepaja lajar-lajaré pada dipasang manèh sarta lakoening praoe dierèha menjang kéblat paraning angin.

Bareng lajaré wis pada dipasang, praoené minger kambi njwara pating krengkèt, djalaran katempoeh ing angin gedé, ora soewé lakoené bener kaja karepé toewan kapitan. Nanging praoené bandjoer tekan ing kali sagara kang arep disingkiri maoe, dadi bandjoer katoet ing iliné kang santer.

Ora antara soewé mantroes kang djaga ana ing pamandengan alok: „Ngadjeng daratan!” Sakabèhé kang pada kroengoe banget kagèt lan mirisé atiné, bandjoer pada mandeng mangarep. Bandjoer ana sing alok manèh:

„Ing sisih tengen daratan!”

„Ing sisih kiwa daratan!”

Entèk atiné toewan kapitan njawang manengen bandjoer mangiwa. Ing sisih kiwa lan sisih tengen katon ana karang kang doewoer banget, prasasat mèh soendoe ing langit, praoené tjoemlorot ana ing sela-selané, kaja panah dilepasaké saka ing gandéwa.

Toewan kapitan bandjoer aba: „Adjokna baé praoené!” aba mangkono ikoe ngoemandang déning tjedak lan karang maoe. Praoené oega isih manoet pangerèhing djoeroe-moeði.

Praoe *Avonturier* toemoeli moenggah-meodoen ing aloen manèh, ananging sanalika lakoéné bandjoer — kaja disoelap — dadi alon ana ing banjoe kang anteng. Karangé ing sisih kiwa lan sisih tengen wis pada ora katon, lakoening praoe wis ora ana sing disamari; samono ikoe moeng nitik saka ing pandeleng ana ing petengan. Krođaning prahara, groeboeging angin sarta goemloedoeğing aloen, lambat-lambat isih keproengoe saka ing kadohan; ombaking banjoe alon panjempjoké marang praoe kang anteng lakoéné ana ing banjoe kang rata.

Toean kapitan bandjoer njeboet soekoer ing Pangéran, temboengé: „Banget soekoerkoe ing Goesti Allah, déné kaparingan loewar, slamet bisa mleboe ing sawidjining soenglon”. „Nanging ora antara soewé mantroes kang kapatah ndjadjagi djeroning sagara njoewara: „Kalih welas depa!”

Toean kapitan bandjoer aba: „Djangkar ditjemploengaké!” sanalika djangkaré ditjemploengaké, swarané mak djegoer, praoené mandeg mak greg, ora obah.

Awaking praoe kang akèh-akèh, sarèhné sajabé banget, pada dililani toeroe; moeng toewan kapitan kambi kantja satjoekoepé, pada djaga ana ing dèk; ora soewé, wong ing praoe pada toeroe kepati.

Bareng wajah bangoen raina, ing sisih wétan wiwit ana trontong-trontong padang, toewan kapitan moelat ngiwa-nengen ngarep-boeri. Ing kono katon, jèn praoené doemoenoeng

ana ing sawidjining soenglon, kambi sagara moeng kaelet-eletan sakètèng karang, lawangané tjijoet banget; dadi bisané maleboe ing soenglon kalawan slamet ikoe prasasat ditoe-loengi ing lelemboet. Ing satengening praoe, watara satoes mèter saka ing gisik, katon ana alas goeng liwang-liwoeng; nitik gedé-gedéning oewit-oewitané, alas ikoe alas toewa banget, oemoéré mesji wis atoesan taoen. Ing sakiwané katon ana ara-ara kafoekoelan ing soeket, doewoéré sadedeging wong. Ing tembing kanané alas, lambat-lambat toewan kapitan weroeh koekoelsing geni, dadi semoené ing kono ana wongé.

Bareng awaking praoe wis pada tangi, kang saparo pada dipatah ndandani karoesakaning praoe, sing ngepalani oendaginging praoe. Déné kang saparo manèh, sawisé pada sikep gegaman, bandjoer pada noenggang sekotji nggawa tong wadah banjoe, dikon golèk banjoe ngombé menjang daratan, sing ngepalani djoeroe-moeði nomer sidji. Toewan Gulliver ndjaloek palilah marang toewan kapitan, arep miloe menjang daratan, arep weroeh kahanané ing pasisir, bokmanawa bisa nemoe tandoeran oetawa kéwan kang anèh-anèh; toewan kapitan oega ngilani.

Let saprapat djam wis pada tekan ing gisik, olèhé pada mentas ora rekasa; nanging ora pada nemoni kali, belik oetawa sendang; tabeting wong oega ora ana. Awit saka préntahé djoeroe-moeði wongé kang papat dikon kèri noenggoni sekotji, lijané bandjoer pada mangkat golèk banjoe ngombé kang neras, oeroet gisiking sagara.

Déné toewan Gulliver golèk paran déwé, arep ngoepaja tandoeran kang anèh-anèh, sabab ing kono foekoelané ketel sarta soeboer-soeboer banget. Bareng lakoené tekan ing panggonan kang gares sarta akèh padasé, olèhé arep golèk tandoeran kemba, moelané bandjoer bali, arep menjang panggonané sekotji manèh. Ananging bareng tekan ing kono, goemoené doedoe-doedoe, déné weroeh kantjané — tanpa awèh tengara — wis pada noenggang sekotji, arep bali menjang praoe, olèhé melahi abikoet, kaja wong diojak ing matjan. Toewan Gulliver arep njeloek bali menjang kantjané, nanging sanalika weroeh ana sipat manoengsa, gedéné ngédab-édabi, lagi ngroebjoek noetoeti kantjané, kambi nggereng saking nepsoené.

Gedéning danawa ikoe watara samenaning grédja, swarané kaja gloedog, banjoe kang diambah ing sikilé pada moentjrat doewoer banget. Toedjoené sekotjiné wis rada adoh, sarta ing kono akèh karangé kelem kang landep-landep, dadi lakoening danawa katon rekasa.

Toewan Gulliver njoba arep noetoeti sekotji, ananging tangèh jèn bisaa, moelané bandjoer bali menjang daratan. Nanging ora antara soewé banget kagèté weroeh praoe *Avonturier*, satekané sekotji bandjoer mbabar lajar, mangkat alon metoe ing sekètèng karang, loembeoe ing tengahing sagara. Toewan Gulliver énggal moenggah ing karang satjedaké ing kono, bandjoer ngawé-awé menjang praoe, nanging tanpa gawé. Ora soewé praoené wis ora katon.

Saka ing karang panggonané ngadeg, toewan Gulliver bisa njawang ing daratan kalawan tjeja; ing kono toewan Gulliver weroeh, jèn tanahé ing daratan pada ditandoeri kabèh. Nanging tandoerané béda banget karo kaanané ing kéné, doewoeré pada ngéram-éramaké banget. Tandoerané pari gedéning daméné watara pada karo deleging oewit-oewitan kang tjilik-tjilik ing kéné, doewoeré ora koerang saka sapoeloeh mèter.

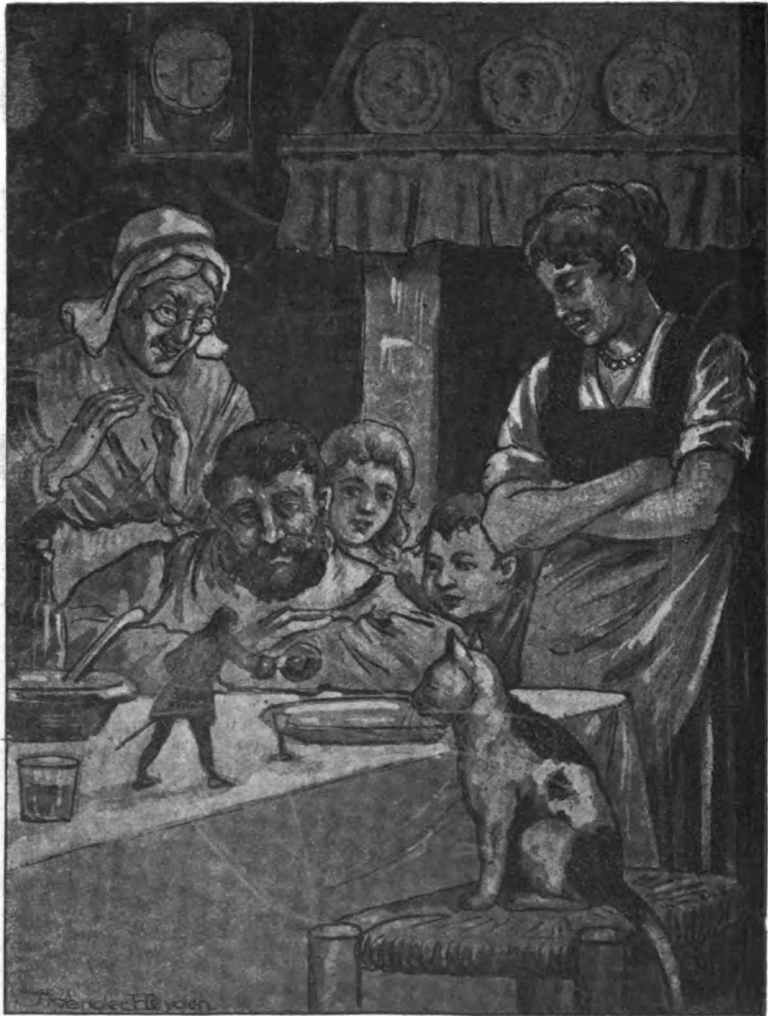
Toewan Gulliver toemoeli moelat moebeng, bandjoer moedoen saka ing panggonané. Satekané ing ngisor, nemoe ratan amba, nanging anané ing kono moeng dadi dalan tjilik ana ing satengahé pasawahan. Toewan Gulliver nganti soewé olèhé mlakoe noeroet ratan ikoe, ananging ora bisa njawang mangiwa oetawa manengen, djalaran kaling-kalingan ing tandoeran pari kang doewoer banget. Barèng olèhé mlakoe watara wis olèh sadjam, tekan ing entèk-entèkaning ratan; ingarepé ana oendak-oendakan toenda papat, gedé lan doewoeré ngéram-éramaké, doewoeré sidji-sidjining oendak-oendakan watara ana rong dedegé, dadi tangèh bisané moenggah. Ing sakiwa lan satengené oendak-oendakan ikoe ana džadabé, doewoeré doega-doega ana rong-poeloeh mèter. Barèng lagi golèk brobosan, sanalika weroeh ana danawa sidji teka saka ing sawah, gedéné lan santosané ngoengkoeli boeta kang noetoeti sekotji maoe. Saking kagèt lan wediné toewan Gulliver bandjoer nloesoep, oempetan ana ing sadjroning tandoeran pari. Saka ing pandelikané toewan Gulliver weroeh danawa maoe mandeg ngadeg

ana ing oendak-oendakan kang ndoewoer dèwé, moelat moebeng, bandjoer ngoendang kantjané swarané kaja gloedog, tangané soerawéan kaja awèh sasmita, nanging toewan Gulliver ora mangerti apa karepé; dawaning tangané watara ana sapoetjang. Sanalika ana kang soemaoer saka ing kadohan, swarané oega nggegeteri; ora soewé ana danawa nenem teka kambi njangking arit, gedéning arit kira-kira tikel sapoeloeh kambi arit loemrah. Wong kang oendang-oendang, jèn nitik roepa lan panganggoné, semoené loerahé kang pađa dioendang; sing teka bandjoer pađa dipréntahi, nanging toewan Gulliver ora mangerti, moeng pangoetjapé manis. Kang dipréntahi pađa manjoe, toemoeli wiwit pađa mbabadi tandoeran pari ing panggonané ndelik toewan Gulliver.

Swarané olèhé pađa mbabadi tandoeran pari, wis prasasat blandong pađa negori kajoe ing alas. Saking kagèté toewan Gulliver bandjoer golèk dalan arep soemingkir, sabab koewatir, jèn kesrèmpèd ing arité, ora woeroeng babar pisan. Nanging lakoéné ora bisa rikat, sabab tandoerané pari akèh kang kerep banget, sela-selané angèl dibrobosi. Bareng toewan Gulliver tekan ing panggonan kang tandoerané pari pađa roeboeh déning kodanan lan katempoeh ing prahara, roemasa entèk atiné, ora bisa bablas olèhé arep oempetan; mangka kang pađa babad sangsaja soewé sangsaja tjedak.

Toewan Gulliver awaké krasa tjapé, ora doewé kakoewatan, entèk atiné bandjoer ngglétak ana ing legokan, soemedja ngentèni patiné. Ing nalika ikoe rasané atiné angles, kèlingan nggoné gampang ninggal tanah woetah getihé, ndjoeroengi hawa-nepsoené kepéngin weroeh ing paran, wekasan arep nemoni pati sija-sija.

Katjarita soewé-soewé danawa kang babad maoe sing sidji wis tjedak banget kambi toewan Gulliver, nganti toewan Gulliver wedi, jèn kepidak oetawa kena ing arité, ora woeroeng babar pisan, moelané bandjoer ndjerit djalaraan saking wediné. Danawané toemoeli lèrèn olèhé babad, njawang mangisor; bareng weroeh marang toewan Gulliver, bandjoer toemoengkoel arep ndekep; patrapé ngati-ati banget kaja wong arep ndekep beboeron tjilik kang doeroeng taoe disoemoeroepi. Toewan Gulliver arep njoba mloempat, arep mlajoe,

*III. Toewan Gulliver mboekak topiné, bandjoer
koermat ndingkloek.*

nanging wis kasèp. Sabab doeroeng nganti bisa mloempat wis ketjandak, ditjekel déning danawa, didjapit ing djempolé lan dridjiné sidji, bandjoer dioemboelaké, diiling-ilingi, watara saka ing rainé danawa ana samèter. Toewan Gulliver ora lija moeng pasrah ing Pangéran; sanadjan pandjapiting dridji kaja noegel-noegelná iga, éwadéné maksa dibetah-betahaké nggoné anteng. Tangané digawé ngapoe-rantjang kaja patrapé wong ndjaloek ngapoera, bandjoer memelas sambaté, ndjaloek soepaja dietjoelna.

Si danawa semoené goemoen banget ndeleng polahé toewan Gulliver, bandjoer dilebokaké ing sak roempi, patrapé ngati-ati banget kaja wong marang kéwan tjilik kang langka anané. Sawisé mangkono danawa bandjoer gegantjangan menjang nggoné loerahé ja-ikoe danawa kang weroeh disik marang toewan Gulliver maoe semoené sawidjining boeta tani kang soegih. Boeta batoer toemoeli noedoeihaké olèh-olèhané marang loerahé; loerahé ija banget ing goemoené. Toewan Gulliver diiling-ilingi awaké sakodjoer; sarèhné bafoeké kebak ramboet, dadi didamoni soepaja rainé katona tjeja, nganti toewan Gulliver keplepeken, mèh ora bisa ambekan. Boeta loerah toemoeli ngoendangi batoer-batoeré kabèh pada ditakoni apa sing oewis-oewis ing pasawahané ora taoe ana beboeron tjilik kang kaja mangkono. Kabèh wangsoelané, doeroeng taoe mranggoeli; moelané ing sabandjoeré dikon sing moelat bokmanawa isih ana toenggale.

Bareng toewan Gulliver disèhèhaké ing lemah, bandjoer mlakoe wira-wiri, perloené kanggo noedoehaké jèn ora ndoewèni sedyá arep loenga. Saroe paning boeta kang ana ing kono pada ngroeboeng marang toewan Gulliver, dèmen ndeleng solahé. Toewan Gulliver toemoeli mandeg ngadeg ing ngarepé boeta loerah, mboekak topiné, bandjoer koermat ndingkloek, toemoeli djèngkèng kambi ngoemboelaké tangané kaja patrapé bangsa Europa ndjaloek sih-kawelasan.

Semoené boeta loerah bandjoer mangerti, jèn toewan Gulliver ikoe sawidjining titah kang doewé boedi, doedoe kéwan, tandané bandjoer kerep goeneman menjang toewan Gulliver. Nanging tjalafoené boeta loerah toewan Gulliver ora mangerti satemboeng-temboenga, moelané moeng diwangsoeli sarana

Lelakoné Gulliver 4.

gèdèg kanji pasemon takon karepé. Toewan Gulliver bandjoer njoba goeneman nganggo saroepaning basa kang dibisani genti-genti; danawa banget olèhé nilingaké, nanging tanpa gawé, sabab ora ana sing dimangertèni satemboeng-temboenga. Sarèhné ora pađa bisa sapotjapan, dadi sabisa-bisa moeng pađa nganggo sasmita baé olèhé pađa nglahiraké karepé.

Boeta-boeta batoer toemoeli pađa dikon njamboet-gawé, toewan Gulliver didjoendjoeng alon-alonan, digawa mleboe ing-omah, arep ditoedoehaké marang bodjoné. Bareng bodjoné weroeh marang toewan Gulliver, bandjoer ndjerit sarta mlajoe kaja kaloemrahané wong wadon, jèn weroeh kéwan tjilik kang doefoeng taoe disoemoeroepi. Moelané ndjerit, djalaran wis taoe kroengoe sarta taoe matja tjarita, jèn ing sadjroning boemi ana wongé badjang, tjilik-tjilik banget, jèn dialani ing wong, bisa males agawé soesah. Dadi toewan Gulliver dikira panoenggalané wong badjang ikoe.

Sanadjan boeta wadon gilané banget, toewan Gulliver meksa digawa mleboe menjang kamar, bandjoer disèlèhaké ing médja. Wiwitané boeta wadon moeng wani ngindjen saka ing lawang, soewé-soewé bandjoer mleboe, njedak, wasana wani ngeloes-eloes,

Ora antara soewé sarèhné wis wajahé wong mangan awan, ana batoer teka nggawa basi isi olah-olahan, moenggoeh gedéning basi ngoengkoeli djembangan wedelan kang gedé; basi bandjoer disèlèhaké ing médja. Sing pađa linggih arep mangan, kadjaba boeta lanang wadon isih ana manèh: botjah teloe, wadon sidji lanang loro, kambi boeta wadon toewa sidji, nganggo tesmak, gedéné ngéram-éramaké. Toewan Gulliver oega disèlèhaké ing médja mangan kono, bandjoer diirisaké iwak kambi roti déning boeta wadon, diwadahi ing basi kajoe dolanan botjah, bandjoer dioeloengaké.

Toewan Gulliver koermat ngingkloek marang boeta wadon, ngrogoh lading lan garpoe saka ing saké, bandjoer wiwit mangan; para danawa banget boengahé njawang. Toewan Gulliver oega diwènèhi anggoer ana ing gelas likeur (tjilik), éwadéné nggoné nampani maksa tangan loro bandjoer diombé minangka pamoedji slamet marang boeta wadon; para danawa kang pađa mangan banget boengahé ndeleng.

Toewan Gulliver diawé marang boeta lanang, bandjoer marani ora nganggo wedi; nanging bandjoer ditjandak sikilé déning anaké lanang kang tjilik déwé — pantjèn botjah ndoegal, lagi oemoer sapoeloh taoen — toemoeli didjoendjoeng dioebeng-oebengaké kambi digegoejoe. Toedjoené toewan Gulliver bandjoer ditjandak déning bapakné, disèlèhaké ing médja alon-alonan, toemoeli anaké ditempiling nganti moeni mak keplak. Toewan Gulliver diiling-ilingi awaké kambi diemèk-emèk, bok-manawa ana sing owah. Nanging toewan Gulliver bandjoer ngoebengaké topiné kaping teloe, minangka tanđa, jèn awaké slamet ora koerang sawidji apa. Ing batin déwèké koewatir, jèn bakal dialap-poelih déning anaké sing doewé omah, kang olèh tempiling saka ing bapakné maoe, sabab kaloemrahané botjah ndoegal mangkono wataké. Moelané toewan Gulliver bandjoer djèngkèng ana ngareping boeta bapa kambi noedingi anaké, sarta ing sabisa-bisané awèh sasmita warna-warna, kang karepé ndjaloekaké ngapoera anaké. Boeta bapa semoené nglegani pandjaloeké, sarta anaké toemoeli dililani ngeloes-eloes alon marang toewan Gulliver.

Sasowéné pađa mangan, sanalika koetjing kekasihé sing doewé omah teka, mentjolot menjang pangkoné boeta wadon sing toewa; gedéné koetjing ikoe watara pađa karo sapi sing gedé. Bareng koetjing ikoe dieloes-eloes kambi dipakani, saking senengé bandjoer nggereng. Sarèhné woedjoedé medèni, dadi toewan Gulliver rada gila, nanging bareng weroeh, jèn koetjing ikoe ora mradoeli marang déwèkné, ilang wediné bandjoer wani mlakoe-mlakoe ana ingarepé; bareng ditjedaki, malah koetjingé sing kagèt sarta wedi, bandjoer moendoer.

Nalika olèhé pađa mangan wis arep rampoeng, ana batoer wadon mleboe, mbopong anaké sing doewé omah sing tjilik déwé, watara lagi oemoer sataoen. Bareng botjah ikoe weroeh marang toewan Gulliver, bandjoer kerèh-kerèh kambi loendjak-loendjak, karepé ndjaloek dolanan betjik sing katon ikoe.

Bijoengé koerang dawa pamikiré, toewan Gulliver ditjandak, dioeloengaké marang anaké; wis mesji baé kaja kaloemrahané botjah tjilik dioeloengi apa-apa, toewan Gulliver bandjoer arep diemplok. Saking koewatiré toewan Gulliver sanalika gemborgembor ndjaloek toeloeng, nganti botjahé kagèt, toewan Gul-

liver diboewang. Toedjoené embokné trengginas nañhi sing diboewang nganggo srebèdé; adjaa mangkono wis mesji toewan Gulliver kebantiing, ora woeroeng babar-pisan. Botjahé dienengenengi déning embané sarana ngoenèkaké krontjongé; krontjongé ikoe awoedjoed wadiah wesi boender, isiné krikil, ana ranténé dikaloengaké ing botjahé. Swarané mbrebegi banget, nganti toewan Gulliver ora bisa kroengoe lan ora weroeh apa-apa.

Bareng olèhé pađa mangan wis rampoeng, lawangé diengakaké, toemoeli ana asoe loro maleboe, gedéné sagadjah-gadjah, pađa moenggah ing médja, golèk lorodan. Ora soewé boeta lanang ngadeg, bandjoer metoe karo asoené, nanging nganggo meling marang sing wadon disik, soepaja wongé badjang direksaa sing betjik-betjik, adja nganti nemoni apa-apa. Botjah-botjahé isih pađa kèri sadéla, boengah ndeleng toewan Gulliver mlakoe-mlakoe ana ing saantarané basi lan piriug; loewih manèh anaké wadon, panjawangé marang wong badjang kedèptesmak, sarta pandjagané kaja marang barang kang gedé regané.

Saking sajahé toewan Gulliver krasa arip banget; boeta wadon mangerti, toewan Gulliver bandjoer didjoendjoeng, digawa menjang sentong panggonané toeroe, toemoeli ditoerok-

Gambar 5.

Tikoes mroe kang sidji ditoewek dadané, kapisanan mati ngenggon.

aké ana ing bantal sadjroning patoeroné sarta dikemoeli nganggo katjoe poetih kang amba. Ora soewé toewan Gulliver bisa toeroe kepénak; bareng watara wis olèh rong djam, tangi, djalaran kagèt déning swara, kang oega ana ing sadjroning patoeroné.

Sanalika woewoeh kagèté weroeh tikoes loro gedé-gedé; saopama adja tangia, ora woeroeng ditjakot. Mangka kang sidji wis tjedak banget karo rainé. Toewan Gulliver mloempat, narik pedangé kanggo roemeksa kaslametaning awaké; tikoes maoe kang sidji ditoewek dadané, kapisanan mati ngénggon tjedak kambi sikilé toewan Gulliver; sidjiné mlajoe soemranthal.

Sawisé mangkono toewan Gulliver bandjoer mlakoe-mlakoe ana ing sadjroning patoeron, sabab ora wani toeroe manèh; arep moedoen saka ing patoeron ija ora bisa, sabab doewoeré ora kedjamak. Ora antara soewé boeta wadon kang doewé omah teka, arep ndeleng toewan Gulliver; bareng weroeh olèhé mentas pantjakara, banget ing goemoené. Toewan Gulliver ditoempangaké ing tangané, dieloes-eloes, bandjoer digawa menjang kamaré anaké wadon; ana ing kono disèlèhaké ing médja. Ing nalika ikoe toewan Gulliver noedoehaké pedangé kang goepak getih marang boeta wadon; katon ing semoe, jèn gedé banget atiné.

Boeta wadon toemoeli ngoendang anaké wadon, dikon ngreksa wongé badjang, sabab dèwèkné dèwé isih doewé pagawéan ana ing kebon; déné anaké wadon ikoe lagi oemoer sangangtaoen, botjah manis lan olèh piwoelang betjik.

BAGÉAN II.

Toewan Gulliver menjang kradjaning nagara.

Wiwitané toewan Gulliver wedi marang botjah wadon anaké sing doewé omah, sabab koewatir, jèn awaké bakal dienggo dolanan sakarep-karep. Ananging loepoet panjanané, sabab wekasané botjah wadon ikoe banget roemeksané marang toewan Gulliver, ing sabisa-bisa dikepénakaké awak lan atiné. Panggarapé marang toewan Gulliver kaja marang bonékahé. Diga-

wèkaké patoeron tjilik, ditoempangaké ing kréta tjilik pangejoenané bonékahé, nanging gedéné meksa tjoekoepp kanggo toeroe toewan Gulliver. Salawasé toewan Gulliver ana ingomahé boeta tani, patoeroné ija ana ing kréta tjilik ikoe. Kréta tjilik ikoe diwadahi ana ing peṭèn pasagi; peṭéné disèlèhaké ana ing bandoelan, perloené: jèn toewan Gulliver toeroe, adja nganti dimoena-sika ing kéwan. Wah, kaja apa legané atiné toewan Gulliver, jèn mapan toeroe ana ing patoeroné kang empoepp ikoe. Toewan Gulliver oega digawèkaké panganggo kanggo toeroe, bakalé mori sing aloes banget; nanging sanadjan aloesa dikaja apa, pangrasané toewan Gulliver isih loewih kasar tinimbang mori kang kasar dèwé, sing wis taoe disoe-moeroepi.

Mangkono oega toewan Gulliver saben dina diwoelang basané wong ing tanah kono déning anaké wadon sing doewé omah maoe. Tjarané moelang wiwitané mangkéné: goeroené noedingi barang warna-warna kambi diarani djenengé. Lagi sawatara dina baé olèhé sinaoe toewan Gulliver wis akèh kawroehé temboeng, kena dienggo goeneman sawatara.

Toewan Gulliver déning goeroené diwènèhi djeneng „Gildrig”, kang bandjoer karan salawasé doemoenoeng ana ing tanah Kaboetan; moenggoeh tegesé djeneng ikoe ing temboeng Djawa: „wong badjang.”

Katjarita kabaré wis soemebar, jèn boeta tani maoe ana ing pasawahané nemoe sawidjining titah sing anèh, woedjoedé wis kaja wong, nanging gedéné moeng sadridji; doewé temboeng dèwé nanging oega wis rada mangerti basané wong ing kaboetan kono; jèn dipréntahi apa-apa, mesṭi bandjoer dilakoni toemoeli; jèn dioendang, gelis marani sarta patjaké lan solah bawané taklim banget.

Noedjoe sawidjining dina boeta tani ketekan mitrané, sing omahé, ora patia adoh saka ing kono; perloené mrono arep ngjakinaké kabar sing soemebar maoe. Toewan Gulliver bandjoer dioenggahaké ing médja, dikon ngoenoes peḍangé, mboekak topiné sarta dikon koermat ndingkloek, tjekaké ditanggap kapinterané. Sing doewé omah diwènèhi remboeg déning mitrané, soepaja „Gildrig” dienggowa tontonan nganggo bajaran ana ing kèrmis; mesṭi bakal akèh olèhé. Boeta

tani kapinoedjon ing ati; sarèhné ing nalika ikoe ing koeta satjedaké ing kono kebeneran lagi ana kèrmis, moelané arep toemoeli ditjoba. Toewan Gulliver toemoeli diwadahi ing does, digawa menjang kèrmisan. Anaké wadon oega didjak, soepaja ngopènana marang toewan Gulliver. Ing does wadahi toewan Gulliver maoe disèlèhi patoeron bonékah, soepaja empoeka. Ananging sanadjan mangkonoa toewan Gulliver meksa moemet, djalara dalané banget olèhé moenggah mejoen.

Sanadjan moemeta dikaja apa, bareng teka ing panggonan kang diparani, toewan Gulliver bandjoer digawa menjang loesmèn, dilebokaké ing kamar kang gedé, dikon ngadeg ing médja. Embané linggih ing koersi, ngarepaké médja, andjagani toewan Gulliver; saben-saben awèh aba, toewan Gulliver mitoeroet.

Kaja mangkono ikoe sing nonton gentèn-gentèn, saben-saben toewan Gulliver, koedoe: mlakoe moebeng ing médja, ngoenoes pedangé dienggo main pentjak, koemat ndingkloek, bandjoer koedoe mangsoeli pitakoné pamomongé nganggo temboengé ing nagara kono. Pamomongé kentjeng banget olèhé nglarangi sing pađa nonton, ora kena pisan-pisan nggepok marang toewan Gulliver; saben ana sing mleboe anjar, ija bandjoer dioendangi larangan maoe.

Boeta tani semoené akèh olèhé doewit, tandané toewan Gulliver bandjoer digawèkaké omah tjilik apreki ana ing kono, sarta wiwit rada digoematèni. Sarèhné toewan Gulliver sadina moepoet ora lèrèn-lèrèn, soréné bandjoer tiba soemapoet. Olèhé ora kepénak toewan Gulliver rong dina lawasé; olèhé ngopèni embané ora ngoetjiwani; bareng mari, bandjoer wiwit digawé tontonan manèh, nanging ora pati srepegan kaja kang oewis.

Boengahé toewan Gulliver kaja apa, bareng kermisé boebar, sarta awaké digawa moelih menjang omahé boeta tani manèh. Watara rong sasi ajemé atiné toewan Gulliver, toemoeli boeta tani — awit saka remboegé mitrané — doewé niat arep mitontonaké wongé badjang manèh, ija-ikoe menjang koeta kradjané tanah ing Kaboetan. Anaké wadon, djenengé Glumdalclitch, ija didjak manèh, dikon ngopèni toewan Gulliver sarta ngerèh kaja adaté. Omah panggonané toewan Gulliver, sing djrambah lan pageré moebeng dilangsé empoek, panggawané sarana

dipangkoe déning Glumdalclitch, soepaja toewan Gulliver adja nganti banget-banget kontragé kaja kang oewis; omah maoe kedjaba dienggoni, oega dienggo waqah sangoe pangané toewan Gulliver. Sadéla-sadéla, ija-ikoe saben ndjaloek, toewan Gulliver diwetokaké saka ing omahé, bisaa olèh hawa kang njegeri, sarta bisa njawang panggonan kang diliwati. Lakoéné boeta tani menjang kradjaning nagara ikoe noenggang djaran, sadina-sadinané olèhé mlakoe ora moepoet; bareng wis olèh sapoeloeh dina, paða teka ing nagara Ngawoe-awoe langit, kradjané tanah Kaboetan.

Ing sadalan-dalan, jèn mandeg, toewan Gulliver oega dipitontonaké nganggo bajaran, nganti olèhé doewit boeta tani oega pantes. Djalaran saenggon-enggon akèh boeta kang merlokaké nonton marang wong badjang, kang moeng sadridji gedéné.

Satekané ing Ngawoe-awoe langit boeta tani bandjoer njéwa omah gedé, ana sapinggiring ratan kang ramé, tjedak banget karo kaðaton. Bandjoer gawé wara-wara dipatjak ing lajang-lajang kabar, mratélakaké tekané wong badjang ing nagara kono; mangkono manèh ing ngendi-endi ditèmplèki oendang-oendang, oeniné mangkéné:

Moekdjidjat kaloka kadjana-prija. Dirèng naté wonten ing donja.

ALIT-ALITING MANOENGSA!!!

Sinten ingkang saged mlampah, énggal mangkata, sinten ingkang gadah paningal, énggal njatakna datang moekdjidjat-ing Pangéran poenika, ing donja tanana maða.

Koela atoeri rawoeh, mirsani sarta anggalih!

Oendang-oendang ikoe pasah. Ésoeké ing wajah oemoen-oemoen, ing sangarepé omah paséwané boeta tani maoe wis akèh danawa kang arep paða nonton, nganti djedjel oejel-oejelan. Ing kono oega ana moesiké kanggo panariké wong nonton, swaraning moesik banget olèhé mbrebegi koeping. Saroepaning boeta kang entas paða nonton boengahé banget, ora oewis-oewis ing pangalemé; kabèh paða kanða, jèn doeroeng taoe weroeh tontonan kang kaja mangkono anèhé. Malah akèh danawa sardjana kang paða merlokaké nonton, sarta ramé olèhé paða madoe kahanan lan asalé toewan Gulliver.

Toewan Gulliver satemené mesakaké banget, sabab sadinané koedoe main ping sapoeloeh ana ing sanḍoewoering médja, ja-ikoe mitontonaké apa kang kaseboet ing lajangé programma, kang ndadèkaké goemoené kang paḍa nonton. Sarèhné kawroehé bab basané ing nagara kono wis loemajan, dadi ija mangerti apa kang dadi rasanané boeta kang paḍa nonton.

Ananging sarèhné awak lan pikirané tansah rekasa banget mangkono, dadi sangsaja akèh tampané ḍoewit boeta tani, sangsaja ndadèkaké soesahé toewan Gulliver, awit rasaning awaké sangsaja soeda-soeda kakoewatané. Woedjoeding awaké sangsaja koeroe, ndadèkaké banget welasé Glumdalclitch marang toewan Gulliver; nanging, sanadjan Glumdalclitch banget-banget olèhé ndjaloekaké lèrèn, éwadéné bapakné ora awèh, saben dina toewan Gulliver adjeg dikon njamboet-gawé. Bareng boeta tani doewé pangira, jèn wongé badjang ora woeroeng bakal mati, bandjoer doewé nijat arep didol sapajoe-pajoené, ora kégoeh ditangisi déning anaké

Katjarita nalika samana ana prijaji saka ing kaḍaton teka, ja-ikoe oetoesané Sang Pramèswari, moendoté marang boeta tani, soepaja wongé badjang énggal digawaa sowan mleboe ing kaḍaton, sabab Sang Pramèswari lan para poetri ing kaḍaton wis paḍa mireng, dadi paḍa kepéngin mirsani ing woedjoedé. Boeta tani matoer sandika, bandjoer mangkat; ana ing dalan toewan Gulliver digirèn-girèni arep dipilara. jèn ana ing kaḍaton nganti ngoetjiwani.

Sang Pramèswari soeka banget ing galih mirsani kalakoean, tenaga sarta kawroehé toewan Gulliver.

Toewan Gulliver djèngkèng ing médja ana ngarsané Sang Pramèswari; Sang Pramèswari ngoeloengaké astané, bandjoer ditjandak déning toewan Gulliver sarta diamboeng; kang mangkono ikoe toemrapé bangsa Europa minangka pakoer-matan. Sang Pramèswari akèh-akèh pandangoené marang toewan Gulliver, wangsoelané toewan Gulliver, banget ndadèkaké soeka pirenaning galihé. Toewan Gulliver oega dida-ngoe, apa gelem ndèrèk ing Pandjenengané dadi abdi badjang-an; kang mangkono ikoe pamanggihé Sang Pramèswari loewih betjik tinimbang mrana-mrana dadi tontonan mangkono. Atoer wangsoelané toewan Gulliver: jèn sing doewé

awèh, dèwèkné boengah banget dadi abdiné Sang Pramèsuari; ananging doewé panoewoen adja nganti pisah karo goeroe lan pamomongé, ja-ikoe Glumdalclitch, awit pamoelasarané marang dèwèkné betjik banget.

Sang Pramèsuari toemoeli ndangoe marang boeta tani, apa awèh wongé badjang dipoenđoet toekoe; jèn awèh, kena diregani sing larang. Satemené boeta tani ing batin boengahé banget, nanging réwa-réwa abot olèhé arep ngetjoelaké toewan Gulliver. Bareng Sang Pramèsuari sagah maringi sèwoe wang mas, bandjoer disoemanggakaké. Mangkono oega Sang Pramèsuari aparing dawoeh, jèn anaké, Glumdalclitch, ija dipoenđoet ana ing kađaton, soepaja lastari ngopèni marang wong badjang. Boeta tani ing batin oega banget ing boengahé sabab anaké bandjoer bisa olèh pagawéan ana ing kađaton; éwadéné lairé ija api-api abot banget nggoné arep pisah karo anaké. Anangin Glumdalclitch dèwé matoer sandika, banget boengahé diabdèkaké ing Sang Pramèsuari, sarta sagoeh lastari dadi emban pamomongé toewan Gulliver.

Déné kang roemasa begdja lan boengah dèwé ja-ikoe toewan Gulliver, sabab bisa loewar saka ing tangané boeta tani, kang moeng nedya ngarah dèwit, ora nganggo ngèlingi kawarasané toewan Gulliver.

Doewit patoekoné wong badjang toemoeli dibajaraké déning djoeroe gedongé Sang Pramèsuari marang boeta tani; bareng sing adol wis loenga, toewan Gulliver didjoendjoeng ditoempangaké ing astané Sang Pramèsuari, dibekta menjang kantoré Sang Praboe, soepaja Sang Praboe pirsaa.

Sang Praboe ikoe ora remen sesembranan, pada-wadanané ngengreng; moelané pangandikané marang Sang Pramèsuari asemoe rengoe: „Pangrasamoe baé keprijé, déné kéwan tjilik mengkono kogawa mleboe menjang panggonankoe njamboetgawé ngremboeg kaperloeaning nagara?” Sang Pramèsuari semoené wis koelina menjang temboengé Sang Praboe mengkono ikoe, moelané ora moendoer. Toewan Gulliver disèlèhaké ing médja panjeratané Sang Praboe, sarta didawoehi ngatoeraké lelakoné kang oewis-oewis. Toewan Gulliver nglakoni sadawoeh, tjekak nanging aos. Sang Praboe olèhé miđangetaké saja soewé saja karenan.

Bareng atoeré toewan Gulliver wis rampoeng Glumdalclitch ditimbali maleboe ing kantoré Sang Praboe, didangoe apa atoeré wong badjang ikoe njata. Oendjoeké Glumdalclitch, saroepané atoeré toewan Gulliver sing njaritakaké lalakoné ana ing tanah Kaboetan kono, dèwèké neksèni, jèn bener kabèh.

Maoené Sang Praboe kagoengan panggalih, jèn toewan Gulliver ikoe sawidjining golèk kang nganggo piranti, moelané bisa moeni lan obah dèwé; nanging bareng ditilingaké, bisa njaritakaké lalakoné kalawan tètèh, socwé-soewé Sang Praboe pijamabak ija bandjoer toemoet ngoengoen. Ananging sarèhné doeroeng patia pitadjeng temenan, moelané bandjoer oetoesan nimbali poedjanggané nagara kono sing wis pinoendjoel teloe; bareng paða sowan, toemoeli diðawoehi niti-priksa kahanané toewan Gulliver

Poedjangga teteloe soewé sarta titi banget olèhé mriksa awaké toewan Gulliver; wasana panemoené paða dèwé-dèwé. Panemoené kang tjètjèg moeng: toewan Gulliver ikoe sawidjening titah kang anèh banget, njebal saka ing kaloemrahan, moelané betjik kasimpèna ing spiritus, soepaja ing tembé boeri dikawroehana déning boeta toeroen-toeroené. Kang loro panemoené toewan Gulliver ikoe doedoe bangsaning manoengsa, akèh èmperé menjang kéwan. Kang sidji ngarani: ja bangsaning manoengsa, nanging kang tjiliké ngéram-éramaké. Ananging sarèhné wong badjang kang tjilik dèwé, ja-ikoe abdiné badjangan Sang Pramèsuari, jèn ditimbang karo toewan Gulliver, isih awoedjoed danawa, moelané poedjangga kang loro ora moepakat banget.

Sawisé paða bantah-bantahan ramé, poedjangga teteloe maoe golong panemoené, jèn toewan Gulliver ikoe sawidjining manoengsa kang salah kedadèn.

Kang mangkono ikoe banget ndadèkaké larané atiné toewan Gulliver, moelané bandjoer ngatoeri oeninga menjang Sang Praboe, jèn dèwèké ikoe wong, asalé saka sawidjining nagara kang gemah-ardja, wongé kéhé majoeta-joeta, kabèh woedjoed lan gedéné paða karo dèwèkné, paða manggon ana ing koeta-koeta lan dèsa-dèsa; moenggoeh omah-omah, oewit-oewitan lan kéwan-kéwané gedéné oega timbang karo gedéning wongé; ing kana oega ana pasawahan, alas-alas, kebon-kebon,

pamelikan, praoe-praoe, ora béda karo ing tanah Kaboetan kono. Déné panemoené para poedjangga kang pađa niti priksa ing awaké, ikoe loepoet kabèh.

Poedjangga teteloe maoe pađa mèsèm ngroengokaké atoreré toewan Gulliver marang Sang Praboe mangkono ikoe. Ananging Sang Praboe akèh pitadjengé, bandjoer oetoesan nim-bali boeta tani kang nemoe toewan Gulliver ikoe, didangoe pijambak keprijé patrapé olèhé nemoe toewan Gulliver. Wasana Sang Praboe pitadjeng marang atoreré toewan Gulliver tinimbang karo atorer panemoené para poedjangga maoe.

Sang Praboe toemoeli maringi palilah marang Sang Pramès-wari, dililani ngingoe toewan Gulliver ana ing kađaton; bandjoer dawoeh nata kamar sidji kanggo panggonané toewan Gulliver, ja-ikoe tjedak kambi kamar-kamaré Sang Pramès-wari; mangkono oega pandjagané ija dipasrahaké marang Glumdalclitch, kang banget goemoen lan boengahé weroeh saoeпа-rengganing kađaton.

Sang Pramès-wari aparing dawoeh marang oendaginging kađaton, ndikakaké gawé peři, arep dienggo kamar patoeroné toewan Gulliver. Peři ikoe sing digawé kajoe kang aloes, dikenditi wesi, diwènèhi tjendéla doedoetan, lawang sidji, sarta kamar tjilik loro ing kiwa-tengen, sing sidji dienggo koelah, sidjiné kamar kanggo dandan. Peři ikoe digawèkaké toetoe, kang kena diboekak, minangka pjané. Abdi gerdji ing kađaton di-dawoehi nggawèkaké patoeron, bakalé mori lan soetra sing aloes-aloes. Médja, koersi lan bangkoe-bangkoené sing digawé gađing kabèh, saroeپaning bekakas pađa disekroepi karo djrambahé, perloené jèn dielah-elih, adja nganti ana sing tiba. Témbok-témboking kamar kabèh pađa dilangsé nganggo isèn-isèn kapoek, lawang lan tjendéla-tjendélané pađa nganggo kantjing sing pèni-pèni. Toetoeپing peři kena diinebaké oetawa diboekak, ing doewoer diwènèhi gelangan, dadi omahé toewan Gulliver kena digantoeng kaja koeroengan manoe.

Sarèhné panganggoné toewan Gulliver doedoe panganggon wong ana ing kađaton, moelané bandjoer digawèkaké panganggo manèh, bakalé sarwa soetra sing aloes-aloes. Jèn mangan toewan Gulliver olèh bekakas slaka; basi, piring, sén-dok, porok lan ladingé, kabèh slaka. Jèn ing kađaton dahar

soré, toewan Gulliver miloe mangan ana ing sandingé Sang Pramèswari, nganggo koersi lan médja tjilik, ditoempangaké ing médja dāhar; kang mangkono ikoe banget ndadèkaké senengé kang pada dāharan kabèh.

Sang Praboe remen banget midngetaké atoer tjaritané toewan Gulliver, saben-saben diḍawoehi tjarita bab kahanané tanah woetah-getihé, sarta kahanané ing tanah-tanah kang wis disoemoeroepi. Tjaritané toewan Gulliver moeng ana saprakara sing ora dipitadjeng déning Sang Praboe ja ikoe jèn toewan Gulliver wis taoe menjang sawidjining tanah, kang wongé saking tjilik-tjiliké, pada nganggep boeta marang toewan Gulliver. Sabab, gèk sapira gedéné wong ing kono ikoe, Sang Praboe ora saged ngrasaké.

Mangkono ikoe kahanané toewan Gulliver ana ing sadjroning kaḍaton ing Ngawoe-awoe langit, bisa tentrem ngilangaké sajahé kang oewis-oewis; nanging ana kang banget moerinané ing ati, ja-ikoe abdiné badjangan Sang Pramèswari lawas. Ikoe ing batin banget sengité marang toewan Gulliver, nanging lairé ora ngetarani; djalarané ora lija moeng marga roemasa kalah sih. Jèn ditimbang kambi toewan Gulliver, abdi badjangan ikoe moela pantjèn bandjoer katon gedé banget. Ora kenḍat-kenḍat pangarahé, sabisa-bisa koedoe arep ngadjar marang toewan Gulliver.

Katjarita noedjoe sawidjining dina, ngarepaké wajahé pada sarapan, toewan Gulliver wis linggih ngarepaké médjané mangan, nanging doeroeng ana wong lijané; boeta abdi badjangan moenggah ing koersiné dāhar Sang Praboe, bandjoer njandak toewan Gulliver, ditjemploengaké ing basi kang kebak pohan, kang ana ing médja dāhar kono, bandjoer ditinggal loenga; sarèhné toewan Gulliver ora doewé panjana apa-apa, dadi ora nganti bisa soewala, bandjoer glagepan ana ing sadjroning pohan. Sanadjan toewan Gulliver baoed nglangi, éwadéné rekasa olèhé arep mentas saka ing sagara pohan; adjaa Glumdal-clitch énggal mleboe mrono, bok manawa dadi lan tiwasé. Sana-lika dientas saka ing basi, éwadéné wis akèh olèhé klebon pohan.

Bareng Sang Pramèswari mireng lelakon kang mangkono, toewan Gulliver bandjoer diḍawoehi nggawa menjang kamar patoeroné, nanging satemené ora perloe, djalaran toewané Gul-

liver — kedjaba rada koewaregen pohan — ora apa-apa. Déné abdi badjangan kang tjidra maoe kapatrapan paoekoeman: dirangkèt sarta diɖawoehi ngombé pohan, kang entas dienggo langèn déning toewan Gulliver maoe nganti entèk.

Ananging paoekoeman ikoe ora patia ana gawéné, djalaran ora lawas abdi badjangan maoe mitenah manèh marang toewan Gulliver. Ing médja ɖahar ana baloeng sawatara, sing wis diarahi soengsoemé, paɖa diedegaké ana ing piring tilas waɖahé. Bareng lagi sepi, moeng toewan Gulliver ɖéwé sing ana ing kono, lagi mangan ngarepaké méɖjané, boeta badjangan moeng-gah ing koersi, njandak sikilé toewan Gulliver kiwa-tengen, didjoendjoeng bandjoer didjedjelaké ing bolonganing baloeng saka ing ɖoewoer, dadi sirahé kang dilebokaké ɖisik. Olèhé ndjedjelaké rosa banget, nganti toewan Gulliver soemapoet panoné, ora weroeh lan ora kroengoe apa-apa. Sang Pramès-wari doekané banget, nganti abdiné boeta badjangan diwetokaké, ija ikoe kaparingaké marang salah sawidjiné poetri, pandèrèké Sang Pramès-wari, banget ndadèkaké boengahé toewan Gulliver.

Ananging kang ndadèkaké seɖihé toewan Gulliver ora moeng abdi badjangan maoe baé; ana ing kaɖaton akèh kang paɖa ngisin-isin nanging satemené ɖèwèkné ɖéwé kang loepoet, apa manèh déning djirihé. Saroepaning boeta ora ana sing bisa ngerti, déné toewan Gulliver wedi marang semoet lan marang laler. Ananging kang mangkono ikoe satemené ora nggoemoenaké, djalaran gedéning semoet ngoengkoeli gangsir sarta laleré samanoek dara. Kerep baé, jèn ana semoet oetawa laler méntjok ing adjangé arep ngarah tjoewilan iwak oetawa roti, nggoné nggoesah nganggo peɖangé; nanging jèn akèh kang teka, ija bandjoer ditinggal mlajoe.

Kang banget ndadèkaké boengahé toewan Gulliver, ja-ikoe jèn diɖawoehi ndèrèk Sang Pramès-wari pepara ing désa ngadésané ing Kaboetan kono. Omahé ora taoe kèri sarta kepénak banget panjawangé saka ing titihan karétané Sang Pramès-wari marang saroe pané pasawahan, kebon-kebon alas-alas, padésan lan boeta-boeta kang paɖa kaliwatan oetawa kepagag. Ora lawas toewan Gulliver soemoeroep, jèn tanah Kaboetan ikoe sawidjining tanah djasirah, ing sisih lor-wétan

kawatesan déning pagoenoengan, kang akèh goenoengé geni. Pagoenoengan ikoe doeroeng taoe diliwati ing djanma manoengsa, moelané doeroeng ana sing weroeh, apa ing tembing kananané pagoenoengan ikoe ana wongé apa ora; sarta jèn ana, gèk bangsané wong apa. Déné ing sisih lijnané, tanah Kaboetan ikoe kawatesan ing sagara kabèh. Kaliné ing kono ora patia akèh, ing sangareping moewarané paða ana karangé doewoer doewoer, sarta ing saoeroeting pasisiré kabèh ombaké paða gedé-gedé, tangèh kenaa ditjedaki ing praoe. Dadi tanah ing Kaboetan ikoe doenoengé mentjil adoh lor adoh kidoel, nganti wongé in kono doeroeng weroeh tanah lijnané manèh kedjaba tanah woetah getihé dèwé. Ing Kaboetan ikoe kaleboe akèh djiwané, koetjané kang gedé-gedé ana karo-belah, bètèngé satoes sarta désané akèh banget. Koe-
ta kradjaning nagara awoedjoed rong pérangan, kang kapisah déning kali; sakiwa lan satengening kali mèh paða gedéné. Kaðatoné doemoenoeng ana ing satengening kali, ora awoedjoed gedong gedé sidji, nanging awoedjoed gedong pirang-pirang, wewangoenané warna-warna, ngrompol dadi saenggon; kamaré paða gedé-gedé, patamanan lan aloen-aloené paða amba-amba banget.

Toewan Gulliver jèn metoe saka ing kaðaton, ora kena darat, saben-saben masti koedoe ditoenggangaké ing kréta kaðaton déning pamomongé, preloené soepaja adja nemoe pakéwoeh apa-apa. Sarèhné lakoening karéta jèn ngambah ing ratan banget gondjingé, ora kapénak banget toemrapé marang toewan Gulliver, dadi omahé diwènèhi tambang waloelang, kena dienggo anggantoeng oetawa dikaloengaké ing goeloené Glumdalclitch.

Katjarita ing sawidjining dina toewan Gulliver (saomahé) digawa menjang petamanan, disèlèhaké ing panggonan, kang pangrasané Glumdalclitch ora ana moetawatiré; lawanging omahé diboekak, soepaja toewan Gulliver bisaa mlakoe-mlakoe golèk hawa kang kapénak; bandjoer ditinggal dolan karo kantjané ora adoh saka ing kono. Sapoengkoéré Glumdalclitch sanalika asoené djoeroe taman teka, toewan Gulliver ditjandak, digonðol menjang panggonané bendarané; bareng tekan ing ngarepé djoeroe taman, toewan Gulliver

disèlèhaké ing soeketan. Bareng weroeh, djoeroe taman banget ing kagèté, sabab dèwèkné weroeh, jèn toewan Gulliver ikoe kekasihé Sang Pramèswari. Toewan Gulliver tjahjané poetjet kaja majit, énggal didjoengdjoeng déning djoeroe taman sarta ditakoni apa ora ana baloengé sing poetoeng oetawa awaké sing tatoe. Toedjoené panjokoting asoe ngati-ati banget, dadi toewan Gulliver slamet, ora babak ora boesik. Djoeroe taman banget ing boengahé, toewan Gulliver bandjoer dibalèkaké ing panggonané maoené. Sadoeroengé toewan Gulliver bali, Glumdalclitch teka; bareng toewan Gulliver ora katon, sarta dioendang ora soemaoer, banget ing kagèt lan koewatiré. Kaja apa boengahé Glumdalclitch bareng djoeroe taman teka nggawa toewan Gulliver, sarta bandjoer njaritakaké lelakoné. Ananging wiwit nalika samana toewan Gulliver ora taé ditinggal manèh déning Glumdalclitch.

Sarèhné toewan Gulliver wis yakin dadi kekasihé Sang Pramèswari, moelané lawas-lawas para poetri ing kadaton oega bandjoer paða miloe asih. Saben-saben toewan Gulliver karo Glumdalclitch ditimbali, didawoehi tjarita bab lelakoné kang oewis-oewis, bab tanah-tanah lan bangsa ingamantja, kang wis taoé ditekani déning toewan Gulliver. Tjaritané toewan Gulliver maoe enggoné ngroengokaké para poetri wis kaja dongèng kang banget éloké.

Anoedjoe sawidjining dina Sang Pramèswari ndangoe marang toewan Gulliver, apa dèwèkné bisa nglakokaké praoe lajar; moelané Sang Pramèswari ndangoe mangkono, sabab Pandjenengané pirsá, jèn toewan Gulliver dèmen lalajaran ngambah ing sagara. Bareng toewan Gulliver matoer, jèn bisa, Sang Pramèswari bandjoer dawoeh nggawèkaké praoe lajar tjilik sidji marang toekang gawé praoe. Ing kamaré Sang Pramèswari didawoehi nggawèkaké bèdji gedé, tjoekoep dienggo nglakokaké praoené toewan Gulliver sakarep-karep. Bareng praoené dadi, bandjoer dietjèt, tijangé paða dipasangi lajar, toewan Gulliver mapan moenggah ing praoe, banget ndadèkaké soekaning panggalihé Sang Pramèswari sapan-dèrèké. Kabèh paða ndamoni lajaring praoe kambi goe-moejoe; praoené tjoemlorot kaja panah dilepasaké saka ing gendéwa. Toewan Gulliver tarkadang rekasa banget olèhé

arep ngénggokaké praoené, soepaja adja nganti ketanggor ing plestèr pinggiring bèdji.

Dadi oeripé toewan Gulliver ana ing kaqaton Ngawoe-awoe langit pantjèné seneng banget, ora ana koetjiwané sawidji apa. Ananging sanadjan mangkono, éwadéné meksa kerep ndoewèni tjipta kapéngin moelih menjang tanah woetah getihé, sarta kepéngin weroeh ing omahé; saking bangeting kepénginé nganti katon nglentrih.

Gambar 6.

Kabèh pada ndamoni lajaring praoe kambi goemoejoe.

Katjarita noedjoe sawidjining dina toewan Gulliver nemoe pakéwoeh, mèh baé dadi lan tiwasé. Nalika samana panoedjoe panas banget, toewan Gulliver metoe saka ing kamaré arep ngisis; toemoeli linggih ana ing sangareping kamaré Glumdalclitch. Sanalika ana kefèk bangkokan teka, toewan Gulliver ora weroeh, bandjoer ditjandak digawa mènèk metoe ing talang, bandjoer mloempat ing pajon. Glumdalclitch weroeh jèn momongané digawa ing kefèk, bandjoer gembor-gembor ndjaloelek Lelakoné Gulliver.

5.

toeloeng. Sanalika wong sadjroning kaḍaton paḍa tandang aramé, toedjoené Sang Praboe lan Sang Pramèswari lagi paḍa tedjakan, lagi baé enggoné paḍa biḍal. Ana abdi kang teka nggawa anḍa dawa, nanging si keṭèk enggoné ana ing woewoenganing kaḍaton, dadi anḍané ora tekan. Toewan Gulliver lagi didjapit ing sikilé kang boeri, arep didoelang panganan saka ing kemilané, dadi ditjara kaja anaké. Anḍané disamboeng-samboeng bandjoer dipasang ing témboking kaḍaton; ananging bareng keṭèk weroeh, doewé pangira, jèn awaké arep ditjekel, toewan Gulliver bandjoer dietjoelaké, ditinggal mlajoe. Toewan Gulliver sanalika tjekelan gendèng kentjer.g banget, sabab pajoné ndeder banget, dadi gampang banget tibané. Moelané atiné tansah deg-degan, djalaran jèn nganti mroetjoet nggoné tjekelan, wis mesti bandjoer tiba kebanting ana ing plestèring plataran. Toedjoené ana botjah sing peng-pengan, wani mènèk ing pajon, toewan Gulliver ditjandak, dilebokaké ing sak, bandjoer digawa meḍoen, salamet tekan ing lemah. Bareng Sang Pramèswari kondoe saka besijar, mireng, jèn toewan Gulliver mèh katiwasan, botjah kang noeloengi maoe bandjoer digandjar.

Saking kagèté toewan Gulliver bandjoer lara, pirang-pirang dina ora menjat-menjat saka ing patoeron. Bareng waras, para poetri ing kaḍaton paḍa mbéda ngisin-isin, toewan Gulliver ditjengès mentas rangkad karo keṭèk.

BAGÉAN III.

Toetoeḡé lelakoné toewan Gulliver, sarta bisané bali moelik menjang nagarané.

Sarèhné toewan Gulliver ana ing kaḍaton Kaboetan ora doewé panggawéan kang mesti, dadi pantjèné akèh banget nganggoeré, éwa samono ora gelem ngénak-énak nganggoer baé. Dèwèkné njambi gawé dandanan kang agawé goemoené Glumdalclitch lan saroepané boeta ing kaḍaton kabèh, malah Sang Praboe lan Sang Pramèswari oega paḍa toemoet ngoengoen. Woeloe parasan goembané Sang Praboe digawé djoengkat, sarta rémané Sang Pramèswari digawé koersi lan

radjoet rinengga ing asmané Sang Pramèswari nganggo aksara mas. Dandanan ikoe kabèh pađa ditjaosaké ing Pandjenengané Sang Pramèswari, sarta bandjoer pađa diparingaké ing gedong moesijoeming nagara kalawan palilahé Sang Praboe. Ana ing gedong moesijoem dikroekoebi ing gedah dadi ton-tonané wong akèh.

Sang Praboe ikoe moempoeni banget menjang gerding, moelané ing kađaton kerep ana concert, tegesé pađa gendingan lagoe Europa, déné kang pađa main para ahli gending ing nagara kono kang woes misoewoer. Toewan Gulliver sabensaben ija miloe ngroengokaké. Anoedjoe ing kađaton ana concert. Sang Praboe ndangoe marang toewan Gulliver, apa ing nagarané ija ana corcert kaja mangkono, sarta apa dèwèké ija doewé pangerti marang gending. Sarèhné nalika isih botjah wis taoe sinaoe main piano, dadi toewan Gulliver moendjoek, jèn doewé pangerti marang gending. Sanalika Sang Praboe aparing dawoeh, toewan Gulliver ndikakaké toemoeli njoba noedoehaké kawroehé gending.

Ing kamar panggonané Glumdalclitch ana pianoné gedé banget, ikoe toewan Gulliver diđawoehi njoba naboe. Ananging bareng toewan Gulliver wis dilinggihaké ngarepaké piano; bandjoer kèwoehan; djalaran, kang sapisan tangaré koerang dawa, kapindoné ora koewat ngenet wilahé (toets). Ananging Sang Praboe kepénginé mirengaké banget; wasana toewan Gulliver doewé panemoe, wilahé arep ditenet nganggo sikilé baé. Toemoeli ditjoba; sanadjan rekasa, éwadéné bisa ngoenèkaké gending sawatara; Sang Praboe katon karenan ing panggalib.

Sang Praboe kerep nimbali toewan Gulliver, ndikakaké nggawa saomahé menjang kamar kantoré Sang Praboe. Sabensaben omahé bandjoer disèlèhaké ing médja panjeratan, toewan Gulliver diđawoehi metoe nggawa koersiné, bandjoer dienggo linggih ana ing sanđowoering médja panjeratané Sang Praboe. Sing mesthi bandjoer akèh pandangoené Sang Praboe, tarkađang nganti toewan Gulliver kèwoehan, pandangoené sing endi sing arep ditjaosi wangsoelan disik. Ananging jèn toewan Gulliver wis wiwit tjarita Sang Praboe nggoné miđangetaké sarèh lan banget olèhé nilingaké.

Sang Praboe moendoet katrangan kang gamblang ing bab papréntahan ing nagarané toewan Gulliver, bab babadé, bab lakoe-lakoening perang, bab pranataning wadya-bala laoetan lan daratan, bab banda-béjaning nagara lan sapanoenggalané, kang loemrah dadi pandangoning para ratoe. Mangkono oega Sang Praboe ija ndangoe bab loh-tjengkaring palemahan, woeloe-wetoené, hawané, bab padagangan, kataberèn lan sapanoenggalané; pandangoné Sang Praboe lan atoe wangsoelané toewan Gulliver kabèh pađa ditoelisi déning sécretarisé Sang Praboe.

Katjarita wis sawatara taoen toewan Gulliver olèhé ana ing tanah Kaboetan; pangarep-arepé bisaa bali moelih menjang nagarané manèh sarta bisaa ketemoe karo anak bodjoné lawas-lawas bandjoer sirna. Sang Praboe wis ngoendangaké paréntah, samangsa ana praoe saka ing nagarané toewan Gulliver oetawa saka ing tanah panoenggalané teka ing Kaboetan oetawa kéntas mrono déning prahara, praoe sawongé kabèh kawadahan ing krandjang bandjoer diatoerna menjang kađaton.

Tarkađang toewan Gulliver ngenesé banget, nganti kepengin toemoeli kapoendoeta, djalaran, sanadjan saroepaning danawa menjang dèwèkné pađa soemanak-soemanak, éwadéné oeripé ikoe dianggep akèh èmpéré karo méntjo tinimbang karo oeriping wong woes aloes boediné.

Noedjoe sawidjining dina Sang Praboe aparing dawoeh, jèn Sang Pramèsuari arep teđakan menjang pasisir kidoel nganggo ngampil bekakas lan abdi saka ing kađaton, perloe arep ngasokaké salira. Toewan Gulliver oega diđawoehi ndèrèk saomahé, ora kena kèri. Soepaja adja nganti kontrag nemen-nemen, omahé toewan Gulliver diwènèhi bandoelan, kang kena dienggo ngaso oetawa toeroe. Sanđoewoering bandoelan ikoe digawèni bolongan pasagi déning oendagi, perloené soepaja tansah olèha hawa anjar, djalaran jèn ora mangkono, jèn pinoedjoe panas, ing kono mesthi ora mbetahi banget, awit olèhé ana ing dalan bakalé lawas. Bolongan ikoe nganggo diwènèhi toetoep lérégan, soepaja kenaa ditoetoep oetawa diboekak ma-noet ing sakarepé.

Teđaké Sang Pramèsuari ikoe menjang pasanggrahan ing Giri-tašik, woedjoed lan sesawangané ing kono asri banget.

Doenoenging dalem pasanggrahan ana ing satengah-tengahing patamanan, ngarepaké sagara; sakoebenging dalem, pasoe-ke-tané dirampasi rata, rinengga ing goelan kekembangan, ipoekan tetandoeran lan patamanan kang dipajoni. Kamar-kamar lan oendak-oendakané pađa ginelaran baboet prangwedani kang kandel-kandel lan aloes-aloes, jèn diambah ora ana swarané. Saben podjokan lan legokaning témbok ana peřétané sađang kang gedé-gedé, gođongé pađa noetoepi gedahing tjendéla.

Rawoehé Sang Pramèswari ing wajah soeroep srengéngé, ing pasanggrahan katon soerat-soerat koening, kembang, mawar ing patamanan pađa katon goemebjar anglam-lami sarta gedahing tjendéla pađa moerob déning soroting srengéngé kang lagi mingslep.

Ananging Glumdalclitch lan toewan Gulliver pađa banget sajahé, dadi ora merdoeli marang asrining sesawangan, moeng pađa kepéngin ngaso. Saking sajahé Glumdalclitch bareng ésoek awaké krasa lara, dadi ora loenga-loenga saka ing patoeron. Déré toewan Gulliver ésoeké wis krasa seger, dadi kepéngin banget dolan ing patamananing pasanggrahan, ananging ing batin akèh koewatiré. Toemoeli diparingi kanři déning Sang Pramèswari, ja-ikoe abdi kapoetran isih botjah. Abdi kapoetran diđawoehi nggawa toewan Gulliver saomahé menjang gisik; jèn wis tekan ing gisik, dieđoena, soepaja toewan Gulliver bisaa ngrasakaké hawa ing sagara kang njegeri awak. Glumdalclitch wanti-wanti olèhé meling marang abdi kapoetran, dikon sing ngati-ati lan sing moelat, adja nganti toewan Gulliver nemoni apa-apa.

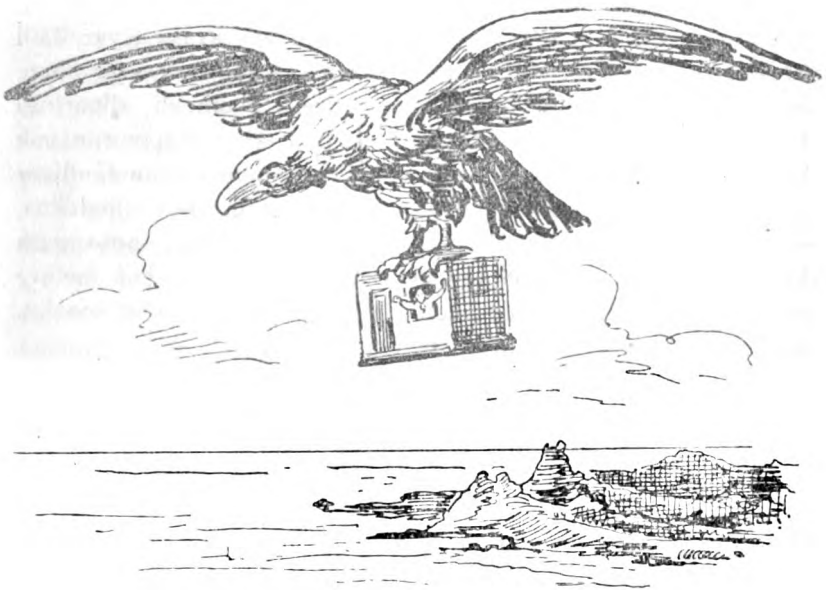
Satemené abdi kapoetran olèh pagawéan kang kaya mangkono ikoe, ing batin ora seneng. Toewan Gulliver saomahé bandjoer digawa moebeng-moebeng ing patamanan watara satengah djam soewéné, bandjoer disèlèhaké ana ing pađas sapinggiring sagara.

Toean Gulliver ngalèlèh ana ing bandoelané kambi njawang menjang sagara, ing batin banget kepénginé olèh pitoeloeng, sabab pangarep-arepé olèh pitoeloengan, tekané ora lija moeng saka ing sagara. Pikirané bandjoer nglampra menjang nagané déwé, ora soewé saking sajahé déning panas, bandjoer

•

toeroe. Bareng abdi kapoetran weroeh, jèn toewan Gulliver toeroe, bandjoer nginebi tjendéla lan lawangé; sarèhné saka ing pangrasané ing kono ikoe sepi ing pakéwoeh, moelané bandjoer ditinggal loenga golèk endog manoeek lan kidjing ana ing satjedaké padas kono.

Katjaritá toewan Gulliver enggoné toeroe kagèt, djalaran krasa gelanganing omahé ana kang njendal rosa banget; ing batin toewan Gulliver arep njrengeni abdi kapoetran déning sembranané olèhé njèlèhaké omahé, nanging toemoeli krasa, jèn omahé ana sing nggawa moemboel ing awang-awang, sarta bandjoer diplajokaké rikat banget. Saking kepénginé weroeh, awaké lagi nemoni apa, bandjoer ngoengak ing tjendéla; banget ing goemoéné, déné kang katon ora ana manèh kedjaba méga lan banjoe. Ing sandoewoeré ana swara boed-boed seroe banget; bareng toemenga, weroeh manoeek garoeđa kang banget gedéné, njengkerem omahé, digawa miber ana ing awang-awang.

Gambar 7.

Bareng toemenga, weroeh manoeek garoeđa kang banget gedéné njengkerem omahé.

Sarèhné panggandané aloes banget, garoeda maoe saka ing kadohan weroeh, jèn ing peji pasagi ikoe ana wongé, bandjoer nglajang mangisor, njamber omahé toewan Gulliver, arep digawa moelih menjang soesoehé.

Ibering garoeda sangsaja soewé sangsaja doewoer; ora soewé swaraning swiwi sing boed-boed maoe moendak seroené, mangkono oega omahé bandjoer kaja diontang-antingaké, prasasat praoe katempoeh ing prahara. Bareng ngoengak ing djaba toewan Gulliver weroeh, jèn ana garoeda loro manèh teka, kang nlaðoeng arep ngreboet bajangané garoeda kang disik. Ora soewé lelakoné toewan Gulliver nggegirisi banget. Djalaran bandjoer krasa, jèn omahé tiba kaja disawataké mangisor bener, nganti toewan Gulliver ora bisa ambekan. Doega-doega sasoe-wéné garoeda paða pantjakara reboetan bajangan, gelanganing omahé toewan Gulliver mroetjoet saka ing tjakaré garoeda, omah saisiné tiba tjoemlorot menjang boemi. Toewan Gulliver ing nalika ikoe kang katjipta ora lija moeng bakal patiné, sabab wong tiba samono doewoeré ikoe elok jèn bisaa slamet.

Ora antara soewé toewan Gulliver kroengoe swara djoemegoer nggegeteri, bandjoer peteng dèdèt alimengan ing sawatara menit soewéné. Toemoeli krasa, jèn omahé moemboel alon-alonan, ora soewé ana paðang-paðang soemorot saka ing tjendélané. Nitik saka golang-golingé, omahé toewan Gulliver ing nalika ikoe tiba ing banjoe kang djero, kira-kira ana ing sagara, toemoeli kampoel-kampoel ana ing kono. Sarèhné kendité wesi santosa sarta kaprenah ana ingisor dadi bisa timbang, ora nganti bisa nggoling; mangkono manèh ija kendit wesi ikoe kang marakaké ora bisa roesak, nalikané omah maoe tiba ing banjoe. Mangkono oega sarèhné omahé toewan Gulliver ikoe garapané moela pantjèn ora ngoetjiwani, andjing-andjingané lawang, tjendéla lan lija-lijané paða rapet-rapet, dadi ora bisa klebon banjoe satitik-titika. Toedjoené saroepaning bekakasé paða disekroepi karo djrambahé kabèh; adjaa mangkono nalika tibané maoe toewan Gulliver mesti ketiwasan.

Toewan Gulliver bandjoer mboekak tjendélané lérégan kang ana ing sandoewoering bandoelané, soepaja bisaa olèh hawa anjar; pamboekaké rekasa banget, nanging kena; nanging

atiné meksa doeroeng kepénak. Moelané mangkono, djalaran koewatir jèn samangsa-mangsa omahé ketanggor ing karang, oetawa katoet ing angin oetawa aloen, mestiné ija bandjoer nemahi patiné ana ing dasaring sagara. Kedjaba saka ing ikoe sangoené pangan toewan Gulliver moeng kari sañtik, dadi jèn ora toemoeli olèh pitoeloenging Pangéran, mesti bakal mati kaliren. Ing batin kepénginé banget: bali menjang pasanggrahan Giri-tasik, menjang enggoné Glumdalclitch. Bareng kèlingan kaja apa prihatiné pamomongé ngrasakaké dèwèkné, bandjoer metoe lohé. Mangkono manèh prihatiné sangsaja ngranoehi, bareng kèlingan jèn dèwèkné ora bisa ichtijar apa-apa, djalaran kaja manoek ana ing sadjroning koeroengan. Toewan Gulliver oega njoba ndedel toetoepping omahé, soepaja mengaa, djalaran arep ndeleng ing djaba, kepéngin weroeh doenoengé ikoe kira-kira ana ing endi; nanging pandedelé tanpa gawé, djalaran pjaning omahé ora obah. Moelané toewan Gulliver bandjoer toeron ana ing bandoelané, ngentèni patiné.

Kaja mangkono ikoe kaanané toewan Gulliver nganti pirang-pirang djam. Wasana bandjoer kroengoe swara mak-rek, kaprenah ana ing gebjoging omahé, ing panggonan tjanjèlaning tambang kang sok dienggotjekelan nggawa omahé. Ing kono krasa ditjènèng, sarta katon jèn aloené njempjok omahé nganti tekan ing tjendéla. Toemoeli krasa, jèn omahé miring mrono. Toewan Gulliver, kang maoené wis pasrah menjang Pangéran, saiki doewé pangarep-arep manèh bakal olèh pitoeloeng; djalaran doewé pangira, jèn kang mangkono ikoe saka pang-gawéning manoengsa, moelané bandjoer arep njoba gemborgembor. Panggemboré ndjaloek toeloeng nganggo basa warna-warna, nanging tanpa wasana. Ananging dèwèkné krasa, jèn omahé mlakoe, parané adjeg. Kang mangkono ikoe soewéné nganti sadjam. Toemoeli krasa, jèn omahé kang sisih ngarep ketanggor barang sing atos. Toewan Gulliver ing nalika ikoe wis koewatir, jèn omahé kandas ana ing karang, ananging bandjoer kroengoe ana wong pađa mlakoe ana ing toetoepping omahé, sarta kaja kroengoe swaraning wong.

Toewan Gulliver njoba gemborgembor manèh, nanging oega tanpa gawé. Arep mènèk menjang tjendéla, soepaja

bisaa ndeleng saka ing kono, ija ora bisa; moelané bandjoer doewé akal katjoené ditalèkaké ing tekené. Gawéané gendéra ikoe bandjoer dibrobosaké ing tjendélané lérégan, diobat-abitaké kambi bengok-bengok ndjaloek toeloeng.

Toemoeli olèh wangsoelan soerak saka ing djaba: „Horé, horé, horé!"; ikoe banget ndadèkaké boengahé toewan Gulliver, loewih manèh, déné swara maoe tetéla swarané wong Inggris. Toewan Gulliver kroengoe ana wong marani bolonganing tjendélané, gendérané disisihaké,, bandjoer ana swara mangkéné: „É, poenapa ing salebeting grobog poenika wonten tjangipoen? Sinten?" Toewan Gulliver lega banget atiné, bandjoer soemaoer: „Manawi sampéjan bangsa Inggris, koela sampéjan toeloengi inggih bangsa sampéjan pijambak, ingkang dipoenkoendjara kados wonten ing salebetipoen pasangan tikoes. O, Allah, ja ora talah, énggal koela sampéjan loewari!"

Kang ana ing doewoer mangsoeli, jèn kang ana ing djero cra soesah koewatir, wis slamet ana ing tangané bangsa Inggris. Grobogé wis ditarik tekan ing praoe, sadéla engkas oendagining praoe teka, arep gawé bolongan ana ing toetoe-ping grobog, kang tjoekoe kanggo ngetokaké kang ana ing djero. Toewan Gulliver mangsoeli, jèn ora perloe gawé bolongan; djalaran toetoe-ping grobog kena diboekak sarana njè-nèng gelangan kang ana ing doewoeré. Kang ana ing djaba mangsoeli karo goemoejoe, jèn ing kono ora ana danawa kang koewat narik barang kang samono aboté; bekakas ija ora ana. Toewan Gulliver bandjoer gèdèg-gèdèg roemasa bojoné, djalaran, ora kèlingen, jèn wongé kang paða ana ing djaba, gedéné moeng paða karo awaké dèwé.

Olèhé ngentèni toewan Gulliver marang rampoengé olèhé gawé bolongan oendagining praoe, nganti kapara soewé; bareng rampoeng, bandjoer dioeloeri anda dardoeng; toewan Gulliver bandjoer mènèk mandoewoer kalawan banget ing boengahé. Bareng tekan ing doewoer, amor karo bangsané dèwé, saking bangeting boengahé, bandjoer tiba soemapoet. Bandjoer didjoendjoeng ing mantroes, digawa menjang kamaré toewan kapitan; ana ing kono dipoelasara, soewé-soewé éling.

Bareng toewan Gulliver wis éling temenan, bandjoer doewé pandjaloek marang toewan kapitan, soepaja barang-barangé kang ana ing grobog tilas omahé, disimpenna ana ing praoe, djalaran toewan Gulliver owel, jèn ilanga; déné woe-djoeding barang: bandoelan soetra, patoeron gaḍing, sarta médja, koersi, lemari, dandanan gaḍing kabéh. Mangkono oega gebjogé paḍa dilangsé nganggo soetra kang adi-adi.

Toewan kapitan bareng kroengoe, doewé pangira, jèn toewan Gulliver lara èngetan; djalaran panjanané, grobog kang diarani omah déning toewan Gulliver ikoe ora lija moeng wadiah kanggo ngoendjara dèwèkné baé. Éwadéné kanggo ngénaki atiné toewan Gulliver, sapandjaloeké disagoehi; nanging toewan Gulliver dikandani, dikon ngépénakaké awak lan atiné, adja mikir apa-apa; déné prakara barang-barangé betjik dipasrahna menjang dèwèknéné, kapitaning praoe kang kadjibah ngremboeg.

Toewan kapitan bandjoer menjang dèk, awèh préntah menjang mantroes sawatara, dikon mleboe menjang grobog, niti-priksa barangé toewan Gulliver kang ana ing kono. Wasana toewan kapitan banget ing goemoené, déné barang kang tinemoe ing sadjroning grobog trep kaja pratélané toewan Gulliver. Barang-barang ikoe paḍa digawani moenggah menjang dèk, mangkono oega baboet lan langsené. Toewan kapitan oega akon njopot gelangan slaka kang ana ing toetoepling grobog, bandjoer dioenggahaké menjang praoe. Gelangan ikoe gedéné watara saroḍaning karéta, boboté samomotané wong loro kang antep, awit kang digawé slaka woetoeḥ, ora growong ing djero.

Bareng saroepaning dandanan kang ana ing grobog omahé toewan Gulliver wis didjoepoeke sarta wis dioenggahaké menjang praoe kabéh, sarta blabagé kang kena dienggo wis didjoepoeke, grobog katon isi banjoé, ora soewé bandjoer kelem.

Ing nalika ramé-raméné paḍa ngoenggahaké barang saka ing grobog ikoe toewan Gulliver kepénak olèhé toeroe, nganti pirang-pirang djam ora tangi-tangi. Impèné ora lija moeng olèhé ana ing tanah Kaboetan lan olèhé mentas nandang ka-soesahan dietoetaké ing pakéwoeh. Bareng tangi, awaké krasa

seger; sarèhné wis wajah djam sanga soré, toewan kapitan akon nata mangan, sarta toewan Gulliver dikon miloe mangan bebarengan.

Sawisé rampoeng olèhé pađa mangan, toewan Gulliver dikon njaritakaké lelakoné sing tjeťa, sarta kaprijé moela-boekané, déné dèwèkné nganti dikoendjara ana ing grobog kampoel-kampoel ana ing sagara, dèwé emplé mengkono. Sadoeroengé toewan Gulliver wiwit tjarita, dikandani déning toewan kapitan, jèn dèk awané toewan kapitan ndeleng nganggo kèkeré, weroeh ana sing kampoel-kampoel ana ing sagara, maoené kinira roesakan praoe. Nanging bareng tjeďak, katara saka ing wangoené, jèn doedoe praoe. Djoeroe moediné bandjoer dipréntahi nglakokaké praoené mrono, toemoeli akon ngedoenaké sekotji kanggo niti-priksa kang genah. Bareng mantroes kang niti-priksa pađa bali, pratéla jèn kang kampoel kampoel ikoe omah, djalaran katon ana tjendélané. Toewan kapitan nggegoejoe kabodohaning mantroesé, saking kepénginé weroeh bandjoer mangkat dèwé noenggang sekotji, arep niti-priksa, nganggo nggawa ganťol lan daďoeng kang sentosa-sentosa. Sagarané anteng, moelané toewan kapitan nganti kaping pindo olèhé akon melahi sekotjiné ngoebengi kang kinira omah maoe; nanging ora ana wongé kang katon. Toewan kapitan bandjoer préntah njèréd omah ikoe menjang praoe, soepaja kenaa dititi-priksa kang kalawan tjeťa. Wasana ana katjoe ditalèkaké ing teken katon mentjoengoel saka ing tjendéla, amratandani, jèn ing djero ana wongé sing dikoendjara. Dadi bandjoer énggal-énggal dičhtijari bisané ngloewari wong sing ana ing djero. Moenggoeh bandjoeré toewan Gulliver wis weroeh dèwé.

Sanalika toewan Gulliver takon, apa toewan kapitan oetawa lijané ana kang weroeh manoe kang banget gedéné, kelar nggawa omahé sarana ditjengkerem nganggo koekoéné. Ananging wangsoelané toewan kapitan: „Boten, boten wonten.”

Toewan Gulliver bandjoer takon manèh, kira-kirané toewan kapitan saka ing kono tekané ing daratan kang tjeďak dèwé, watara sapira dohé. Wangsoelané toewan kapitan, mitoeroet étoengan kang kena dipertjaja: saťitik-saťitiké lakon woloeng dina. Ananging kang mangkono ikoe ditemtokaké loepoet

déning toewan Gulliver; nalikané dèwèkné ditemoe, dohing praoe saka ing daratan ora nganti lakon woloeng djam. Toewan kapitan kroengoe pratélané toewan Gulliver mangkono ikoe moeng mèsè, mangkono oega nalika ditjritani, jèn ana manoe kang kelar nggawa omah sarana ditjengkerem maoe.

Toewan Gulliver moering-moering, déné kanðané ora diendel, bandjoer njoba arep gawé ngandelé toewan kapitan. Dèwèké njaritakaké lalakoné sing oewis-oewis, wiwit mangkaté saka ing tanah Inggris nganti ing wektoe olèh pitoeloengé toewan kapitan ikoe.

Toean Gulliver bandjoer ndjaloek peñiné, sidji, sing sorogé ditjekel dèwé, preloené arep awèh paseksèn, jèn tjaritané maoe temen. Bareng teka, peñi ikoe diboekak ana ngarepé toewan kapitan, isiné barang-barang olèhé ngloempoekaké nalika ana ing nagaraning danawa, ikoe paða di wetok-wetokaké, ditoedohaké marang toewan kapitan. Moenggoeh woedjoeding barang: ana entoeping tawon, gedéné sadridji-dridji; ali-ali mas, peparingé Sang Pramèsuari ing Kaboetan, gedéné sakaloeng asoe; dom dawané satengah méter; oentoe boeta, gedéné paða karo oentoe gadjah; lan sapanoenggalané, kang paða ngéram-éramaké gedéné. Barang-barang paseksèn tjaritané toewan Gulliver ikoe bisa njoeda koerang pangandelé toewan kapitan, dadi ngoendakaké kadjéné toewan Gulliver.

Kang tansah digoemoeni déning toewan kapitan, déné swarané toewan Gulliver, jèn tjarita, seroené ora djamak. Goe-moené toewan kapitan kelahir menjang toewan Gulliver, sarta takon, apa wongé ing tanah Kaboetan ikoe paða soeda pangroengoe. Wangsoelané toewan Gulliver, olèhé paða goeneman wong ing praoe kono saka pangrasané swarané moeng paða klesik-klesik, malah toewan kapitan, jèn aba ana ing kreteg, swarané ja klesik-klesik mangkono. Djalaran dèwèkné wis lawas olèhé koelina kroengoe swaraning danawa kang banget seroené; mangkono oega dèwèkné, jèn goeneman karo danawa, ija koelina seroe banget.

Toewan kapitan lan toewan Gulliver olèhé paða linggihan omong-omongan nganti kapara wengi; minangka tanda panarimané olèhé wis ditoeloengi, toewan kapitan diwènèhi gela-

ngan slaka woetoeh, kang maoené tjoemanthèl ana ing toetoepling omahé toewan Gulliver. Dèwèkné dikandani toewan kapitan, jèn praoe kang lagi ditoenggangi ikoe mentas saka ing Tongkin, arep moelih menjang tanah Inggris; ana ing dalam nijaté ora arep mampir-mampir.

Bareng toewan Gulliver wis miloe noenggang praoe, ora antara lawas bandjoer ana angin passaat. Praoené dilakokaké oeroet pasisiré kidoel poelo Bornéo, bandjoer ngliwati soepitan Soenda, ing sakidoelé poelo Soematra, toemoeli diénggokaké ngidoel-ngoelon menjang Kaap de Goede Hoop. Moelané mangkono, djalaran dèk samana doeroeng ana dalané metoe ing soesoekan Soewès (Kanaal van Suez) lan ing sagara Tengah (Middellandsche Zee).

Bareng tekan ing pasisiré kidoel tanah Afrika, bandjoer mampir ing sawidjining palaboehan, dadi njimpang saka ing nijaté, djalaran perloe arep amèk banjoe ngombé lan toekoe kaboetoehan lijané. Ananging toewan Gulliver, sanadjan doeroeng taoe mrono, éwadéné ora moedoen saka ing praoe.

Sawisé ketjoekoe boetoebé, bandjoer noetoeagaké lakoe; ora lawas lakoening praoe slamet tekan ing palaboehané koefa Portsmouth ing tanah Inggris. Toewan Gulliver olèhé miloe noenggang praoe ikoe lawasé teloeng sisi.

Sarèhné toewan Gulliver doeroeng doewé doewit kanggo mbajar séwaning praoe dadi barang-barangé gading pada diwènèhaké menjang toewan kapitan kanggo tjekelan disik. Ananging toewan kapitan ora gelem nampani, malah awèh weroeh, jèn dèwèkné ora pisan-pisan ngarep-arep paséwan panoempangé toewan Gulliver. Toewan Gulliver salawasé ana ing praoe dianggep dajohé toewan kapitan, sarta toewan kapitan wis marem déning olèhé ngroengokaké tjaritané toewan Gulliver. Wasana wong loro maoe pada andoem slamet, patrapé wis kaja mitra lawas; toewan Gulliver banget-banget pandjaloeké marang toewan kapitan, kapan-kapan bisa dikon merlokaké tilik menjang omahé ing Redriff. Toewan kapitan sagoeh.

Sawisé mangkono toewan Gulliver bandjoer moedoen menjang djaratan; barang-barangé dimotaké ing grobag, awaké dèwé noenggang djaran séwan moelih menjang omahé.

Satekané ing omah, anak-bodjoné pađa ketemoe slamet; bareng pađa weroeh menjang toewan Gulliver, boengahé wis tan kena winirasa, sabab ora dinjana, jèn isih oerip. Bodjoré mlajoni, bandjoer ngrangkoel; saking boengahé toemoeli nangis. Para mitra-mitrané oega pađa miloe boengah; toewan Gulliver dèwé banget soekoeré ing Pangéran, déné awaké wis pina-
ringan loewar saka ing Kaboetan, tanahé para danawa.

III.

Lelakoné toewan Gulliver menjang poelo kang nglajang ana ing awang-awang.

BAGÉAN I.

*Toewan Gulliver lajaran manèh, bandjoer katjekel
ing badjag.*

Katjarita toewan Gulliver olèhé ana ing omah watara lagi pat-belas dina, noeli ditiliki mitrané lawas, ja-ikoe toewan kapitan William Robinson ing Cornwallis, panggedéné sawidjining praoe lajar kang betjik lan santosa, gedéné satoes ton. Toewan Gulliver dèk bijèn wis taoe miloe dadi dokteré praoe toewan kapitan Robinson, lajaran menjang Levant; dèk samana toewan Gulliver ora dianggep kalèrèhan, nanging direngkoeh kaja sadoeloer lanang oetawa mitra; ing sabandjoeré oega dadi mitra betjik. Sarèhné saiki toewan kapitan Robinson kroengoe, jèn mitrané — kang woes dianggep ora ana — wasana moelih, moelané bandjoer ditiliki. Moenggoeh perloené, kedjaba arep ngétokaké boengahé lan kepéngin kroengoe tjaritané kang élok-élok, ing batin oega doewé nijat arep nari toewan Gulliver, arep dikon dadi dokteré praoené manèh. Moelané bandjoer tjarita menjang toewan Gulliver, jèn rong sasi engkas dèwèkné arep lajaran menjang tanah Indija-Wétan, nggawa praoené kang aran *De Hoop*; wasana bandjoer doewé pandjaloek, toewan Gulliver dikon miloe dadi dokter praoe. Blandjané ditikeli tinimbang karo kaloemrahané, sarta ana ing praoe pangkaté ana ing sangisoring kapitan bener, dadi tinimbang oepsir-oepsir lijané, doewoer dèwé; mangkono manèh olèh sor-soran dokter praoe sidji manèh lan pambantoe loro.

Wis mesti baé panariné toewan kapitan maoe pantes dipikir, apa manèh sarèhné toewan Gulliver weroeh, jèn toewan ka-

pitan ikoe wong toewa kang temen sarta kapitan kang pinter, dadi kanċané kena dipertjaja. Djalaran saka ing ikoe toewan Gulliver ora bisa nolak panariné maoe, loewih manèh sarèhné awaké déwé wis kepéngin banget ndjadjah tanah-tanah kang doeroeng disoemoeroepi, ora ngétoeng saroepaning pakéwoeh kang oewis-oewis. Kang isih dadi pakéwoeh moeng sarèhné bodjoné doeroeng didjak remboegan awèh lan orané; bareng remboegan, bodjoné wiwitané kentjeng ora awèh, nanging bareng digenah-genahaké, jèn akèh kaoentoengané, wasana — sanadjan ing batin aboté banget — bandjoer awèh.

Katjarita bareng wis tekan semajaning mangsa, nalika tanggal ping 5 Augustus 1706 toewan Gulliver mantjal saka ing plaboehan Bristol, noenggang praoe *De Hoop*. Lakoening praoe rekasa déning tansah katempoeh ing prahara, éwadéné dèk tanggal ping 11 April 1707 slamet tekan ing plaboehan Fort St George. Ana ing kono praoe *De Hoop* lèrèn teloeng minggoe, kang sapisan perloe ndandani karoesakaning praoe, kang kapingdu toewan kapitan perloe golèk geneping poenggawané, djalaran ana ing dalan ana kang katiwasan.

Saka ing Fort St. George lakoené praoe *De Hoop* teroes baé menjang ing Tongkin; sanadjan ing soepitan Malaka akèh badjagé, éwadéné lakoené ana ing kono slamet, ora koerang sawidji apa, nganti tekan ing plaboehané koetja Hanoi. Toewan kapitan ana ing kono arep lèrèn rada lawas, djalaran dagangan kang arep dimot ana ing kono, nalika samana doeroeng teka kabèh; mangka pangoesoengé saka ing tengah-tengahé tanah kono tarkaċang nganti pirang-pirang sasi lawasé, djalaran dalané doeroeng betjik.

Soepaja awaking praoe adja paċa nganggoer baé, sarta soepaja olèha idjol wragadé nggoné kanċeg ana ing kono, toewan kapitan ana ing Hanoi toekoe praoe tjilik, arep dimoti dagangan, kang kira-kira disenengi déning wong bangsa Melajoe ing poelo-poelo sakiwa-tengené ing kono. Toewan Gulliver didadèkaké panggeċéné praoe tjilik ikoe, sarta dikoewasakaké dedagangan karo bangsa Melajoe maoe. Toewan kapitan déwé ora arep loenga-loenga saka ing Hanoi, arep ichtiar soepaja pangoesoengé dagangan kang dientèni maoe bisa rikat. Déné pradjandjéané toewan Gulliver arep diwènèhi saporoning olèh-olèhané baċi.

Katjarita praoe tjilik maoe wis ana ing plaboehan Hanoi, golang-goling déning ombak. Olèhé ngemotaké barang dagangan doeroeng rampoeng, lagi pađa dioenggahaké déning koeli sarta ditata déning mantroes-mantroesé. Déné barang dagangané aroepa: moeté gelas, sembagi-sembagi, gelang, kaloeng sapanoenggalané, tèh lan lija-lijané.

Olèhé momot barang dagangan ikoe nganti pirang-pirang dina, wasana rampoeng. Mangkono oega panggedéné oega wis soemekta; sawisé pamitan menjang toewan kapitan, bandjoer moenggah ing praoe sarta préntah ngoenggahaké djangkar. Nalikané ranténing djangkar ditarik moenggah, lajaré dibabar, sarta dipasang gendéra Inggris, bandjoer ana angin betjik teka. Praoené toewan Gulliver noeli mangkat manengah ing sagara, kabèh kang ana ing praoe pađa ndoewèni pangareparep olèha kaoentoengan kang gedé. Lakoening praoe teloeng dina lawasé olèh angin betjik, parané tansah mangidoel bener baé. Wasana katempoeh ing prahara, kang njoeroeng praoe wiwitané mangalor-ngétan, bandjoer mangétan. Sawisé mangkono, bandjoer olèh angin betjik manèh saka ing lor-koelon.

Bareng lakoené wis olèh sapoeloeh dina, ing wajah ésoek toewan Gulliver dilapoeri, jèn ing ngarep ana praoe lajar loro katon. Bareng saja moendak tjeđak, katon jèn praoe maoe djoengkoeng kang njamari, sabab ora pađa nganggo gendéra oetawa klèbèt. Ing nalika ikoe ana djoeroe moeđi kang lapoer, jèn ing boeri oega ana katon praoe sawatara; jèn ndeleng dandanané, kira-kira praoening badjag.

Toewan Gulliver wiwitané ora ngandel, moelané mangsoeli sesembranan, jèn ora saben djoengkoeng Tjina pađa mbadjag ana ing sagara. Ananging bareng praoe maoe wis pađa tjeđak, lakoené dirindikaké, sabab arep nggenahaké lakoening praoené toewan Gulliver; ing kono toewan Gulliver awas pandelengé nganggo kèker, jèn ing praoe maoe pađa ana mri-jemé, sarta wongé pađa sikep gegaman kabèh. Dadi dakwané djoeroe-moeđi maoe bener. Toewan Gulliver bandjoer préntah akon ngisèni mrijemé teloe kang ana ing praoené, noeli didjagani ing mantroes sidji-sidji, pađa njekel geni kabèh, dadi wis sedija njoemed, samangsa ana préntahé toewan

Lelakoné Gulliver

6.

Gulliver; kabèh ikoe toemindaké sarana alon, lirih, soepaja adja nganti katon saka ing praoening badjag.

Saroepaning mantroes, kang ora perloe kanggo ana ing dèk, paða ditjekeli beðil sarta diwènèhi obat mimis akèh, paða dikon mapan ana ing tijang-tijang; jèn ditempoeh ing moengsoeh, soepaja bandjoer paða ngoedanana mimis saka ing kono. Sawisé mangkono, lajar-lajaring praoe anoeli paða dikentjengi. Bareng olèhé tata-tata wis rampoeng, kabèh paða api-api ora weroeh marang praoe djoengkoeng kang paða ngetoetaké; déné praoené déwé lastari dilakokaké mangidoel baé.

Pangiraning badjag, moelané praoe kang dietoetaké meneng baé, ora katon arep bangga, kinira saking djirihé, ora wani mapagaké; loepoeté mangkono, ja pantjèn ora kedoega bangga, amarga ora soemekta. Djalaran saja tjedak, lakoené saja dirikataké. Lakoening djoengkoeng prasasat paða balapan, disik-disikan olèhé arep nempoeh, soepaja énggala ketjandak boeroné. Djoengkoeng kang ngojak saka ing tengen, ora soewé wis tjedak banget, watara salepasé mimising mrijem.

Toewan Gulliver ora sah olèhé angon sapolahing moengsoehé nganggo kèkeré, ananging préntahé kentjeng, wongé ora kena pisan-pisan ndisiki mbedil oetawa ngoenèkaké mrijem. Karepé toewan Gulliver ing sabisa-bisa adja nganti ana getih woetah. Ananging kakentjenganing panemoené, samangsa ditempoeh, ija bandjoer toemandang; malah jèn perloe, arep dilaboehi nganti saentèking kakoewatané.

Praoe djoengkoeng kang tjedak déwé dideleng nganggo kèker, katon jèn wis roemanti arep ngoedani mimis. Moelané toewan Gulliver bandjoer préntah wongé paða dikon toeron kabèh ana ing dèk. Wong kang dipréntahi lagi baé rampoeng olèhé paða mapan toeron, ing kono toemoeli oedan mimis saka ing mrijemé moengsoeh, nanging ora ngenani wong oetawa agawé karoesakan apa-apa. Toewan Gulliver ora gelem ngetjèh-etjèh obat mimisé, moelané ora bandjoer males, moeng ngénak-énak mbandjoeraké lakoe, soepaja saja ditjedakana déning djoengkoeng moengsoehé; jèn wis tjedak toemoeli arep ditan-dangi. Djoengkoeng moengsoehé ora mangerti, moelané léna; doega-doega doewé pangira, jèn praoe kang diboeroe ora

sikep gegaman, moelané bandjoer saja tjeḍak, soewé-soewé moeng kari sapambeḍil doh³.

Panemoené toewan Gulliver ing nalika ikoe wis sedéngé mbalèkaké moengsoeh; sabisa-bisa moengsoehé arep ditjilikaké atiné baé, dinganti kawoes ora wani madjoe manèh. Moelané bandjoer awèh aba nibani mimis marang mantroes-mantroes ing praoené moengsoeh. kang paḍa mapan ana ing sangisoring tijang. Tibaning mimisé ngenani djoeroe-moeḍi sidji lan mantroes kang paḍa ndjagani mrijem. Barising badjag saking kagèté katon bingoeng; sadoeroengé tata. praoené toewan Gulliver wis ngoenèkaké mrijemé loro. Karoesakaning moengsoeh nggegirisi nganti ḍèking djoengkoeng kebak déning djisim lan wong ketaton, sarta kang kari paḍa bingoeng. Praoené toewan Gulliver énggal diinger sarta mrijem sidjiné disoemed, mimisé ngenani, nganti djoengkoengé borot.

Dadi djoengkoenging badjag sidji ikoe wis ora ngoewatiri, nanging kantjané sangsaja tjeḍak, sarta wis ana kang seḍija arep noeloengi djoengkoeng kang lagi arep kelem, toewin ana kang arep nempoeh praoené toewan Gulliver. Toewan Gulliver wis ora bisa ngisèni mrijemé manèh, djalaran beḍiling moengsoeh wis kaselak paḍa moeni. Sanadjan pambeḍilé mantroesé ḍéwé ora paḍa ngoetjiwani, nanging sarèhné karoban moengsoeh, dadi tan mangga poeliba. Ora soewé djoengkoenging moengsoeh njeḍak, praoené toewan Gulliver dikepoeng déning badjag, djalaran saking kèhing momotané, ora bisa ngontjati moengsoeh. Badjagé pating-bedigas paḍa moenggah ing praoené toewan Gulliver. Sarèhné moengsoehé doedoe tanḍing, moelané toewan Gulliver bandjoer awèh préntah marang wongé. dipoerih paḍa noengkoel, sarta paḍa sèlèh gegaman. Jèn ta ditandangana sarana perang roeket, sarèhné kèhing moengsoehé tikel sapoeloeh, ora lija ja moeng njorohaké pati baé.

Toewan Gulliver saktjané bandjoer paḍa dibanda, toemoeli isining praoené paḍa didelengi. Ing nalika ikoe oega panggedéning djoengkoeng, tjatjahé teloe, paḍa teka marani toewan Gulliver. Kang loro bangsa Tjina, nanging kang sidji, kirané toewan Gulliver bangsa Europa. Toewan Gulliver takon nganggo temboeng Inggris marang panggedé kang bangsa Europa.

Kang ditakoni wangsoelané oega nganggo temboeng Inggris asongol, mratélakaké jèn toewan Gulliver saktjané arep ditalèni adoe gigir loro-loro, bandjoer arep ditjemploengaké ing sagara, minangka wewales nggoné matèni djoeroe-moedi lan mantroes-mantroesé.

Toewan Gulliver toetoer, jèn dèwèkné lan kantja-kantjané mantroes pađa bangsa Inggris kabèh, moelané doewé pandjaloek pađa diwelasana; moelané wani doewé pandjaloek kang samono sabab kang didjaloeki ija bangsa Inggris, toer kang agama Kristen. Kang ikoe soepaja pandjaloeké maoe dilantarna marang kantjané panggedé bangsa Tjina.

Pandjaloeké toewan Gulliver mangkono ikoe, apa manèh olèhé mratélakaké bangsané Inggris, semoené malah ndadèkaké woewoehing nepsoené panggedé bangsa Europa; djalaran olèhé kanđa marang kantjané panggedé bangsa Tjina ija nganggo temboeng Tjina, katon peñtengan banget karo noedingi marang toewan Gulliver

Kapitané praoening badjag kang gedé dèwé bangsa Tjina, nanging bisa tjara Walanda. Ikoe marani toewan Gulliver, bandjoer nakokaké praoené, wongé lan momotané; toewan Gulliver mangsoeli barès apa sanjatané. Menjang kapitan Tjina ikoe toewan Gulliver oega ndjaloek sih-kawelasan, awaké lan kantjané adja pađa dipatèni. Wangsoelané kapitan Tjina, toewan Gulliver saktjané ora soesah pađa koewatir, jèn bakal dipatèni. Toewan Gulliver mangsoeli, jèn gedé banget panarimané marang kasagoehané kapitan Tjina; nanging bandjoer kanđa marang panggedé bangsa Europa, jèn dèwèkné goemoen banget, déné sih-kawelasané bangsa Tjina, toer boeda, marang dèwèkné kok loewih gedé tinimbang bangsané dèwé, toer kang agama Kristen.

Ora soewé toewan Gulliver roemasa kedoewoeng déning koe-rang pangati-atiné, moeni kaja mangkono menjang panggedéning djoengkoeng bangsa Europa maoe. Djalaran panggedéning praoe maoe bandjoer remboegan karo kantjané bangsa Tjina, ndjaloek soepaja toewan Gulliver ditjemploengna ing sagara. Sanadjan pandjaloek kang mangkono ikoe ora dicoeroeti, éwadéné toewan Gulliver meksa olèh paoekoeman kang loewih abot tinimbang mati ditjemploengaké ing sagara.

Mantros-mantrosé toewan Gulliver noeli didoem marang djoengkoeng djoengkoenging badjag, praoené toewan Gulliver diisèni mantros Tjina; déné toewan Gulliver déwé disèlèhaké ing sawidjining sekotji, kang wis ana lajaré, disangoni pangan tjoekoop kanggo patang dina, bandjoer arep ditjoelaké ana ing satengahing sagara. Kapitan Tjina sabisa-bisa arep ngalang-alangi, nanging ora bisa; bisané tetoeloeng moeng moewoehi sangoené pangan, sarta ora awèh, jèn toewan Gulliver diglédah awaké. Panggedé bangsa Inggris ngadeg ana ing dèking praoené kambi ngoenèk-oenèkaké lan njepatani akèh-akèh marang toewan Gulliver.

Bareng sekotjiné toewan Gulliver wis ditjoelaké menjang tengahing sagara, badjag toemoeli paða mbabari lajaré, bandjoer mangkat, ora soewé wis paða ora katon saka ing sekotjiné toewan Gulliver. Toewan Gulliver panjawangé marang praoe-praoe maoe karo mrebes-mili.

Saiki toewan Gulliver déwé-emplé olèhé ana ing satengahing sagara gedé. Sekotjiné lémbak-lémbak ora karoewan sing diparani; wasana toewan Gulliver ndeleng nganggo kèkeré kaja-kaja weroeh poelo sawatara ana ing sisih kidoel-wétan. Sarèhné anginé betjik, toewan Gulliver bandjoer mbèbèr lajaré, pangarahé soepaja ing sadoeroengé peteng bisaa tekan ing salah sawidjiné poelo kang katon maoe; pangarep-arepé kasembadan, watara let teloeng djam lakoéné tekan ing sawidjining poelo, kang lemahé waðas, bandjoer mentas ing daratan. Ananging ing kono ora ana tilasing manoengsa. Ana ing pasisir toewan Gulliver nemoe endog manoelek pi-rang-pirang; bandjoer ngloempoekeké kajoe réntjékan kambi soeket garing, dienggo mbakari endogé; panggawéné geni sarana fitikané. Sasoré ikoe kang dipangan ija moeng endog manoelek ikoe, djalaran sangoené pangan ing sabisa-bisane arep diwèt-ewèt. Benginé toewan Gulliver toeroe ana ing sadjroné geronganing paðas, sing digawé lèmèk oega kajoe réntjékan lan soeket kang garing; olèhé toeroe ija kaleboe kepénak.

Èsoeké toewan Gulliver golèk tilasing manoengsa oetawa kéwan, nanging ora nemoe. Toemoeli bali menjang sekotjiné, mbabar lajaré, dilakokaké menjang poelo lijané, kang kapernah

ana ing sisih kidoel-wétan; ana ing kono ora soewé; toemoeli menjang poelo lijané manèh. Poelo kang nomer teloe ikoe maoené kinira tjedak, nanging bareng diparani, sanadjan olèhé melahi disengka, éwadéné nganti limang djam lagi tekan, toer isih koedoe moebeng golèk babagan kang kepénak. Wasana olèh soenglon tjilik, gedéné watara moeng tikel sapoeloehing sekotjiné bandjoer mentas ing daratan.

Poelo maoe akèh banget padasé, moeng ana ara-arané sawatara, pađa ana tetoekeolané kang aroem gandané. Sate-ngah-tengahing poelo ana goenoengé sidji, wangoené kaja toempeng; toewan Gulliver ngira, jèn ikoe goenoeng geni kang wis sirep. Sangoené pangan toewan Gulliver, kang isih kèri ana ing sekotji, bandjoer didjoepoek sarta disimpeni ana ing goewa sadjrining padas satjedaké soenglon maoe. Ing kono akèh banget endogé manoe, moelané toewan Gulliver arep ana ing poelo ikoe sawatara dina. Sekotjiné bandjoer dientasaké, toemoeli ngloempoekaké kajoe rèntjèkan karo soeket garing, dienggo gawé patoeron. Olèhé endog oega pađa disimpeni amor kambi sangoené pangan; bareng wis mangan soré, toemoeli ngalèlèh ana ing patoeroné, saking sajahé ora soewé toemoeli toeroe kepati.

Katjarita toewan Gulliver kagèt déning kroengoe swara saka ing sadjrining boemi, toemoeli linggih nilingaké swara maoe. Pangrasané kroengoe gloedog saka ing kadohan, moelané doewé pangira, jèn arep ana oedan angin; nanging bandjoer terang pangroengoené, jèn swara maoe saka ing sadjrining boemi. Swarané saja seroe, sarta djoemegoeré kaja-kaja ing sadjrining boemi lagi gladi perang nganggo mrijem. Lemah ing sangisoré toewan Gulliver krasa gondjing, sarta sanadjan hawané katon anteng, éwadéné toewan Gulliver kroengoe swara pating-tjroewèt, pating-glereng, pating-glero, kaja lagi ana gara-gara. Tjoewèting manoe kang pađa lelawatan, tarkadang ketanggor ing padas, ngoendakaké girisé toewan Gulliver. Toewan Gulliver ora samar, jèn kang mangkono ikoe pratandané jèn ing kono arep ana lindoe gedé, kang adaté banget olèhé gawé karoesakan.

Toewan Gulliver kagèt, bandjoer metoe menjang lawangan-ing goewa. Bareng tekan ing djaba banget kagèt lan goe-

moené marang kaanan kang katon. SanĊoewoering goenoeng kang ana ing satengah-tengahing poelo, ana koekoesé peteng, kang saja soewé saja moenĊak kandel. Langité ðèk awan katon biroe, paĊang soemilak, nanging ing nalika ikoe katon peteng soerat-soerat abang, remboelané ora katon sarta lintang-lintangé paĊa soerem kabèh. Koekoes kang peteng akandel maoe saja soewé saja moenĊak amba maratani; ora soewé toewan Gulliver kalimpoetan ing pepeteng.

Ing nalika samana ing kono isih siĊem premanem, ora ana sabawané walang asisik, nanging ing kadohan lamat-lamat ana swara goemloeoĊeg, kaja nggondjingna boemi. Koekoes peteng kang ana ing sanĊoewoering goenoeng maoe, toemoeli petjah; ing tengah-tengahé ana geniné moemboel. Sawisé mangkono, bandjoer peteng nĊeĊet. Ing nalika ikoe boeminé gondjang-gandjing kaja praoe katempoeh ing prahara; ing kadohan toewan Gulliver kroengoe swarané paĊas paĊa djoegroeg.

Toemoeli ana swara goemloeoĊeg manèh, wiwitané liriĊ, nanging saja soewé saja moenĊak seroené, wasana djoemegoer kaja mrijem sèwoe moeni bareng. Bandjoer ana koekoes metoe manèh, boeminé gondjing, ora soewé lèrèn, nanging rasané nggegirisi banget. Koekoesé bandjoer pijak manèh, ing tengah-tengahé ana geniné moemboel kaja metoe saka ing kawahé goenoeng geni; ora soewé poeloné katon kaja kobong arata. Ora soewé koekoesé toemoeli toemangkeb manèh sarta bandjoer peteng nĊeĊet alimengan.

Sawisé mangkono bandjoer ana swara djoemegoer manèh, seroené ngoengkoeli sing oewis. Toewan Gulliver mandeng marang poentjaking goenoeng. Ing kono katon ana koekoes kandel amor geni lagi moemboel, metoe saka ing tela kang banget ambané.

Djoemegoering swara ngéram-éramaké; jèn ana mrijem sèwoe dioenèkaké bareng, swarané isih doeroeng mantra-mantra, jèn mèmpera. Poeloné gondjang-gandjing, saeroeting lamboengé goenoeng bandjir lahar panas.

Sanalika ing kawah katon paĊang goemebjar mblerengi, djalaran ana geni boender kaja andaroe kang gedé banget tjoemlorot moemboel ing awang-awang, semoené kaja metoe

saka ing poesering boemi. Poetjaking goenoeng katon kaja djèdi kang banget gedéné, kebak isi wesi mangangah.

Bareng krođaning goenoeng geni maoe wis menđa, bandjoer ana prahara gedé, angroesakaké saroepané kang katempoeh, netepi paribasan : kang malang-malang poetoeng. kang rawé-rawé rantas. Oewit-oewitan kang gedé-gedé pađa roengkad oetawa toegel gampangé wis kaja wit teboe ; swarané pating-gropak, pating-gabroeg kaja arep kijamat. Ing awang-awang akèh isiné sempalan pang, watoe, lahar lan awoe panas pađa lelawatan, toemoeli pađa koemroetoeg tiba ing lemah.

Toewan Gulliver toemoeli mlajoe loemeboe ing goewa manèh. Ora soewé kroengoe swara koemrotjok kaja ana oedan kang diesokaké saka ing langit. Moelané bandjoer metoe manèh menjang lawanganing goewa, ana ing kono weroeh ana oedan gedé nggegirisi, kamoran awoe ; sadjabaning goewa ana banjoené mimplek-mimplek kaja boeboer tjowèr sangsaja soewé sangsaja akèh. Gempalaning pađas pađa kaja disawataké ana ing awang-awang, toemoeli pađa tiba koemroetoeg ana ing pađas sapinggiring pasisir. Goenoengé isih tansah krođa, swarané nggegirisi ; poetjaké gempal, toemoeli ngglongsor mangisor kaja sagara geni. Oedané awoe sangsaja kandel, banjoe sagara katon biroe boetek déning awoe.

Toedjoené toewan Gulliver olèh pangoengsèn ana ing goewa ikoe, nanging kok bisa nemtokaké slameté ija ora ; dèwèkné bandjoer djèngkèng ana ing lawanganing goewa, pasrah ing Pangéran, ngentèni tibaning pepesèn kalawan sabar ing ati. Ananging swara kang nggegirisi maoe saja soewé saja menđa, petengé oega saja soeda, soewé-soewé pađang déning bambang wétan. Anginé toemoeli lèrèn, langité pađang soemilak, wasana srengéngéné trontong-trontong mleṭèk, mađangi poelo kang entas katiban ing wewelak.

Toewan Gulliver rasané kaja wong entas ngimpi. Bareng ana rina manèh, boedi lan krekaté oega pađa bali manèh kaja kang maoe-maoe. Saiki terang panemoené, jèn poelo ikoe wis ora kena dienggoni manèh, samono ikoe, jèn ora nedja mati ana ing kono. Moelané ing sabisa-bisa arep loenga saka ing kono. Ananging menjang ngendi?

Sarèhné ing sisih kidoel katon isih ana poeloné manèh, moelané bandjoer soemedja mrono Sekotjiné bandjoer diresiki, djalaran kebak awoe lan endoet, sangoené didjoepoeke kabèh, bandjoer lajar menjang poelo kang katon ana ing sisih kidoel maoe. Lakoéné slamet tekan ing kono; sawisé mangan, bandjoer mlakoe-mlakoe bola-bali oeroet sapinggiring gisik kambi mikir kahananing awaké kang memelas ikoe. Sanadjan langité padang sarta srengéngéné goembjar, éwadéné polatané toewan Gulliver soentroet déning prihatiné.

Sasoewéné toewan Gulliver mlakoe-mlakoe kambi mikir-mikir mangkono, sanalika padanging srengéngé mbleret apeteng. Toewan Gulliver kagèt, koewatir jèn arep ana goenoeng geni ndjebloeg manèh, bandjoer toemenga; djalaran, jèn moeng méga baé ora bisa gawé peteng kang samono. Bareng toemenga, banget goemoené weroeh krembjah-krembjah ana ing satjedaking srengéngé; woedjoedé ora kepar kaja koekoes oetawa méga, nanging kempel, tjoemlorot marani panggonané toewan Gulliver. Moenggoeh woedjoed lan wewangoenané kaja poelo, nglajang ana ing awang-awang. Dideleng nganggo kèker dasaré katon rata; mangkono oega ing sagara katon ana ajang-ajangané tjéta.

Toewan Gulliver énggal moenggah ing padas, poelo kang lagi nglajang ditamataké nganggo kèkeré; bareng panglajangé ana ing sandoewoering sagara watara pada doewoeré karo panggonané toewan Gulliver, ing kono katon ana wongé lagi pada mlakoe-mlakoe ana ing sapinggiring poelo. Ananging wong maoe lagi pada apa, toewan Gulliver ora bisa weroeh, djalaran saking dohé.

Sadéla toewan Gulliver doewé pangira, jèn kang katon ikoe matakapèn, kaja kang sok katon ing sagara wedi, mestiné ing sagara oega ana. Ananging bareng dipikir manèh, jèn ta matakapèna, mangsa anaa ajang-ajangané, jèn pinoedjoe ngaling-ngalingi srengéngé. Moelané ora kena ora, mesti sawidjining barang kang maoedjoed; pangrasané toewan Gulliver, tjéta katon poelo, kang ora koemambang ana ing banjoe, nanging nglajang ana ing awang-awang. Kang mangkono ikoe mesti baé toewan Gulliver ora mangerti, nanging woedjoedé tjéta mangkono.

Sarèhné wong ikoe wis dikodrataké dèmen oerip sarta dikodrataké dèmen golèk pangaoeban menjang bangsané dèwé, dadi toewan Gulliver ora nganggo dipikir manèh, sanalika bandjoer ngoewoeh-oewoeh sarosané, sarta katjoené diobat-abitaké ana ing sandoewoering sirabé, soepaja toemoeli katona. Toewan Gulliver bandjoer weroeh, wong ing poelo awang-awang ana kang mlajoe manengah, bandjoer ora katon. Poeloné tòemoeli kaja mandeg sadéla, ora soewé katon marani toewan Gulliver. Mangkono oega bandjoer katon tjeťa, jèn ing sapinggiring poelo kang tjedak dèwé, akèh wongé pađa ngloempoe, noedingi marang toewan Gulliver, sarta pađa awèh sasmita, jèn wis pađa weroeh marang dèwèkné. Wong kang pađa ngloempoe maoe sangsaja tjedak karo panggonané toewan Gulliver ija sangsaja weroeh akèh. Let sawatara menit poelo maoe wis tjedak banget, nganti dhasaré kang ana ing ngisor dèwé watara moeng kari sèket mèter dohé saka ing panggonané toewan Gulliver.

Toewan Gulliver bandjoer djèngkèng ana ing pađas kang dienggoni, sarta melas-asih ngaťoengaké tangané loro, minangka sasmita, jèn dèwèkné ndjaloek dientasa saka ing kasangsarané ikoe. Wong ing poelo awang-awang ana sidji kang njeloek toewan Gulliver nganggo basa, kang toewan Gulliver ora mangerti, nanging lagoené soemanak. Toewan Gulliver mangsoeli nganggo temboeng Itali nanging wong ing awang-awang semoené ija ora mangerti.

Wong ing poelo awang-awang toemoeli awèh sasmita toewan Gulliver dikon moedoen saka ing pađas kang dienggoni, toemoeroena menjang pasisir; toewan Gulliver mitoeroet kalawan banget boengahé ing ati.

Poelo awang-awang bandjoer nijoep menjang panggonané ngadeg toewan Gulliver, kaja ana sing nglakokaké, nanging ora katon. Toemoeli ana bangkoe kèrèkan toemoeroen saka ing poelo maoe arep dienggo ngèrèk toewan Gulliver moeng-gah menjang poelo. Sanadjan nalar kang mangkono ikoe njalawadi banget, éwadéné toewan Gulliver ora nganggo mikir soewé-soewé, bandjoer moenggah linggih ing bangkoe, dikèrèk mandoewoer tekan ing poelo awang-awang.

Bareng toewan Gulliver wis moenggah, bandjoer diroeboeng wong pirang-pirang. Enggoné pađa njawang katon ing semoe,

jèn pađa éram banget; toewan Gulliver diiling-ilingi awaké sakodjoer, ora ana sing kliwatan. Mangkono oega toewan Gulliver ija banget goemoené ndeleng wong ing kono, panja-wangé ora oewis-oewis, sabab, sanadjan wis akèh sesoeroep-ané éwadéné ing salawasé oerip doeroeng taoe weroeh wong kang kaja mangkono anèhé, anèh tenagané lan anèh pangang-goné. Sirahé kabèh pađa mènglèng, ana kang mènglèng ngiwa lan ana kang mènglèng nengen; mangkono oega mri-paté, kang sidji nglirik iroengé, sidjiné nglirik menjang awang-awang. Panganggoné oega pađa anèh-anèh, beḍahan lan wewangoenané, sarta pađa rinengga ing gambar srengéngé, remboelan lan lintang-lintang, oetawa gambar tetaboehan, kaja ta: gambar soeling, tjlempoeng, slomporet lan lija-lijané, kang toewan Gulliver doeroeng taoe weroeh.

Gambar 8.

Toean Gulliver di roeboeng ing wong pirang-pirang kang pađa anèh-anèh

Wong-wong maoe semoené lagi pađa seneng-seneng, ananging patjaké ora pađa sembrana, dadi tenaga lan pangang-goné kang mangkono anèhé maoe pantjèn wis dadi kaloe-mrahané ing kono.

BAGÉAN II.

*Toewan Gulliver njaritakaké kahanané ing poelo awang-
awang lan wongé kang ngenggoni.*

Toewan Gulliver didjak ing sawidjining wong, didjak moenggah menjang poetjaking poelo, ja-ikoe menjang kaḍatoné ing kono; dalané ngliwati oendak-oendakan watoe. Ing sangareping kaḍaton ora ana padjagané; ing poelo kono pantjèn ora ana saraḍaḍe. Dadi toewan Gulliver gampang bisané teroes maleboe ing kaḍaton; ing sadjroning kaḍaton rerenggané ora ngoetjiwani. Toewan Gulliver teroes diirid maleboe ing sawidjining bangsal, panggonané séwaka Sang Praboe, kang lagi pinarak ing ḍampar kentjana, diaḍep ing para prijajiné kang gedé-gedé.

Ing sangarepé ḍampar kentjana ana médjané gedé, kebak isi globe pepeṭaning boemi lan langit, sarta piranti warna-warna kang kanggo ana ing ngèlmoe palintangan. Sang Praboe lagi mirsani sawidjining gambar kaart kang gedé, semoené lagi nggalih bab lakoening kodrat oetawa lagi moendoet ka-trangan bab sawidjining piranti anjar. Ing kono ana wong toewa, ramboeté wis poetih, semoené poedjangga lagi nggenahaké piranti maoe. Bareng olèhé nggenahaké poedjangga ikoe wis rampoeng, Sang Praboe lagi mirsani marang wong kang ngirid toewan Gulliver maoe, ndangoe sarta miḍangetaké oendjoeké. Doega-doega oendjoeké wong maoe, ngatoeri oeninga bab tekané toewan Gulliver ing poeloné kono, sarta mratélakaké, jèn toewan Gulliver ora mangerti temboengé wong ing kono. Sang Praboe bandjoer aparing ḍawoeh apa-apa marang abdi; noeli abdi kang ngirid toewan Gulliver menjang sawidjining kamar sadjroning kaḍaton; ana ing kamar kono toewan Gulliver didjaga sarta diladèni ing abdi loro, apa kekoerangané disedijani.

Jèn toewan Gulliver ngadeg ana ing sangareping tjendéla, bisa njawang kahanané poelo ikoe kabèh. Dèwèkné lam-lamen banget njawang asriné patamananing kaḍaton, kang dikotak-kotak matoenda-toenda. Dawané sidji-sidjining sisihé patamanan ikoe watara ana patang-atoes mèter. Doenoengé ana ing lamboenging goenoeng, digawé toenda-toenda pirang-pirang,

pasang rakité kaja omah koemiði Griek oetawa Roem ing djaman koena. Saben satoenda-toendane kasangga ing gapoera plengkoeng, ing ngisor dèwé endèk, saja mandoevoer saja moendak doewoeré; gapoera ing doewoer dèwé dohé saka ing lemah kang ngisor dèwé, ana sèket kaki. Déné toendaning patamanan kang ana ing doewoer dèwé ora nganggo gapoera. Patamanan maoe pasang-rakité pèni banget jasané leloehoeré Sang Praboe ing djaman koena.

Nalikané toewan Gulliver lagi lam-lamen njawang asrining patamanan, kasaroe tekané abdi ing kaḍaton nggawa rampadan mangan awan kanggo toewan Gulliver. Rampadané ora ngoetjiwani, moelané toewan Gulliver olèhé mangan krasa nikmat banget, djalaran woes sawatara dina moeng koedoe narima mangan endog manoeck lan roti beskoewit sangoené saka ing praoe baé Olèhé mangan toewan Gulliver bebarengan karo wong loro, wanda lan tenagané mrijajèni, doega-doega ija prijaji sadjroning kaḍaton. Prijaji loro maoe njambi mengerèkaké toewan Gulliver menjang djeneng-djenengé olah-olahan lan inoem-inoeman kang diladèkaké, nganggo temboengé wong ing kono. Sadéla baé toewan Gulliver wis akèh kawroehé temboeng, dadi wis bisa ndjaloek dèwé apa kang dikepéngini.

Sarampoengé olèhé paḍa mangan, prijaji loro maoe paḍa loenga, nanging ora soewé ana prijaji sidji manèh teka, nggawa pèn, kertas lan mangsi. Sarana sasmita prijaji ikoe awèh weroeh jèn tekané mrono diḍawoehi déning Sang Praboe ndikakaké moelang basané wong kono marang toewan Gulliver. Toewan Gulliver bandjoer diwoelang, soewéné nganti teloeng djam, olèh-olèhané akèh banget, djalaran toewan Gulliver moela pantjèn lantip. Mangkono oega pamoelangé oega wasis, patrapé mangkéné: abdi kang paḍa ana ing kono salah sidji didjaloeki apa-apa. goeroené ngarani djenengé barang maoe kambi ditoelis, toewan Gulliver dikon noelisi tjarané Inggris ana ing boeriné. Gambar-gambar kang ana ing panganggoné, kaja ta: gambar srengéngé remboelan lan lintang-lintang, paḍa ditoedingi sarta diarani djenengé, toewan Gulliver dikon noelisi tjarané Inggris. Sadjroné teloeng djam ikoe toewan Gulliver wis bisa ngarani lan noelisi saroeapaning barang kang ana ing

kamaré nganggo basané wong ing kono. Bareng olèhé moelang wis olèh teloeng djam, goeroené loenga, toewan Gulliver bandjoer ngapalaké tjatetané, soepaja adja gampang laliné.

Kaja mangkono ikoe patrapé olèhé sinaoe toewan Gulliver saben dina, bareng wis olèh sawatara dina, kawroehé wis loemajan. Toewan Gulliver diwènèhi weroeh déning goeroené, jèn poeloné ikoe djenengé poelo „Lapoeta”, tegesé ing temboeng. Djawa „poelo nglajang”.

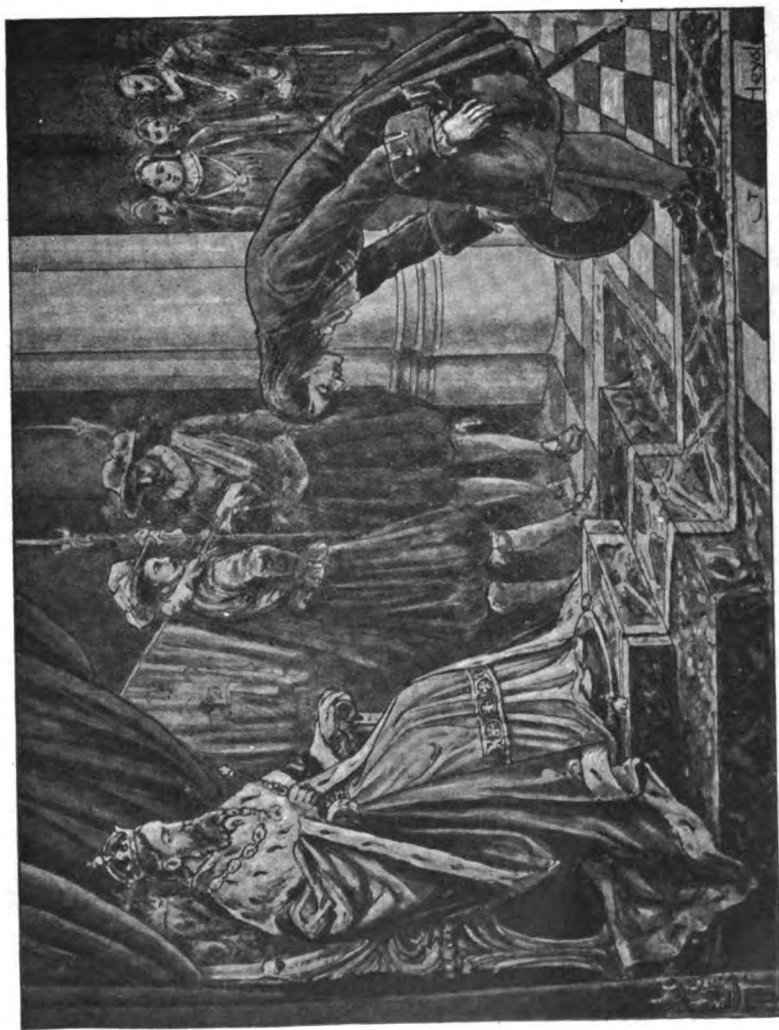
Bareng olèhé sinaoe watara wis olèh saminggoe, toewan Gulliver ditimbali sowan ingarsané Sang Praboe; ing nalika ikoe toewan Gulliver wis bisa nampani pangandikané Sang Praboe, sarta ing sabisa-bisa oega njaosi wangsoelan ing pandangoené, nanging olèhé njaosi wangsoelan ikoe isih rekasa banget.

Katjarita Sang Praboe aparing dawoeh nglakokaké poeloné ngener ngalor-ngoelon, sabab Sang Praboe karsa teḍak menjang kradjaning nagarané, ja-ikoe ing „Lagaḍo” tegesé sing goemebjar”, doenoengé ana ing boemi.

Bareng aboering poelo wis olèh sangang djam — nanging toewan Gulliver ora krasa apa-apa — teka ing sandoewoering koetja kang rada gedé sarta asri pasang rakité, ja-ikoe koetja Lagaḍo, kradjané ing nagara kono. Sarèhné Sang Praboe ana ing kono akèh kang arep digalih, dadi poelo Lapoeta koedoe lèrèn ana ing kono; déné toewan Gulliver, sarèhné salawasé ana ing kono doeroeng taoe metoe saka ing kaḍaton, djalaran wedi jèn katoet ing angin, ora woeroeng bakal ketjemploeng ing sagara, saiki njoewoen palilah arep ndeleng saoeпа-rengganing poelo. Sang Praboe pareng, malah goeroené diḍawoehi ngirid sarta diḍawoehi noedoehaké lan nggenahaké kabèh saisining poelo.

Toewan Gulliver banget kepénginé weroeh, dajaning apa baé kang bisa ngerèh lakoené poelo awang-awang ikoe. Ananging sadoeroengé diterangaké déning goeroené, dèwèkné didjak ndeleng poeloné lan pérang-pérangané kabèh ḍisik.

Poelo ikoe wangoené boender, gedéné koerang loewih ana sapoeloeh èwoe baoe. Dasaré ing ngisor rata, kang digawé inten digaḷoek-gaḷoekaké sarta ditoempoek-toempoek, kandelé ana satoes mèter. Sandoewoering ḍasar inten ditoempangi

IV. Bareng olèhé sinaoe wis olèh saminggoe, toewan Gulliver
ditimballi Sang Praboe.

marmer, sandoewoering marmer krikil, bandjoer lemah. Dasaré kang atos-atos pada miring manengah, moelané saroeapaning banjoe kang tiba ana ing kono, kaja ta boen oetawa oedan, pada mili menjang satengah-tengahing poelo; ana ing kono bandjoer didadèkaké tlaga, asri sinawang. Sarèhné banjoe ing telaga ikoe ngoekoes déning panasing srengéngé, dadi gedéné tansah adjeg. Mangkono oega sarèhné poelo maoe kena dierèh moenggah menjang sandoewoering pedoet oetawa méga, dadi bisa nadahi banjoe sakarep-karep, akèh oetawa satitik.

Watara ing satengah-tengahing poelo ana djoerangé gedé, kanggo dalané para sardjana ahli palintangané ing kono, jèn menjang goewa palintangan, kang doenoengé watara ana sèket mèter saka ing dasar inten. Toewan Gulliver bandjoer mrono karo goeroené; ing kono témbok lan pjané kabèh marmer. Kamaré teloe pada gedé-gedé, oeroet dadi saladjoer, rina-wengi padang déning lampoe mas rong-poeloeh, kang soroté pating pantjoerat katampek déning intening djrambah. Ing kamar kang gedé dawé akèh médjané, kang pada isi gambar-gambar kaart lan piranti palintangan warna-warna. Nanging kang banget ndadèkaké goemoené toewan Gulliver, ja-ikoe sawidjining wesi brani, gedé lan wangoené wis kaja gemboenging praoe. Ja wesi brani ikoe kang doewé daja, déné poelo maoe kena dierèh sakarep-karep. Toewan Gulliver bandjoer dimengertèkaké déning goeroené, mangkéné:

Wesi brani ikoe dawané watara teloeng mèter, ing pérangané kang kandel déwé garisé tengah (kandelé) ana karo tengah mèter. Ing tengah-tengahé bener — nimbang boboté — diwè-nèhi inden inten, dadi wesi brani maoe timbang bener; botjah tjilik baé bisa andjomplangaké ing sakarep-karepé. Wesi brani ikoe goemantoeng ana ing panggonan kang kinoebeng ing inten, kena dilèrègaké marang sawidjining bolongan. Sarèhné plengkoeng lan indené inten wesi brani maoe gafoek dadi sidji, sarta ikoe kabèh dajané gandèng karo inten dasar-ing poelo, moelané ora ana wong kang bisa ngobah-obah wesi brani maoe saka ing panggonané, jèn plengkoengé inten ora digepoek disik.

Ija wesi brani ikoe kang dienggo ngerèh, déné poelo ikoe kena dilakokaké sakarep-karep sarta kena dioenggahaké oetawa

dieḍoenaké. Wesi brani ikoe doewé poel loro, kang sidji dajané njènèng boemi, sidjiné nolak, dadi wis djiblès kaja poelé bekakas èlèktrik. Kang djaga ana ing panggonaué wesi brani ikoe sawidjining sardjana ahli palintangan; jèn ana ḍawoehé Sang Praboe, oepama karsa tomedak, poelé wesi brani kang ndoewèni daja njènèng maoe diarepaké menjang boemi, poeloné mesti bandjoer toemoeroen alon-alonan menjang boemi. Jèn poelè kang doewé daja panolak diarepaké menjang boemi, poeloné mesti bandjoer moemboel kaja balon. Jèn wesiné brani digawé rata, paḍa benggangé karo boemi, poeloné bandjoer mandeg kekedjer, ora moenggah ora moeḍoen, djalaran daja kang narik lan kang nolak boemi paḍa koewaté dadi poer. Jèn wesiné brani diiringaké, poeloné bandjoer nglajang, eneré menjang poel kang ndoewèni daja panarik. Dadi jèn poelo maoe wis ana ing awang-awang, lakoéné kena dierèh sakarep-karep sarana ngirang-ngiringaké wesiné brani. Wesi brani ikoe sing doewé tjekelan para sardjana ahli palintangan, kang woes pinter-pinter sawatara; ikoe kang paḍa ngerèh lakoening poelo, manoet sakarsané Sang Praboe.

Kaja apa goemoené toewan Gulliver, nalika weroeh olèhé nglakokaké saroeapaning bekakas maoe, toer moeng nganggo tangan baé.

Soepaja poelo awang-awang ikoe tansah ana sing ngawat-awati, moelané ing angger-ageng ana pepatjaké: Sang Praboe sarta poetrané kang sepoeh ḍéwé loro ora kena pisan-pisan nilar poelo maoe. Mangkono oega ing kono koedoe tansah ana sardjana ahli palintangan salawé kang djaga.

Kadjaba saka ing ikoe poelo awang-awang ikoe katemtokaké dadi kagoenganing karaton kang ora kena toemiba ing tangan lija.

BAGÉAN III.

*Toewan Gulliver loenga saka ing poelo awang-awang,
bandjoer menjang nagarané Sang
Praboe ing Lapoeta.*

Bareng toewan Gulliver wis soemoeroep kabèh kaanané ing poelo awang-awang maoe, bandjoer wiwit doewé kepéngin loenga saka ing kono, arep bali menjang boemi. Kang sapi-san djalaran kaanané ing kono adjeg baé, dadi bosen; kang kapindo, jèn dèwèkné lastari ana ing kono baé, wis mesti ora bisa moelih menjang tanah Inggris. Moelané nijaté kentjeng ing sabisa-bisa arep loenga saka ing poelo ikoe, moeng ngen-tèni mangsa-kala kang betjik baé.

Nalika samana ing kañaton ana sawidjining prijaji bangsa loehoer, isih sentanané Sang Praboe ing Lapoeta. Bangsa loehoer ikoe kerep nimbali toewan Gulliver, didjak rasan bab kaanané ing tanah Europa, sing mesti bab prakara pranataning nagara, tatatjara lan prakara goena-pangawikan. Noe-djoe sawidjining dina toewan Gulliver doewé panemboeng marang bangsa loehoer ikoe, kasoewoena palilahé Sang Praboe, kenaa loenga saka ing poelo ikoe, arep toemoeroen menjang boemi. Bangsa loehoer maoe sagoeh; ora lawas toewan Gulliver olèh palilahé Sang Praboe, kena moedoen menjang boemi.

Sang Praboe akèh peparingé gandjaran menjang toewan Gulliver, sarta bangsa loehoer maoe nggawani lajang, toewan Gulliver dititipaké menjang mitra-mitrané kang ana ing koeta Lagado, ja-ikoe kradjané ing Lapoeta. Poelo toemoeli dilakokaké; bareng tekan ing sandoewoeré sawidjining goenoeng, kang dohé lakon rong djam saka ing Lagado, poeloné mandeg, toewan Gulliver toemoeli dieñoenaké, patrapé kaja nalika moenggahé.

Bareng toewan Gulliver wis krasa ngambah lemah manèh, saking boengahé bandjoer tjetjolotan kaja botjah tjilik. Dèwèké bandjoer gembor-gembor awèh panarima sarta pamitan marang wong ing Lapoeta, kang isih pada kèri ana ing sapinggiring poelo. Bareng poeloné nglajang manèh, toewan Gulliver toemoeroen saka ing goenoeng, ngener marang koeta ing Lagado.

Lelakoné Gulliver.

7.

Dalané toewan Gulliver wiwitané ngliwati pagoenoengan kang kebak kebon anggoer, bandjoer ngliwati pasawahan kang pariné lagi koening, bandjoer pangonan kang soeketé idjo-idjo, toemoeli padésan kang omahé pađa kinoebeng ing patamanan kang asri-asri. Wasana tekan ing sakèlènging koèta, bandjoer maleboe ing koèta ora nganggo ana kang moenasika. Ora ana sing njana pisan-pisan, jèn toewan Gulliver ikoe wong mantja, sabab nalikané isih ana ing poelo awang-awang wis salin panganggo kaja wong ing Lapoeta. Mangkono oega sarèhné bisa temboengé wong ing kono, dadi ana ing kono oega bisa tjatoeran kepénak.

Ora soewé lakoené toewan Gulliver tekan ing sawidjining ratan kang ramé; mangkono oega omahé wong kang digo-
lèki ija bandjoer ketemoe; bareng maleboe ketemoe sing doewé omah, toemoeli ngoeloengaké lajangé titipan bangsa loehoer kang isih ana ing poelo Lapoeta. Kang doewé omah ikoe sawidjining prijaji gedé, djenengé toewan Munodi; sawisé matja lajang, bandjoer mbagèkaké marang toewan Gulliver. Toewan Munodi toemoeli préntah sedija kamar pondokan sidji, sabab salawasé toewan Gulliver ana ing Lagađa, arep dikon monđok ana ing kono baé. Toewan Munodi goemati banget, marang đajohé.

Ésoeké toewan Munodi wis sedija kréta ana ing ngarepan, sabab đajohé arep didjak nonton sadjroning koèta, ja-ikoe nonton saroepané kang pantes dineleng; bareng toewan Gulliver wis sedija, bandjoer pađa mangkat. Koèta Lagađa ikoe kaleboe koèta gedé, wewangoenaning omahé pađa anèh-anèh, ratané pađa amba-amba. Satengah-tengahing koèta, ja-ikoe ing panggonan kang ramé banget, katradjang ing kali kang banjoené bening, dadi koètané prasasat diparo bener. Témbok-témboké pađa kandel-kandel, lan santosa-santosa sarta pađa rinengga ing menara. Ratan-ratané pađa disrasah sarta katon resik-resik, mangkono oega omah-omahé ija pađa asri-asri. Ing sadjabaning koèta ora pati adoh ana pamelikané marmer, dadi jèn nagara arep gawé gedong-gedong kang prajoga, wis ora kekoerangan banđa. Saoeroeting kali kang nradjang koèta akèh banget kretég-kretégé bata oetawa wesi, mangkono oega ing kaliné ija ramé déning praoe panambangan tjilik-tjilik.

Satengah-tengahing koeṭa, tjeḍak karo kali, ana aloen-aloené kang kinoebeng ing toko gedé-gedé, moelané aloen-aloen maoe diarani aloen-aloen pasar. Sadina moepoet toewan Gulliver olèhé nenonton, moelané bareng ing wajah soré moelih, awaké krasa sajah banget. Sing doewé omah awèh remboeg, ésoeké betjik besijar metoe menjang sadjabaning koeṭa baé, sabab ora patia agawé sajah; toewan Gulliver mitoeroet.

Ésoeké bandjoer paḍa mangkat noenggang kréta menjang sadjabaning koeṭa, paḍa ngliwati sekètèng marmer, rinengga ing retja singa gedé-gedé. Koeṭané kang djaba katon reged, nanging ora soewé ngambah padésan kang banget asriné, ing salawasé oerip toewan Gulliver doeroeng taoe weroeh panggonan kang kaja mangkono asriné. Sakiwa-tengening ratan patamanan kang anglam-lami banget; bareng pangalembanané toewan Gulliver kelahir, toewan Munodi tjrita, jèn padésan ikoe dèwèké sing doewé, pantjèn nedja dipamèraké marang toewan Gulliver.

Krétané bandjoer maleboe ing patamanan, kang njenengaké banget, sawisé ngambah dalan resik kang kajoman ing wit-witan kawak gedé-gedé, bandjoer mandeg ing sawidjining omah gedong tjara koena. Ing sakiwa-tengening omah akèh pantjoerané fontein, dalan-dalan kang ajom, alas-alasan sing asri-asri, sarta bèdji kang nengsemaké ati. Ana ing kono rasané toewan Gulliver wis kaja ana ing swarga

Sawisé paḍa ngaso sawatara, toewan Munodi akon nata mangan ana ing papan kang kepénak, toemoeli paḍa mangan ana ing kono kambi rerasan, goemjek banget. Toewan Gulliver ditjritani déning sing doewé omah bab babad lan tata-tjarané ing nagara kono; mangkono oega dèwèkné oega njaritakaké bab tata-tjarané ing tanah Europa, awit toewan Munodi ija dèmen ngroengokaké.

Toewan Munodi olèhé paḍa ana ing pasanggrahané karo ḍajohé nganti sawatara dina, toemoeli paḍa bali menjang koeṭa, sabab sing doewé omah ora bisa ninggal lawas-lawas marang panggawéané. Moenggoeh toewan Munodi ikoe satemené Gouverneuré ing koeṭa Lagaḍo. Sabandjoeré toewan Gulliver didjak nonton kantor-kantor, sekolahan-sekolahan, moeséjoem-moeséjoemé ing nagara kono, lan sapanoenggalané

Bareng toewan Gulliver wis roemasa tjoekoep olèhé nenonton ana ing Lagaḍo, bandjoer wiwit mikir olèhé arep moelih menjang Inggris. Déné tinemoening pamikiré mangkéné:

Sasoewéné ana ing Lagaḍo toewan Gulliver kroengoe, jèn kradjané Sang Praboe ikoe ing sisih lor watesan karo Samodra Gedé; ing kono ana koetané kabandaran gedé, jaikoe gedé-gedéning koetané tanah Lapoeta. Koeta kabandaran ikoe wongé paḍa alakoe dagang karo sawidjining poelo, kaprenah ana ing sakidoel-wétané tanah Djepang, djenengé poelo Lugnag. Toewan Gulliver doewé pangira, jèn saka ing poelo Lugnag mesti ana dalané menjang Djepang.

Mangkono ikoe panemoené toewan Gulliver. Jèn wis lakon ana ing Djepang, mestiné gampang bisané bali menjang tanah Inggris. Sing doewé omah bandjoer dikanḍani, oega moepakat, bandjoer awèh bihal loro, kang sidji kanggo toenggangan, sidjiné kanggo ngemot sangoené toewan Gulliver. Kadjaba saka ing ikoe toewan Gulliver diwènèhi lajang menjang sawidjining oepsir laoet ing koeta kabandaran kaseboet ing doewoer, djenengé koeta Maldonaḍo.

Sawisé pamitan menjang sing doewé omah toewan Gulliver bandjoer mangkat, ora lawas lakoené tekan ing koeta Maldonaḍo, slamet ora koerang sawidji apa. Ananging satekané ing kono kebener ora ana praoe kang arep mangkat menjang poelo Lugnag, dadi koedoe lèrèn ngentèni. Lajang titipané toewan Munodi bandjoer diwènèhaké menjang oepsir laoet kang dikirim; wondéning oepsir laoet ikoe ngiras dadi panggedéné kabandaran ing Maldonaḍo. Toewan Gulliver dipondokaké ana ing omahé oepsir laoet ikoe, nanging banget tjoe wané ing ati, déné ana ing kono kroengoe, jèn anané praoe menjang Lugnag isih lawas, énggal-énggalé sasasi engkas. Sing doewé omah awèh remboeg, sasoewéné ngentèni praoe, betjik dolan menjang poelo Glubdubdrib, dohé saka ing Maldonaḍo moeng lakon limang djam. Sing doewé omah sagoeh njedijani praoené, sarta arep miloe karo mitrané sawatara.

Toewan Gulliver banget boengahé, remboegé toewan oepsir laoet dadi ditampani, apa manèh bareng kroengoe, jèn Glubdubdrib ikoe tegesé: „Poeloné toekang soelap” dadi doewé pangarep-arep, jèn bakal weroeh kang pantes ditonton.

Katjarita noedjoe sawidjining dina wajah ésoek toewan Gulliver saktanjane noenggang praoe lajar tjilik, mangkat saka ing Maldonado menjang poelo Glubdubdrib; ana ing dalan seneng, ora soewé slamet tekan ing panggonan kang sinedja. Ana ing dalan toewan Gulliver wis kroengoe, jèn kang ngenggoni poelo ikoe para toekang soelap; déné kang wasis déwé panjoelapé, ja-ikoe Gouverneuré ing kono. Toewan Gouverneur ikoe, jèn moeng ngoendang wong mati baé, wis dianggep kaloemrahan, malah bandjoer kena dierèh sadjroné patlikoer djam, nanging ja moeng samono soewé-soewéné. Toewan Gulliver ditjaritani mangkono ikoe ing batin krasa ora ngandel, sabab dèwèkné ora mangerti, jèn ana wong bisa doewé kaloewihan samono; ananging banget kepénginé toemoeli weroeh marang jektiné kabar kang mangkono ikoe.

Bareng praoené wis laboeh, toewan oepsir laoet bandjoer baé teroes menjang dalemé toewan Gouverneur ing kono, ndjaloekaké sowan sawidjining wong mantja, kang tekané mrono moeng perloe arep soemoeroep kaloewihané para toekang soelap. Pandjaloeké sowan toewan Gulliver dililani, moelané bandjoer pađa mangkat arep menjang Gouverneur an saktanjane kang saka ing Maldonado.

Doeroeng adoh saka ing palaboehan, lakoené ménggok ngliwati dalan kang kajoman ing wit eik kawak pirang-pirang sarta ing kono gandané aroem. Bareng tekan ing dalem Gouverneur an lawang-lawangé pađa menga déwé, sarta bareng wis diliwati pađa mineb déwé. Toemoeli pađa ngliwati gang plengkoeng, kang dioeroeng-oeroeng ing wong djaga kiwa-tengen, panganggo lan gegamané isih tjara koena, sawangané medèni banget, nganti toewan Gulliver krasa wedi, nanging ora mangerti apa sababé. Saka ing kono bandjoer moenggah ing oendak-oendakan, kang dilèmèki ing baboet prang-wedani bloodroe, dadi jèn diambah, ora ana swarané. Ing sakiwa-tengené akèh rerenggan lan pasrèné warna-warna.

Bareng tekan ing doewoer toewan Gulliver saktanjane pađa ngliwati kamar asri-asri pirang-pirang, kabèh pađa ana sing djaga, panganggo lan gegamané oega kaja kang wis kapraté-

lakaké ing doewoer; toemoeli pada tekan ing bangsal kang arep dienggo nemoni. Toewan Gulliver goemoen banget, déné ing kono ora ana tjeñdélané.

Bareng wis pada mleboe ing bangsal, bandjoer pada diirid menjang ngarepané toewan Gouverneur, pada koermat nding-kloek kaping teloe. Sawisé pada dibagèkaké sapatoté, toemoeli pada ditjarani loenggoeh ing koersi kang wis disedijakaké ing sakiwa-tengening paloenggoehané toewan Gouverneur.

Toewan Gouverneur ikoe, sanadjan wong ing poelo Glub-dubdrib ndoewèni basa déwé, oega mengerti basa Lapoeta; toewan Gulliver diatjarani njaritakaké lelakoné nalika lelakoe ing sagara lan ing daratan. Saking enggoné arep noedoehaké, jèn olèhé pada tetemon ikoe mligi tetemon partikeliran, abdi-abdi kang pada djaga ana ing kono pada dikon soemingkir kabèh. Patrapé nggoné akon loenga moeng sarana ditoedingi baé, kabèh bandjoer pada ilang pada sakala, ora karoewan parané. Weroeh lelakon kang kaja mangkono ikoe toewan Gulliver katon rada kagèt. Ananging bandjoer ditoetoeri déning toewan Gouverneur, jèn toewan Gulliver ora soesah koewatir apa-apa. Déné kantjané dajoh, sarèhné wis taoe ngalami lelakon kang kaja mangkono, dadi ajem baé; ikoe kang nggedèkaké atiné toewan Gulliver, bandjoer wiwit njaritakaké lelakoné. Ananging sasoewéné tjarita sadéla-sadéla koe-doe ngingetaké tilas panggonané ngadeg abdi kang pada moesna maoe. Ananging ora ana apa-apa kang katon.

Bareng toewan Gulliver wis rampoeng olèhé tjarita, toewan Gouverneur doewé panemboeng marang dajohé, jèn pada sardjoe, diatoeri mangan ana ing kono. Kabèh oega pada sagoeh. Toewan Gouverneur bandjoer kedjèp, sanalika ing témboking bangsal ana lawang loro pada menga déwé, dajohé bandjoer pada diirid maleboe menjang sawidjining bangsal, asri oepa-renggané; ing kono wis ana sedijan dahar pista ana ing médja, tjatjahé ambengan tjoekoep trep kanggo toewan Gouverneur sadajohé. Kabèh toemoeli pada tata loenggoeh disambi omong-omongan kepénak. Bekakasé dahar sarwa slaka toelèn; sidji-sidjining ambengan ditjawisi kenði mas déwé-déwé, gelasé kabèh pada inten gosokan, sarta wadahané

anggoer warna-warna, ana kan mas lan ana kan slaka. Mangkono oega dèdahan lan inoemané ija ora ngoetjiwani, pantes kambi bekakasé. Olèhé pađa omong-omongan sasoewéné pađa bodjana goemjek banget. Kang pađa ngoesoengi dahan lan ngladèni dahan lelemboet sawatara. Toewan Gulliver ing nalika samana wis ora pati wedi kaja maoené, nanging sadéla-sadéla, jèn kèlingan, ija isih sok mrinding. Déné kang pađa digoenem ramé ja-ikoe bab kamadjoeané nagara ing Lapoeta, toewan Gouverneur nemtokaké, jèn bakal tansah moemboel kaanané ana ing donja.

Bareng paladéné wis ngadjokaké piring boewah, toewan Gouverneur takon marang dajohé, pađa ndjaloek wowohan apa; sabab toewan Gouverneur arep awèh soegoeh wowohan kang pađa disenengi ing dajohé dèwé-dèwé, toer kang anjaran, lagi moedoen saka ing wité. Bareng dajohé kabèh wis pađa nglahiraké apa sing dikepéngini, toewan Gouverneur ngadeg saka ing paloenggoehané, piringing dajohé kabèh pađa dioesapi, toemoeli bali linggih ing panggonané manèh. Sawisé mangkono bandjoer noetoegaké olèhé omong-omongan karo dajohé, nanging ora soewé bandjoer keblok. Ing kono sanalika piring-piring kang diajep pađa ana wowohané kaja déné pandjaloeké sing ngajep maoe. Ana sing olèh manggis, ana nanas, pelem, appel lan lija-lijané kang pađa seger-seger, kabèh ora ana sing gèsèh karo pandjaloeké. Kaja apa goemoen lan boengahé para dajohé kabèh, wis mesthi baé ora bisa nglahiraké sing trep karo kaanané.

Bareng nggoenem prakara goemoené wis sirep, toewan Gulliver bandjoer takon marang toewan Gouverneur, kaprijé bisané ana lelakon kang mangkono. Toewan Gouverneur mangsoeli, jèn kang mangkono ikoe ora kena dikandak-kandakaké. Ananging toewan Gulliver ditoetoeri, jèn toewan Gouverneur doewé préwangan lelemboet, kang kena dikongkan-kongkon; lelemboet ikoe didjaloekana apa baé ija bisa nekani, sanadjan adoha panggonané dikaja apa.

Wowohan maoe bandjoer pađa dipangan, kabèh pađa ngalem ing pèniné.

Toewan Gulliver sakantjané olèhé merdajoh ana ing Gouverneur nganti ing wajah soré. Toewan Gouverneur oega

nemboeng marang toewan Gulliver bengi ikoe dikon nginep ana ing kono, ananging toewan Gulliver ing batin krasa wedi, dadi mangsoeli, jèn ora bisa, adja dadi atiné, sabab wis dise-dijani pondokan déning mitrané.

Toewan Gouverneur mangsoeli kambi mèsèm, jèn ora bisa, ja ora dadi apa, nanging banget-banget pandjaloeké, ésoeké baé toewan Gulliver diarep-arep bali menjang Gouverneuran manèh. Sanadjan toewan Gulliver ing batin satemené aloewoeng bali menjang Maldonado, éwadéné roemasa koerang pantes, jèn pandjaloeké toewan Gouverneur ikoe ditoelaka, moelané bandjoer sagoeh. Ananging satemené ing batin rada aras-arasen.

Ésoeké toewan Gulliver bali menjang Gouverneuran manèh, nanging déwé baé, djalaran kantjané ora pađa dioendang. Ing nalika ikoe, jèn weroeh lelemboet kang pađa katon, wis ora pati gila kaja maoené. Olèhé nampani sing doewé omah koermat banget; ésoek ikoe toewan Gulliver oega sara-pan ana ing kono. Sasoewéné pađa omong-omongan toewan Gulliver dililani doewé pandjaloek apa-apa, anggeré bisa, arep dilegani déning toewan Gouverneur. Toewan Gulliver ana ing nagarané wis taoe kroengoe, jèn dèk bijèn ana sawi-djining prèwangan kang misoewoer, djenengé Faust, ikoe kadigdajané kang komoek déwé olèhé bisa ngoendangi wong kang wis pađa ora ana (mati). Kedjaba saka ing ikoe dè-wèkné oega wis kroengoe, jèn toewan Gouverneur oega bisa nekakaké wong kang wis ora ana, moelané arep ditjoba. Dèwèkné ngarani wong dèk djaman koena, sing djenengé misoewoer ana ing sadjrining babad; toewan Gouverneur dikon nekakaké woedjoedé. Katjarita sapa sing diarani déning toewan Gulliver, ija bandjoer kasatmata, ja-ikoe: Menelaus, kang misoe-woer kaprawirané; Agamemnon, kang kalok kawitjaksanané; Achilles, kang konḡang kadigdajané; Iskandar Doelkarnèn, Hanibal, César, Pompejus, Theodorik, Karel de Groote lan sapanoenggalané; toewan Gulliver olèhé njawang ndomblong.

Sawisé mangkono toewan Gulliver ditakoni, apa isih ana manèh wong sing wis ora ana, kang arep disoemoeroepi; nanging toewan Gulliver mangsoeli, jèn wis tjoekoep; djalaran enggoné njawang marang woedjoedé wong pirang-pirang kang wis pađa ora ana maoe, gawé kendaḡing atiné.

Toewan Gulliver bandjoer didjak moebeng ndedelengi ing sadjroning dalem Gouverneur kabèh, toemoeli didjak menjang patamanan ing saboerining dalem. Ing kono ana paḍas, kang lawangé bandjoer menga déwé, bareng dikedjèpi déning toewan Gouverneur. Wong loro ikoe toemoeli paḍa mleboe ing paḍas, ngliwati gang, kang kapaḍangan déning sorot biroe. Dalané ménggak-ménggok, wasana tekan ing sawidjining tlaḡa. Bareng lakoené tekan ing kono, témboking paḍas kang ana ing sabranganing tlaḡa, bandjoer menga déwé, sarta ana botjahé wadon prawan-prawan rong larik paḍa metoe. Salarik-lariké ana botjahé wadon nenem lan kepalané wadon sidji; kepalané panganggoné sarwa poetih, botjahé wadon sarwa djambon, paḍa nganggo sléndang koemitir. Bandjoer paḍa tjanḍak-tjanḍakan tangan, djedjogédan ana ing sanḍoewoering tlaḡa, tjoekating tandangé kaja ora ngambah banjoe. Mangkono oega ing nalika ikoe lamat-lamat keproengoe ana swarané moesik, ja-ikoe kang didjogèdi maoe. Botjah wadon rong larik maoe olèhé paḍa ndjogèd anglam-lami banget sinawang, tarkaḍang larikané paḍa tradjang-tradjangan, bandjoer paḍa ngedoh, oetawa paḍa déné marani. Wasana paḍa ngloempoek, kampoel-kampoel ana ing banjoe, katon kaja karangan kembang mawar poetih lan mawar abang.

Bareng dikedjèpi déning toewan Gouverneur, kabèh paḍa moesna.

Toewan Gulliver banget panoewoené marang toewan Gouverneur, déné diwènèhi weroeh djogèd kang betjik banget, salawasé oerip doeroeng taoe weroeh djogèd kang kaja mangkono betjiké.

Sarèhné toewan Gulliver wis roemasa tjoekoep olèhé nampani pakoermatané toewan Gouverneur, sarta pantjèn wis semajan kambi kantjané arep bali menjang Maldonaḍo ing dina ikoe oega, moelané bandjoer pamitan sarta awèh panarima manèh marang toewan Gouverneur. Sawisé mangkono bandjoer metoe nggolèki kantjané. Soréné toewan Gulliver sakantjané paḍa bali menjang Maldonaḍo kalawan slamet, ora koerang sawidji apa.

BAGÉAN IV.

*Toewan Gulliver lajar menjang poelo Lugnag, bandjoer
moelih menjang tanah Inggris mctoe
ing tanah Djepang.*

Bareng toewan Gulliver watara wis patbelas dina olèhé dadi dajohé panggedéné koéta kabandaran ing Maldonado, bandjoer kroengoe kabar, jèn ing plaboehan ana praoe sing wis sedija arep lajar menjang poelo Lugnag. Toewan Gulliver banget ing boengahé, énggal tata-tata bakal sangoené. Sing doewé omah oega akèh olèhé njangoni kaboetoehané ing dalan. Bareng wis pamitan karo sing doewé omah, bandjoer mangkat menjang plaboehan, para mitrané akèh kang ngeter-aké tekan ing praoe.

Katjarita toewan Gulliver bandjoer mantjal saka ing plaboehan ing Maldonado menjang poelo ing Lugnag kalawan marem ing ati. Ing batin banget panarimané marang Pandjenengané Sang Praboe ing Lapoeta sakawoelané kabèh, djalaran ana ing kono tansah olèh panganggep betjik, ndadèkaké ing maremé.

Saka ing Maldonado menjang ing poelo Lugnag ikoe lajaran teloeng minggoe. Wiwitané lakoening praoe njeneng-aké atiné kang pada noenggang, saben dina toewan Gulliver roemasa tansah moendak tjedak karo tanah woetah getihé; ananging noedjoe sawidjining dina wajah tengah wengi pada sakala ana prahara gedé. Lakoening praoe njimpang saka ing dalané, dadi tekané ing Lugnag mesti bakal moendak lawas manèh. Ananging ora lawas praharané lèrèn, langité padang soemilak, lakoening praoe lantjar ngambah sagara kang kimplah-kimplah biroe, ngener marang poelo kang diparani. Toewan Gulliver ing batin wis ora saranta olèhé ngentèni waktue tekané ing Lugnag, sabab, jèn wis tekan ing kono, panganggepé prasasat wis tekan ing Inggris, djalaran lakoéné kang kari wis karoewan. Katjarita poeloné bandjoer katon, ora antara soewé tekan ing moewaraning kali Clumegnig, ja-ikoe kali kang nradjang koéta kabandaran ing Lugnag.

Bareng lakoening praoe watara moeng koerang lakon sadjam saka ing koetané, bandjoer nibakaké djangkar, sarta

awèh tengara ngoendang loads. Let satengah djam ana loads loro teka, ikoe kang nglakokaké praoené metoe ing sela-selaning karang kang katon lan kang ora katon; jèn kang nglakokaké doedoe loads, wis mesji ora bisa toemindak. Sawisé moedik ing kali sawatara dohé, bandjoer tekan ing plaboehan, sapinggiring koeta bener.

Katjarita ana mantroesing praoe kang awèh weroeh menjang loads, jèn toewan Gulliver ikoe wong mantja, nagarané adoh banget. Sarèhné ing kono ana pepatjak kentjeng, jèn wong mantja ora kena liwat metoe ing kono, dadi loads maoe bandjoer lapoer menjang panggedéné kabandaran.

Bareng toewan Gulliver arep moedoen menjang daratan, bandjoer dipriksa déning poenggawa kabandaran, pamriksané slesih lan soemengit banget. Poenggawa kabandaran pamriksané toewan Gulliver nganggo temboeng Lapoeta, sabab para prijaji kabandaran ing kono kabèh pada bisa basa Lapoeta, djalaran pakaremaning sasrawoengané para poenggawa kabandaran maoe karo para soedagar ing Lapoeta.

Toewan Gulliver olèhé awèh katrangan oega nganggo basa Lapoeta, tjekak nanging tjeta. Dèwèkné mratélakaké, jèn saka ing tanah Lapoeta arep menjang Lugnag, nanging ora ngakoe bangsa Inggris, ngakoe bangsa Walanda, sabab dèwèkné weroeh, jèn dèk samana bangsa Europa kang kena maleboe ing tanah Djepang, moeng bangsa Walanda. Kandané menjang poenggawa kabandaran, dèwèkné kang maoe mangkat saka ing nagara Walanda, nanging bareng tekan ing satjedaké pasisiré tanah Lapoeta, praoené kèrem déning katempoeh ing prahara, kantjané kabèh pada mati keblebek. Dèwèkné déwé dientas déning sawidjining poelo kang nglajang ana ing awang-awang, bandjoer menjang ing Maldonado kalawan palilahé Sang Praboe ing Lapoeta. Saiki dèwèkné saka ing Maldonado arep menjang ing Djepang metoe ing Lugnag; saka ing Djepang nijat ladjoe moelih menjang nagarané déwé.

Poenggawa kabandaran olèhé ngroengokaké ora nganggo tjatoeran saketjap. Bareng toewan Gulliver wis rampoeng olèhé tjarita bandjoer dikandani déning poenggawa kabandaran, jèn dèwèkné mitoeroet angger-anggering nagara koedoe ditjekel, sabab ing kono ora kena katekan ing bangsa Europa. Toewan

Gulliver koedoe dikoendjara nganti ana dawoeh katrangan saka ing kradjaning nagara. Prakara ikoe ija arep toemoeli ditindakaké, nanging kira-kira olèhé katrangan nganti sawatara dina. Toewan Gulliver takon, apa ora kena ngentèni katrangan ana ing praoe baé; wangsoelané poenggawa: ora kena, sabab koewatir, jèn minggat. Dadi toewan Gulliver kepeksa mitoe-roet loemeboe ing koendjara.

Toewan Gulliver bandjoer diirid menjang sawidjining omah tjilik, nanging resik goemrining, ana ing sapinggiring pla-boehan, dadi saka ing kono bisa njawang menjang kali lan menjang sagara; ing sangareping lawangé ana sing djaga, soepaja toewan Gulliver adja nganti minggat. Ananging toewan Gulliver dililani dolan-dolan ana ing patamanan ing saboerining omah pakoendjarané, kang kinoebeng ing tém-bok kang doewoer-doewoer. Kedjaba saka ing ikoe wongé ing kono menjang toewan Gulliver pada soemanak-soemanak, sarta tjadongé mangan lan ngombé oega ora ngoetjiwani. Mangkono oega toewan Gulliver ija dililani nampani dajoh. Mangka bareng wong akèh pada kroengoe, jèn ing kono ana wong bangsa Europa ditahan, bandjoer akèh soedagar kang soegih-soegih pada teka nemoni, kepéngin kroengoe kaanané ing tanah Europa. Wong kang nemoni ikoe pada awèh be-boengah apa-apa marang toewan Gulliver; kang mangkono ikoe wis dadi adat tjaraning nagara.

Toewan Gulliver bisané tjatoeran karo para soedagar maoe djalaran amèk djoeroe basa, ja-ikoe sawidjining wong nonoman barengané noenggang praoe saka ing Maldonado. Wong nonoman ikoe lahiran ing Lugnag, nanging wis lawas manggon ana ing Maldonado, dadi kapinterané basa loro ikoe wis ora ngoetjiwani.

Katjarita toewan Gulliver wis roemasa ora saranta olèhé ngentèni toemoeli ana katrangan teka. Ananging banget ndadèkaké ing kagèté, djalaran dawoehing panggedéné nagara: toewan Gulliver saradja-darbèké kagawaa menjang kradjaning nagara, katjara tahanan, kairingna ing pradjoerit djaranan sapoeloeh. Toewan Gulliver doewé pandjaloek, dèwèkné déwé karo djoeroe-basané ditoenggangna ing djaran. Pandjaloeké toewan Gulliver ikoe ditoeroeti, bandjoer pada mangkat

menjang kradjaning nagara, diiringaké ing pradjoerit, barang-barangé dimotaké ing kréta, oega diiringaké ing pradjoerit.

Pradjoerit pangiringé kang sidji ndisiki lakoe, soepaja ngatoerana oeninga tekané toewan Gulliver ingarsané Sang Praboe ing Lugnag, dadi Sang Praboe saged toemoeli nemtokaké kapan lan ana ingendi olèhé arep mirsani marang toewan Gulliver. Toewan Gulliver lakoené ana ing tengah, dioeroeng-oeroeng ing pradjoerit, nganti tekan ing kradjaning nagara.

Bareng toewan Gulliver olèhé ngentèni dawoeh ana ing koefa Lugnag wis olèh rong dina, lagi ana dawoeh ditimbali menjang kañaton, diirid sowan ingarsané Sang Praboe déning Adjudant. Toewan Gulliver, bareng wis teka ingarsané Sang Praboe, bandjoer soedjoed sarana mengkoereb ana ingarsané Sang Praboe kambi ngamboeng lemah; kang mangkono ikoe saka pangrasané toewan Gulliver mitoeroet tata-tjarané ing tanah Asia.

Sang Praboe olèhé nampèni kalawan soemèh ing wadana, toewan Gulliver di dawoehi ngadeg sarta didangoe, kepriyé nalaré déné nganti toemeka ing nagarané.

Toewan Gulliver ngoendjoekaké nalar-nalaré kaja déné pratélané marang poenggawa ing kabandaran. Sang Praboe katon jèn ngoengoen banget, sarta mratélakaké soekaning panggalihé déné bisa tetemon karo wong kang wis akèh sesoeroepané. Sang Praboe aparing dawoeh marang abdi ing kañaton, di dawoehi roemeksa betjik-betjik marang toewan Gulliver sarta di dawoehi maringi kamar pondokan ana ing sadjroning kañaton.

Mangkono oega toewan Gulliver diparingi doewit sakanjong kanggo mbajari kaboetohané kang tjilik-tjilik. Malah toewan Gulliver ditari arep diabdèkaké dadi prijaji ana ing kañaton, nanging sarèhné kepénginé moelih wis banget, dadi moeng njoewoen sih kamoerahané Sang Praboe kaparingana palilah ladjoe menjang Djepang, saka ing kono arep golèk praoe kanggo moelih menjang nagarané.

Sang Praboe karsa maringi palilah, anggeré toewan Gulliver gelem ngentèni disik sawatara dina ana ing kañaton; toewan Gulliver matoer sandika, bandjoer diparingi lajang nitipaké

toewan Gulliver marang Sang Mikaḍo, ja-ikoe djedjoeloeking ratoe ing Djepang.

Toewan Gulliver ana ing kaḍaton ing Lugnag roemasa seneng pikiré, sabab digoematèni banget. Bareng wis olèh ing sawatara dina, bandjoer njoewoen pamit ingarsané Sang Praboe. Sang Praboe pareng, toewan Gulliver diparingi gandjaran warna-warna, sarta dititipi pisoengsoeng, katoer marang pandjenengané Sang Mikaḍo ing Djepang, toewan Gulliver diḍawoehi njaosaké ḍéwé kambi lajangé. Toewan Gulliver oega diḍawoehi njaosaké katemenané Sang Praboe, olèhé sadèrèkan karo Sang Mikaḍo. Mangkono oega toewan Gulliver diparingi ḍoewit mas, kèhé patang-atoes patang-poeloeh papat. Tjatjah nganggo angka kang paḍa mangkono ikoe wis dadi kasenengané Sang Praboe ing Lugnag.

Mangkaté toewan Gulliver menjang koēṭa plaboehan ing pasisir-lor nganggo dikoermati djadjaran saka ing kaḍaton, kang awit saka ḍawoehé Sang Praboe. Bareng teka ing koēṭa plaboehan banget boengahé ingati kroengoe kabar, jèn nem dina engkas ana praoe kang arep mangkat menjang Djepang. Toewan Gulliver bandjoer ngremboeg panggonan, bareng wis wajahé bandjoer mantjal. Lakoéné slamet, bareng wis olèh patbelas dina tekan ing koēṭa palaboehan kang ramé, ja-ikoe ing Jokohama.

Koēṭa Jokohama ikoe doemoenoeng ana ing sapinggiré soenglon Jèḍḍo, tjedak karo koēṭa kradjaning nagara, ja-ikoe koēṭa Tokijo. Bareng praoené maleboe ing plaboehan, bandjoer ana prijaji saka ing kaḍaton teka, arep niti-priksa asalé sidji-sidjining wong kang paḍa noempang. Djalaran nalika samana larangan geḷé, jèn ana wong bangsa Europa, salijané bangsa Walanda, wani ngambah ing tanah Djepang; sapa sing wani nglanggar, meṣti olèh oekoem pati. Toewan Gulliver, kedjaba pratéla, jèn ḍèwèkné bangsa Walanda, oega noedoehaké lajangé Sang Praboe ing Lugnag sing katoer marang pandjenengané Sang Mikaḍo. Prijaji kaḍaton ora samar marang tjaping lajang, apeṭa ratoe ndjoendjoeng keré; moelané bandjoer kanḍa marang toewan Gulliver, patjaké anḍap-asor banget, jèn ḍèwèkné sagoeh mi-toelingi ing saperloené; sabab toewan Gulliver dianggep prijaji gedé, oetoesané Sang Praboe ing Lugnag. Toewan Gulliver

sabarangé bandjoer ditoenggangaké ing sekotji goepmèn, mentas menjang daratan. Bareng para prijaji ing Jokohama pađa kroengoe, jèn toewan Gulliver nggawa lajang kondjoek ing ngarsané Sang Mikađo, banget olèhé pađa ngoermati. Toewan Gulliver diwènèhi pondokan kang prajoga. pepak sedijané abdi, djaran, kréta, kena dienggo sowan menjang kađaton ing Tokijo; tjekaké pondokané patoet kanggo oetoesaning ratoené nagara kang memitrان.

Toewan Gulliver krasa seneng banget ana ing omah-pondokané. Éwadéné oega bandjoer kongkonan wong sowan menjang kađaton ing Tokijo, njoeuwen palilah bakal ing pisowané. Sarèhné lagi dadi oetoesaning ratoe, moelané énggal tanpa dawoeh, jèn kapareng sowan.

Toewan Gulliver olèh papagan karéta saka ing kađaton; ananging bareng lakoené tekan ing sakètènging koeđa, bandjoer koedoe moedoen saka ing kréta; saka ing kono lakoené nganti tekan ing kađaton koedoe darat, dioeroeng-oeroeng ing batoer toekon patang-poeloeh, ana kang bangsa koelit poetih lan ana kang koelit ireng. Sadalan-dalan lakoené dadi ton-tonan, éwon wong kang pađa nonton tekaning oetoesan. djaran enggoné nampani nganggo pakoermatan gedé mangkono.

Satekané ing kađaton oega ditampani kalawan pakoermatan, bandjoer diirid sowan ing ngarsané Sang Mikađo. Toewan Gulliver olèhé ngoendjoekaké nawala karo djèngkèng, mangkono oega enggoné ngoendjoekaké welingé idjoan Sang Praboe ing Lugnag. Bareng nawalané wiś diwaos, Sang Mikađo bandjoer ndangoe akèh-akèh marang toewan Gulliver; enggoné pađa wawan-pangandika nganggo djoeroebasa kang bisa tjara Walanda. Slesih banget pandangoené Sang Mikađo marang asal, lelakon lan kanijatané toewan Gulliver.

Toewan Gulliver moendjoek, jèn dèwèkné ikoe soedagar Walanda, entas loenga lajangan adoh, bandjoer praoené kèrem déning katempoeh ing prahara, awaké kéntas ing daratan. Saka ing kono bandjoer bisa menjang ing Lugnag, lakoené ngliwati daratan lan laoetan. Ana ing Lugnag sowan ingarsané Sang Praboe, bandjoer diparingi palilah mbandjoeraké lakoe menjang Djepang, sabab Sang Praboe roemaos dadi mitrané Sang Mikađo, djaran lakoe dagang saantarané Lugnag lan

Djepang ramé banget. Pangadjeng-adjengé Sang Praboe toewan Gulliver ana ing Djepang bisaa olèh praoe kanggo moelih menjang nagarané dèwé.

Sang Mikaḍo paring pangandika, sasaged-saged arep mi-toeloengi toewan Gulliver bisané moelih marang nagarané. Mangkono oega awan ikoe toewan Gulliver diḍawoehi mangan ana ing kaḍaton.

Sang Mikaḍo paring sasmita, bandjoer ana gamelan moeni ngrerangin; Sang Mikaḍo toemoeli djengkar, mlebet menjang sawidjining bangsal, diḍèrèkaké ing toewan Gulliver lan para prijaji gedé kang paḍa sowan. Ing bangsal kono wis ana seḍijan ḍahar; Sang Mikaḍo lan toewan Gulliver bandjoer mapan lenggah noenggal médja, nanging para prijaji lijané paḍa mapan loenggoeh ing médja sédjé, ora kena noenggal médja karo Sang Mikaḍo. Sasoewéné paḍa ḍahar, akèh-akèh pandangoené Sang Mikaḍo menjang toewan Gulliver, sarta katon soeka ing galih, déné toewan Gulliver nêlakaké, jèn soegih kawroeh.

Bareng olèhé paḍa ḍaharan wis rampoeng, Sang Mikaḍo ḍawoehe nata kamar kanggo pondokané toewan Gulliver, sarta toewan Gulliver ditari, apa ésoeké gelem ndèrèk mbebeḍag menjang sadjabaning nagara. Toewan Gulliver matoer sandika.

Kebeneran ésoeké terang, langité paḍang soemilak; soroting srengéngé pating pantjoerat katampek déning rereng-ganing kaḍaton ing Tokijo, kang pating glebjar. Nalika samana kang arep mbebeḍag paḍa mangkat saka ing koeta menjang alas pagoenoengan ing sadjabaning nagara. Satekané ing alas pambeḍagan. ing kono wis ramé, djalaran para abdi toewa-boeroe wis paḍa ndisiki, dadi wong akèh wis paḍa kroengoe, jèn Sang Mikaḍo arep karsa mbebeḍag karo tamoené. Mangkono oega wong sing arep paḍa nggosokaké beboeron, ija wis paḍa seḍija.

Kabèh panata lan panindaké ora ana kang ngoetjiwani. Sasoewéné mbebeḍag kabèh paḍa seneng banget, olèhé ija akèh. Olèh-olèhané paḍa digawani ing abdi pepikoel.

Bareng olèhé paḍa mbebeḍag wis tjoekoop soewéné, bandjoer paḍa lèrèn; bareng aba mangkat moeni, paḍa boḍol bali menjang nagara.

Soréné toewan Gulliver dikoermati pista ana ing kaḍaton.

Ésoeké manèh toewan Gulliver moebeng sadjroning koetja nonton apa-apa kang pantes dineleng. Kang banget nda-dèkaké goemoené toewan Gulliver, ja-ikoe sawidjining tjanđi, doemoenoeng ana ing panggonan kang doewoer peťané kaja dadi pasemoning kasaktèn. Déné omahé tjanđi prasasat ka-boentel ing mas kabèh, ija bener tipis nanging mas toelèn, doenoengé ana ing poepoentoe; saka ing kéblat papat ana dalané oendak-oendakan kanggo moenggah mrono. Toewan Gulliver ija moenggah; bareng tekan ing doewoer rasané soemlengeren ndeleng saoepe-rengganing tjanđi, olèhé sarwa pèni lan sarwa goemebjar. Pirang-pirang pajon lan menara mas oetawa salaka tjilik-tjilik, kang tinarètès ing sesotya, pating pantjoerat déning katampek ing srengéngé. Ing ngendi-endi akèh gendérané srengéngé-mleťek, pating klèbèt reboet oenggoel karo lelajoe. Ing dalan oendak-oendakan akèh wongé kang pađa moenggah oetawa pađa moedoen, panganggoné pađa matjak-matjak; ing plataraning tjanđi akèh wongé kang pađa mlakoe-mlakoe. Ing sakiwa-tengening tjanđi akèh retjané kéwan sing anèh-anèh, pađa dienggo padasan, banjoené mantjoer adjegan. Sadjroning tjanđi oega akèh retjané mas lan salaka warna-warna woedjoedé. Saben pajon lan saben manara pađa ana lontjèngé, dadi swarané koemroesoek kaja ombaking sagara.

Toewan Gulliver salawasé oerip doeroeng taoe weroeh kang sarwa goemebjar sarta sarwa pèni kaja mangkono; bareng bali menjang kađaton, ing batin isih krasa lam-lamen.

Ésoeké toewan Gulliver arep mangkat menjang Nagasaki, sabab ing palaboehan Nagasaki akèh praoe kang lajangan menjang tanah Europa. Sang Mikađo dawoeh ngeteraké nganti tekan ing Nagasaki pisan. Sarèhné toewan Gulliver arep metoe ing sagara, moelané diparingi praoe kagoengané Sang Mikađo pijambak, kapitané mitajani.

Katjarita lakoené toewan Gulliver slamet tekan ing Nagasaki, ora koerang sawidji apa. Ana ing kono monđok ing omahé panggedéning kabandaran; banget boengabé ing ati kroengoe saka sing doewé omah, jèn wis mèh ana praoe mangkat menjang Amsterdam, djenenging praoe *Ambon*, gedéné patang-atoes sèket ton.

Lelakoné Gulliver.

8.

Toewan Gulliver bandjoer menjang plaboehan karo sing doewé omah, arep ndeleng praoe *Ambon* maoe. Satekané ing praoe, bandjoer pađa nemoni kapitané aran toewan Theodoor van Grult. Sarèhné toewan Gulliver dèk bijèn wis taoe manggon ana ing nagara Walanda lawas, malah wis taoe sekolah ana ing koetja Leiden, moelané olèhé tjatoeran tjara Walanda wis kaja basané dèwé.

Toewan kapitan nakokaké lelakoné toewan Gulliver sing oewis-oewis. Toewan Gulliver olèhé tjarita tjekak nanging aos; sanadjan akèh sing ora dikandakaké, éwadéné ora ngatarani. Sasoewéné pađa omong-omongan toewan Gulliver takon, apa dèwèkné kena miloe noenggang praoe *Ambon* menjang nagara Walanda. Toewan kapitan mangsoeli kena, anggeré toewan Gulliver gelem mbajar séwan kaja kang wis dadi beneré. Ananging bareng kroengoe, jèn toewan Gulliver ikoe dokter, bandjoer dililani miloe noempang tanpá bajaran sapangané, angger gelem dadi dokter praoe, jèn ana wong lara, koedoe dipitoeloengi déning toewan Gulliver. Djalaran nalika mangkaté praoe ikoe, katempoeh ing prahara gedé, dokteré dèwé ana ing sagara Indija ilang katjemploeng ing sagara.

Toewan Gulliver sagoeh; toewan kapitan bandjoer prén-tah njedijani kamar. Toewan Gulliver ditakoni, apa isih doewé sanak-sadoeloer kang ana ing nagara Walanda; toedjoené toewan Gulliver akèh kawanoehané ana ing nagara Walanda, dadi bisa ngarani Walanda sawatara, kang kena diakoe sanaké. Kang pađa diarani djenengé maoe Walanda ing provincie Gelderland, dadi toewan kapitan wis ora samar, jèn lelawanané remboegan ikoe bangsané dèwé.

Toewan Gulliver toemoeli nata koper-koperé, dikon nggawa menjang praoe; ing dina mangkaté praoe toewan Gulliver die-teraké sing doewé omah menjang plaboehan. Sawisé pađa andoem slamet, toewan Gulliver mangkat, noenggang praoe lajar *Ambon*. Lakoéné tansah olèh angin betjik, nganti ngliwati tanah djasirah Malaka lan soepitan Malaka, sing misoewoer akèh badjagé; wasana slamet tekan ing Kaap de Goede Hoop. Ana ing kono praoe *Ambon* lèrèn, sabab akèh perloené, ja-ikoe: amèk banjoe ngombé, toekoe boetoeh

lan ndandani karoesananing praoe, nanging toewan Gulliver ora moeḍoen saka ing praoe.

Wasana nalika tanggal ping 10 April 1710 praoe *Ambon* tekan ing Amsterdam; ana ing dalan mantroesé mati teloe djalaran saka ing lara, sarta tiba saka ing tijang gedé sidji. Pradjandjéané toewan Gulliver olèhé dadi dokter praoe, ing nalika samana dadi wis rampoeng. Moelané bandjoer pamitan menjang toewan kapitan van Grult; sawisé mangkono, toemoeli mentas menjang daratan.

Ora antara lawas toewan Gulliver mangkat saka ing Amsterdam menjang tanah Inggris. Ing wajah bengi malem tanggal ping 16 April praoe kang ditoenggangi maleboe ing plaboehan, dadi ésoeké toewan Gulliver bisa weroeh tanah woetah getihé manèh, sawisé loenga kanem tengah taoen lawasé.

Toewan Gulliver énggal ambandjoer menjang Redriff, ing dina ikoe oega tekan ing omahé. Boengahé anak-bodjoné wis ora kena winirasa, déné wis entèk pangarep-arepé, woesana bisa ketemoe manèh karo toewan Gulliver mangka tekané prasasat makdjleg tanpa sangkan. Mangkono oega toewan Gulliver déwé, ija roemasa bekdja banget, déné anak-bodjoné pada ketemoe slamet kawarasan kabèh.

Bareng wis pada tentrem pikiré, toewan Gulliver bandjoer njaritakaké lelakoné marang anak-bodjoné. Sing disandang oetawa sing dideleng, kasoesian lan kaboengahané ana ing paran adoh, kabèh ditjaritakaké, ora ana sing kaliwatan. Kang pada ngroengokaké pada ndomblong kabèh saking ngoengoené.

IV.

Lelakoné toewan Gulliver ana ing tanah Kaboetan kang kapindo.

BAGÉAN I.

*Toewan Gulliver loenga menjang Ostende bandjoer dadi
kapitané praoe „de Gouden Draak.”*

Toewan Gulliver ikoe oeripé ana ing omah kepénak, moe-
lané saroepaning kasangsaran lan kasoésahan sing wis disan-
dang, moeng sadéla olèhé ngrasakaké. Ora lawas wis toekoel
kepénginé arep loengan manèh, kepéngin weroeh tanah lan wong
mantja. Ana ing omah sanadjan ajem, sarèhné ora doewé
pagawéan sing adjeg, dadi bandjoer ora betah. Toer saben
kataman ing pakéwoeh ing batin wis doewé nijat, samangsa
slamet bisa moelih ing omahé, ora arep loenga-loenga manèh.
Éwadéné sarèhné pantjèn ndoewéni dasar dèmen marang
lelakon sing élok-élok, dadi bandjoer kepéngin weroeh dja-
djahan manèh.

Kang ikoe toewan Gulliver bandjoer tata-tata arep loengan
noenggang praoe manèh, ora predoeli ditangisi ing anak-
bodjoné. Nalika tanggal kaping 1 December toewan Gulliver
mangkat lajarian saka ing plaboehan Limehouse, noenggang
praoe kang aran *De twee Gebroeders*, kapitané toewan August
Smith. Bareng tanggal 25 toewan Gulliver slamet tekan ing
plaboehané koéta Ostende.

Ana ing Ostende toewan Gulliver ketemoe karo oepsir-laoet
sawatawa, sing wis tepoeng betjik karo dèwèkné. Bareng para
mitra-mitrané kroengoe, jèn toewan Gulliver kepéngin ndja-
djah tanah sing adoh-adoh, pađa sagoeh nggolèkaké praoe sing
arep lajarian adoh. Toewan Gulliver noeli ditepoengaké rem-
boeg karo sawidjining firma ing Ostende kono. Kadadéaning
remboeg: toewan Gulliver didadèkaké kapitané praoe lajar

kang aran *de Gouden Draak*, sarta ing sawatara sasi engkas koedoe mlakoe lajar menjang tanah Tjina lan Djepang.

Sawoesé kadadéan remboegé, toewan Gulliver bandjoer bali moelih menjang omahé. Ana ing omah bareng wis tetemon karo anak-bodjoné sawatara minggoe, bandjoer bali menjang Ostende manèh, arep nata bakal mangkaté praoe, sing dadi tjekelané.

Bareng panatané praoe wis rampoeng, wis sedija samomotané pisan, nalika tanggal ping 1 April 1711 toewan Gulliver mantjal saka ing plaboehané koefa Ostende. Lakoéné slamet olèh angin betjik; bareng tanggal kaping 23 April tandjoeng Teneriffe katon, ora antara lawas goenoeng-goenoengé ing tanah Afrika oega bandjoer pada katon. Wasana lakoening praoe tekan ing Kaap de Goede Hoop; ana ing kono toewan Gulliver mandeg woloeng dina, perloe toekoe boetoeh.

Katjarita ana ing kono mantroesé toewan Gulliver minggat sing woloë; poelisiné ing kono kentjeng banget olèhé nggolèki, ananging meksa ora ketemoe. Sarèhné ana ing koefa Kaapstad toewan Gulliver ora bisa olèh mantroes manèh, dadi kepeksa mbandjoeraké lakoe moeng karo mantroes kang kari baé. Saliwaté pongolé tanah Afrika kang sisih kidoel, lakoening praoe dieneraké marang poelo ing Madagaskar. Bareng poelo Madagaskar katon, toewan Gulliver weroeh praoe roesak kampoel-kampoel ana ing sagara; bareng ditamataké nganggo kèker, katon ing ngarepané ana retjané singa; toewan Gulliver ora samar, jèn ikoe praoe Inggris. Moelané bandjoer akon ngoenèkaké mrijem, ananging ing praoe kang roesak maoe meksa ora ana sabawané apa-apa, dadi toewan Gulliver bandjoer noetoegaké lakoe. Bareng lakoéné olèh rong mijl, toewan Gulliver weroeh sekotji, kang lagi marani praoené toewan Gulliver karo awèh sasmita jèn katjilakan.

Praoené toewan Gulliver bandjoer dilakokaké marani sekotji maoe, wongé dientas, dioenggahaké ing praoe, kabèh pada katon memelas banget. Wong ing sekotji maoe wis nem dina olèhé ora pada mangan apa-apa, sarta doeroeng soewé sing sidji wis ketiban oendi arep dipatèni kanggo pangané kantjané. Kang katiban oendi ngrerepa ndjaloe inah sadjam, soepaja bisaa madep marang bakal patiné. Ananging doeroeng nganti

genep sadjam, wis pađa dientasi sarta dioenggahaké ing praoe *de Gouden Draak*, ikoe dadi kabèh pađa roemasa bekdja, loewih manèh kang katiban oenđi.

Saka tjaritané mantroes-mantroes kang pađa dipitoeloengi, praoené kang maoe aran *de Trouwe Anna*, kapitané toewan Smedley, lagi moelih saka ing nagara Tjina; bareng tekan satjedaké ing poelo Mađagaskar, ketanggor ing karang. Awaking praoe sing patang-poeloeh kambi kapitané pađa mati keblebek.

Mantroes-mantroes sing dipitoeloengi maoe olèhé ngopèni ana ing *de Gouden Draak* ora kakoerangan; toewan Gulliver doewé panari: dipilih endi, dientasaké ana ing Mađagaskar, karo miloe dadi mantroesing praoené. Kabèh pađa milih dadi mantroes ana ing *de Gouden Draak*, dadi ing nalika ikoe toewan Gulliver ana ing satengah-tengahing sagara bisa nemoe boetoehé kang perloe banget. Toer olèh wong kang kepotangan njawa marang dèwèkné, wis mesti baé pantes kena dipitaja antepé.

Nalika tanggal kaping 2 Djoeni ing saantarané djam sanga lan sapoeloeh soré, katjarita ana prahara teka, semoené arep nggegirisi, ing tijang-tijanging praoe adjeg katon ana teloehé, mratandani jèn arep ana bebaja gedé. Angin lor-koelon krođané nggegirisi, nganti rolikoer dina olèhé nganggo dolanan menjang *de Gouden Draak*. Bareng tanggal 24 Djoeni praharané lèrèn, nanging lajaré wis adjoer rowak-rawèk, sarta toewan Gulliver ora weroeh, doenoenging praoené ing nalika ikoe ana ing ngendi. Anđoengané lajar bandjoer dikon ndjoepoek kanggo njalini; praoené toemoeli dilakokaké ngalor-ngétan.

Bareng tanggal ping 28 Djoeni mantroes kang ana ing uitkijk sanalika njwara: „Ngarep đaratan!”

Ing nalika ikoe ora ana wong kang ngarep-arep đaratan, moelané kabèh pađa kagèt.

Praoené sangsaja njedak marang đaratan, djalaran anginé saka ing kidoel-koelon. Saja tjedak menjang đaratan, toewan Gulliver saja kèlingan menjang woedjoedé palemahan ing sakiwa-tengené pagoenoengan wađas kang ana ing ngarepé. Soewé-soewé toewan Gulliver ora samar, jèn praoené saiki ana ing djadjahané tanah Kaboetan.

Toewan Gulliver bandjoer njandak rođa kemoedining praoe, ora nganggo goeneman saketjap menjang djoeroe-moedi sing njekel. Praoené bandjoer dilakokaké metoe sela-selaning karang sapirang-pirang. nganti mleboe ing soenglon; ana ing kono bandjoer nibakaké djangkar.

Toewan Gulliver bandjoer akon ngedoenaké sekotji sidji, toemoeli ditoenggangi menjang daratan karo mantroes sawatara.

BAGÉAN II.

Toewan Gulliver menjang ing kradjané tanah Kaboetan manèh, sowan Sang Praboe lan Sang Pramèsware sarta ngloewari mitrané, Glumdalclitch, saka ing koendjara. Wasana bandjoer minggat saka ing kono.

Bareng wis pađa tekan ing daratan, bandjoer pađa ngoebres pasisiré ing kono, nanging ora nemoe tabeting manoengsa oetawa kéwan, dadi bandjoer pađa nijat bali menjang praoené. Nijaté toewan Gulliver arep noeroet pasisir sarana noenggang praoené, nganti bisa nemoni wong. Ananging bareng tekan ing panggonaning sekotjiné, ketemoe ana ing pentasan, sabab sagarané pinoedjoe sob. Ora lija toewan Gulliver koedoe sabar ngentèni robing sagara manèh.

Sarèhné panasé soemelèt banget, para mantroes pađa mentang lajar, dienggo ngaoeb; déné toewan Gulliver karo djoeroe moedi loro pađa moenggah maleboe menjang daratan. Lakoéné toewan Gulliver sakantjané doeroeng patia adoh, pađa weroeh ana danawa; toewan Gulliver ora samar, jèn ikoe boeta ing Awoe-awoe-langit. Kantjané karo pisan banget kagèté, bandjoer mlajoe asipat koeping.

Ananging toewan Gulliver malah njeloek danawané nganggo basané ing kono; danawané goemoen banget weroeh toewan Gulliver. Sanadjan dèwèkné ikoe boeta pasisir, ija ikoe toekang amèk iwak, éwadéné wis weroeh, jèn toewan Gulliver ikoe dèk bijèn abdi badjangan kekasih ing kaqaton, dadi bareng weroeh, ija ora pangling. Danawa banget boengahé, déné bisa nemokaké abdi badjangan, kang woes ilang samono

lawasé; toewan Gulliver bandjoer didjoendjoeng, diedegaké ing èpèk-èpèké sarta ditakoni, tekané ing kono ikoe saka ing ngendi.

Toewan Gulliver bandjoer njaritakaké lelakoné, enggoné nganti mentas ing daratan ikoe; danawané toemoeli énggal-énggalan menjang gisik, arep weroeh, apa njata, jèn isih akèh toenggalé wong kang tjilik-tjiliké samono. Bareng mantroes-mantroesé weroeh diparani ing boeta, bandjoer énggal-enggalan pada njèrèd sekotjiné menjang banjoe, toemoeli arep diwelahi. Ananging tanpa gawé, djalaran danawané kaselak teka; sekotjiné bandjoer didjoendjoeng, digawa mentas, disèlèhaké ing daratan, watara satoes mèter dohé saka ing banjoe.

Toewan Gulliver mangkroek-mangkroek ana ing lengening danawa; kantjané mantroes pada ditoetoeri adja tjilik-tjilik atiné, sabab danawané ora bakal ganggoe-gawé apa-apa. Toewan Gulliver bandjoer ndjaloek ngalih menjang sekotji; kantjané toemoeli ditoetoeri akèh-akèh, semoené rada ngandel.

Toewan Gulliver noeli doewé pandjaloek menjang danawa, soepaja awaké sakantjané kabèh pada digawaa menjang omahé. Sekotji saisiné bandjoer ditjandak déning danawa, ditoempangaké ing poendaké, digawa moelih menjang omahé. Ana ing omahé pada disoegoeh mangan lan minoem; sawisé pada mangan, bandjoer disèlèh-sèlèhaké ana ing patoeroné anaké, soepaja pada ngasoa.

Mantroes maoe sing sidji ngoelèt, bandjoer tiba kebanting, nganti klenger, ora obah-obah ana ing lemah, djalaran doewoering patoeron saka ing lemah ora koerang saka patang mèter. Toewan Gulliver sakantjané ija kroengoe, nanging ora ana sing bisa noeloengi. Toedjoené sing doewé omah énggal maleboe, dadi mantroes sing tiba bandjoer ditoeloengi, disèlèhaké ing bantal manèh; ora soewé éling, nanging gigir lan sirahé isih krasa lara banget.

Toewan Gulliver ditoetoeri déning danawa, jèn sekotji sawongé kabèh arep digawa menjang nagara ing dina ikoe oega, sabab dèwèkné ora wani tanggoeng ing pandjagané. Dohing nagara saka ing kono ana 50 mijl, moelané mantroes-mantroes pada ora ngandel, jèn ing dina ikoe oega bisa tekan ing nagara, sanadjan boetaa sing nggawa. Ananging toewan Gulliver,

*V. Ana ing dalan danawa lèrèn ing sawidjining waroeng,
gawané sekotji saisiné disèlèhaké ing médja.*

sarèhné wis soemoeroep terang moenggoeh kaanané ing kono, ora ndoewèni samar pisan-pisan.

Bareng kabèh wis pađa dikon mangan manèh, toemoeli pađa dikon mapan ing sadjroning sekotji, sekotjiné bandjoer dipoen-
đak. Toewan Gulliver mapan ana ing sanding koepingé da-
nawa, soepaja bisaa omong-omongan karo ðewèknèné. Sing di-
takokaké ðisik, ja-ikoe bab kaslametané Glumdalclitch, mitrané;
bandjoer nakokaké, apa wong ing Kaboetan pađa mengerti
kepriyé loengané toewan Gulliver saka ing tanah Kaboetan.
Danawa awèh weroeh, jèn sailangé toewan Gulliver, Glumdal-
clitch bandjoer dikoendjara; nanging kang banget diprihatini
déning Glumdalclitch, déné ilangé toewan Gulliver kok ora
karoewan katrangané mangkono.

Mangkono oega Sang Praboe lan Sang Pramèsuari ija ba-
nget ing pangoengoené; olèhé nggolèki ndjlimet ora kakoe-
rangan; abdi kapoetran, kang dipasrahi roemeksa, sanalika
diwetokaké saka ing kađaton. Toer abdi kapoetran maoe isih
bangsa loehoer, wis patjangan karo sawidjining poetri, darahé
Sang Praboe. Ananging toewan Gulliver meksa ora ketemoe,
dadi kinira wis mati, moelané ing kađaton bandjoer nda-
woehaké pangoengoen woloeng sasi lawasé. Éwadéné Sang
Pramèsuari isih kerep ngandikakaké bab abdiné badjangan,
sing ditresnani banget.

Toewan Gulliver olèhé omong-omongan karo danawa ikoe
isih bisa kepénak, moelané boengah banget, déné isih bisa
basané ing tanah Kaboetan, doeroeng lali. Ana ing dalan
danawa lèrèn ing sawidjining waroeng gawané sekotji saisiné
disèlèhaké ing médja. Ana mantroes sidji arep metoe saka ing
sekotji, kepéngin weroeh ing médja kono ana apa baé; ananging
keplèsèd bandjoer tiba ketjemploeng ing basi isi tjokak. Sa-
oepama adjaa pinter nglangi, mesti mati keblebek ing tjokak.
Toedjoené bandjoer dientas déning danawa kang anggawa,
pandjoepoké kaja wong ngentas laler saka ing wédang,
moeng nganggo dridjiné sidji.

Bareng danawa sagegawané wis pađa djadjan, toemoeli
mbandjoeraké lakoe; bareng ngarepaké soeroep srengéngé,
pađa tekan ing sadjabaning nagara. Bareng arep maleboe
ing nagara, sekotjiné ditoetoepi nganggo katjoening danawa,

sing ana ing djero nganti pađa keplepeken. Moelané ditoë-toepi, perloené soepaja adja nganti katon, moendak bandjoer ana sing ngatoeri oeninga menjang kađaton, sadoeroengé dè-wèkné teka.

Danawa banget boengahé, déné satekané ing kađaton, ora ana sing weroeh menjang gawané. Moeng abdi sing djaga kori mesti baé ora kena nglebokaké wong, jèn doeroeng terang apa gegawané. Sing djaga kori didjak soemingkir sadéla, bandjoer ditoedoehi isining sekotji, kang bakal katoer ingarsané Sang Pramèsuari. Sing djaga kori ikoe dèk-bijèn wis tepoeng karo toewan Gulliver, moelané ija ora pangling. Sanalika bandjoer mlajoe ngatoeri oeninga ingarsané Sang Pramèsuari.

Katjarita Sang Pramèsuari lagi pinoedjoe dāhar karo Sang Praboe. Bareng pađa mireng, jèn toewan Gulliver teka, karo-karoné pađa djoemeneng, sarta Sang Praboe aparing dāwoeh, soepaja toewan Gulliver kasowanaké toemoeli. Saka ing kadohan toewan Gulliver weroeh, jèn tekané ikoe banget ndadèkaké soekaning panggalihé Sang Praboe lan Sang Pramèsuari, katara saka ing pasemoning wadanané; soekaning panggalihé sangsaja moendak, bareng pađa pirsā, jèn isih ana toenggalé wong badjang pitoe manèh.

Wong woloe maoe bandjoer didjoendjoengi saka ing sidji-sidji déning Sang Praboe, pađa disèlèh-sèlèhaké ing baki kang ana ing médja, soepaja kenaa diiling-ilingi kang tetéla. Sang Pramèsuari kambi para prijaji lan poetri-poetri kađaton oega pađa toemoet ngiling-ilingi kabèh.

Sang Praboe bandjoer njarijosaké prihatosé pijambak, lan Sang Pramèsuari toewin saisining kađaton kabèh nalika pađa kètjalan toewan Gulliver. Toewan Gulliver noeli diđawoehi njaritakaké lelakoné kabèh, wiwit ilangé saka ing kono nganti sabaliné ikoe.

Toewan Gulliver matoer sandika, bandjoer wiwit tjarita. Olèhé tjarita nganggo diwoewoehi, jèn banget prihatiné nalika ontjat saka ing kađaton ing Ngawoe-awoe langit, moelané banget pangoediné ngarah bisané olèh praoe; bareng wis olèh, bandjoer golèk kantja didjak nggolèki tanah Kaboetan. Ing nalika ikoe toewan Gulliver — atoreré marang Sang Praboe —

roemasa bekdja banget, déné bisa bali menjang tanah sing ditresnani.

Bareng Sang Nata miðanget, jèn praoené toewan Gulliver isih kèri ana ing pinggir pasisir, bandjoer arep paring dawoeh, ndikakaké ndjoepoek praoe maoe saisiné, dipoendoet menjang kaðaton. Ananging toewan Gulliver nggak, Sang Praboe diatoeri njabaraké ðisik sawatara dina. Sabab arep dioekoer ðisik sing slesih; jèn oewis, saka panemoené toewan Gulliver, panggawaning praoe betjik nganggo kréta, soepaja adja nganti roesak. Sang Praboe mrajogakaké panemoené toewan Gulliver, moelané bandjoer njarah.

Noeli paða rerasan prakara warna-warna; bareng toewan Gulliver ngira wis mangsané, bandjoer matoer njoewoenaké pangapoera Glumdalclitch, kaloewarana saka ing koendjara. Sarèhné Sang Praboe lagi rena panggalihé, Glumdalclitch sanalika andikakaké ngloewari.

Bareng Glumdalclitch diloewari saka ing koendjara sarta weroeh toewan Gulliver isih oerip, boengahé tan kena winirasa. Saking boengahé bandjoer mlajoe menjang médja, toewan Gulliver didjoendjoeng ditoempangaké ing tangané, bandjoer digawa djogédan, ora predoeli lagi ana ingarsané Sang Praboe oetawa Sang Pramèsuari; toewan Gulliver dikekep-kekep kentjeng nganti soemapoet panoné.

Sawisé mangkono toemoeli paða mbandjoeraké olèhé paða daharan, njandjing toewan Gulliver sakantjané, sing ora oewis-oewis ngoengoené marang lelakon kang lagi sinawang.

Bareng wis wajahé paða ngaso, Glumdalclitch njoewoen palilahé Sang Praboe, wongé badjang arep digawa menjang kamaré kabèh, awit dèwèkné sing arep ngreksa. Sang Praboe pareng, toewan Gulliver sakantjané toemoeli paða ditoerok-toerokaké ana ing bantaling patoeroné, dikemoeli nganggo katjoené

Saking sajahé mantroes-mantroes ora soewé paða toeroe kepati, moeng toewan Gulliver sing isih mbandjoeraké omong-omongan karo Glumdalclitch Glumdalclitch njaritakaké lela-koné ing kaðaton kono, nalika ilangé toewan Gulliver; oega mratélakaké prihatiné dèwé déning ditinggal ing dèwèknéné. Nganti wengi banget toewan Gulliver lagi toeroe.

Ésoeké toewan Gulliver sakantjané pađa ditimbali menjang kamar palenggahané Sang Pramèswari. Toewan Gulliver bandjoer diđawoehi njaritakaké lelakoné manèh.

Katjarita mantroesé toewan Gulliver ana sidji aran James Frampton, sing baoed ndjogèd; saking olèhé arep males gawé soekaning panggalihé Sang Pramèswari, James Frampton maoe dikon ndjogèd déning toewan Gulliver ana ingarsané Sang Pramèswari lan para poetri sadjroning kađaton. Kabèh pađa seneng banget njawang djogèdé James Frampton. Sang Pramèswari bandjoer ndangoe marang toewan Gulliver, apa dèwèkné ija bisa ndjogèd mangkono. Atoer wangsoelané toewan Gulliver, ija bisa ndjogèd nanging ora betjik mengkono. Ewadéné toewan Gulliver meksa diđawoehi ndjogèd tjara Inggris, bandjoer dilaksanani. Ananging pasemoné Sang Pramèswari katara jèn ora patija kapinoedjon panggalihé kaja nalika mirsani djogèdé James Frampton.

Toewan Gulliver matoer, jèn ing nagarané djogèd ikoe kaleboe kaloemrahan, nganti ana wong kang panggawéané moelang djogèd. Sang Pramèswari ngoengoen banget, djalaran ing nagarané djogèd ikoe kaleboe langka.

Ora antara soewé Sang Praboe oega rawoeh mrono; toewan Gulliver diparingi pirs, jèn wis ana danawa sing dipatah bakal miloe toewan Gulliver menjang praoe, kabèh pađa gedé-gedé lan rosa-rosa.

Déné toewan Gulliver nalika pađa mapan toeroe, wis remboegan karo kantjané, ja-ikoe bab rékané olèhé pađa arep ontjat saka ing tanah Kaboetan. Pangarahé: wong lan praoené adja nganti ana sing kapiran, oetjoel saka ing tangané. Mangka panemoené wis golong, jèn nganti dietoetaké ing danawa, wis mesji ora bakal bisa ontjat saka ing kono. Dadi ing saiki toewan Gulliver koedoe bisa noelak, adja nganti danawa maoe pađa miloe.

Moelané bandjoer matoer menjang Sang Praboe, jèn ora prajoga dieteraké danawa akèh, betjik sidji baé, ja-ikoe boeta toekang amèk iwak, sing anggawa dèwèkné sakantjané menjang keđaton dèk soréné. Djalaran, jèn akèh-akèh boetané kang ngeteraké, wong kang isih pađa kèri ana ing praoe, mesji pađa banget wediné, djalaran doeroeng taoe weroeh danawa;

sing mesti bandjoer mopo, ora gelem didjak menjang nagara, dadi bakal gawé ribed. Ananging jèn toewan Gulliver déwé sing dioetoés ora nganggo dieteraké ing danawa, toewan Gulliver nemtokaké, jèn kantjané bakal kagawa kabèh.

Sang Praboe soeka ing galih mirengaké atoe-panemoené toewan Gulliver, moelané bandjoer pasrah, mangsa boèoa toewan Gulliver, Sang Praboe noeroet baé.

Glumdalclitch ija kepéngin arep miloe, ananging oega kena dipenggak, narima dikon ngentèni baliné ana ing kaḍaton baé.

Danawa toekang amèk iwak tanpa ḍawoeh ndikakaké nggawa bali wong badjang-badjang maoe menjang gisik, sarta panggawané ḍiḍawoehi sing ngati-ati. Ḍawoehé Sang Praboe kalaksanan, toewan Gulliver saktjané slamet paḍa teka ing gisiking sagara. Danawa toekang amèk iwak ditoetoeri, jèn toewan Gulliver saktjané arep paḍa ladjoé menjang praoe, arep ngoekoeri praoené kanggo ngira-ira, kena dipinggiraké tekan ing ngendi, sing adja nganti roesak. Dadi danawa toekang amèk iwak ésoeké wajah awan baé dikon ngentèni toewan Gulliver saktjané ana ing kono. Toewan Gulliver saktjané bandjoer noenggang sekotji, diwelahi menjang ing praoené; danawa toekang amèk iwak tansah njawang baé saka ing ḍaratan nganti sekotjiné ora katon, djalaraṅ kaaling-alingan ing tandjoeng.

Watara let sadjam toewan Gulliver saktjané mantroes woes paḍa tekan ing praoené; saking soewéné olèhé loenga kapi-tané, wong kang paḍa kèri ana ing kono, kabèh wis tjilik atiné. Wis mesti baé toewan Gulliver saktjané kabèh énggal paḍa tata-tata, arep toemoeli loenga saka ing kono. Bareng wis soemekta, bandjoer ngoenggahaké djangkar; praoe toemoeli dilakokaké alon-alon oeroet ing sela-selaning paḍas lan karang, metoe menjang tengahé sagara gedé; soréné wis adoh, élok jén kenaa ditoetoeti ing danawa.

Awaking praoe kang ora miloe mentas menjang ḍaratan wis mesti baé goemoen banget weroeh lalakon kang mangkono ikoe, toemoeli paḍa ditjaritani lelakoné kang entas paḍa mentas. Nanging wiwitané ora ana sing paḍa ngandel, malah sing tjrita paḍa dikira owah pikiré; éwadéné soewé-soewé bandjoer paḍa ngandel kabèh.

Praoené noeli dieneraké ngalor-ngoelon, sabab toewan Gulliver doewé panjana, jèn pasisiré tanah Tjina prenahé mrono, kira-kira lakon rongpoeloeh dina. Nanging sanadjan lakoené wis olèh salikoer dina slamet tansah olèh angin betjik, éwa-déné meksa doeroeng ana daratan katon. Kang mangkono ikoe banget ndadèkaké tjiliké atiné toewan Gulliver, loewih manèh bareng ana peðoet sing kandel banget, wis mesti baé ora bisa ngira-ira babar-pisan, doenoengé ikoe ana ing endi.

Ésoeké mantroes kang ana ing uitkijk pratéla, jèn ana praoe katon; soréné wis tjeðak banget. Katrangané praoe Nederland. lajar saka ing Batawi arep menjang tanah Oestralia. Ing kono ana wongé lagi gembar-gembor ndjaloek toeloeng, djalaran praoené borot; olèhé paða momba banjoené ija ora kakoerangan, nanging banjoené kang ana ing djero tansah moendak baé, dadi kira-kira praoené wis ora kena ditoetoeti. Nalikané praoené toewan Gulliver katon. praoe Walanda maoe wis ngeðoen-eðoenaké sekotji arep dienggo loenga ngili. Nanging bareng ana pitoeloeng teka, sekotji-sekotjiné bandjoer dienggo ngoesoengi sangoené pangan lan barang-barang kang akèh pangadjiné. Toewan Gulliver ija ngrewangi, soepaja enggoné oesoeng-oesoeng bisaa rampoeng, ing sadoeroengé peteng.

Katjarita lagi baé rampoeng, praoe Walanda maoe bandjoer miring, ora soewé ambles alon, sinawang déning wong kang paða ana ing *de Gouden Draak*. Ing praoe *de Gouden Draak* nalika samana kebak momotané barang lan wong. Woewoeh-woewoeh bandjoer ana angin gedé saka ing lor dadi praoené toewan Gulliver kepeksa koedoe dilakokaké mangidoel. Kedjaba saka ing ikoe bareng bengi praoené klebon banjoe, nganti wongé paða koewatir, jèn bakal kèrem. Mantroes-mantroesé paða groendelan djalaran toewan Gulliver kakèhan olèhé ngentas wong saka ing praoe Walanda sing kèrem. Panemoené: jèn praoené nganti nemoe bilai, ikoe loepoeté toewan Gulliver. Nanging toewan Gulliver ajem baé, olèhé nindakaké papréntahané lastari kentjengé.

Bareng wajah bangoen raina, praharané menða, nanging isih ana peðoet kandel, nganti wong kang ngerèh lakoening praoe ora weroeh marang endasing praoené. Lakoening

praoe isih diadjegaké baé, nanging ora soewé bandjoer kang deg mak-greg, djalaran ketanggor

Wong ing sadjroning praoe kabèh wis mesthi baé banget ing kagété, malah toewan Gulliver kaya-kaya roemasa kedoe-woeng nggoné ngentasi wong saka ing praoe Walanda maoe. Djalaran akèh wongé wadon, kang bandjoer pada nangis lan djerit-djerit, nganti mboebrahaké tataning praoe. Bareng wis ora kena ditoetoeri, bandjoer pada dikon nalèni déning toewan Gulliver. Akal mangkono ikoe ana gawéné.

Ora antara soewé peoeté ilang, srengéngé katon soemilak. Ing kono toewan Gulliver weroeh, jèn praoené kandas ing wedèn, dawaning wedèn watara satengah mijl. Mangkono oega, katon jèn doenoenging praoené ana ing satjedaking daratan, emboeh tanah sing gedé, emboeh poelo.

Sanadjan ora ana sing weroeh, ing nalika ikoe doenoengé ana ing endi, éwadéné pada gedé atiné, djalaran roemasa tjedak karo daratan. Apa manèh sarèhné lastari padang, dadi toewan Gulliver bandjoer akon ngoesoengi barang-barang nganggo sekotji, digawa menjang daratan. Nanging sarèhné doeroeng weroeh kaanané ing kono, dadi toewan Gulliver akon mantrosé sapoeloeh, kang pada pengpengan, dikon mentas disik, roemaksa pengoesoenging barang; kabèh pada dikon sikep bejil.

BAGÉAN III.

*Toewan Gulliver mentas menjang daratan,
praoené koedoe diotaki.*

Wong kang pada dikon mentas disik, bareng tekan ing gisik, bandjoer pada moenggah ing gegoemoek, arep weroeh kaanané ing kono. Panjawangé moebeng, ananging ora ana sing weroeh omah oetawa tilasing djanma manoengsa. Toemoeli pada bali menjang praoe, lapoer marang toewan Gulliver. Sarèhné ora soewé bandjoer soré, dadi ing sawengi ikoe toewan Gulliver nedja nginep ana ing praoené baé; ésoeké bandjoer arep pada toemandang oesoeng-oesoeng. Ésoeké wong sapoeloeh kang kapatah djaga maoe, dikon mentas

disik, soepaja masanga taroeb, kanggo wadāh barang-barang kang dioesoengi, adja nganti kodanan oetawa kanginan. Lijané pađa toemandang oesoeng-oesoeng kabèh; bareng soré olèhé oesoeng-oesoeng wis olèh akèh, toewan Gulliver bandjoer miloe mentas menjang daratan. Ana ing darat toewan Gulliver remboegan karo kantjané, apa kang bandjoer koedoe pađa dilakoni.

Pantjasané nggoné pađa remboegan: wongé kang sabagéan koedoe toemoeli pađa gawé djagang ngoebengi tebané, soepaja adja nganti gampang ketekan ing kéwan galak oetawa katoekep déning moengsoeh. Kang kapatah énggal pađa toemandang, nganggo patjoel, linggis lan wadoeng. Kang sabagéan manèh dipatah niti-priksa kaanané ing daratan sakiwa-tengené ing kono, lan kang sabagéan lijané manèh dipatah golèk banjoe, kajoe lan sapanoengalané.

Isih ana wong rolas manèh, kaleboe oendagi-oendagingining praoe, kang isih pađa dikon kèri déning toewan Gulliver ana ing praoe, dipatah niti-priksa kaananing praoené; jèn wis rampoeng, koedoe lapoer marang toewan Gulliver. Soréné toewan Gulliver tanpa lapoeran, jèn endasing praoe roesak babar pisan, ora kena didandani, sanadjan didandanana ana ing pentasan, ija wis ora kena.

Kang ikoe toewan Gulliver bandjoer nemtokaké, jèn praoe *de Gouden Draak* koedoe diołaki; blabag-blabagé arep digawé praoe barkas, kenaa dienggo lajangan menjang Batawi; sabab mitoeroet pétoengé toewan Gulliver, palaboehan kang tjedak dèwé saka ing kono, ja-ikoe plaboehan Batawi.

Ésoeké kabèh pađa toemandang ngołaki praoe, nanging oega ana kang dipatah djaga lan niti-priksa kaanan, kang doeroeng disoemoeroepi. Wongé wadon pađa dipatah amèk iwak lan golèk endog. Sabisa-bisa sangoené pangan arep diwèt-wèt, kanggo ndjagani sing ora-ora Nanging ora antara lawas, bandjoer kekoerangan banjoe djalaran olèhé belik tjilik banget, ora njoekoepi kaboetoehané, mangka saprono doeroeng bisa olèh belik manèh.

Beboeron ing poelo ikoe oega ana, malah toewan Gulliver wis bisa mbedil manoeek sawatara, ngoendakaké énaké olèhé pađa mangan.

Ing teba kono digawèkaké pepoenŕoek tjilik, kanggo manging mrijem kang dientasaké saka ing praoené, dadi ing kono moendak santosané.

Katjarita ora oedan-oedan, bareng wis patbelas dina olèhé gawé praoe barkas wis gatra praoe, nganti kena dienggoni wong lanang wadon rolas kambi sangoené pangan pisan. Ing nalika ikoe koedoe ditemtokaké sapa sing koedoe mangkat menjang Batawi, sabab lakoe kang mangkono ikoe moeta-watiri banget. Saka panemoené toewan Gulliver betjik dioendi baé; oega dimoepakati déning wong akèh. Kang katiban ing oendi wong Inggris loro lan Walanda nenem; Walandané kang sidji tilas djoeroe moediné praoe kang wis kèrem.

Patlikoer dina kaétoeng saka ing kanŕasing praoe *de Gouden Draak* praoe barkas maoe bisa mangkat. Sasoewéné isih katon saka ing ŕaratan, wong ing barkas lan ing ŕaratan ora peŕot-peŕot olèhé paŕa njangoni slamet lan moedjèkaké kari slamet sarana topi lan katjoené. Kang paŕa kèri banget panoewoené ing Pangéran kang sipat moerah lan asih, moega-moega kantjané kang lagi golèk pitoeloeng sarana lakoe kang gawat maoe, kaparingana slamet. Soewé-soewé praoe barkas ilang ana ing tjakrawala.

Saka panemoené toewan Gulliver wong kang isih paŕa kèri, perloe banget paŕa doewé pagawéan kang mesi, soepaja ora bandjoer paŕa pasaelajan. Goenggoengé kabèh ana wongé lanang teloengatoes pitoelas, wong wadon sawidak papat lan batoer teloe. Toedjoené kabèh paŕa bagas-kawarasan sarta nalika kanŕasing praoe ora ana sing katiwasan, paŕa slamet kabèh. Wong samono ikoe dipérang dadi patang golongan déning toewan Gulliver, sarta paŕa diwènèhi leloerah dèwé-dèwé; pamérangé ora digawé paŕa kèhé. Kang sapérangan dipatah dadi pradjoerit ana ing kampement, pérangan kang kapindo roemeksa lan djaga mrijem, pérangan kang kateloe ngopèni lan nglakokaké sekotji kang isih ana, lan kang sapérangan manèh kapatah golèk lan ngolah pangan. Doenoenging kampement ikoe doeroeng patia prajoga, pangané isih akèh koetjiwané, sarta isih kerep kekoerangan banjoe. Djalaran saka ing ikoe isih arep paŕa niti-priksa manèh kaanané ing poelo ikoe kang rada adoh.

Lelakoné Gulliver.

9.

Wongé bandjoer kapérang dadi patang golongan manèh: kang sagolongan dikepalani déning toewan Morrice, djoeroe moedi nomer sidji, kapatah niti-priksa mangoelon; golongan kapindo, dikepalani déning toewan Gulliver déwé, kedjibah mangidoel; golongan kateloe, dikepalani déning kapitan Walanda, toewan Hayes, dipatah manengah. Déné sakariné ija ikoe golongan kang kaping pat, koedoe kèri djaga ing kampement, bokmanawa ana apa-apa. Ésoeké pada mangkat nglakoni kawadjibané déwé-déwé, nggawa sangoe pangan tjoekeop kanggo teloeng dina.

Golongané toewan Gulliver bareng lakoené wis olèh sapoe-loeh mijl, lagi nemoe kalèn kang banjoené bening aseger. Sakiwa-tengening kalèn akèh kekajoné gedé-gedé, toer aoeb-aueb. Ana ing kono toewan Gulliver lèrèn: sawisé pada ngasolan pada ngombé, bandjoer mangkat manèh noeroet kalèn, nganti ing wajah soré. Toemoeli lèrèn, masang taroeb sarta gawé padjagan. Bareng wis rampoeng, bandjoer pada mangnan, nanging petengan baé, sabab koewatir, jèn ana padang-padang oetawa koekoes, bokmanawa konangan ing moengsoeh. Ananging sawengi ikoe slamet, ora ana apa-apa.

Ésoeké toewan Gulliver saktjané pada mbandjoeraké lakoe, ora antara soewé lakoené tekan ing sapinggiring alas gedé ana ing èrèng-èrènging pagoenoengan. Toewan Gulliver arep maleboe ing alas, nanging kantjané dipréntahi saben-saben dikon gawé tetenger, soepaja baliné adja nganti kesasar. Sawisé mangkono, bandjoer pada maleboe.

Saentèking alas toemoeli pada tekan ing sapinggiring sagara. Ing kadohan, watara nem mijl dohé, katon ana wit-witan kang gedé-gedé banget. Wiwit saka ing panggonané tekan ing wit-witan gedé-gedé ikoe awoedjoed ara-ara kang rata, toer akèh banjoené bening. Toewan Gulliver nedja nginep ana ing kono, bandjoer akon dadèn geni, toemoeli pada mangnan.

Ésoeké toewan Gulliver bali menjang panggonané, nggawa kantjané kang sabagéan, déné kang sabagéané manèh pada dikon kèri ana ing kono. Soréné toewan Gulliver tekan ing panggonané. Kantjané kang dikepalani déning toewan Morrice lan kapitan Hayes wis pada ana ing kono, tekané ndisiki rong djam; ikoe ora pada olèh gawé, ora nemoe banjoe lan

ora nemoe tilasing djanma-manoengsa oetawa beboeron apa-apa. Moelané kabèh paða boengah banget, bareng dikabari olèh-olèhané lakoené toewan Gulliver.

Kang ikoe kabèh paða sarembog arep bojong menjang panggonan olèhé nemoe toewan Gulliver maoe, kang diwènihi djeneng „Groenendal” déning toewan Gulliver. Barang-barangé arep paða dioesoengi nganggo sekotji-sekotjiné; wong wadon, botjah-botjah lan wong lanang sing ora nglakokaké sekotji, arep paða mlakoe.

Toewan Gulliver moepakat banget, moelané ésoeké bandjoer wiwit paða bojongan.

BAGÉAN IV.

*Toewan Gulliver jasa padocnoengan kang manggon,
sarta mbandjoeraké olèhé niti-priksa
kaananing poelo.*

Satekané ing Groenendal, bandjoer wiwit paða gawé goe-boeg kanggo pondokan ana ing sapinggiring kali tjilik, kang diwènèhi djeneng Bronbeek. Ing kono ikoe ora kekoerangan beboeron, banjoe, iwak oetawa endog manoe, dadi wis ora ngoetjiwani. Lemahé loh, moelané saben goeboeg paða digawèkaké kebon sajoeran. Sakoebenging tetroeke digawèni bètèng kandel lan djagang djero; bètèngé paða dipasang mrijem. Olèhé tata-tata mangkono ikoe nganti sawatara lawas.

Katjarita ana mantroes sidji sing mbeboeroe menjang alas, olèhé akèh banget nganti ora koewat nggawa moelih déwé. Moelané olèh-olèhané manoe ana sing digantoeng ing pang, arep dibalèni ésoeké manèh. Ananging bareng ésoeké bali, weroeh ana matjan gedé lagi mangan manoe. Sarèhné ora pisan-pisan njana, dadi kagèté banget, sadéla bingoeng: arep mlajoe apa ndelik. Ananging sarèhné si matjan semoené doeroeng weroeh babar-pisan menjang dèwèkné, bandjoer oempetan aling-alingan oewit gedé; matjané dibeðil saka ing kono. Matjan nggero nggegirisi, bandjoer tiba goembroeg ana ing lemah kaja wit-witan roeboeh, krontjalan sadéla bandjoer mati.

Nganti soewé mantroes sing mbeðil, doeroeng wani njeðaki bajangané; nanging soewé-soewé wani; bareng tekan ing pang-

gonané, matjané wis ora nglisik. Mimisé ngenani daḍa, teroes ing djantoeng. Bareng wis teteg pikiré, matjan bandjoer di-
kelèti, waloelangé digawa moelih menjang tetroekean.

Lelakon mangkono ikoe, sanadjan wiwitané agawé boengah, nanging bandjoer agawé tjiliké atiné wong akèh; mestiné isih ana toenggalé, sabab matjan ikoe ora taoe déwé, anggeré ana sidji, ija ana toenggalé. Ananging alas maoe nganti digropjoki ping pirang-pirang, meksa ora taoe mranggoeli matjan oetawa kéwan galak lijané.

Andjaba saka ing ikoe jèn praoe barkas kang menjang Batawi lakoené slamet, pantjèné wongé wis wajahé bali, nanging meksa isih sepi baé.

Toewan Gulliver akon negor wit gedé sidji, delegé didegaké ana ing gisik nganggo dipasangi lajar amba; perloené, bok-bokmanawa ana praoe liwat, katona saka ing praoe. Mangkono oega jèn bengi ing gisik digawèkaké geni gedé. Ananging kang mangkono ikoe nganti nem minggoe lawasé, ora ana pakolèhé apa-apa. Dadi sangsaja lawas pengarep-arepé olèh pitoeloeng sangsaja tipis. Andjaba saka ing ikoe isih ana nalar saprakara manèh, kang agawé tjiliking atiné toewan Gulliver, ja ikoe beboeroné saja lawas saja soeda. Olèh-olèhané mbeḍil nalika samana sadina-dinané watara moeng saprapaté bijèn-bijèn. Moelané toewan Gulliver gawé pranatan saminggoené moeng kena mangan iwak manoeke ping teloe, dadi sing mesti moeng mangan iwak loh, awit ikoe bisa olèh ing sakarep-karepé.

Ananging sanadjan ditataa mangkono, olèh-olèhané mbeḍil manoeke meksa sangsaja soeda-soeda baé, nganti koewatir, jèn manoeke ing kono bakal entèk babar-pisan. Djalaran saka ing ikoe toewan Morrice bandjoer dikongkon niti-priksa mangidoel, bokmanawa ing kana isih akèh manoeke, lakoené noenggang sekotji. Bareng loengané wis olèh teloeng dina, bandjoer bali, sekotjiné kebak beboeron, malah ana tjèlèngé, iwaké goerih banget. Nalika samana wong-wong ing tetroekean maoe paḍa rada gedé atiné, apa manèh bareng dikandani déning toewan Morrice, jèn ing sisih kidoel ana poeloné manèh tjilik, kang dadi kaḍatoning beboeron. Toewan Morrice doewé pangira, jèn ing poelo ikoe ana kaliné gedé

mili mangoelon, dèwèké kepéngin niti-priksa mrono. Toewan Gulliver moepakat, djalaran saka panemoené perloe banget njoemoeroepi kaanané poelo kang lagi dienggoni.

Toewan Morrice bandjoer mangkat noenggang sekotji karo kantjané rolas kang pađa kepéngin miloe, nggawa sangoe pangan tjoekoep kanggo woloeng dina. Parané ngidoel-ngoelon, kang kari pađa njangoni slamet kabèh.

Bareng wis woloeng dina toewan Morrice saktjané ora ana teka, toewan Gulliver ndoewèni koewatir, jèn pađa nemoe tiwas. Dèwèkné ora wani ngetjoelaké sekotjiné manèh, sabab moeng kari sidji; jèn ketiwasan, bandjoer entèk sekotjiné. Dadi moeng dientèni baé kalawan tjilik ing ati.

Wasana ing rolas dinané toewan Gulliver ndeleng nganggo kèkeré weroeh praoe teloe, sing sidji semoené sekotjiné toewan Morrice. La sing loro ikoe praoe apa? Pitoeloeng apa pakéwoeh?

Ora antara soewé ana praoe katon manèh sapoeloeh; ing kono toewan Gulliver ndoewèni pangira, jèn kang pađa teka ikoe mesti moengsoeh. Moelané énggal awèh paréntah: kabèh pađa dikon sikep gegaman, mrijemé pađa dikon ngisèni sarta lawang-lawangé pađa dikon ngantjingi, dadi soemekta, jèn katempoeh ing moengsoeh. Ananging bareng tjedak praoené pađa ana ing boeri kabèh, kang ana ingarep sekotjiné toewan Morrice. Bareng Morrice wis ana ing pinggir, watara sapanjeloe saka ing daratan, bandjoer tjeloek-tjeloek, ndjaloek sekotji kang tjilik, arep dienggo mentas. Sekotji tjilik dikirimaké; toewan Morrice ngalih mrono karo kantjané dèwé sidji, sarta diiringaké ing wong kang panganggoné ireng; toewan Gulliver bandjoer mapagaké menjang gisik. Bareng wis mentas, toewan Morrice awèh weroeh, jèn barengané ikoe oetoesané Gouverneur ing koéta sakidoelé ing kono watara dohé rongpoeloeh mijl. Ana ing kana toewan Morrice ditampani betjik banget déning toewan Gouverneur.

Toewan Gulliver bandjoer minger ngarepaké oetoesan, pađa diwanoehaké déning toewan Morrice; oetoesan mbagèkaké nganggo temboeng Prasman (Fransch). Karoné pađa tabikan, oetoesan noeli ndjaloek ditoedoeht-toedoehaké kaanané ing tetroekan kono. Kabèh noeli pađa ditoedoehtaké, oetoesan banget ing boengahé.

Oetoesan oega kanḍa marang toewan Gulliver, jèn wis ditjritani ing lelakoné déning toewan Morrice; moelané saiki mrono, moeng perloe arep njatakaké. Bandjoer takon marang toewan Gulliver. apa kantjané kang isih paḍa kèri ana ing praoe kena moeḍoen ing ḍaratan; jèn ora kena, ḍèwèkné bandjoer arep bali menjang praoené. Toewan Gulliver mangsoeli banget ndadèkaké boengahing atiné, jèn oetoesan sakanḍjané kabèh paḍa gelem ngaso ana ing tetroekané. Oetoesan katon banget ing boengahé.

Sasoewéné oetoesan bali menjang praoe ngoendang kantjané, toewan Gulliver takon marang Morrice, keprijé lelakoné salawasé loenga rolas dina ikoe.

BAGÉAN V.

*Toewan Morrice njaritakaké lelakoné marang
toewan Gulliver.*

Bareng oetoesan wis noenggang sekotji menjang praoené, toewan Morrice bandjoer tjarita kaja kang kaseboet ingisor iki:

„Ing dinten mangkat-koela saking ngriki, sadinten moepoet lampah-koela ngidoel-ngilèn kémawon; sareng sonten, doemoegi ing moewaraning lèpèn ageng, ladjeng kèndel wonten ingrikoe. Éndjingipoen ladjeng moeḍik ing lèpèn waoe; sareng watawis sampoen angsal tigang mijl, doemoegi ing satoeng-galing tlaḡa ageng, inggih poenika ingkang dados sirahipoen lèpèn waoe. Tlaḡa waoe saja manengah lampah-koela saja wijar, sarta kaḡah poelonipoen alit-alit, ingkang tetoe-koelanipoen sarwa idjem njenengaken manah. Sareng sonten koela sami kèndel wonten saantawisipoen poelo kekalih, soemedja sipeng wonten ingrikoe; tebihipoen saking ḍaratan watawis wonten samijl; jèn sampoen éndjing nijat baḍé minggah ḍateng ḍaratan. Sanadjan nalika sijangipoen boten wonten tilas-tilasipoen djanma-manoengsa, éwadéné ing wiwitanipoen koela boten sami kirang pangatos-atos. Ananging sareng sampoen tengah daloe maksa boten wonten poenapa-poenapa, kantja-koela ladjeng sami koela-poerih ngaso, sabab sajahipoen sanget.

„Sinten ingkang saged ngraosaken goemoen-koela sakantja, sareng éndjing tangi, soemerep-soemerep sampoen dipoen-kepang ing baita kalihwelas; anggènipoen saged ontjat ké-mawon kados-poendi. Koela sakantja ladjeng sami rembagan, kekenjelaning manah namoeng soemedja bangga, manawi karodapeksa; boten pisan-pisan badé noengkoel dateng tijang wanan.

„Tijang ingkang sami ngepang, semoenipoen soemerep. jèn koela sakantja sami tata-tata badé bangga; tandanipoen boten dangoe ladjeng wonten ingkang madjeng mawi njepeng bandéra petak sarta moengel sora, mawi temboeng Sepanjol jèn boten wonten kanijatan awon babar-pisan, dados boten leres, jèn kaanggepa mengsah.

Koela ladjeng pitakèn, poenapa sababipoen, déné koela sami kakepang rapet makaten; ingkang makaten poenika rak tindak-ing mengsah!

„Wangsoelanipoen, boten kok nijat ngepang mengsah makaten, sedjanipoen sedja, bokmanawi perloe kedah mitoeloengi poenapa-poenapa. Tijang ingkang ambekta bandéra petak ladjeng pitakèn, kados-poendi larah-larahipoen, déné ngantos kesasar ing tlaça poenika. Koela ladjeng njarijosaken larah-ipoen, miwiti malah mekasi.

„Sareng tijang waoe mireng, jèn koela sakantja sami bangsa Inggris, — sanget ndadosaken ing goemoen-koela — déné ladjeng pitakèn mawi temboeng Inggris, poenapa namoeng kantoen koela sakantja poenika tijangipoen baita *de Gouden Draak*. Sarèhning manah-koela dèrèng patosa pitados, dados koela ladjeng mangsoeli, jèn inggih, namoeng kantoen poenika; sanèsipoen sampoen sami keblebek ing saganten.

„Koela sakantja ladjeng sami dipoen-djak toemoet pijambakipoen, katemtokaken badé sami angsal pitoeloengan ing sapan-tesipoen.

„Roemijinipoen koela pitakèn, ngrikoe poenika ing poendi. Wangsoelanipoen, ing tanah karadjan Sporunda; kiya kradjan-ing nagari oegi anama Sporunda, tebihipoen saking ngrikoe namoeng gangsal mijl; koela sakantja badé sami dipoen-djak mrikoe.

„Sareng tijang waoe soemerep, jèn koela sakantja sami madjeng moendoer, ladjeng 'tjarijos kaṭah-kaṭah, mratélakaken, jèn koela sakantja boten soesah koewatos poenapa-poenapa. Jèn koela sami kepéngin kèndel wonten ing tanah ngrikoe, kedah toemoet dateng pijambakipoen. Saking pamanggih-koela mila inggih prajogi manoet; jèn baḍé bangga mengsah kalihan tijang samanten kaṭahipoen, prasasat soeloeng aleboe geni. Ananging jèn koela ladjeng sami késah saking ngrikoe, inggih kénging, boten wonten ingkang baḍé moena-sika. Tijang waoe baḍé wangsoel dateng baitanipoen roemijin, soepados koela sageda rembagan kalihan kantja roemijin.

„Koela sakantja ladjeng sami rembagan; kadadosaning rembag, baḍé sami toemoet dateng ing Sporunda. Koela ladjeng akèn melahi sekotji dateng panggènaning oetoesan, baḍé soeka katrangan kadadosanipoen ing rembag. Oetoesan ladjeng dateng ing sekotji koela mawi mbekta kantja satonggal. Nalika sami wanoehan, oetoesan ngaken nama Cashida, kantjanipoen Bonaskar. Kalih-kalihipoen panganggènipoen mrabot; koela mratélakaken goemoen-koela, déné toewan Cashida saged basa Sepanjol sarta basa Inggris, mila koela ladjeng pitakèn, kados-poendi moela-boekanipoen. Nanging pijambakipoen boten poeroen ladjeng ngandaraken, sabab baḍé toemoenten mangkat, soepados datengipoen ing Sporunda sampoen ngantos kedalon.

„Toewan Cashida ladjeng soeka préntah dateng kantjanipoen mawi temboengipoen tijang ingrikoe; boten antawis dangoe wonten baita dateng, kaṭah isinipoen. Sekotji-koela ladjeng dipoen-gandèng kalihan baita poenika. Lajaripoen sami dipoen-bèbèri ladjeng mangkat; nanging baita sanès-sanèsipoen taksih sami kèndel wonten ingrikoe.

„Lampahing baita rikat; sareng watawis djam kalih sijang, tlaganipoen sampoen katingal tjijoet, boten dangoe doemoegi ing soengapaning lèpèn asri; baita moedik ing lèpèn poenika, dangoe-dangoe doemoegi ing kiṭa Sporunda, ingkang doemoenoeng ing sawanganipoen lèpèn kalih. Toewan Cashida ngroemijnaken tijang noempak sekotji alit, soepados ngabari dateng koela sakantja. Sareng koela sakantja sami dateng

ing babagan, kaṭah sanget tijang ingkang sampoen sami ngadang, sabab sadaja kepéngin sami soemerep dateng koela sakantja.

„Toewan Cashida mentas roemijin, ladjeng rembagan dangoe kalihan satoenggalipoen prijantoen ingkang panganggènipoen tjemeng. Toewan Cashida ladjeng soeka sasmita dateng toewan Bonaskar, jèn sami kénging mentas sadaja. Koela ladjeng sami mentas, sarta sami dipoen-bagèkaken déning tetijang ingkang sami ngadang.

„Lampah-koela sakantja roemijinipoen ngambah margi alit ingkang kaoeban déning oewit-oewitan ingkang asri-asri, boten dangoe doemoegi ing radinan ageng, ladjeng doemoegi ing satoenggalipoen aloen-aloen, oegi asri déning kaṭah oewit-oewitanipoen; wasana doemoegi ing grija gedong ageng angengreng. Ladjeng sami minggah ing oendak-oendakan, kalebetaken ing grija, medal ing satoenggalipoen kamar ageng, pèni oepa-rengganipoen; ladjeng kèndel wonten ing kamar alit. Ingrikoe sampoen wonten sedjanipoen neḍa tjara Europa; sarèhning sedjanipoen boten koetjiwa, sarta koela sakantja mila pantjèn ngelih sanget, mila anggèn-koela sami neḍa kénging kabasakaken: kaja kéré menang moeloed.

„Sasampoenipoen sami neḍa, koela sakantja ladjeng sami kairid dateng pondokan. Boten antawis dangoe toewan Cashida dateng, tjrijos dateng koela, jèn éndjingipoen pijambakipoen baḍé dateng malih, sabab koela sakantja baḍé dipoen-irid sowan ing dalemipoen Gouverneuripoen ingrikoe. Wondéné namanipoen Gouverneur toewan d'Albicorma. Sasampoenipoen tjarijos makaten, ladjeng késah, koela sakantja sami mapan tilem.

„Éndjingipoen wantji djam nem éndjing koela tangi kagèt déning oengeling lontjèng, sareng djam pitoe toewan Cashida dateng sesarengan kalihan toewan Bonaskar. Koela dipoen-tjarijosi, jèn sakedap malih wonten panganggé dateng, sabab pisowan koela dateng Gouverneur mitoeroet tata-tjaranipoen nagari kedah manganggé kados tijang ingrikoe. Sareng panganggé dateng, koela sakantja ladjeng sami dandos. Sarampoenging dandos, toewan Cashida ladjeng moelang patrap lan tjaranipoen tijang sowan pepanggihan akalihan toewan Gou-

verneur. Menggah panganggé-koela sakantja mèh sami ké-mawon, bédanipoen namoeng panganggé-koela pijambak langkoeng aloes tinimbang kantja-koela, sarta koela mawi topi, kantja-kantja-koela namoeng sami nawi kopjah. Boten antawis dangoe wonten prijantoen dateng nama toewan Sèrmoḍas, poenika ingkang ngirid pisowan-koela dateng Gouverneur.

„Lampahipoen katata makaten: ingkang wonten ngadjeng pijambak toewan Cashiḍa kalihan Bonaskar, ladjeng toewan Sèrmoḍas kalihan koela, ladjeng kasambetan kantja-koela, djèdjèr ngalih-ngalih. Lampahipoen ménggak-ménggok ing radinan pinten-pinten, wasana doemoegi ing grija gedong ageng, djrambah lan témbokipoen sami marmer petak lan tjemeng. Ing plataranipoen kaṭah pradjoeritpoen ingkang djagi, panganggénipoen sami bloedroe abrit, sadaja sami mandi waos. Pradjoerit waoe sami ngoeroeng-oeroeng margi ingkang sami koela-ambah. Sadoemoeginipoen ing régol, kedah sami kèndel ngentos timbalan, dangoenipoen watawis saprapat djam.

„Boten antawis dangoe wonten oengeling slomprèt, poenika sasmita, jèn koela sakantja kalilan ladjeng. Koela sakantja ladjeng sami loemebet, kèndel ing satoenggaling kamar, asri rerengganipoen. Abdi-abdi ingkang sami wonten ingrikoe panganggénipoen oegi sarwa tjemeng.

„Toemoenten wonten prijantoen kekalih dateng, panganggénipoen sarwa tjemeng sarta nganggé bintang. Poenika tjarijos dateng toewan Sèrmoḍas, jèn sami katimbalan.

„Koela sakantja ladjeng sami malebet, nglangkoengi kamar pinten-pinten, ingkang sami pèni-pèni oepa-rengganipoen, sangsaja malebet sangsaja pèni. Wasana doemoegi ing satoenggaling bangsal ageng, ingrikoe wonten prijantoenipoen lenggah, pasemonipoen ngengreng inggih poenika toewan Gouverneur. Ing sakiwa tengenipoen kaṭah prijantoenipoen ageng-ageng ingkang sami toemoet lenggah.

„Toewan Gouverneur ngagem rimong woengoe; prijantoen sanèsipoen panganggénipoen sarwa tjemeng, sarta sami nganggé bintang sadaja, nanging bintangipoen warni-warni.

„Koela sakantja sami koermat ndingkloek kaping tiga, sapisanipoen nalika malebet, kaping kalhipoen sareng watawis doemoegi ing tengah. sarta kaping tiganipoen sareng doe-

moegi ing ngarsanipoen toewan Gouverneur; kaping tigani-
poen poenika andap sanget pandingkleekipoen.

„Toewan Sèrmoḍas madjeng, ngatoeraken pisowan-koela
sakantja. Ladjeng gentos toewan Cashida ingkang madjeng,
ngatoeraken larah-larahipoen anggènipoen kepanggih kalihan
koela sakantja. Toewan Gouverneur katingal rena ing pang-
galih anggènipoen mirengaken atoe tjarijosipoen toewan
Cashida.

Satelasing atoe tjarijosipoen toewan Cashida, toewan Gou-
verneur djoemeneng saking palengghanipoen, mbagèkaken
ḍateng koela sakantja, sarta ladjeng ḍawoeh ḍateng toewan
Sèrmoḍas, sadangoenipoen koela sakantja sami wonten ing
Sporunda, kaopènana sarta kadjagia ingkang saé-saé. Makaten
oegi toewan Gouverneur ladjeng oetoesan ḍateng Sévarinda,
inggihi poenika kiṭa kradjaning nagari Sporunda, njadong
ḍawoeh ing ngarsanipoen Sang Praboe, kados-poendi ingkang
dados kaparengipoen menggah ing koela sakantja.

Sasampoenipoen makaten, koela ladjeng sami kapareng moen-
doer; oendoer-koela oeroet-oeroetanipoen oegi kados nalika
sowanipoen; boten antawis dangoe doemoegi ing pondokan.
Sarèhning bentèripoen sanget, dados ing sadinten poenika
koela boten késah-késah malih, sami wonten ing pondokan
kémawon. Ananging sontenipoen toewan Sèrmoḍas ḍateng,
koela dipoendjak dolan neningali ing salebetipoen kiṭa.

Ing tanah Europa koela dèrèng soemerep kiṭa, ingkang
bagoesipoen kados kiṭa ing Sporunda. Geḍong-geḍongipoen
sami asri-asri, patamananipoen ageng-ageng rinengga ing retja
marmer sapinten-pinten, radinanipoen wijar-wijar sarta kaṭah
aloen-aloenipoen ingkang anglam-lami. Makaten oegi ing
poendi-poendi, kados ta: ing grija-grija sarta ing radin-radinan,
sami resik goemrining.

„Sareng mantoek. doemoegi ing pondokan sedijan neḍa
sampoen tjoemawis, toer boten ngoetjiwani, mila karaos nikmat
sanget anggèn-koela sami neḍa. Sasampoenipoen neḍa ladjeng
sami mapan tilem; saking sajahipoen boten dangoe ladjeng sami
tilem kepatos, kadoes oelam katoeba. Saoepami boten dipoen-
goegaha déning toewan Cashida, temtoe tangi-koela kerinan,
saking sakétjanipoen anggèn-koela tilem.

„Sasampoenipoen sami sarapan, koela sakantja ladjeng sami dipoendjak ningali pabrik-pabriking nagari. Sareng sonten, oetoesan ingkang dateng ing Sévarinda wangsoel, ngemban timbalanipoen Sang Praboe dateng toewan Gouverneur, jèn koela sakantja kedah kaladosaken dateng Sévarinda.

„Ing nalika poenika tjipta-koela: „Saiki keprijé?”

„Wasana kakentjenganing manah koela namoeng soemedja blaka ing sakawontenanipoen. Mila koela ladjeng tjarijos dateng toewan Sèrmoḍas, jèn taksih kaṭah panoenggilan-koela ingkang sami kesasar dateng poelo poenika. Toewan Sèrmoḍas ladjeng ngatoeri pirsas dateng toewan Gouverneur, sarta toewan Gouverneur inggih ladjeng énggal-énggal oetoesan ngoendjoeki oeninga ing ngarsanipoen Sang Praboe. Déné koela sakantja tampi dawoeh boten kénging késah-késah saking Sporunda ngantos wonten dawoeh katrangan saking ngarsanipoen Sang Praboe.

„Sareng oetoesan wangsoel saking Sévarinda, ndawoehaken timbalanipoen Sang Praboe, jèn sadaja tijang mantja ingkang sami kasangsaran wonten ing poelo poenika, dados kalihan ingkang sami kantoen, sami katimbangan dateng Sévarinda sadaja, boten wonten ingkang kénging kantoen. Nawala dawoehipoen Sang Praboe oegi mawi njeboetaken, jèn koela sakantja sadaja sami katanggal ing kawiloedjenganipoen”.

BAGÉAN VI.

Toewan Gulliver sakantjané paḍa menjang Sporunda.

Bareng djoeroemoedi wis rampoeng olèhé tjarita, bandjoer takon marang toewan Gulliver, kaprijé kang dadi panemoené. Déné panemoené djoeroemoedi déwé, nilik saroepaning kaanan kang wis disoemoeroepi, mrajogakaké mitoeroet sakarsané Sang Praboe. Sarèhné wis kesoesoe, toewan Gulliver bandjoer netepaké panemoené ja-ikoe arep menjang Sporunda sakan-tjané kabèh. Moeng ana nalar sidji kang agawé petengé atiné toewan Gulliver: jèn ana pitoeloeng teka saka ing Batawi, mangka ing kono tinemoe soewoeng, mestiné ora bakal weroeh, sing arep ditoeloengi paḍa ana ing endi. Nanging djoeroemoedi ngajem-ajemi, jèn ing tanah Sporunda akèh praoeré,

kang pađa lajangan menjang tanah sabrang; dadi jèn ana ing kono ora pađa krasan, isih pađa bisa moelih menjang tanahé dèwé-dèwé.

Wasana oetoesan saka ing Sporunđa ja-ikoe toewan Sèrmođas, teka. Ikoe dikandani, jèn toewan Gulliver sakantjané kabèh arep pađa miloe menjang Sporunđa. Sawisé pađa mangan, wong-wong lan barang-barangé pađa dimotaké ing praoe, toemoeli pađa mangkat.

Pakoermatan lan pangadji-adji kang marang toewan Gulliver ngoengkoeli kang marang toewan Morrice. Bareng toewan Gulliver teka ing dalem Gouverneur, toewan Gouverneur ngadeg saka ing palenggahané, mapagaké sarta bandjoer ngrangkoel marang toewan Gulliver. Kantjané toewan Gulliver pađa diwènèhi pondokan kabèh, sarta pađa diwènèhi panganggo betjik-betjik, ora kekoerangan sawidji apa.

Ora antara lawas ana dawoeh saka ing koetja kradjaning nagara, jèn saroepané wong mantja kang pađa ing Sporunđa, pađa di dawoehi nggawa menjang Sévarinđa. Bandjoer pađa diangkataké noenggang gètèk noeroet ing kali; sadalan-dalan pađa njawang tetandoeran, alas-alas lan koetja-koetja kang asri-asri.

Satekané ing Sévarinđa ditampani kalawan pakoermatan, sarta dipondokaké ing sawidjining gedong gedé kang ndjlegedag banget, kamar-kamaré pađa rinengga asri. Soréné ana dawoeh saka ing kađaton, jèn ésoeké toewan Gulliver sakan-tjané kabèh pađa ditimbali; sing bakal ngirid ija toewan Sèrmođas.

Bareng wis wajahé, toemoeli pađa mapan toeroe; ésoeké, wajah djam nem, pađa tangi kagèt déning swaraning moesik. Bandjoer ana batoer maleboe ing kamaré toewan Gulliver nggawa panganggo peparingé Sang Praboe marang toewan Gulliver. Mangkono oega toewan Gulliver diwènèhi weroeh, jèn pisowané menjang kađaton wis ditemtokaké djam woloe. Toewan Gulliver sakantjané bandjoer pađa dandan énggal-énggalan. Bareng rampoeng, toemoeli pađa boedjal sowan menjang kađaton. Ing tjendéla-tjendéla wongé rèntèp pađa seneng nonton wong mantja kang goemridig kaja lagi arak-arakan. Sakiwa-tengening ratan omahé pađa gedé-gedé lan

asri-asri rerenggané, Éramé kang lagi pađa liwat ora oewis-oewis, nanging entèk-entèkaning goemoené, bareng lakoené tekan ing kaďaton.

Doenoenging dalem kaďaton ana ing tanah kang geneng, kinoebeng ing djagang, kang ana kretegé gantoeng slaka woetoeħ aranté mas, kanggo dalan maleboe menjang régol-ing kaďaton. Dalemé kaďaton doemoenoeng ana ing satengah-ing aloen-aloen, kang kinoebeng ing témbok marmer sap teloe; ing sela-selaning témbok ana patamanané kang asri-asri, rinengga ing retja kang awig garapé. Wangoening dalem pasagi, moebeng pađa ana gaďriné.

Bareng toewan Gulliver maleboe ing bangsal sasana-séwaka, Sang Praboe wis lenggah ing ďampar kantjana, ngagem makoeťa. kang pinatik ing sesotya goemebjar. Ďamparé kantjana ana ing djrambah ďoewoer, nganggo oenďak-oenďakan slaka toenďa nem. Saben toenďaning oenďak-oenďakan ana retjané singa loro amripat sesotya mentjorong.

Bareng tekan ing toenďaning oenďak-oenďakan kang kaping pat, prijaji rolas kang pađa nampani nisih ngiwa lan nengen, toewan Gulliver soedjoed ing mestèr. Bandjoer ana sasmita, jèn toewan Gulliver wis kalilan ngadeg. Sawisé ngadeg, bandjoer koermat nďingkloek, wasana matoer ingarsané Sang Praboe nganggo temboeng Prasman, mangkéné soerasaning atoeré:

„Sri Maha Radja, ingkang asipat mirah lan asih!”

„Inkang sami soeméwa wonten ingarsa dalem poenika tetijang mantja, ingkang sami manggih kasangsaran wonten ing pasisiripoen nagari-dalem, djalaran baitanipoen kanďas.

Séwoe lepat njoewoen sih pangapoenten-dalem, déné kawoela, atas namanipoen abdi-dalem kantja-kawoela sadaja, akami-poeroen ngoendjoekaken sembah panoewoen kawoela ing sandap sampéjan-dalem, déning sampoen anampèni sih wilasa kamirahan-dalem, ingkang tanpa timbang poenika.”

Toewan Gulliver bandjoer diďawoehi madjoe, didangoe akèħ-akèħ moenggoeh ing kaanané ing tanah lan kaanané paprén-tahan nagara ing Inggris.

Bareng arep pađa moendoer, toewan Gulliver diparingi peťèn nganggo ditrètès ing inten, kambi kaloeng mas nganggo menďali. Olèhé maringaké kambi ďawoeh: sasowéné ana

ing kono (Sporunda) kaloeng maoe di dawoehi ngenggo, soepaja wong akèh paḍa soemoeroepa, jèn toewan Gulliver ikoe kaleboe kekasihé Sang Praboe. Mangkono oega Sang Praboe aparing dawoeḥ marang abdi, wong mantja ikoe kabèḥ didawoehi njeḍjani kamar pondokan ana ing sadjroning kaḍaton, awit paḍa dianggep tamoené Sang Praboe pijambak.

Moendoeré saka ngarsané Sang Praboe, toewan Gulliver saktantjané paḍa diirit menjang bangsal ḍahar, kang dawané ana 300 kaki; ing kono wis ana seḍijan ḍahar, kang ora ngoetjiwani. Sang Praboe lan Sang Pramèsuari kambi pangéran teloe lan poetri nenem, oega, paḍa toemoet ḍahar ana ing kono. Ananging para loehoer maoe méḍjané ḍahar misah, doemoenoeng ana ing sangisoring padjangan kaprabon, kang asri sinawang.

Sabakdané ḍahar toewan Gulliver ditimbali ingarsané Sang Praboe manèḥ, diwanoeḥaké karo Sang Pramèsuari; Sang Pramèsuari manis pandangoené marang toewan Gulliver. Sang Praboe maringi pirsā, jèn toewan Gulliver saktantjané wis paḍa disedjani karéta lan djaran toenggangan kanggo moebengmoebeng nonton ing sadjroning koḍa. Wondéné Sang Praboe pijambak arep teḍak mbebeḍag.

Kang paḍa ditonton déning toewan Gulliver kabèḥ agawé marem; déné kang banget ndadèkaké éramé jaikoe geḍong Raad van Justitie lan tjanḍi. Koepelé tjanḍi ikoe kang digawé mas moerni nganggo dirètès ing inten. Ing satjeḍaké tjanḍi ikoe ana pasaréané, ja-ikoe pasaréané para ratoe ing kono; sidji-sidjining pasaréan paḍa ana retjané.

Soréné, sarèhné paḍa banget sajahé, énggal paḍa mapan toeroe. Ananging sadoeroengé bisa toeroe, paḍa kagèt weroeh paḍang-paḍang ana ing patamanan, goemebjar kaja goenoeng kobong. Bareng menjat saka ing patoeroné, weroeh ana ramé-ramé lagi njoemedi kembang api, ja-ikoe minangka pakoermatané Sang Praboe marang tamoené.

Sanadjan toewan Gulliver sajahé banget, éwadéné saboebaré kembang api meksa ora gampang olèhé arep toeroe. Kabèḥ lelakoné, sing wis ditonton lan dirasakaké paḍa katon ing mripat, dadi toewan Gulliver tansah mikir aènging lelakoné, ora bisa-bisa toeroe.

BAGÉAN VII.

*Toewan Gulliver ndèrèk Sang Praboe menjang tengahé
tanah Sporunda lan menjang poelo Monatamia.*

Ing sawidjining dina wajah ésoek oemoen-oemoen toewan Sèrmoðas teka ing pondoké toewan Gulliver, dioetoès maringi weroeh, jèn Sang Praboe ésoek ikoe oega arep tedak pepriksa, toewan Gulliver dikarsakaké ndèrèk. Ing aloen-aloening kaðaton wis ana sedjian toenggangan oenta, dadi toewan Gulliver koedoe énggal-énggal mrono. Oenta ikoe lakoené rikat banget, ora rekasa jèn ing sadinané arep dilakokaké satoès miji.

Tindaké Sang Praboe doeroeng ana sadjain wis tekan ing koéta Magnaudi, kapernah ana ing sakidoelé Sévarinda. Ana ing kono Sang Praboe dikoermati soerak ambal-ambalan déning wong akèh kang paða ana ing ratan. Tindaké toemoeli ngliwati tanah pagoenoengan, kang asri banget; wasana rawoeh ing koéta Tiftani, kang misoewoer déning gedé-gedéning gedong-gedongé sarta déning betjiking hawané.

Kang dadi Gouverneur ing kono Pangéran Moriski; ikoe mapag rawoehé Sang Praboe, didèrèkaké para prijaji ing kono.

Ésoeké Sang Praboe tedak menjang pasanggrahané ing poelo Kristako, dohé saka ing Tiftani moeng rong miji, tedaké nitih praoe kang rerenggané ora koetjiwa. Ana ing pasanggrahan kono Sang Praboe lerep patbelas dina lawasé.

Ing nalika ana ing Kristako toewan Gulliver moendjoek menjang Sang Praboe njoewoen palilah arep moelih kambi kantjané kabèh. Sang Praboe nggalih, jèn panoewoené ikoe pantes banget, moelané ija bandjoer dililani, sarta aparing dawoeh ngroekti praoe, kang bakal kanggo ngeteraké toewan Gulliver saktantjané menjang ing poelo Monatamia. Doeroeng nganti sasasi praoené wis roemanti.

Toewan Gulliver bandjoer nemtokaké dina bakal mangkaté, sarta toemoeli pamit-pamit marang tetepoengané. Sang Praboe oega maringi palilah marang toewan Gulliver saktantjané, dililani sowan pamitan ingarsané. Ing nalika paða sowan, toewan Gulliver saktantjané diparingi gandjaran warna-warna,

kang akèh banget pangadjiné; mangkono oega Sang Praboe paring pirsá, jèn toewan Sèrmoðas isih dikarsakaké lastari dadi pamomongé nganti tekan ing poelo Monatamia.

Katjarita nalika tanggal ping 22 Augustus toewan Gulliver sakantjané paða moenggah ing praoe, bandjoer mangkat noeroet kali Trumbello nganti tekan palaboehan ing Rocara. Bareng tekan ing palaboehan Rocara, praoené lèrèn sawengi ngiras ngentèni loads. Ésoeké mangkat arep maleboe menjang tengahé sagara, nanging sarèhné ana angin gedé saka ing kidoel-koelon, dadi lakoené ora bisa madjoe-madjoe. Ing wajah awan angin gedé maoe lèrèn, malah benginé bandjoer ana angin betjik, dadi ésoeké poelo Monatamia wis katon.

Toewan Gulliver wis kroengoe, jèn palaboehané poelo Monatamia ikoe moetawatiri banget, moelané bandjoer akon ngoenèkaké mrijem, soepaja ana loads teka. Bareng ana loads teka, banget goemoené, déné praoe ikoe isiné moeng wong bangsa Europa tok. Moelané ora pati ngandel; ananging bareng wis digenah-genahaké déning toewan Sèrmoðas, loads pertjaja, bandjoer gelem nglakokaké praoené.

Palaboehan Monatamia ikoe kaleboe palaboehan betjik banget, akèh èmpéré karo palaboehan Portsmouth ing tanah Inggris, malah isih loewih gedé lan loewih santosa. Djenenging palaboehan noenggal karo djenenging poeloné, sarta isih dadi djadjahané karadjan ing Sporunða. Kadjaba poelo Monatamia isih akèh poeloné manèh kang dadi djadjahané karadjan ing Sporunða; mangkono oega poelo kang dienggoni ing toewan Gulliver sakantjané bijèn, ija djadjahan Sporunða.

Toewan Gulliver lan toewan Sèrmoðas bandjoer sowan toewan Gouverneur ing Monatamia, arep njoewoen palilah bab pangedolé barang dagangan, gawané toewan Gulliver. Toewan Gulliver dililani adol dagangané ana ing Monatamia, moelané bandjoer paða dioesoengi menjang ðaratan, arep didol. Satekané ing ðaratan banget pajoené, saðéla baé enték. Let teloeng minggoe toewan Gulliver wis bisa mangkat menjang Batawi; lakoené slamet bisa tekan ing Batawi; ana ing kana saroepané wong kang ora arep ladjoe menjang tanah Inggris, paða dieðoenaké menjang ðaratan.

Lelakoné Gulliver

10.

Toewan Gulliver ana ing Batawi ora arep lèrèn lawas-lawas, nanging koedoe nggenepi poenggawaning praoené disik. Bareng poenggawané wis bisa genep, toewan Gulliver bandjoer mangkat, ladjoe menjang tanah Inggris.

Sadjroné patbelas dina lakoené toewan Gulliver slamet, ora koerang sawidji apa. Ananging ing limalas dinané katjarita djoeroemoedi toewan Morricé maleboe ing kamaré toewan Gulliver, awèh weroeh, jèn mantroes-mantroes arep pada mbaléla menjang kapitané lan marang oepsir-oepsiring praoe. Toewan Gulliver bandjoer begadring karo djoeroe-djoeroe moediné kabèh, remboegan kaprijé ichtijaré moenggoeh ing prakara ikoe. Remboegé: sabisa-bisa kang dadi bénggolé, arep ditjekel, soepaja kang akèh bandjoer pada mitoeroet. Nanging olèhé remboegan doeroeng nganti rampoeng, lawangé menga didedel saka ing djaba, toemoeli ana mantroes rongpoeloeh pada maleboe, kabèh pada njekel kestoel. Toewan Gulliver sakan-tjané djoeroe moedi pada digirèn-girèni: jèn bangga, arep pada dirampoengi.

Toewan Gulliver tatag takon, apa kang dadi sababé. Nanging bénggoling brandal mangsoeli, jèn toewan Gulliver ora kena takon dosa, moeng koedoe meneng baé. Bénggol ndjaloek nggentèni dadi kapitan, toewan Gulliver dikon trima manoet mitoeroet baé.

Wangsoelané toewan Gulliver: „Jèn wis tekan ing Kaap de Goede Hoop, akoe rak meksa bakal dadi kapitan manèh; dadi apa perloené akoe saiki dikon lèrèn?” Wangsoelané bénggol: „Ja mengkono, jèn akoe wong boḍo; nanging praoené rak ora bakal laboeh ing Kaap de Goede Hoop. Déné jèn kowé arep mrana, bakal dakwènèhi sekotji sidji, kena ko-enggo karo sapa sing arep miloe ing kowé”. Sawisé tjalaṭoe mangkono, bénggol bandjoer ngedjèpi kantjané. Toewan Gulliver, toewan Morricé sakan-tjané djoeroe moedi, bandjoer pada ditoebroeki ing mantroes akèh, digawa loenga, dilebokaké ing sekotji. Sawisé mangkono, bénggol bandjoer ngloempoekaké mantroes-mantroes, sarta pada ditakoni, apa gelem nganggep dèwèkné dadi kapitaning praoe. Sapa sing ora gelem, dikon pada noesoel toewan Gulliver menjang sekotji. Mèh kabèh pada gelem ngakoe bénggoling

brandal dadi kapitan, moeng ana mantroes loro sing milaloe bareng mati karo toewan Gulliver tinimbang karo dadi kalèrèhaning brandal Moeng pađa doewé pandjaloek, soepaja barang-barangé déwé baé pađa dioeloengna. Bareng barangé wis pađa diwènèhaké, mantroes loro maoe bandjoer pađa noe-soel menjang sekotji.

Sekotji bandjoer ditjemploengaké ing sagara, praoené mbandjoeraké lakoe. Ing sekotji toewan Gulliver disedijani panganggo, gaman, pangan tjoeboek kanggo rong sasi sarta banjoe ngombé saetong.

Ing nalika ikoe mitoeroet kira-kirané toewan Gulliver, panggonané ikoe saka ing djaratan watara dohé ana satoes mijl; ananging jèn ana prahara, mesji bakal ketiwasan, sabab sekotjiné wis mesji ora bakal koewat. Dadi pangarep-arepé menjang kaslametan tipis banget, moelané ora ngéramaké, déné toewan Gulliver ora mradoeli marang simpenané inten, sing diedomi ana ing rangkepaning djasé rok.

Sadina moepoet wong sadjroning sekotji pađa meneng baé, ora ana sing tjatoeran. Bareng wiwit peteng, toewan Gulliver saktjané ing batin wis pasrah; nanging bareng ésoek, pađa ndoewèni pangarep-arep manèh, moelané wiwit pađa gelem mangan. Bandjoer pađa remboegan. Panemoené toewan Morricé gèsèh karo toewan Gulliver, sabab saka étoeng-ané toewan Morrice: doenoengé ing nalika ikoe ora adoh karo pasisiré poelo Madagaskar, kira-kira ing sadjroné teloeng dina bakal nemoni djaratan. Manoet remboegé toewan Morricé sekotjiné bandjoer dilakokaké ngalor-ngoelon.

Toewan Gulliver ora moepakat banget, jèn arep mentas ing Madagaskar, djalaran wongé isih pađa ambek sija banget; nanging mantroesé kang sidji mratélakaké, jèn wong ing Madagaskar ikoe ora ambek sija kajadéné kandané wong akèh. Mantroes ikoe wis taoe miloe kasangsaran ana ing pasisiré poelo Madagaskar, nanging olèh pitoeloeng betjik saka wongé ing kono. Moelané bandjoer ditetepaké mlakoe ngalor-ngoelon baé.

Bareng lakoené mangkono ikoe wis olèh teloeng dina, doeroeng ana djaratan katon; malah ing patang dinané ija doeroeng. Toewan Gulliver saktjané pađa banget ing

prihatiné; ija bener isih doewé tandon pangan, nanging saja madjoe, sagarané sangsaja njamari, dadi koewatir, jèn sekotjiné bandjoer nggoling.

Katjarita ing dina kaping paté maoe wajah soré ing awang-awang mendoengé nggameng, ombaké oega wiwit moemploek, ngatarani, jèn arep ana prahara. Njata ora soewé ana angin gedé teka. Ing nalika ikoe toewan Gulliver saktantjané ora lija moeng koedoe pasrah. Dadi kang katjipta ora ana manèh moeng bakal patiné

Praharané ora mandeg-mandeg nganti pirang-pirang djam, nanging soewé-soewé bandjoer kenḍo. Sadéla-sadéla sekotjiné kasempjok ing ombak kang ḍoewoer, bandjoer paḍa ditawoe sarosané; nanging lagi baé asat, wis klebon banjoe manèh, ija bandjoer ditawoe manèh. Wasana bareng nggagat bangoen ésoek, sagarané wiwit anteng, ombaké ora patia ḍoewoer-ḍoewoer; malah bareng srengéngé mleṭèk, banget paḍa boengahé ing ati, déné paḍa weroeh ḍaratan ana ing ngarepé kapéring manengen.

Ora antara soewé sekotjiné tekan ing gisik; bareng toewan Gulliver saktantjané paḍa ngantjik lemah bandjoer paḍa djèng-kèng moedji soekoer ing Pangéran kang sipat asih.

Anggoné paḍa mentas ing ḍaratan ana ing saantarané paḍas loro, kang paḍa nglodjok menjang sagara, nanging toewan Gulliver saktantjané ora ana sing weroeh kaanané ing kono. Toewan Gulliver lan toewan Morricé bandjoer paḍa moenggah ing paḍas. Ing kono paḍa banget ing kagèté weroeh, jèn enggoné mentas ikoe ana ing poelo tjilik, kang ora didoenoengi ing wong, koebengé watara moeng rong mijl. Nanging ana ing kono paḍa nemoe toek, dadi paḍa bisa ngombé lan ngisèni tong tandoné banjoe.

Saoeroeting gisik akèh blabag lan lijané, tilas péranganing praoe kang wis paḍa roesak. Toewan Gulliver doemadakan weroeh ragangan wong, ing sandingé ana gendoelé toetoeapan, isi lajang. Lajang ikoe bandjoer diwatja déning toewan Gulliver, soerasané mangkéné:

„Bokmanawi ing samangsa-mangsa wonten tijang mriki, soemerepa, jèn poenika djisim koela, Frederik van Noort, ingkang lelajaran saking Nederland ḍateng tanah Indija noem-

pak baita *Prins van Oranje*, nanging ladjeng manggih tiwas, baitanipoen kéntas déning prahara wonten ing poelo poenika.

Risakaning baita ladjeng sami dipoen damel baita alit déning koela sakautja; nanging ing nalika koela pinoedjoe tilem, kantja-kantja koela sami késah noempak baita alit waoe. Sareng koela tangi, pantjènipoen baita alit poenika taksih katingal wonten ing katebihan, nanging panggembor sarta pangoewoeh-koela tanpa damel.

Ingriki koela ngaken nampèni oekoem Allah ingkang adil, sabab koela sampoen naté medjahi tijang, dados pantes manggih pedjah sija-sija”.

Toewan Gulliver mrebes mili, satamaté matja lajang maoe, sarta kélingan, jèn paoekoemaning Pangéran ora kena disélaki.

Toewan Gulliver sakantjané bandjoer paða bali menjang sekotjiné, toemoeli paða remboegan. Kadadéaning remboegé: arep paða ichtijar kaslametan menjang lija panggonan manèh. Jèn arep manggon ana ing poelo ikoe lawas-lawas, mesthi ora bisa, sabab ing kono ora ana kang kena dipangan.

Sawisé mangkono toemoeli mbabar lajar, mangkat ngalor-ngoelon; pangarep-arepé bisaa teka ing pasisiré tanah Afrika, sabab pangrasané kabèh, poelo Madagaskar wis kepoengkoer. Sanadjan toewan Gulliver doewé kaart sing kena dipitaja, éwadéné ora bisa ngétoeng poelo maoe ana ing endi prenahé.

Saben paða mangan, tjadongé tansah disoeda-soeda, djalaran ora bisa weroeh, isih pirang dina olèhé koedoe lajaran mangkono ikoe. Ananging ésoeké toewan Morricé weroeh daratan, katon ana ing ngarepé ngladjoer mangidoel. Toewan Gulliver sakantjané krasa boengah manèh déning roemasa loewar saka ing bebaja keblebek ing sagara. Bareng soré dohé saka ing daratan watara moeng kari rong mijl. Pangarahé toewan Gulliver ing sabisa-bisa arep mentas soré ikoe oega, nanging sanalika banget kagèté, bareng weroeh, jèn sekotjiné kaboen-tjang menjang tengahing sagara. Moelané bandjoer nibakaké djangkar; sanadjan isih koedoe gentèn djaga, éwadéné paða roemasa olèh ngaso. Nanging olèhé paða ngaso ikoe ora patia soewé. Watara ing wajah tengah wengi toewan Gulliver tangi, kagèt déning panggemboré toewan Morricé; bareng dèwèké arep ngadeg, ora bisa, djalaran tangan lan sikilé

paða dieroet. Sanadjan nggoné boedi ngentèkaké karosan, éwadéné meksa ora bisa oewal. Bandjoer kroengoe pasambaté toewan Morricé manèh.

Toewan Gulliver wis ora samar, jèn ing nalika ikoe ana roebéda, bandjoer arep nggoegah mantroes-mantroesé. Ananging bandjoer kroengoe, jèn mantroesé paða geloet pisoeh-pisoehan, sing sidji arep ndjegoeraké sidjiné menjang sagara. Wasana karo-karoné paða kedjogoer ing sagara.

Ora antara soewé sing sidji mentas bali menjang sekotji, toemoeli siðem premanem ora ana swara apa-apa. Moelané toewan Gulliver doewé pangira, jèn sing mentas ija bandjoer mati; soepaja weroeha genahé, bandjoer dioendang djenengé. Saoéré goemeter, bandjoer tjarita, jèn toewan Morricé oemoek nggawa radjabrana akèh pangadjiné; dèwèké karo kantjané mantroes soemedja ngreboet radjabrana maoe. Bareng toewan Morricé toeroe bandjoer paða dipatèni, nanging katrangané ora doewé apa-apa. Moelané mantroes loro bandjoer paða toetoehtoetoehan, wasana kedrawasan dadi paða pantjakara, nganti paða ketjemploeng ing sagara; sarèhné kantjané ora bisa nglangi, dadi bandjoer mati keblebek, dèwèkné dèwé bisa mentas. Nalikané arep paða matèni toewan Morricé, toewan Gulliver dieroet ðisik, soepaja adja nganti miloe-miloe marang prakara ikoe.

Mantroes maoe sawisé tjarita, bandjoer marani toewan Gulliver natasi eroet-eroetané. Bareng ésoek djisimé toewan Morricé katon gilang-gilang ana ing ðasaring sekotji, bandjoer disalati dèwé sarta ditjemploengaké ing sagara.

Ing nalika samana bandjoer ana angin betjik midid saka ing sagara, dadi sekotjiné loemarang menjang ðaratan. Nanging toewan Gulliver ora boengah djalaran ing batin pangarep-arepé ing nalika ikoe angoer miloea mati. Moelané mangkono, marga roemasa ora kedoega momoran karo wong kang wis taoe matèni wong; aloewoeng amor karo kéwan galak ana ing satengahing alas, tinimbang karo mantroes kantjané ikoe.

Lakoening sekotji alon ngener menjang pasisir, nanging ing ðaratan ora ana wong kang katon. Wasana toewan Gulliver weroeh ana praoe, katon ana ing tjakrawala, watara dohé ora loewih saka rong mijl.

Katjarita mantroes maoe djèngkèng doewé pandjaloek marang toewan Gulliver, dosané adja nganti diwijak. Wiwitané toewan Gulliver ora gelem sagoeh, nanging bareng mantroes maoe katon banget kedowoengé, sarta gelem prasetya ora arep manèh-manèh nglakoni panggawé ala mangkono, bandjoer arep meneng baé disik.

Bareng toewan Gulliver weroeh praoe, énggal awèh sasmita jèn ketiwasan; wong ing praoe oega bandjoer pađa weroeh marang sasmitané toewan Gulliver. Praoe gedé bandjoer marani, soewé-soewé tjedak bandjoer ngroetjati lajar sarta ngedoenaké sekotji.

Katrangané praoe ikoe praoe-dagang Prasman. Toewan Gulliver ditampani déning toewan kapitan kalawan soeka boengahing ati, bandjoer njaritakaké lelakoné ana ing praoené dèwé, nanging ora kanđa jèn kang maoe ana kantjané manèh, kang miloe disingkiraké ana ing sekotjiné.

Praoe Prasman ikoe lajar saka ing Sijem, djenenging praoe *Le Faucon*, kapitané toewan Saint André. Toewan kapitan doewé pangira, jèn tilas praoené toewan Gulliver bandjoer mbadjag. Moelané toewan kapitan doewé pangira mangkono, djalaran dèwèkné teloeng dina kang kepoengkoer mentas nandangi praoe badjag, woedjoeding praoe trep kaja tjaritané toewan Gulliver. Praoening badjag maoe ilang tijangé déning mrijemé toewan kapitan, sarta panggedéné oega kapoepoe, moelané bandjoer ontjat.

Katjarita mantroesé toewan Gulliver, sadoeroengé tekan ing Kaap de Goede Hoop, ketjanďak ing lara bandjoer mati. Djisimé katjemploengaké ing sagara. Dadi toewan Gulliver wis ora perloe ngladèkaké wong dosa maoe marang pangadilan.

Praoe Prasman maoe ana ing Kaapstad lèrèn nganti rong sasi lawasé, perloe ndandani karoesakan. Sawisé rampoeng, bandjoer mangkat noetogaké lakoe, wasana slamet tekan ing koeđa Saint Malo ing tanah Prasman. Toewan Gulliver arep mbajar paséwaning praoe nggoné miloe noempang, nanging toewan kapitan ora gelem nampani. Malah toewan kapitan arep noekoe sekotjiné toewan Gulliver; oega diwènèhaké, nanging toewan Gulliver ora gelem nampani doewité, dadi dianggep minangka pamales sihé toewan kapitan. Malah bareng

toewan Gulliver pamitan, toewan kapitan isih diwènèhi manèh inten las-lasan saelas, kang pèni banget.

Saka ing koeṭa Saint Malo toewan Gulliver bandjoer menjang Parijs; ana ing kono toewan Gulliver bisa adol gawané inten, bandjoer noetoegaké lakoe, moelih menjang tanah Inggris.

Bareng tekan ing omah, banget kagèt lan pangoengoené ing ati, déné bodjoné wis ora ana, wis ndisiki moelih marang djaman kalanggengan. Moelané ana ing omah toewan Gulliver kasepèn banget, dadi roemasa banget ing seḍihé.

V.

Lelakoné toewan Gulliver kang wekasan.

BAGÉAN I.

Kanggo ngliipoer atiné, toewan Gulliver bandjoer lajarian manèh.

Katjarita toewan Gulliver ana ing omah ora karo bodjoné, roemasa kasepèn banget, bandjoer nijat ngliipoer pikiré sarana lelajarian manèh. Djalaran saka ing ikoe bareng ditari dadi kapitané praoe *Avonturier*, bandjoer énggal ditampani. *Avonturier* ikoe praoe dagang kang gedé, déné gedéné 350 ton. Nijaté saiki moeng arep dadi kapitan baé, moelané bandjoer nampani toewan Robert Peerfoy, dadi dokter praoe.

Bareng wis soemekta, toewan Gulliver noedjoe ing mangsa herfst mangkat saka ing palaboehan Portsmouth. Ana ing satjedaké tandjoeng Teneriffe toewan Gulliver kepag karo mitrané lawas, ja-ikoe toewan kapitan Peacock, kang arep koelak kajoe campêche menjang Honduras, bandjoer arep digawa menjang tanah Inggris. Toewan Peacock didjak déning toewan Gulliver lajarian menjang samodra Kidoel, nanging toewan Peacock ora gelem. Ing boeri toewan Gulliver kroengoe, jèn praoené toewan Peacock katempoeh ing prahara, bandjoer kèrem, wongé pađa mati keblebek kabèh, moeng ana djongos praoe sidji kang bisa slamet olèh pitoeloeng.

Toewan Gulliver déwé mbandjoeraké sedyané. Nanging bareng tekan ing djadjahan kang hawané panas, awaking praoené akèh kang mati, ora koewat panasing hawa. Ana ing Kaapstad toewan Gulliver kepeksa golèk mantroes manèh. Nanging ora lawas ngrasakaké kedoewoeng, djalaran weroehé wis kasèp, jèn mantroesé anjar satemené akèh badjagé.

Ing nalika samana wongé toewan Gulliver watara ana 50. Préntahé panggedéning Maatschappij, toewan Gulliver dikon srawoengan dagang karo wong ing poelo-poeloné samodra

Kidoel, sarta dikon ndjadjah poelo-poelo kang doeroeng kawroehan ing wong akèh.

Katjarita genṭo-genṭo, kang paḍa maleboe dadi mantroes ana ing Kaapstad, paḍa ngrimoek kantjané, didjak paḍa mbaléla marang toewan Gulliver. Kanijatané arep paḍa ngoewasani praoené. Noedjoe sawidjining dina toewan kapitan ana ing kamaré paḍa ditoekoep, ditalèni tangan lan sikilé, sarta digirèn-girèni, jèn nganti soewala, arep ditjemploengaké ing sagara. Toewan Gulliver wis ora bisa soewala, dadi moeng asrah bongkokan.

Wasana bandané dioetjoeli, nanging sikilé diranté diolèhaké karo patoeroné; mangkono oega ana kang dikon ndjaga nganggo sikep beḍil: jèn toewan Gulliver katon arep ontjat, meṣti bandjoer dibeḍil. Jèn pangan, saben wajahé mangan, meṣti dikirim; nanging papréntahaning praoe bandjoer ditjekl ing bénggoling brandal. Kanijatané arep paḍa mbadjag menjang kapoelowan Indija Nederland. Nanging koedoe njan-tosakaké balané ḍisik, sabab jèn wongé moeng samono, wis meṣti baé doeroeng kelar. Moelané arep paḍa ngedol dagangan momotané praoe ḍisik; jèn oewis, bandjoer arep paḍa menjang poelo Maḍagascar, golèk woewoeh kantja badjag.

Praoe bandjoer dilakokaké moebeng ana ing sagara nganti pirang-pirang dina, ora karoewan parané. Toewan Gulliver ora weroeh babar pisan, praoené ikoe eneré menjang endi, djalaran isih ditoetoep ana ing kamaré, toer koedoe tansah anteng, ora kena njebawa. Pandjagané kentjeng sarta saḍéla-saḍéla digirèn-girèni arep dipatèni.

Katjarita ana mantroes sidji teka ing kamaré toewan Gulliver, dikongkon déning kapitaning praoe anjar, dikon awèh weroeh, jèn toewan Gulliver arep toemoeli diedoenaké ing ḍaratan. Toewan Gulliver mopo, nanging tanpa gawé. Malah toewan Gulliver takon sapa kang dadi kapitan baé, ora diwangsoeli.

Toewan Gulliver dipeksa maleboe ing sekotji; panganggoné sing betjik-betjik dikon ngenggo sarta disangoni patelesan saboentel. Goloké kena digawa, nanging gegaman lijané koedoe paḍa ditinggali kabèh. Mangkono oega kantong-kantongé kang isi ḍoewit lan barang ringkes, ora paḍa dipredoeli. Se-

kotjiné diwelahi menjang daratan, toewan Gulliver bandjoer dientasaké ana ing kono. Toewan Gulliver ngasih-asih ndja-loek diwènèhi weroeh, kira-kira dèwèkné ikoe ana ing endi. Ananging mantroes-mantroes kang ditakoni, ija pađa ora weroeh. Sabab karepé kapitan anjar, samangsa nemoni daratan, toewan Gulliver arep dientasaké ana ing kono. Mangka ing nalika ikoe lagi nemoni daratan sapisan. Mantroes-mantroes pađa awèh remboeg, toewan Gulliver dikon énggal mentas sing adoh, soepaja adja nganti ketiwasan déning robing sagara. Sawisé awèh remboeg mangkono, mantroes-mantroes toemoeli pađa bali menjang praoené.

Dadi saiki toewan Gulliver kari dèwé ana ing poelo, kang doeroeng disoemoeroepi. Bandjoer rada mentas manengah, toeron ana ing pepoenthoek kambi njawang sekotji kang marani praoené. Dideleng sarana kèkeré sekotji maoe katon tekané ing praoe, wongé pađa moenggah, toemoeli sekotjiné dikèrèk moenggah; ora soewé praoené mbabar lajar, bandjoer mangkat. Panjawangé toewan Gulliver nganti praoené ora katon.

Saiki toewan Gulliver wiwit mikir apa sing arep dilakoni. Sawisé rampoeng pamikiré, bandjoer ngadeg, soemedja ndjadjah kaanané ing kono; jèn ketemoe karo wong alasan, tékadé moeng arep masrahaké pati-oeripé. Nanging ing batin isih doewé pangarep-arep bisané slamet, sabab isih nggawa dandanan rèmèh-rèmèh, kajata: gelang, kaloeng, djoengkat lan sapanoenggalané; ikoe doega-doega kang bakal mitoeloengi awaké. Dandanan kang kaja mangkono ikoe satemené akèh olèhé nggawa saka ing nagarané, pantjèn arep didol; nalika dèwèkné arep dientasaké, mrelokaké nggawa ing sawatara.

Sasoewéné loemakoe toewan Gulliver weroeh wit-witan kang ditandoer lelarikan, ing sela-selané akèh soeketé, malah ana tandoerané pari. Olèhé mlakoe ngati-ati banget, sabab koe-watir, jèn bandjoer dikrojok ing wong alasan oetawa dipanah saka ing kadohan. Toewan Gulliver wis ngandel, jèn poelo ikoe dienggoni ing wong, sabab kedjaba kang kaseboet ing doewoer, oega weroeh tapaking manoengsa.

Wasana lakoéné toewan Gulliver tekan ing sawidjining ratan amba; ing kono akèh tapaké wong, tapak kéwan kang traktaké belah, sarta tapak djaran; déné kang akèh, ja-ikoe tapaké

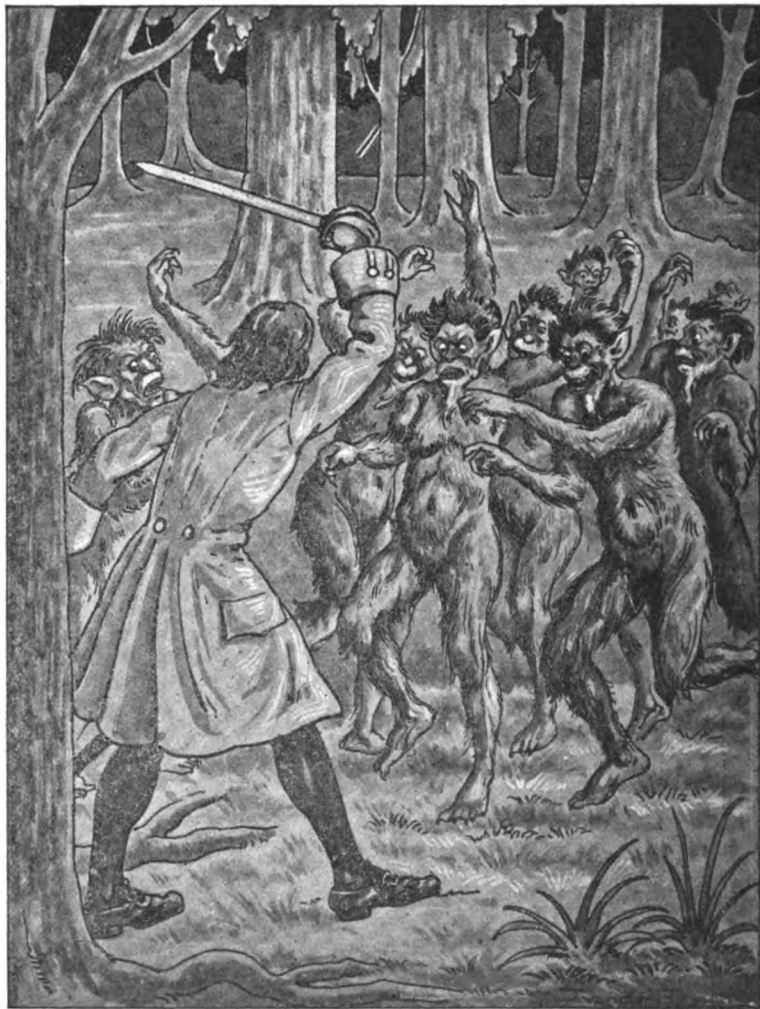
djaran. Mangkono oega toewan Gulliver weroeh machloek mèmper wong. nanging anéh sipaté, pađa ana ing ara-ara lan ana ing kekajon. Woedjoedé medèni banget, nganti toewan Gulliver ora bisa ngarani, apa panoenggalané manoengsa, apa panoenggalané ketèk kang gedé-gedé. Toewan Gulliver panjawangé aling-alingan groemboel, soepaja bisa terang.

Ora antara soewé ana sing njeđak panggonané toewan Gulliver, moelané panjawangé bandjoer bisa tjeđa. Sirah lan dađané pađa kafoekoelan ing ramboet arémbjak-rémbjak, sarta adjénggot kaja weđoes bérok. Tangan lan sikilé oega pađa kafoekoelan ing woeloe, nanging koelité isih katon, ja-ikoe abang-abang koesi.

Pangirané toewan Gulliver kentjeng jèn machloek kang katon ikoe bangsaning ketèk, apa manèh bareng katon bisa mènèk ing wit-witan kang doewoer-doewoer, sarta bandjoer trampil mantjoluté saka ing sawidjining pang menjang pang lijané. Roepaning woeloené warna-warna, ana kang abang nom, ana kang abang-toewa oetawa ireng. Ananging toewan Gulliver doeroeng taoe mranggoeli kéwan kang nggegilani kaja mangkono.

Wasana toewan Gulliver soemedja mbandjoeraké lakoené, arep golèk omah wong; goloké diliga. Sanalika ana ketèk gedé sidji marani; bareng disawang déning toewan Gulliver, bandjoer mandeng, pasemoné kaja doeroeng taoe weroeh wong. Bandjoer njeđak manèh kambi ngoemboelaké tangané. Nanging bandjoer disampé nganggo gigiring goloké toewan Gulliver; moelané ora wani nganggo landépé, sabab koewatir, jèn ndadèkaké nepsoené wong ing kono. Djalaran akèh tanah-tanah, kang kéwané dianggep soetji, dadi jèn matèni kéwan, dianggep dosa gedé

Kagèt déning panjampéné toewan Gulliver, machloek kang kinira ketèk maoe moendoer kambi ndjerit; ora soewé akèh kantjané kang teka arep tetoeloeng, watara ana patangpoeloeh. Toewan Gulliver dikepoeng sarta katon arep pađa ditandangi. Toewan Gulliver bandjoer mlajoe menjang sawidjining wit-witan, kanggo sèndèn nampani pangamoeking ketèk sarana goloké. Éwadéné soewé-soewé toewan Gulliver koewalahen. Toedjoené ketèk-ketèk maoe sanalika bandjoer pađa loenga kabèh, toewan Gulliver ora mangerti, apa kang dadi sababé.

*VI. Toewan Gulliver dikepoeng sarta katon arep
vada ditandangi.*

Toewan Gulliver bandjoer noetogaké lakoené kambi mikir-mikir, apa baja kang dadi sababé, déné ketèk-ketèk maoe sanalika kok bandjoer pađa ontjat kabèh.

Ora soewé toewan Gulliver weroeh machloek kang loewih anèh manèh, woedjoedé kanġ saparo manoengsa kang saparo djaran, pađa mlakoe rinġik ana ing ara-ara, parané menjang panggonané ketèk-ketèk maoe. Toewan Gulliver ngira, jèn ikoe kang dadi djalaraning loengané ketèk-ketèk maoe.

Juander Heyden

*Gambar 9.
Kang sidji njènèng topiné toewan Gulliver.*

Bareng djaran kang asipat manoengsa maoe weroeh marang toewan Gulliver, saking ngoengoené bandjoer mandeg. Ora soewé njedak sarta ngiling-ilingi toewan Gulliver, pasemoné katon, jèn goemoen banget. Nanging bareng toewan Gulliver arep mbandjoer, toemoeli diaḍangi. Toewan Gulliver ngaroeh-aroeḥi, nanging djaran kang sipat manoengsa ora mangerti, moelané gèḍèg. Toemoeli ana sidji manèh teka. Karoné paḍa bagé-binagé, nanging toewan Gulliver ora mangerti basané. Toemoeli paḍa soemisiḥ, remboegan kambi mlakoe-mlakoe, naging saḍéla-saḍéla njawang marang toewan Gulliver, semoené djoemaga, adja nganti toewan Gulliver bisa ontjat.

Olèhé paḍa remboegan soewé, moelané toewan Gulliver soemedja mbandjoeraké lakoené, arep golèk désa oetawa omah, kang didoenengi ing wong. Nanging bareng djaran kang sipat manoengsa kang teka ḍisik maoe weroeh, jèn toewan Gulliver arep loenga, bandjoer ngabani akon mandeg. Toewan Gulliver kagèt, bandjoer mandeg, rasané kaja ngentèni préntah; ing sabisa-bisa wediné ora dikétokaké. Nanging ing batin banget tjiliké ing ati.

Djaran kang sipat manoengsa maoe bandjoer paḍa njedaki sarta ngiling-ilingi toewan Gulliver, namataké woedjoedé. Kang sidji njènèng topiné toewan Gulliver, toemoeli diboekak sisan déning toewan Gulliver déwé ndadèkaké goemoené sakarokaroné. Sepatoe lan kaosé toewan Gulliver oega diiling-ilingi, banget olèhé namat-namataké.

Djaran kang asipat manoengsa loro maoe roepa lan woedjoedé paḍa baé, kang béda moeng oelesing woeloené. Awak lan sikilé wis trep kaja djaran, moeng ing sandoewoeré sikil ngarep ana gemboengé manoengsa nganggo tangan lan enḍas manoengsa. Rainé wis djiblès rai wong, malah pasemoné tadjem banget.

Toewan Gulliver doewé pangira, jèn kang paḍa ketemoe karo dèwèkné ikoe toekang soelap; olèhé paḍa aḍapoer mangkono ikoe, moeng arep sembranan marang toewan Gulliver. Moelané bandjoer njoba toetoer mangkéné marang djaran kang asipat manoengsa:

„Toewan-toewan, koela gaḍah panginten, jèn sampéjan sami „toekang soelap; jèn panginten koela poenika leres, temtoe „sampéjan saged mangertos sawarnining basa. Pramila koela-

„ngatoeri pirsā ing sampéjan, jèn koela poenika satoenggali-
„poen tijang Inggris ingkang memelas, déné manggih sangsara
„wonten ing pasisirpoen pelo poenika. Sapoenika koela
„gaḍah panoewoen, kaparenga koela noempak ing gigir sam-
„péjan, ladjeng kabektaa ḍateng satoenggaling grija oetawi
„kiṭa, soepados koela saged angsal pitoeloeng Sampéjan baḍé
„koelaépahi sagaḍah-gaḍahankoela, ingkang kénging koela-
„ḍiṇḍal, inggih poenika lading lan gelang poenika.”

Olèhé tjalaṭoe mangkono ikoḥ kambi ngetokaké lading lan gelang saka ing sak-ing koelambiné. Djaran kang asipat manoengsa paḍa meneng baé, nanging olèhé ngroengokaké ditingaké banget. Bareng toewan Gulliver meneng olèhé tjatoeran, loro-loroné paḍa goeneman nganggo basané ḍéwé, toemoeli kang sidji pamitan, loenga njongklang. Sidjiné, ja-ikoe kang ketemoe karo toewan Gulliver ḍisik, awèh sasmita, jèn toewan Gulliver kena noetoegaké lakoené. Toewan Gulliver mitoeroet, nanging dietoetaké déning djaran kang sipat manoengsa, sarta bareng lakoené rinḍik, bandjoer digelak sarana temboeng: „hun, hun!”

Toewan Gulliver ing sabisa-bisa bandjoer awèh sasmita, jèn keselé banget, dadi lakoené ora bisa rikat. Djaran kang asipat manoengsa semoené mangerti, tanḍané bandjoer manḍeg, soepaja toewan Gulliver léréna.

BAGÉAN II.

*Toewan Gulliver ana ing panggonané djaran
asipat manoengsa.*

Sawisé lèrèn saḍéla, toewan Gulliver mbandjoeraké lakoené, soewéné olèhé mlakoe isih karo tengah djam. Toemoeli teka ing sawidjining omah, pajoné damèn. Bareng weroeh omah, toewan Gulliver roemasa doewé pangarep-arep bakal olèh kaslametan.

Djaran kang asipat manoengsa awèh sasmita soepaja toewan Gulliver maleboea ing omah ḍisik. Bareng wis maleboe, ing sadjroning omah katon djembar banget, djrambahé lemah lem-poeng kang digawé atos. Akèh panoenggalané djaran asipat

manoengsa, ana kang pađa linggih ing koersi lan ana kang pađa njamboet gawé. Djaran kang asipat manoengsa, kang ngetoetaké toewan Gulliver, bandjoer noetoeti maleboe; ikoe bandjoer ngandani kantjané akèh-akèh, semoené mitoetoeri, adja pađa moenasika marang toewan Gulliver. Ing sadjroning omah ikoe kedjaba panggonan kang wis dileboni, isih ana panggonané loro manèh. Toewan Gulliver didjak maleboe ing panggonan kang kaping teloe, dadi ngliwati panggonan kang sapisan lan kang kapindo. Panggonan kang kaping teloe ikoe djrambahé digelari klasa aloes-aloes, mangkono oega beka-kasé ing kono moela pantjèn loewih betjik tinimbang ing panggonan kang sapisan. Ingkono ana djaran sipat manoengsa toewa sidji linggih ing koersi, nggoné njawang marang toewan Gulliver katon soemengit. Kang ngeteraké toewan Gulliver bandjoer tjatoeran karo bangsané kang toewa ikoe.

Ora antara soewé djaran asipat manoengsa toewa awèh sasmita, toewan Gulliver dikon miloe, didjak metoe menjang boeri; ing kono ana omahé manèh. Bareng pađa maleboe, toewan Gulliver kagèt banget weroeh ketèk gedé teloe, pannoenggalané kang pađa kepranggoel ana ing dalan. Ikoe pađa ditjantjangi sarta lagi pađa mangan bangsaning lobak.

Djaran sipat manoengsa toewa préntah marang batoeré, dikon ngoetjoeli ketèk sidji, bandjoer dikon ngadeg djèdjèr toewan Gulliver. Bandjoer disawang sarta ditandjing-tandjing déning djaran asipat manoengsa toewa.

Gilané toewan Gulliver sangsaja banget, bareng weroeh, jèn kéwan kang kaja ketèk maoe sesipatané akèh èmperé karo wong. Rainé rata sarta amba, iroengé gedé nanging amblek, lambéné ndjebir, tjangkemé amba, dadi kaja déné wong alasan. Bédané karo wong alasan, moeng koekoéné dawa-dawa, èpèk-èpèké kasar lan roepané abang nom, mangkono oega gigiré akèh banget woeloené.

Djaran asipat manoengsa semoené kèwoehan banget, bareng panandjéngé tekan ing tangan lan sikil. Kira-kira djalaran toewan Gulliver nganggo sandangan, mangka ing kono semoené ora mangerti babar pisan menjang sandangan.

Toewan Gulliver toemoeli diwènèhi lobak; oega ditampani, bandjoer diamboe, nanging bandjoer dioeloengaké bali, pa-

tjaké taklim. Toewan Gulliver bandjoer gèdèg-gèdèg, minangka sasmita, jèn pangané doedoe lobak.

Ketèké toemoeli dikon ngandangaké; toewan Gulliver bandjoer ditakoni sarana sasmita, apa sing didojani. Nalikané toewan Gulliver lagi mangsoeli, bandjoer ana sapi liwat. Toewan Gulliver bandjoer noedingi sapi maoe, sarta ing sabisa-bisané awèh sasmita, jèn dèwèkné kepéngin ngepoeh poehané. Djaran asipat manoengsa mangerti, moelané toewan Gulliver bandjoer didjak maleboe ing sawidjining omah; ing kono akèh poehané winadahan ing djembangan lan tong, pangroematé resik-resik. Toewan Gulliver bandjoer diwènèhi poehan satoewoeng gedé; bareng diombé, krasa seger banget, kekoewatané oega krasa moendak.

Ora antara soewé toewan Gulliver weroeh toenggangan, woe-djoedé mèmper kèsèr, ditarik ing jahoe papat — jahoe ikoe djenengé kéwan kang mèmper ketèk lan mèmper manoengsa maoe — mandeg ana ing sangareping omah. Sing noenggangi sawidjining djaran asipat manoengsa kang wis toewa; semoené sikilé kiwa tatoe, tandané: bareng moedoen, lakoené pintjang.

Djaran asipat manoengsa sing teka ikoe bandjoer didjak mangan ana ing kono déning sing doewé omah. Moenggoeh rampadané awoedjoed iris-irisan roti ditjeloebaké ing poehan, lan gorèngan djagoeng. Toewan Gulliver dikon miloe mangan, linggihé ana ing sandingé sing doewé omah. Toewan Gulliver mangerti, jèn kang pađa ditjatoer sasoewéné mangan, ora lija ja moeng awaké.

Sasoewéné mangan toewan Gulliver bisa sinaoe djenengé: poehan, banjoe, geni lan sapanoenggalané, nganggo temboengé ing kono, nganti bisa mangerti lan bisa moeni.

Bareng soré toewan Gulliver kena golèk papan dèwé kanggo toeroe. Bareng wis olèh, bandjoer ditatani damèn sarta dienggoni toeroe, ora nganggo tjoetjoel panganggoné; éwadéné bandjoer bisa toeroe kepénak.

Ing sabandjoeré kang diperlokaké disik déning toewan Gulliver, ja-ikoe olèhé sinaoe basané ing kono; sing moelang sing doewé omah, anak-anaké lan batoer-batoeré sing doewé omah. Toewan Gulliver noedingi barang apa-apa, goeroené ngarani djenengé, bandjoer ditoelisi déning toewan Gulliver; jèn pinoedjoe dèwékan, tjatetané diapalaké. Olèhé nglantihaké

Lelakoné Gulliver

11.

oenining temboeng sarana akon moeni marang goeroené ambal-ambalan.

Sing doewé omah merlokaké banget, sóepaja toewan Gulliver énggala bisa basané ing kono, sabab toemoeli kepéngin weroeh, toewan Gulliver ikoe asalé saka ing endi, kaprijé kaananing nagarané sarta kaprijé lelakoné, déné nganti tekan ing kono.

Soepaja dadi pangéling-éling, adja nganti lali tegesé, temboeng-temboeng tjatetané maoe pađa disisihni temboengé Inggris. Kang mangkono ikoe sing doewé omah ora mangerti babarpisan, dimangertèkaké déning toewan Gulliver ija angèl banget mangertiné, djalara ing kono moela pantjèn ora weroeh ing toelis babarpisan.

Bareng wis olèh watara sapoeloeh minggoe, kawroehé temboeng toewan Gulliver wis akèh, bareng wis teloeng sasi wis bisa tjatoeran, malah wis bisa njaritakaké lelakoné marang sing doewé omah. Ing wiwitané sing doewé omah ora ngandel, jèn ing tembing kanané sagara isih ana tanahé manèh, loewih manèh, jèn ana wongé sing bisa lajara ing sagara. Piandelé kentjeng, jèn wong ngambah sagara, mesti dadi tai oerang.

Lawas-lawas akèh djaran asipat mamongsa pađa teka, kepéngin weroeh; ana ing kono pađa seneng omong-omongan karo toewan Gulliver. Kang mangkono ikoe ndjalari gampangé toewan Gulliver olèhé sinaoe basané ing kono, moelané ing limang sasiné wis mangerti temenan sarta olèhé tjatoeran wis kepénak. Saben sing doewé omah loenga, toewan Gulliver mesti didjak; ana ing endi-endi toewan Gulliver koedoe diadjèni sapantesé. Toewan Gulliver isih tansah dikon njaritakaké lelakoné; samangsa doewé pangira, jèn toewan Gulliver goroh, bandjoer metoe saka ing sentongé. Éwadéné isih tansah bola-bali takon bab tatatjarané ing nagarané toewan Gulliver.

Bareng toewan Gulliver wis roemasa weroeh kaanané djaran asipat mamongsa, bandjoer kepéngin weroeh, sing aran jahoe ikoe satemené bangsa apa. Moelané bandjoer ndjalok palilah, arep ndeleng jahoe kang panggonané ora adoh saka ing kono. Toewan Gulliver digawani batoer kang rosa sidji, soepaja

roemeksaa. Djalaran jèn ora ana sing roemeksa, akèh koe-watiré. Ingarep wis ditjaritakaké nalika toewan Gulliver ketemoe karo machloek-machloek maoe. Andjaba saka ikoe toewan Gulliver ja wis taoe mèh tiwas, nalikané liwat ing sandingé ora nganggo nggawa goloké. Kerep banget solah-tingkahé toewan Gulliver ditirok-tirokaké, nanging jèn ditjedaki, bandjoer ora soemanak.

Machloek kang mèmper ketèk ikoe sanadjan isih tjilik, ja wis sarwa trampil; pinter banget nglangi, sarta jèn golèk iwak, bisa sloeloep nganti soewé.

Noedjoe sawidjining dina toewan Gulliver njekel jahoe tjilik sidji, watara oemoer teloeng taoen; panjkelé diarah-arrah banget, adja nganti wedi. Ananging bareng ditjandak, bandjoer gembor-gembor kambi nggraoeti sarta njakoti, moelané bandjoer ditjoelaké toemoeli. Toedjoené bandjoer ditjoelaké, adjaa mangkono toewan Gulliver dadi apa, sabab bareng jahoe tjilik maoe gembor-gembor, sing toewa pada marani arep noeloengi. Ananging bareng weroeh, jèn kang gembor-gembor wis ditjoelaké, toer ora boesik woeloené kalong, bandjoer mandeg ora barang-barang. Malah bareng weroeh, jèn batoeré sing doewé omah teka, bandjoer pada loenga pating djanthal, rinidik asoe digitik.

Dadi toewan Gulliver bisa weroeh, jèn jahoe ikoe djoelig, tjuelika, ngoetoeh, djirih, nanging galak lan rosa. Gawéné dienggo tarikan déning djaran asipat manoengsa, sarta dienggo njamboet-gawé lijané. Panggonané misah, digawèkaké omah déwé; pakané bangsaning lobak, ojad-ojadan lan sapanoeng-galané.

Wondéné djaran asipat manoengsa ikoe tepoengé sidji kambi sidjiné roekoen banget. Olèhé pada toeloeng-tinoeloeng ora moeng karo kang disenengi baé, soemarambah karo bangsané kabèh. Jèn ana djaran asipat manoengsa mantja, kesar ing panggonané, olèhé mbetjiki pada baé karo kantja oetawa sanaké déwé.

Menjang toelisan, djaran asipat manoengsa ikoe ora weroeh, dadi ja ora doewé lajang; kawroehé moeng waton saka getok-toelar baé. Pangétoengé waktue: ana èmpéré karo bangsa Europa. Taoené mitoeroet woedjoeding remboelan lan mitoeroet

lakoening remboelan ngoebengi srengéngé. Mångkono oega doewé kawroeh bab lakoéné remboelan lan srengéngé. apa-déné bab grahana srengéngé lan grahana remboelan. Ananging ja moeng mandeg samono kawroehé bab palintangan.

Nganggit kidoeng, djaran asipat manoengsa ikoe baoed-baoed, toer tembang-tembangé moeng olèhé maris saka ing leloehoeré sarana awangan, diapalaké. Soerasaning tembang kidoengé pađa nenangi marang pamitran lan kamoerahaning ati oetawa pangadji-adjin marang kang oenggoel ing samoebarang lakoe kanggo olah karosan.

Pirantiné njamboet-gawé kang digawé bangsané watoe geni sing atos; sanadjan gawéané isih kasar, éwadéné kanggoné maédahi banget.

Moenggoeh panggonané toewan Gulliver déwé ija ditata déwé. Moenggoeh doenoengé digawékaké omah déwé ana ing sandingé omahé sing doewé omah. Wewangoenaning omah ija kaja kaloemrahané ing kono, nanging tjilik. Pageré ing djero dilangsé nganggo klasa, nam-namané toewan Gulliver déwé. Mangkono oega toewan Gulliver ija gawé koersi déwé nganggo pangoté, bisa olèh loro.

Bareng sandangané wiwit pađa amoh, bandjoer gawé panganggo anjar; déné kang digawé waloelang troewèloe; sepatoené ditoengkaki nganggo kajoe. Patoeroné ija gawéané déwé, kasoer lan bantalé pađa diisèni woeloe manoeke warna-warna. Sarèhné bab pangané moeng kari moeloek baé, ora koedoe golèk déwé, dadi oeripé toewan Gulliver ana ing kono ing sabobot kena diarani seneng.

BAGÉAN III.

Toewan Gulliver bali menjang tanah woetah getihé.

Katjarita noedjoe sawidjining ésoek toewan Gulliver diendang déning sing doewé omah; bareng toewan Gulliver maleboe ing sentongé, sing doewé omah katon kéwoehan banget olèhé arep kanđa marang toewan Gulliver. Wasana kanďané bisa kewetoe; beboekané: toewan Gulliver ditemtokaké bakal ngarani anèh banget menjang sing arep dikan-

ḍakaké, ananging kaprijé manèh, wong wís koedoe mangkono. Sawisé mangkono bandjoer kanḍa, jèn para djaran asipat manoengsa mentas paḍa begadring, ana ing begadring kono ḍèwèkné ditoetoeḥ, déné gelem mitoeloengi sarta kanggonan machloek kang kaja toewan Gulliver. Wasana pantjasaning begadring: ḍèwèkné kadjibah ngloengakaké toewan Gulliver kaja déné nalika tekané. Ḍèwèkné ija mangerti, jèn kang mangkono ikoe ora bisa kelakon. Sapa sing bisa nglangi njabrang ing sagara gedé? Moelané toewan Gulliver dikon gawé praoe tjilik kaja sing dienggo ngentasaké bijèn. Batoerbatoéré ḍéwé lan batoerbatoéré tanggané arep paḍa dikon ngréwangi kabèh. Wasana kanḍané sing doewé omah: ḍèwèkné pantjèné seneng banget kanggonan toewan Gulliver ing salawasé oerip, naging ora wani nglanggar pantjasaning begadring.

Toewan Gulliver kagèt banget ngroengokaké kanḍané sing doewé omah mangkono ikoe, roemasa tjilik banget atiné.

Sing doewé omah bandjoer ngrerapoe akèh-akèh, nganti toewan Gulliver rada paḍang atiné; ananging meksa isih kanḍa. jèn satemené isih bingoeng, kaprijé baé bisané loenga saka ing kono. Ḍèwèkné ora roemasa koewat nglangi lakon sadjam, mangka poelo kang tjedak ḍéwé saka ing kono mesti ora babal koerang saka lakon satoes djam. Moenggoeh gawéa sekotji ḍisik, ija ora bisa toemindak, djalaran ing kono akèh kekoerangané kanggo gawé praoe.

Éwadéné toewan Gulliver arep njoba gawé praoe, soepaja katona, jèn mitoehoe marang remboegé kang doewé omah. Jèn ora bisa kelakon dadi, ja arep masrahaké pati-oeripé Gedé banget panarimané, déné arep diréwangi, nanging toewan Gulliver ndjaloek inah satjoekoe pé, adja disoesoe-soesoe. Ḍèwèkné sagoeh ngetog boediné, bisané si praoe kelakon dadi; perloené ora moeng kanggo nglegani karepé sing doewé omah baé, ija oega kanggo nggondèli njawané.

Sing doewé omah awèh inah rong sasi, sarta batoerbatoéré paḍa dikon nglakoni sapréntahé toewan Gulliver, ora kena madoni oetawa mbangkang.

Sawisé rampoeng olèhé paḍa remboegan, toewan Gulliver bandjoer ngadjak batoéré sing doewé omah, sing saben saben roemeksa marang ḍèwèkné, didjak menjang pasisir, panggon-

ané mentas bijèn. Bareng tekan ing pasisir, bandjoer moeng-
gah ing pepoenŋoek, njawang ing kéblat papat nganggo
kèkeré. Ing kono toewan Gulliver doewé panjana, jèn ing
sisih lor-wétan ana poeloné. Dikira-kira dohé saka ing
kono lakon papat oetawa limang djam. Ananging kantjané
doewé pangira, jèn kang katon ikoe méga; dèwèkné ora
ndoega pisan-pisan, jèn sadjabaning tanahé ikoe isih ana tanah
manèh. Dadi samoebarang kang katon ana ing tjakrawala,
panjawang lan panemoené sédjé banget karo toewan Gulliver,
sing wis koelina marang kaanan ing sagara.

Kang mangkono ikoe rada nggedèkaké atiné toewan Gul-
liver, moelané ing batin ndoewèni nijat, jèn kapeksa koedoe
loenga saka ing tanahé djaran asipat manoengsa, arep mang-
gon ing poelo kang katon ikoe. Ing sabandjoéré moeng arep
pasrah marang kang sipat welas lan asih.

Katjarita bareng wis pađa bali, toewan Gulliver bandjoer
remboegan karo batoeré sing doewé omah, kang dadi kanŋiné
maoe; sawisé remboegan, bandjoer pađa negor wit eik nom
sawatara, gedéné watara sateken-teken; déné sing dienggo
negor wadoeng watoe geni kang landep, digarani kajoe, kang
minangka dadi sangkalé. Wit eik maoe nijaté toewan Gulli-
ver arep digawé témbo.

Bareng panggarapé watara wis olèh nem minggoe, témbo
maoe dadi, djalaran kang ngréwangi akèh. Sing digawé
noetoeŋi oetawa nglangsé waloelang kéwan diedomi, oelar-
oelaré oesoesing kéwan, kang dienggo nglangsé maoe waloe-
langing kéwan kang isih nom-nom, djalaran sing toewa, wa-
loelangé kekandelen lan kekakon. Olèhé gawé welah kang
rekasa banget, éwadéné bisa gawé papat, ja ikoe nganggo
pangoté. Kadjaba saka ing ikoe témboné diisèni sangoe:
daging tarangan, troewèloe lan manoeŋ, tong kajoe loro, kang
sidji isi poehan, sidjiné banjoe ngombé.

Témbo maoe toemoeli ditjoba ana ing bloembang, kang ana
ing sandinging omahé, soepaja weroeha, jèn isih ana koetjiwané,
dadi kena didandani disik. Saroeŋaning samboeng-samboeng-
ané kajoe pađa dirapeti nganggo kenđal garing, dadi tém-
boné koewat ngemot toewan Gulliver lan sangoené. Ing
nalika ikoe toewan Gulliver ngrasa wani loenga noenggang

gawécané témbó. Témbó maoe toemoeli digawa menjang gisik sarana dimotaké ing grobag, kang ditarik ing jahoe; déné sing ngepalani kantiné toewan Gulliver.

Bareng wis soemekta, sarta wis nemtokaké dina bakal mangkaté, toewan Gulliver pamitan menjang sing doewé omah, menjang bodjoné sing doewé omah lan menjang wong lijané kang noenggal saomah karo dèwèkné kabèh. Mangkono manèh awèh panarima karo ngonḍok-onḍok marang sing doewé omah, déné wis diopèni betjik-betjik samono lawasé.

Sing doewé omah ngeteraké tekan ing gisik; ing kono wis akèh djaran asipat manoengsa, arep paḍa ndeleng mangkaté toewan Gulliver noenggang praoe. Toewan Gulliver olèhé ngenḥèni tekaning banjoe rob watara nganti sadjam; ora soewé ana angin betjik, toewan Gulliver bandjoer pamitan manèh menjang saroepané kang ana ing kono, toemoeli mbabar lajar sarta akon ngoetjoeli témboné. Nalika samana wajah djam sanga ésoek, langité paḍang soemilak sarta anginé betjik.

Wiwitané témboné ora diwelahi, moeng dinoetaké lakoening angin, sabab jèn diwelahana, tanpa gawé, moeng tiwas kesel baé; mangka jèn anginé salin, wis mesti koedoe diwelahi. Djaran asipat manoengsa kang paḍa ana ing gisik, panjawangé nganti témboné ora katon.

Sabisa-bisa lakoening témbó dieneraké menjang poelo kang lagi diparani. Sanadjan poelo maoe tjilika sarta ora kadoe-noengana ing wong pisan, jèn toewan Gulliver bisa tekan ing kono, soemedja dienggoni kalawan seneng, ora koerang seneng tinimbang karo dadi Wadana Minister ing tanah Inggris. Djalaran wiwit ditinggal déning sing wadon, dèwèkné wis roemasa ora krasan ana ing tanah Inggris. Sing dikepèngini moeng ngaso ana ing panggonan kang sepi, soepaja pikirané bisaa ajem kepénak. Ananging soepaja bisaa kasembadan mangkono, koedoe ngoedi bisané mentas ing ḍaratan.

Ingarep wis katjarita, jèn toewan Gulliver, nalika awaking praoené paḍa mbaléla, ditoetoep ana ing kamaré nganti pirang-pirang minggoe, dadi nalika samana ora weroeh, menjang ngendi paraning praoené. Mangkono oega nalika dèwèkné dientasaké ing ḍaratan, mantroes-mantroesé sing nggawa, paḍa toetoer jèn ora weroeh ngendi pernahé ḍaratan maoe. Nanging

toewan Gulliver tansah doewé pangira, jèn panggonané praoe maoe ana ing sawétané tandjoeng Kaap de Goede Hoop; apa manèh pangandelé ikoe saja mantep, bareng kroengoe temboengé mantroes, jèn arep pađa menjang Mađagaskar. Sanadjan moeng waton doega-doega, éwadéné parané ngalor-ngétan ikoe mantep banget, djalaran saka pangrasané ing kana mesti ana poeloné.

Anginé adjeg kentjeng saka ing koelon; bareng lakoené watara olèh 18 mijl, njata ing ngarepé katon ana poelo, ja-ikoe poelo kang katon saka ing tanahé djaran asipat manoengsa. Lakoené bandjoer disrempeng, kira-kira djam papat awan tekan ing poelo kang diparani. Poelo ikoe tjilik, akèh pađasé sarta ana soengloné.

Toewan Gulliver golèk papan kanggo ngeroet témboné, bandjoer mentas menjang đaratan arep mangan. Sawisé mangan, moenggah ing sawidjining pađas, arep njawang kaanané ing kono. Bareng tekan ing đoewoer, banget boengahé ing ati, déné ing sisih wétan katon ana đaratan nggameng moedjoer ngalor. Toemoeli moedoen ngentasaké témboné, benginé dienggo toeroe.

Ésoeké toewan Gulliver mbandjoeraké lakoené kang gawat banget ikoe. Bareng lakoené wis olèh pitoeng djam, tekan ing pongolé kidoel-wétan tanah kang katon saka ing poelo tjilik kaseboet ing đoewoer. Pamboeriné toewan Gulliver we-roeh, jèn tanah maoe tanah kang aran Nieuw-Holland.

Bareng toewan Gulliver mentas ing đaratan, ora ana saba-wané machloek kang ndoewèni njawa. Toewan Gulliver kena diarani ora sikep gegaman, sabab golok ikoe doedoe gaman; djalaran saka ing ikoe toewan Gulliver ora wani maleboe manengah ing đaratan adoh-adoh. Ana ing gisik toewan Gulliver bisa olèh tirem, bandjoer dipangan mentahan, sabab ora wani gawé geni, koewatir, jèn konangan ing wong alasan. Mang-kono ikoe nganti teloeng dina lawasé, saben dina moeng mangan tirem mentahan, soepaja sangoené bisaa awèt. Lan manèh toewan Gulliver ana ing kono nemoe belik kang banjoené bening, dadi ora koewatir kasatan.

Ing patang dinané katjarita toewan Gulliver ing wajah ésoek oemoen-oemoen maleboe ing đaratan rada manengah.

Sanalika kagèt weroeh wong alasan, watara ana rong poeloeh, pađa linggih gegeni kepoeng, dohé saka panggonané toewan Gulliver ora nganti 200 méter. Kabèh pađa woeda, wong lanang, wong wadon lan botjah-botjah.

Wong maoe kang sidji dilalah weroeh marang toewan Gulliver, bandjoer kanda marang kantjané; sanalika wongé lanang lima pađa ngadeg, njandak genđéwa lan panahé, arep mboeroe toewan Gulliver. Wongé wadon kambi botjah-botjahé pađa kèri ana ing panggonané geni. Toewan Gulliver bandjoer mak tjangkélak bali menjang gisik énggal-énggalan, teroes mloempat ing témboné, bandjoer diwelahi manengah.

Bareng wong alasan weroeh, jèn toewan Gulliver mlajoe, bandjoer ditoetoeti; sarèhné ora ketjandak, nganti toewan Gulliver tekan ing témboné, bandjoer dilepasi djemparing, kena kémpolé kiwa sangisoring dengkoel. Toewan Gulliver koewatir banget, jèn panahé ampoeh, sabab panahé wong alasan kaloemrahané pađa digawé ampoeh. Bareng toewan Gulliver wis adoh, panahé didoedoet, rasané lara benget,; sa-bisa-bisa bandjoer diepoeh.

Ing nalika samana toewan Gulliver kéwoehan, arep menjang ngendi parané. Arep bali menjang panggonané mentas maoe, ora wani; moelané bandjoer arep teroes lajar mengalor. Sarèhné anginé midid saka ing lor-wétan, moelané lajaré bandjoer diroetjati, témboné diwelahi sarosané. Ananging ora antara soewé tatoené krasa lara banget; moelané bandjoer moelat, golèk papan kanggo mentas menjang daratan. Ing kono toewan Gulliver weroeh ana praoe lajar, prenahé ana ing sisih lor-wétan, saja soewé saja tjeđak.

Toewan Gulliver soewé pamikiré: marani apa ora; sabab đèwèkné weroeh, jèn ing kono ikoe pantjèn kađatoning badjag. Moelané moeng arep dientèni đisik, soepaja weroeha bandéraning praoe bandéra apa. Sabab kekentjengané milaloe masrahaké pati-oeripé menjang wong alasan tinimbang karo tiba ing tanganing badjag.

Bareng praoené wis tjeđak, ora katon ana bandérané, moelané toewan Gulliver kentjeng pangirané, jèn kang, kepapag ikoe praoening badjag. Djalaran saka ing ikoe praoené toewan Gulliver énggal diénggakaké lajaré dibabari, bandjoer

rikat lakoené katoet ing angin mangidoel, nganti tekan ing panggonané mangkat nalika ésoeké. Ananging wongé alasan ora ana katon sidji-sidjia.

Témboné toewan Gulliver dientasaké ing daratan; dèwèkné dèwé bandjoer ndelik aling-alingan paḍas ing sajedaking belik. Ananging banget ing kagèté, bareng weroeh, jèn praoené saja soewé saja njedak mrono. Bareng dohé watara kari satengah mijl, bandjoer mandeg; toewan Gulliver weroeh, jèn praoe maoe ngedoenaké sekotji isi tong, arep amèk banjoe ngombé. Semoené praoe maoe weroeh, jèn poelo ikoe ana banjoené tawa.

Sekotjiné sangsaja tjedak, nganti toewan Gulliver arep ngedoh ora wani loenga saka ing panggonan pandelikané.

Bareng mantroes-mantroesé mentas, bandjoer paḍa weroeh témboné toewan Gulliver; témbo paḍa diiling-ilingi ndjlimet; sarèhné ing kono ketemoe ana sangoené pangan, dadi sing doewé mesti ora adoh saka ing kono. Moelané bandjoer paḍa digolèki, ora soewé toewan Gulliver ketemoe. Toewan Gulliver bandjoer djèngkèng ndjaloek diwelasi.

Mantroes-mantroes paḍa banget goemoené weroeh sandangané toewan Gulliver, ja ikoe sandangan gawéané dèwé, katon nganèh-anèhi banget: djasé sing digawé waloelanging kéwan, sepatoené ditoengkaki kajoe, kaosé oega waloelanging kéwan. Ananging mesti doedoe wong alasan, djalaran wong alasan paḍa woeda Mantroes maoe ana sidji sing akon ngadeg marang toewan Gulliver sarta akon pasadja: sapa; olèhé akon ikoe nganggo basa Portegis.

Toewan Gulliver ngadeg sarta mangsoeli, oega nganggo temboeng Portegis, jèn dèwèkné ikoe wong kasangsaran djalaran olèhé noenggang praoe, kéntas ana ing tanahé bangsa djaran asipat manoengsa; saiki diboewang mrono, moelané doewé pandjaloek adja nganti dimoenasika

Mantroes-mantroes maoe, bareng olèh wangsoelan nganggo basané dèwé, saja banget ing goemoené. Toewan Gulliver bandjoer diiling-ilingi rainé; kono ora paḍa kasamaran, jèn toewan Gulliver ikoe sawidjining wong bangsa Europa. Ananging para mantroes maoe ora mangerti babar-pisan, kang diarani bangsa djaran asipat manoengsa ikoe bangsa apa, awit salawasé

oerip doeroeng taoe kroengoe. Moelané pađa doewé pangira, jèn toewan Gulliver rada owah pikirané.

Toewan Gulliver bandjoer marani témboné alon-alonan, bareng wis tjeđak, bandjoer arep mloempat maleboe, arep nginglari mantroes-mantroes maoe, sabab kinira badjag; ananging bandjoer ditjanđak ing sawidjining mantroes sarta ditakoni songol, đèwèké ikoe wong bangsa apa sarta tekané saka ingendi.

Toewan Gulliver mangsoeli, jèn klahirané ing tanah Inggris, ananging loengané saka ing kono watara wis limang taoen. Nalika mangkaté saka ing nagarané ing Inggris ora lagi memoengsoehan karo ing Portugal; moelané jèn saiki wis salin salaga, đèwèkné doewé pangarep-arep: adja dianggep moengsoeh.

Toewan Gulliver bandjoer ditjoelaké déning kang njekeli, nanging bareng arep moenggah ing témboné, ana mantroes lijané kang ora awèh. Mantroes-mantroes bandjoer pađa remboegan; tinemoening remboeg: toewan Gulliver dianggep wong édan. Ananging toewan Gulliver ora kena pisan-pisan dioembar ana ing đaratan, arep pađa digawa menjang praoené.

Toewan Gulliver banget pamoponé arep digawa menjang praoe; kandané: ora pisan-pisan gelem ngantjik praoening badjag, loewih betjik njegoer ing sagara. Mantroes-mantroes saja banget goemoené kroengoe tjalaťoené toewan Gulliver mangkono ikoe. Toewan Gulliver bandjoer ditoetoeri, jèn mantroes-mantroes maoe doedoe badjag, kabèh pađa wong betjik-betjik; kapitané mesli gelem nggawa đèwèkné menjang Lissabon kalawan boengah; saka ing Lissabon bandjoer gampang bisané moelih menjang tanah Inggris. Ananging toewan Gulliver meksa ora ngandel, jèn mantroes-mantroes maoe saktjané doedoe badjag. Toewan Gulliver bandjoer ditalèni; mantroesé kang loro bali menjang praoe, arep lapoer menjang kapitané sarta njađong préntah. Antara let rong djam sekotjiné bali, nggawa tong wađah banjoe manèh, sarta nggawa préntahing kapitané, jèn toewan Gulliver koedoe digawa moenggah menjang praoe.

Sanadjan toewan Gulliver banget ing pamoponé, meksa digawa baé déning mantroes-mantroes maoe, dioenggahaké ing praoené sarta dilebokaké ing kamaré toewan kapitan.

Kapitané praoe maoe djenengé toewan Pedro de Mendez, polatané soemanak banget. Tali ing sikilé toewan Gulliver dikon ngoetjoeli, nanging ing tangané ora, djalaran toewan Gulliver isih kinira wong édan. Toewan Gulliver diatjarani linggih ing koersi, bandjoer dikon njaritakaké lelakoné sarta dikon ndjoepoekaké mangan lan ngombé. Toewan Gulliver ora njana pisan-pisan, jèn bakal olèh panganggep betjik mangkono saka ing badjag, moelané rada goemoen; nanging wangsoelané isih songol lan ora soemanak. Toewan Gulliver awèh wangsoelan, jèn ora pisan-pisan bakal gelem nglakoni paréntahing badjag, sanadjan dikapakna.

Toewan kapitan mangsoeli kambi goemoejoe, jèn dèwèkné oetawa mantroes-mantroesé ora ana pisan-pisan sing ndoewèni selya arep dadi badjag. Moelané bandjoer takon: généa, déné toewan Gulliver kok doewé dakwa kang kaja mangkono. Toewan Gulliver mangsoeli pitakon: généa kok praoené ora nganggo bandéra. Toewan kapitan bandjoer mratélakaké, jèn lagi baé bandérané dieñoenaké, djalaran lagi ngambah panggonan, kang dadi kadatoning badjag, soepaja praoené samara. Ananging jèn panggonan gawat ikoe wis kepoengkoer, praoené wis mesji baé bakal dipasang ing bandéra Portegis manèh.

Bareng toewan Gulliver dikandani mangkono déning toewan kapitan, atiné kepénak, bandjoer gelem njaritakaké lelakoné. Bandané toewan Gulliver bandjoer dioetjoeli dèwé déning toewan kapitan, sarta dikon ngladèni goréngan iwak pitik kambi anggoer Portegis sing aloes sagendoel. Mangkono oega toewan kapitan préntah sedija kamar kanggo dajohé, awit toewan Gulliver dianggep dajohé toewan kapitan. Sawisé rampoeng olèhé mangan lan ngombé, toewan Gulliver bandjoer digawa menjang kamaré; sawisé ngopèni tatoené, djalaran rada aboeh, bandjoer mapan toeroe. Let sawatara dina tatoené wis majar banget, nganti toewan Gulliver bisa metoe saka ing kamaré. Toedjoené panah kang nibani ora mawa wisa, dadi tatoené gampang mariné, moeng bandjoer ninggali gètèk, ora ilang-ilang ing salawasé oerip.

Praoe kang mitoeloengi toewan Gulliver ikoe, lagi lajar saka ing tanah Oestralia (Australië) menjang Portugal, ana ing dalan moeng mandeg sapisan, perloe amèk banjoe ngombé.

Sarèhné ing nalika ikoe tongé waḍah banjoe wis diisèni manèh, dadi wis ora nijat mandeg-mandeg manèh.

Katjarita bareng toewan Gulliver olèhé ana ing praoe maoe wis olèh woloeng dina, sarta sikilé kang ketaton wis kena dienggo mlakoe kepénak, ing wajah awan ana praoe katon nganggo bandéra abang, dadi praoening badjag. Toewan kapitan bandjoer paréntah tata-tata, sedija nampani moengsoeh. Bareng sangsaja tjeḍak, toewan Gulliver roemasa wis taoe weroeh marang praoe kang marani ikoe; bareng diwaspadakaké nganggo kèker, toewan Gulliver ora samar, jèn ikoe praoené ḍéwé kang aran *de Avonturier*. Bareng toewan Gulliver weroeh praoené lagi nglakoni panggawé ništa mangkono, mripaté katja-katja, ngembeng waspa.

Kira-kira djam loro awan praoening badjag dohé moeng kari salepasing mimisé mrijem, moelané ija bandjoer miwiti ngoenèkaké mrijemé; nanging tibaning mimisé langkah, tiba ing saboerining praoe. Praoening badjag bandjoer ngoenèkaké mrijemé manèh, ngenani praoe Portegis, nanging ora patia gawé karoesakan.

Kapitan Pedro de Mendez doeroeng gelem males, soepaja adja ngetjèh-etjèh obat mimis. Nanging bareng wis sangsaja tjeḍak, toewan kapitan aba akon ngoenèkaké mrijemé. Mrijem loro paḍa moeni bareng: mimisé kang sidji ngenani mrijemé moengsoeh kang kiwa nganti roesak, sidjiné ngenani mantroes-mantroes kang ndjagani mrijem kang tengen, nganti paḍa mati kabèh.

Sawisé mangkono praoe loro bandjoer paḍa oedan-oedanan mimising beḍil lan mrijem, swarané goemoentoer ana ing awang-awang; praoe loro saja soewé saja tjeḍak. Bareng tjeḍaké wis banget, praoening moengsoeh mèh kena dioenggahi, kapitan Pedro de Mendez bandjoer tata-tata arep perang roeket. Ganṭoling praoené badjag toemoeli dioentjalaké kanggo ngganṭol praoe Portegis; bareng wis kena, bandjoer dikon narik. Karokaroné toemoeli saja deres olèhé paḍa oedan-oedanan mimis.

Kapitaning badjag woeroe, mloempat marang ḍèking praoe Portegis. Ing kono toewan Gulliver ora samar, jèn kapitaning badjag ikoe toewan Robert Purfoy, tilas ḍoktering praoené, dadi ḍèwèkné weroeh marang wong kang agawé tjilaka marang ḍèwèkné.

Bareng kapitaning badjag tekan ing praoené wong Portugis, bandjoer dipapagaké déning kapitan Mendez, ditjandak bangkèkané, bandjoer dioemboelaké sarta dibanting ing dèk, kapisanan, ora nganggo ndjaloek banjoe.

Gambar 10.

Kapitan Mendez mapagaké kapitaning badjag, bandjoer dijandak bangkèkané noeli dibanting ing dèk.

Bareng kapitané mati, mantroes-mantroesing badjag banget ing kagèt lan tjiliking atiné. Malah bandjoer digroedoegi déning mantroesé kapitan Mendez, dipodjokaké menjang ngarepaning praoené, dadi praoening badjag wis katekem ing tangané kapitan Mendez. Mantroes-mantroesing badjag, sawisé ora bisa bangga, bandjoer pađa didjaloeki gamané, digiring menjang wadiah momotan, sarta didjagani kaja déné teteloekan.

Mantroes teloeke lan mantroesé dèwé pađa diparo déning kapitan Mendez, sarta praoening badjag diwènèhaké marang kang doewé lawas, ja-ikoe toewan Gulliver.

Toewan Gulliver nampani kalawan boengah, sarta gedé banget panarimané ing ati marang kapitan Mendez. Bareng dititipriksa, tilas praoening badjag akèh momotané barang kang pangadji, semoené simpenan lawas. Toewan Gulliver banget ing pangoediné, soepaja barang-barang ikoe kadarbéa déning toewan Mendez, minangka dadi djarahané, nanging toewan Mendez ora gelem nampani. Nanging bareng wis digenahgenahaké déning toewan Gulliver, kapitan Mendez gelem nampani saparo, sarta bandjoer diparo manèh: kang sabagéan diwènèhaké marang mantroes-mantroesé, minangka gandjaraning kakendelan lan nggoné pađa netepi wadjibé.

Kapitan loro pađa sarembog arep lajar moelih bebarengan, sabab dianggep kainan, jèn banget pitajané marang mantroesé teteloekan. Ing praoe *de Avonturier* isih ana mantroesé lawas loro, tilas mantroesé toewan Gulliver bijèn; ikoe toewan Gulliver ora gelem kanggonan, moelané bandjoer dielih menjang praoe Portegis kalawan moepakaté kapitan Pedro de Mendez.

Katjarita lakoené praoe loro ana ing dalan slamet, ora nemoe ngaral apa-apa. Ing sasi November tanggal toewa pađa laboeh ana ing palaboehané koeta Lissabon. Mantroes-mantroes teloeke énggal pađa diatoeraké menjang pangadilan, soepaja pađa nampani gandjaran, kang oeroep lan panggawéné.

Toewan Gulliver kepeksa koedoe lawas olèhé mandeg ana ing koeta Lissabon, sabab perloe dadi saksi prakarané mantroes-mantroes badjag maoe, sarta perloe golèk mantroes anjar kanggo noetoegaké lakoené menjang tanah Inggris. Salawasé ana ing koeta Lissabon toewan Gulliver dadi dajobé kapitan Mendez.

Bareng kabèh-kabèh wis rampoeng, dadi wis soemekta arep mangkat, toewan Gulliver bandjoer pamitan menjang kapitan Pedro de Mendez, arep moelih menjang nagarané, sarta nglahiraké panarimaning atiné manèh, toewin roemasa kapotangan kabetjikan banget marang kapitan Mendez. Toewan Pedro de Mendez toemoeli ngeteraké tekan ing praoe *de Avonturier*.

Katjarita lakoené toewan Gulliver kang wekasan ikoe slamet, ora koerang sawidji apa. Nalika tanggal kaping patli-koer December, dadi ngarepaké Kerstmis, praoe *de Avonturier* laboeh ing palaboehané koeta Portsmouth, wasana ing dina ikoe oega wajah djam teloe awan toewan Gulliver slamet tekan omahé ing Redriff.

Satekané toewan Gulliver, anak-anaké pađa banget ing boengahé, nganti ora kena tjinaritakaké. Olèhé pađa boengah-boengah moeljakaké dina Kerstmis pađa seneng banget, ngoeng-koeli sing oewis-oewis. Moeng koerang saprakara baé bisané sampoerna kasenengané, ja ikoe: déné bijoenging anak-anaké, kang banget ditresnani déning toewan Gulliver, kok sepi.

Ja keprijé manèh, si bijoeng wis tinakdir ora bisa miloe seneng-seneng karo anak-bodjoné.

Wasana toewan Gulliver, saelihé anggoné leloengan kang kari ikoe, bandjoer lastari manggon ana ing omahé ing Redriff kalawan seneng ing ati. Kang digawé ngajem-ajem pikiré, nglastarèkaké olèhé dadi dokter, ngiras dadi toewan tanah. Kang mangkono ikoe kasembadan pangarep-arepé, sabab oeripé bisa seneng, ora kaja nalika isih tansah demen lelana ndjadjah désa milang kori. Mangkono oega menjang kawadjibané toewan Gulliver ija tansah toememen, ora weroeh ing sajah, kena diparibasakaké: „endas digawé sikil, sikil digawé endas”, ndadèkaké kaslametané wong kang dipitoeloengi lan kang dierèhaké.

T A M A T.

GAYLORD		PRINTED IN U. S. A.	
---------	--	---------------------	--

